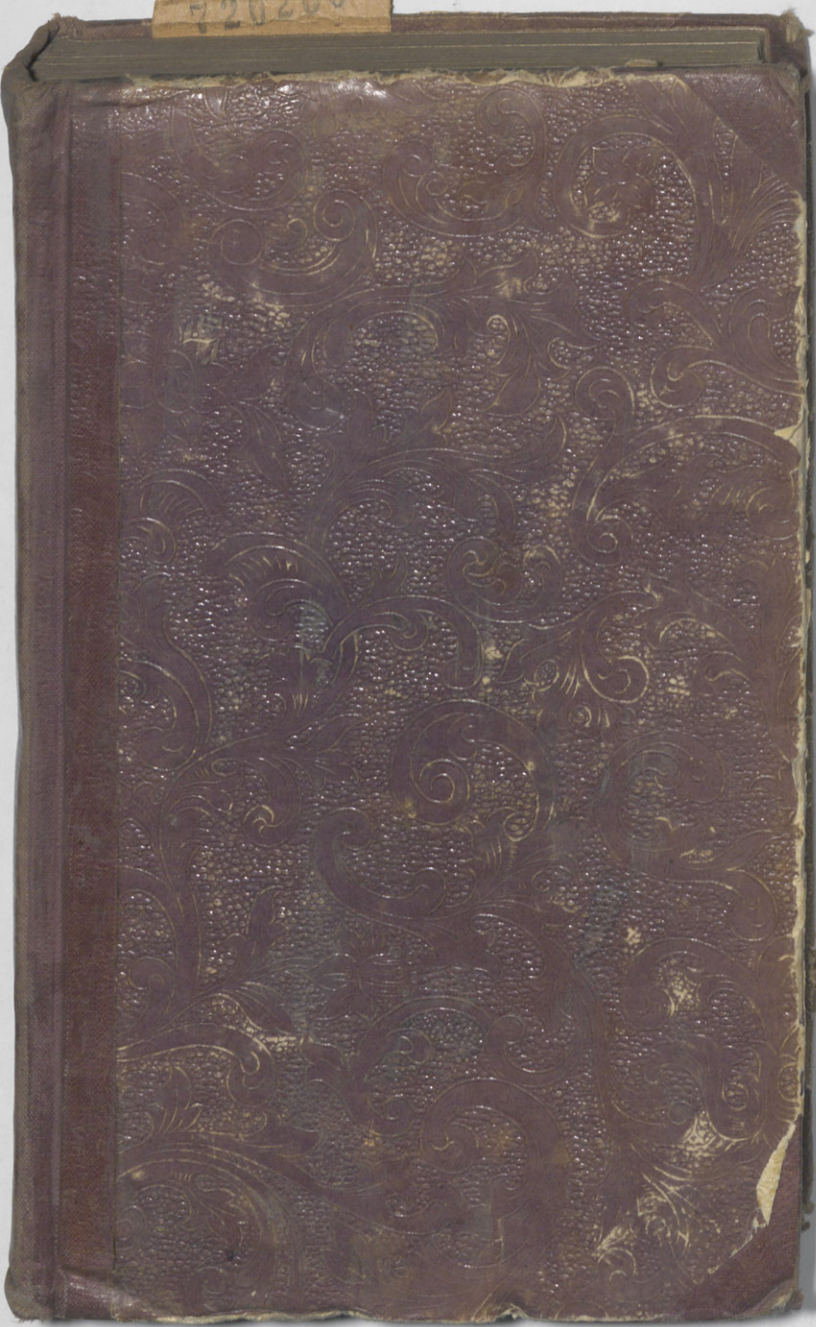
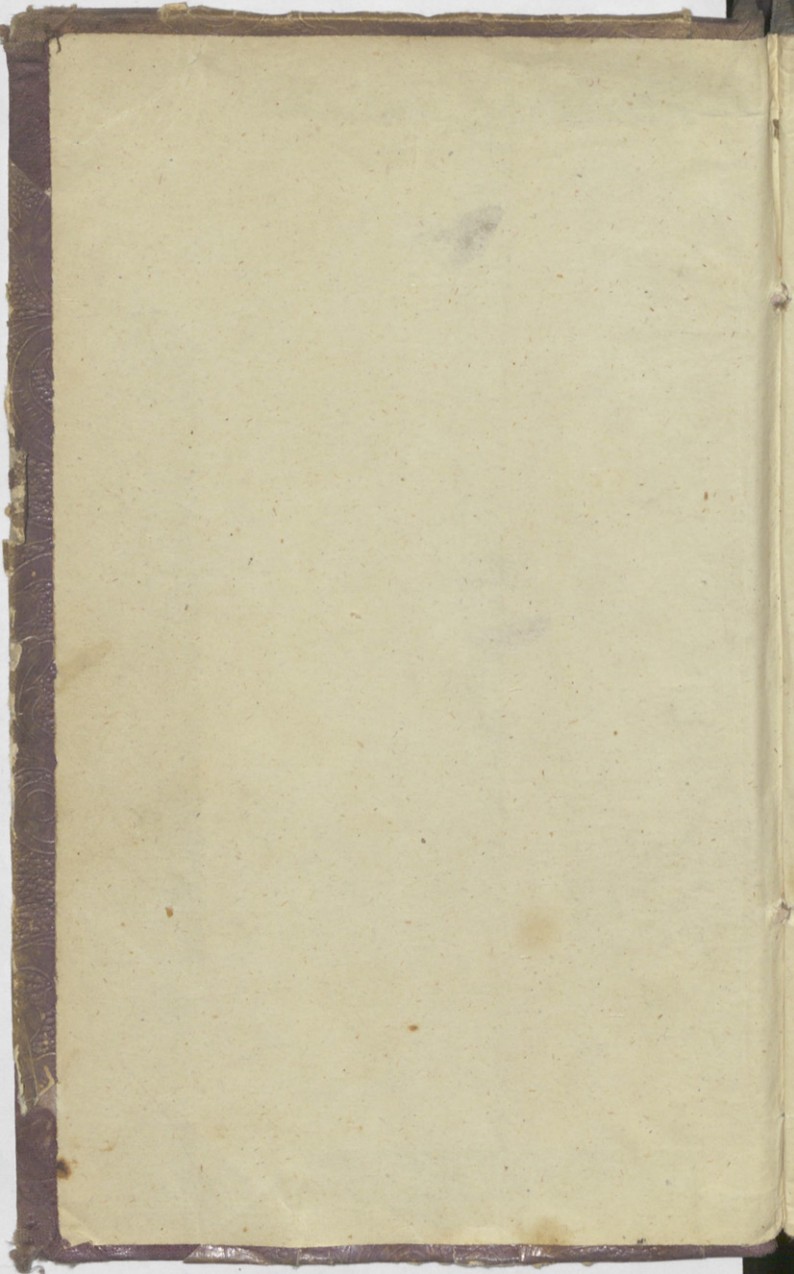
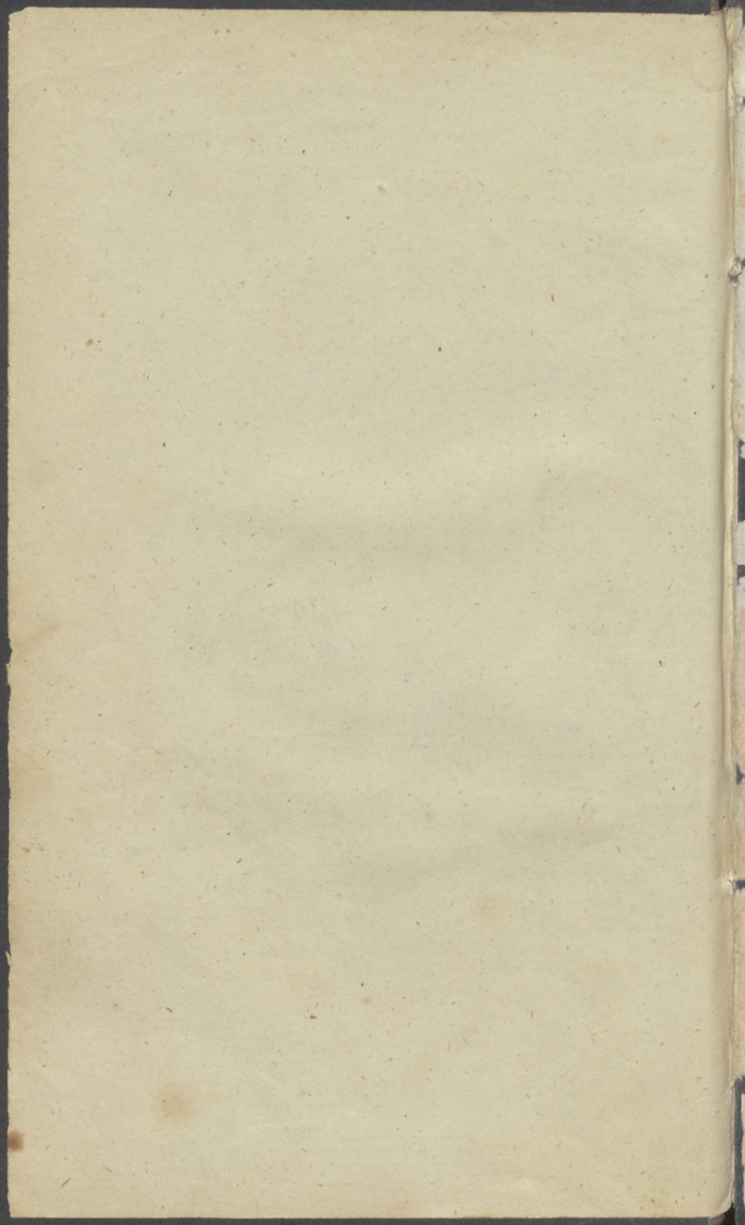

720269

ad 720265

EZER EGY ÉJSZAKA.

ARAB REGÉK.

FORDÍTOTTA

V . . . M

Kilenczedik Füzet.

PESTEN,

PETRÓZAI TRATTNER J. M. ÉS KÁROLYI I. TULAJDONA.

1832.

HÁROMSZÁZ TIZENHATODIK ÉJSZAKA.

Seherazáde| Szultánné Abu Hasszan' története' végeztével kénytelen volt Sachriar Szultánnak megígérni, hogy jövő napon egy mást fog elmondani, melly neki nem kevesbbé leend mulatságos. Testvére Dinarzáde ennél fogva el nem mulatá még nap fölkelte előtt emlékeztetni ígéreteré 's arra, hogy a' Szultán késznek mutatta magát meghallgatására, Seherazade nem soká vá-
rakoztatván magára következő történetet beszélte:

ALADDIN , VAGY A' CSODALÁMPA' TÖRTÉNETE.

Chinának egy igen nagy és gazdag fővárosában, mellynek neve nem jut eszembe, élt egy Musztafa nevű szabó, ki mesterségén kívül egyebektől semmivel sem különbözteté meg magát. E' Musztafa szabó igen szegény volt 's mestersége alig hajtott annyit, hogy ő, 's felesége 's fajok, kívül isten őket megajándékozta, belőle élhettek.

Ezen fiú, kit Aladdinnak hívtak, igen elhagyatottan neveltetik 's ez volt oka.

hogy igen vétkes hajlandóságokat teve sajátivá. Konok volt, nyakas 's engedetlen atyja 's anyja iránt. Alig serdült fel valamennyire, már szülei honn meg nem tartathák. Korán reggel kiment 's avval tölté a' napot, hogy útakon 's nyilvános helyeken utczai gyermekekkel játszott, kik nálánál sokkal fiatalbak voltak.

Olly korba jutván, midőn már valami mesterséget kell vala tanulnia, atyja, ki őt egyéb mesterségre nem taníthatá, műhelyébe vette őt, 's oktatgatni kezdé a' tűfogatásra; de sem jósággal sem büntetés' félelmével nem vala képes fijának csapodárságát megkötni; nem bírta megtartani, vagy kényszeríteni, hogy a' mint ő kívánta volna, szorgalommal 's folyvást munkánál maradjon. A' mint Musztafa hátat fordíta, Aladdin kisurrant, 's egész nap haza nem jött; atyja megbünteté; de Aladdin jobbíthatatlan volt, 's végre Musztafa kénytelen volt igen nagy fájdalmára, őt korhely életmódjának általengedni. Ez sok szív fájdalmat okozta neki, 's azon bánkodása, hogy fiját meg nem térítheti, egy igen súlyos nyavalyába dönté, mellyben néhány hónap múlva meghala.

Aladdin' anyja, a' ki látá, hogy fija soha sem tanulandja meg apja' mesterségét, bezárta boltját, 's minden kézműeszközöket eladott, hogy abból 's azon kevesből, a' mit gyapat fonásból szerzendene, fijával együtt élélhessen.

Aladdin, kit most már atyjának félelme nem kárlatozott, 's ki anyjával olly

keveset gondolt, hogy a legkisebb észrevételnél, mellyet az neki tett, elég vakmerő vala fenyegetőzni, egészen a korhelységnek adta magát. Minél többféle egykorú fiataltságot kerese fel 's játszott szünet nélkül 's szenvedélyesebben, mint valaha. Ezen életmódot tizenöt esztendőskoráig folytatá a' nélkül, hogy valami egyébhez kedvet 's hajlandóságot mutatott, vagy csak meggondolta volna, mi leend belőle. Egykor egy sereg utcza-i gyermekkel játszott valamely szabad helyen, midőn egy idegen arra menvén megállt, 's reá nézett.

HÁROMSZÁZ TIZENHETEDIK ÉJSZAKA.

Ez idegen egy híres bűvölő (varázsló, Zauberer) volt. A' történetirők, kik ezen mondát fenn tartották, őt afrikai bűvölőnek nevezik, miért őt mi is úgy fogjuk nevezni, annyival is inkább, mert Afrikából jött.

Talán az afrikai varázsló, ki érte az ábrázatokhoz, valami ollyat olvasott Aladdin képében, a' mi ahhoz, miért e' hosszú utat tevő, kivantató vala, vagy egyéb oka lehetett, elég, hogy Aladdint nemzetsége felől 's ő mi, pontosan kikérdezé. Miután mindent a' mit kívánt, megtuda, közeledék az ifjuhoz, néhány lépésnyire félrevoná játszó társaitól 's kérdé: édes fiam,

atyád nem Musztafa Igen, viszonya Aladdia, de már régen meghalt.

E' szavakra nyakába borúlt Aladdinnak az afrikai varázsló, átölelte őt 's, 's megcsókolá több ízben könyezve és sohajtva. Aladdin észrevevé a' könyeket, 's kérdezé mi okozhatá azokat? „Ah, fiam, felele az afrikai varázsló, hogy tarthatnám könyeimet? én nagybátyád vagyok, 's atyád szeretett öcsém volt. Már több évóta utazom 's azon pillantatban, midőn megérkezem őt ismét látni, 's vissza tértemmel megörvendtetni reménylén, te halálát jelented. Bizonyossá tehetlek, igen érzékeny fájdalom rám nézve, magamat azon vigasztalástól, mellyre számot tartottam, megfosztatva látnom. Azonban, a' mi szomorúságot valamennyire enyhíti, az, hogy a' mennyire vissza emlékezem, vonásait rajtad arcodon ismét feltalálom 's látom, hogy midőn hozzád fordulék, meg nem csalatkozám.“ Ezután erszényébe nyulván kérdezé Aladdint, hol lakik anyja? Aladdin kérdetére azonnal utasítást adott 's az afrikai varázsló azon pillantatban egy marok apró pénzt ada neki, 's ezt veté hozzá: Eredj most, fiam, anyádhoz, köszönts nevemben 's mondd neki, hogy holnap, ha csak időm engedi, meglátogatom, megszerzeni magamnak a' vigasztalást, hogy láthassam a' helyet, hol szegény jó bátyám olly sokaig éle 's mellyen meghalálozott.“

Alig hogy el hagyá az afrikai varázsló unokaöccsét, — kit épen most teve avvá, Aladdin felettébb megörülve a' pénzen,

mellyet nagy bátyjától kapott, azonnal anyjához szalada, 's így szóla hozzá be-
léptekor: „Kedves anyám, mondd meg kér-
lek, van e nekem nagy bátyám?” — „Nem,
fiam, felele anyja, neked nincs nagy bá-
tyád sem meghalálozott atyádról sem ró-
lam“ — „'S még is — folytatá Aladdin, épen
most találtam egy emberre, ki magát atyám-
ról nagy bátyámnak mondja, 's azt erő-
síté hogy atyám' testvére. — 'S hogy sza-
vamnak higgy,“ folytatá, a' kapott pénzt
előmutatva, „íme, nézzed, mit ajándéko-
zott. Meghagyá továbbá téged nevében
köszöntenem 's megmondanom, hogy, hol-
nap, ha ideje engedi, meglátogat hogy
egyszersmind a' házat is láthassa, melly-
ben atyám élt és meghala.“ — „Fiam,
viszonzá anyja, való, hogy atyádnak egy
testvére volt; de az már régen meghalt;
és soha sem hallám, hogy még egy másik
is volna.“ Egyebet nem beszélének az
afrikai varázslóról.

Következő nap ismét megszólítá az
afrikai bűvölő Aladdint, midőn ez a' vá-
rasnak egy másik részén más gyermekek-
kel játszott. Megölelé, mint előtte való
napon tett vala, 's két darab aranyt nyoma
kezébe, 's monda neki: „Add ezt anyád-
nak, fiam, 's mondd neki, hogy ma estére
meglátogatom; vegyen rajta vacsorára
valót, hogy együtt ehessünk; hanem előbb
jegyezd ki a' házat, mellyben lakik.“
A' fiú kijegyzé azt, 's az afrikai varázsló
eltávozék.

Aladdin megvívé mind a' két aranyat

anyjának. 'S mihelyt elbeszélé, mit szándékozik nagy bátyja tenni, kimene anyja vásárlani. 's gazdag eleséggel tére vissza. Asztali edényeket, mellyek' hijával volt, a' szomszédoktól kére, 's így az egész napot a' vacsorai készületekben tölté. Este, midőn már mindennel készen volt, mondá Aladdinnak: „Fiam, nagy bátyád talán nem tudja házunkat, eredj elébe 's vezesd ide, ha meglátod.“

Ámbár Aladdin megmagyarázta az afrikai varázslónak a' házat, még is azonnal elébe akart menni, midőn az ajtón kopogtak. Aladdin kinyitá, 's azonnal megösmerte az afrikai varázslót, a' ki borpalackokkal, 's mindenféle gyümölcsessel meg-
rakva lépe be.

Általadván az afrikai varázsló mindent, a' mit koza, Aladdinnak, köszönti anyját, 's kéré a' kereveten megmutatnia azon helyet, hol Musztafa bátyja ülni szokott. Az asszony megmutatá. Azonnal leborúlt, több ízben megcsókolá a' helyet könnyhul-
latások közt 's felkiálta: „Szegény bátyám milly boldogtalan vagyok, nem előbb érke-
kezve, hogy halálod előtt még egyszer öleltelek volna.“ Noha Aladdin, anyja kérte őt, még sem akart ezen helyre ülni, „Nem, felele,“ attól őrizkedni fogok; ha-
nem eugedd meg, itt által ellenbeu ülnöm, hogy ha szinte azon gyönyörtől, őt mint házatyát itt személyes jelenlétben látnom, megvagyok is fosztva, legalább képzelhessem, mint ha szemközt ülne velem.“ Aladdin' anyja

nem unszoló többé hanem rá hagyá ott fognia helyet, hol kedve tartá.

Leülvén az afrikai varazsló, Aladdin' anyjával kezde beszélgetni. „Édes jó húgom, monda neki,“ ne csodald, hogy az egész idő alatt, mellyet boldog emlékezetű bátyámmal házasságban töltesz vala, engem soha nem láthatál. Épen negyven éve, hogy ez országból, melly nekem 's meghalálozott bátyámnak szülő földünk, elutaztam. Azóta bejártam Indiát, Persiát, Arabiát, Syriát, Aegyptust, mulla'tam legszebb városaikban, azután Afrikába mentem, hol több időre vettem lakásomat. De mivel természetében van az embernek, bármi távol legyen is hazájától, annak, szüléjinek 's gyermekjátékainak emlékezetét soha el nem felejthetni, engem is olly forró kívánsat foga el, most, míg illy hosszú útra erőt érezék magamban, hazámat ismét meglátni, bátyámat ölelni, hogy azonnal felkészültem 's útnak ereszkedém. Nem szólok az idő hosszadalmaról, melly megkívántatott, nem az előkelt akadályokról, sem a' súlyos bajokról, mellyeket ki állanom kelle, hogy ide juthassak, — csak azt mondom, hogy valamennyi útaimon semmi sem bántott 's keserített annyira, mint bátyám halálának híre, kit én mindenkor úgy szerettem, 's kihez valódi testvéri hajlandósággal viseltetem. Néhány vonásait vettem észre unoka öcsémnek, fiadnak ábrázatán 's ez tevé, hogy őt valamennyi gyermek közül, kikkel együtt vala, kitalálám. Talán elmondotta, milly benyomást tón

rám testvérem' halálának híre. — Azonban — dicsértessék isten mindenkor! az vigasztal hogy őt fíjában ismét feltalálom, ki arczvonásait olly elevenen jelen való-sítja.“

Az afrikai varázsló észre vette, hogy Aladdin' anyja férje emlegetésére, melly fájdalmát felújítja, igen megindult, azért is a' beszédet egyébre fordította. Aladdin-hoz fordult 's kérdé, hogy híják. „Alad-dinnak,“ monda ez. „S hat Aladdin, kérdé a' varázsló, mivel foglalatoskodol, értesz mesterséget?“

Ezen szavakra lesüté Aladdin fejét, 's zavarba jött. Anyja azonban felfogá a' szót 's monda: „Aladdin benyélő. Atyja életében mindent elkövefe hogy őt mester-ségére megtanítsa, de célját nem érhette; azóta hogy az meghalt, akármit mondjak vagy beszéljek neki, a' csavargók' élet-módjánál egyebet nem követ 's idejét, mint látád; játszva gyermekek közt tölti, meg nem gondolván hogy ő már nem gyermek. 'S ha ma e' miatt meg nem pirangatod, 's ez intés ne fog rajta, egészen kétségbe esem, hogy belőle valami jóra való lesz. Tudja, hogy atyja, nem hagyott vagyont maga után, látja, hogy egész napi gyapat-fonásommal alig szerezhetek annyit, hogy kenyerünk legyen. Mi engem illet, eltö-kélem magamban, ajtómat előtte minél előbb bezárnom 's őt elhajtanom, hogy kenyerét egyebütt keresse.“

Miután Aladdin anyja nagy könyhulla-tással így szólott, monda az afrikai varázsló

Aladdinnak: „Ez nem jól van, édes öcsém, arról kell gondoskodnod, hogy magadon segíts 's magadat eltartsad. Annyiféle keresetmód van a' világon: nem volna-e egy is azok között, mellyre különösen kedved hajlanék? Talán csak épen atyádé nem tetszik 's másra inkább adnád magadat. Ne titkold ez iránt gondolkozásodat előttem, hisz' én egyedül javadat akarom.“ Látván, hogy Aladdin nem felel, folytatá: „Ha talán mesterség' tanulásához nincs kedved 's mint mívelt ember akárnál a' világban élni boltot állítok számodra, rakottat a' legdrágább szövetekkel 's legfinomabb gyolcsossal; ezek' eladásával foglalatoskodhatol, a' pénzen, mellyet belőlök váltasz, más portékákat vehetsz, 's e' szerint tisztességesen élélhetsz. Kérdezd meg magadat 's valld meg őszintén, mit gondolsz; mindenkor késznek fogsz találni ígéretem' megtartására.

Ez ajánlat tetszék Aladdinnak, ki minden kézi munkától undorodott, 's annyi-
val inkább, mert észre vette, hogy az
efféle boltok igen tiszták szoktak lenni,
sűrűen látogattatnak, 's a' kalmárok benne
csinos öltözetűek, 's beesben tartatának.
Azért mondá az afrikai varázslónak, kit
nagy bátyja gyanánt tekintte, hogy hajlan-
dósága inkább erre, mint amarra volna 's
hogy a' jótéteményért, mellyet neki szánt,
örökké háladatos leendene. „Mint hogy
neked ezen keresetmód tetszik, viszonozá
az afrikai varázsló,“ holnap el foglak ma-
gammal vinni, 's olly csinosan felruházni,
*

mint a' város' legelső kalmárai' egyikéhez illik, 's holnap után azon leszünk, hogy neked olly bobot állítsunk, a' millyen kezeletemben van.

Aladdin' anyja, ki addig nem is hitte, hogy az afrikai varázsló férjének testvére, az ígélet után, mellyet az fíjanak tett, egy pillanatig sem kételkedék róla. Megköszönte jó szándékait, 's intést adván Aladdinnak, hogy a' jótéteményekre, mellyekhez neki nagy bátyja reményt nyujta, magát méltónak mutassa, feladá az étkeket. Vacsora fölött a' beszéd mindig ezen tárgyról folyt, mig végre az afrikai varázsló eszbe vevé, hogy az éj már igen elő haladt; mellyre az anyától 's fiútól búcsút vón 's eltávozék.

Más nap reggel el nem mulatá az afrikai varázsló ígérete szerint Musztafa' özvegyét meglátogatni. Elvivé magával Aladdint 's egy nagy kereskedőhöz vezette, ki minden kora 's rendűek' számára legdrágább szerű 's készületű ruhákat árult. Többeket hozata elő, mellyek Aladdin nagyságához illének 's minekutána azokat, mellyek neki legjobban tetszének, kiválasztotta, a' többit pedig, a' mi nem volt olly szép, mellyet ő kivána, vissza tette volna, így szóla Aladdinhoz: „Kedves öcsém, válaszd ezen ruhák közül, a' melly legjobban tetszik.“ Aladdin, ki új nagy bátyja' bőkezűségén el volt ragadtatva, kiválaszta egyet. A' varázsló megvette azt minden hozzá tartozókkal együtt, 's ki fizette alkudozás nélkül.

HÁROMSZÁZ TIZENNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

Midőn Aladdin magát tetőtől talpig pompásan felruházva látá, minden kitelhető köszönetet teve nagy bátyjának; 's a' varázsló megigérére neki, hogy őt ezentúl sem hagyandja el, hanem folyvást megtartja magánál. El is vezeté őt a' város' legnépesebb részeibe, leginkább azokba, hol a' legdúsabb kalmárok boltjai valának; 's a' mit azon utczába jutott, hol a' legfinomabb gyolcs 's legszebb szövetek' boltjai állottak, szóla Aladdinhoz: „Mint hogy nem sokára épen illy kalmár leendesz mint ezek, jó lesz, ha őket meglátogatod hogy ösmerjenek.“ Megmutatá neki a' legszebb legnagyobb mecseteket is, bevezeté őt a' fogadókhá, hol az idegen kalmárok szótoltak, 's mindazon helyeibe a' Szultán' kastélyának a' hova szabad bejárat volt. Végre midőn a' város' legszebb részeit együtt megjárták volna, azon fogadóhoz értek, mellyben a' varázsló vőn lakást. Több kalmárok is eljövének, kikkel megérkezése óta kötött ismeretséget, 's kiket most készántag gyűjtött ide, hogy őket jól megvendégelje 's fogadott unoka öccsét nekik bemutassa.

A' lakozás estig tartott. Aladdin búcsúzni akart, hogy haza menjen; de az afrikai varázsló nem engedé őt egyedül menni, hanem elkísérte anyja' lakásáig. 'S hogy ez fíját olly jól felruházva megpillan-

tá, magán kívül volt örömében 's meg nem szűnheték az afrikai varázslót, ki fijára annyi pénzt kiada, minden kigondolható áldással magasztalni. „Nagy lelkű rokon, monda hozzá, nem tudom, mint köszönjem meg eléggé nagy lelkűségedet. Tudom, fiam a' jót, mellyet vele tevél, meg nem érdemlette, 's arra egészen is méltatlan lenne, ha él nem ismerné 's meg nem felelne jó szándékaidnak, mellyekkel iránta vagy, midőn neki olly fényes bútorzatot (Einrichtung) akarsz adni. „Részemről, monda tovább, egész szívemből hálát mondok neked érte, 's kívánok igen hosszú életet, hogy tanúja lehess fiam' háladatosságának, melly azt soha jobban meg nem mutathatja, mint ha jó tanácsaidat mindenben követendi.“

„Aladdin, válaszolá az afrikai varázsló, jó fiú; hallgat reám 's úgy hiszem, belőle még valami igen jót tehetünk. Azomban igen sajnálom, hogy a' mit ígértem, holnap még nem teljesíthetem. Péntek van tudniilik, a' boltok zárva lesznek, 's arról nem is gondolkodhatni, hogy egyet kibéreljünk 's portékával megtöltsük, holott a' kalmárok ez napon egyedül mulatozásról 's időtöltésről gondolkodnak. Az egész dolgot tehát szombatra' hagyjuk. Holnap azonban ismét velem jő, elviszem a' kertekbe sétálni, hol a' szép világ közönségesen megszokott jelenni. Talán még soha sem látta azon gyönyörködéseket, mellyeket ott éldelelhetni. Eddig csak gyermekek közt volt, már valahára meglett embereket is kell látnia.“ Végre búcsút vőn az afrikai varázsló

az anyától 's fiútól 's eltávozték. Aladdin, ki már is nagy örömben vala, magát illy jól öltözve látni, a' kerti sétáláson a' városon kívül, már előre örvende. Valóban ő még soha sem volt a' kapun kül, 's nem látá a' környéket, melly felette szép volt.

Aladdin más nap korán kelt 's felöltözött hogy kész legyen az elmenetelre, mihelyt érte nagy bátyja eljövendene. Minekutána, mint neki látszék, már igen sokáig várt volna, türelenségből sokszor nyitogatá az ajtót 's ki-kiment, hogy lássa, jön-e már? 'S mihelyt távolról megpillantá, hírt adott anyjának, azután elbueszított tőle, betevé az ajtót 's a' varázsló elébe sietett.

Az 'afrikai varázsló nagy szíveskedéssel volt Aladdinhoz a' mint meglátá. „Jól van, kedves fiam, szóla mosolygó ábrázattal, ma szép dolgokat mutatandok neked.“ Erre egy kapun vezeté ki, melly nagy, szép házakhoz, vagy inkább pompás palotákhoz vive. Minden kastélynál, melly mellett elhaladának, kérdezé Aladdint: szépnek találja-e? 'S Aladdin, ki őt mindenkor megelőzte, mondá minden újnál melly elébe öltött: „Kedves nagybátyám, itt egy még sokkal szebb van valamennyinél, mellyet eddig láttunk. Ekközben mind inkább a' szabadba jutottak, 's a' ravasz varázsló, ki még tovább kívána menni, hogy a' tervet (Plan), melly fejében főtt, kivihesse, ürügyet találá egyik kertbe belépni. Ott egy nagy víztartóhoz űlt, mellybe réz oroszántorokon ezüst tisztaságu víz

buzga ki, 's fáradtnak teteté magát, hogy Aladdin hasonlólágg leüljön. „Kedves öcsém monda neki, te alkalmasint épen olly fáradt vagy mint én; pihenjünk egykevessé, hogy új erőt nyerjünk; mindjárt több kedvünk lesz sétálásunkat folytatni.“

A' hogy leültek, az afrikai varázsló egy kendőből, melly övéhez volt kötve, süteményeket 's többféle gyümölcsöt vón elő, mellyeket eleségül hozza 's kiraká a' víz-tartó' szélére. Megosztta egy süteményt Aladdinnal 's a' gyümölcsökből szabadon hagyá választani, mellyek leginkább ízére volnának. Ezen kis lakozás közben, inté Aladdint, hogy a' gyermekek' tarsaságotól magát elszakassza, 's inkább okos értelmes férfiakhoz kapcsolódjék, azokat hallgassa, 's tanuljon beszélgetéseikből. „Nem sokára, monda neki, te is ember léssz, mint ők, és soha eléggé korán nem szoktathatod magadat abhoz, hogy értelmes beszédeket tégy.“ Elvégezvén rövid lakozásokat, folytatók utjokat rézsút a' kerteken, mellyeket egymástól egyedül keskeny árkok választának el határ gyanánt, a' nélkül hogy a' közösületet megszakasztának. A' kölcsönös bizadalom tevé, hogy ezen főváros' polgárai semmi egyéb ovó intézetet nem tevének a' kölcsönös kártétel távoztatására. Észrevétlenül vivé az afrikai varázsló Aladdint jóval is túl a' határon 's elhaladá vele a' rónát; melly őket mindinkább bércek' közelébe vitte.

Aladdin, ki egész életében nem tevé még illy huzamos utat, a' tartós menés

által igen fáradtnak érezé magát: „Kedves nagy bátyám, így szolt az afrikai varázslóhoz, hova megyünk? a' kertek már messze mögöttünk maradtak 's előttem csak hegyeket látok. Ha még tovább megyünk, nem tudom, lesz-e még elég erőm a' városba vissza menni.“ „Légy jó kedvvel, édes öcsém, monda vélt nagy bátyja, még egy kertet akarok mutatni, melly csak egy pár lépésnyire van; 's ha oda jutandotunk, valld meg, nem bántad volna - e meg, hogy nem láthatád, mikor hozzá már olly közel valál. Aladdin rá hagyta magát bírni 's az afrikai varázsló még tovább vezeté őt, mindennemű kellemes történetet beszélvén el neki, hogy az utat kevesbbé unalmassá 's fáradását tűrhetőbbé tegye.

Végre két nem igen magas bérczhez értek, mellyek egymáshoz szinte hasonlók 's csak egy keskeny völgy által valának elválasztva. Épen ez volt ama nevezetes hely, mellyre, az afrikai varázsló Aladdint vezetni kívánta, hogy általa egy nagy célját elérje, melly miatt Afrika' vég határától szinte Chináig utazott. „Most helyünkön vagyunk; mondá Aladdinnak, itt dolgokat fogok neked mutatni, melly rendkívüliek 's minden egyéb ember előtt ösmeretlenek. Ha megláttad, meg fogod nekem köszönni, hogy látó tanújává tettelek olly dolgoknak, mellyeket kívüled senki más nem látott. Még én tüzet ütök, szedj össze száraz ágat, a' mennyit csak lehet, hogy tüzet gerjeszt-hessek.“

Annyi száraz ág volt a' helyen, hogy Aladdin nem sokára egy egész nagy rakást össze kapa, míg az afrikai varázsló kénfáját meggyújtotta. Majd tüzet csinált 's a' mint az avar fellobbant, füstölő szert vete belé az afrikai varázsló, melly készen vala nála. Vastag füst gomolyodék fel, mellyet majd ide majd amoda hajta, 's varázs szavakat mormola közbe, mellyekből Aladdin semmit sem értett.

HÁROMSZÁZ TIZENKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

Ezen pillanatban megrendült a' föld, ketté nyílt a' varázsló 's Aladdin előtt 's egy követ tüntete föl, melly négyszögben másfél lábnyi vala, egy láb vastagságu és vízirányosan vala letéve, rajta egy réz gyűrű, közepett megpecsételve.

Aladdin megijedvén azon, a' mi itt szemei előtt történt, futásnak eredett. De reá ezen titkolatos munkánál szükség vala. Azért megtartóztatá őt a' varázsló, hevesen rá támad 's olly erősen pofon vágta, hogy az ledőltt belé, szája vérzett 's első fogai csak nem kihullottak. Szegény Aladdin felkiálta sírva és reszketve: „Édes nagy bátyám, mit vétettem, hogy olly keményen versz?“ „Vannak rá okaim, felele a' varázsló, Én nagy bátyád 's most atyád helyett vagyok, azért legkisebbé sem sza-

bad számot kérnéd tőlem. Azonban, édes gyermekem, — folytatá valamennyire megszelidülten — épen nem kell félned. Csak azt kívánom, hogy nekem pontosan engedelmeskedjél, ha ugyan magadnak jót akarsz, 's azon nagy hasznokra, melyeket neked megszerezni szándékom, magadat méltóvá tenni.“ Ezen szép ígéretek lecsillapíták valamennyire félelmét 's fölindult érzeteit, 's mihelyt az afrikai varázsló őt egészen nyugottnak látá, így folytatá szavát: „Láttad, mit eszközlöttem füstölő szerem 's mondott szavaim által. Tudd meg most azt is, hogy e' kő alatt, melyet itt láatsz, egy rejtett kincs vagyon, melly neked van szánva 's melly egykor gazdagabbá tehet mint a' föld' leggazdagabb királyai. 'S ez olly igaz, hogy kivűled a' világon senki sincs, kinek e' követ megilletni, vagy félre mozdítani megengedve volna. Még magamnak sem szabad csak hozzá nyúlni is, vagy e' kincsboltba lábamat betenni, ha már nyitva leend. Azért pontosan kell végzened, a' mit mondanok hogy valamit el ne hibázz. A' dolog igen nyomos reám 's reád rézve.

Aladdin, ki még folyvást bámult azon, a' mit látott, 's a' mit imént a' varázslótól a' kincs felől hallott, melly által mindenkorra boldogulandó vala, mindent elfeledé a' mi rajta esék. „Ám jól van, édes nagy bátyám, monda a' varázslónak fölkelvén a' földről, miben áll hát a' dolog. Parancsolj, mindenre kész vagyok.“ — „Örülök, édes gyermekem, monda az afrikai varázsló,

által ölelvén őt, hogy tökéletre határoz-
 tad magadat. Jer ide, fogd a' gyűrűt 's
 emeld fel a' követ." — „De kedves bátyám,
 viszonzva Aladdin, én nem vagyok olly erős,
 hogy fölemeljem, már itt csak ugyan segíte-
 ned kell." — Nem, felele a' varázsló, se-
 gélyemre nincs szükséged 's ketten, ha ne-
 ked segítenék, semmire sem mennénk.
 Egyedül neked kell azt fölemelned. Csak
 fogd meg a' gyűrűt, nevezd atyád 's nagy
 atyádnak nevét 's emeld fel; megfogod
 látni, hogy feljön minden baj nélkül; az
 ifju könnyüden fölvevé a' követ 's félre tette.

A' kő félre levén téve, egy három-
 négy lábnyi mélységű üreget látta kis ajtó-
 val 's lépcsőkkel az alább mehetésre. „Fiam,
 monda ekkor az afrikai varázsló Aladdin-
 nak, vigyázd meg jól, a' mit most mon-
 dandok. Szállj le most ezen üregbe 's mi-
 dőn alant a' legutósó lepcsőn leendesz, egy
 nyílt ajtót fogsz találni; az téged egy bol-
 tozatos helyre visz, melly három egy-
 másba nyíló tereméből áll. Mindenikében
 fogsz aranynyal ezüsttel töltött veder nagy-
 ságu rézedényeket letéve látni; de őriz-
 kedjél azokból valamit érinteni. Mi előtt
 az első terembe mennél, emeld föl ruhádat
 's kösd szorosán testedhez. Az elsőbe jut-
 ván menj minden állapotás nélkül a' má-
 sodikba 's ebből a' harmadikba, szint úgy
 állapotás nélkül. Mindenek fölött őrizked-
 jél a' falakhoz közel jutni, vagy azokhoz
 ruhádat értetni, mert mihelyt megerinted,
 halál' fiya vagy. Azért mondom, ruhádat
 szorítsd feszesen magadhoz. A' harmadik

terem vígén ajtó van, az egy kertre nyílik, melly szép 's gyümölcsrakott fákkal tele van ültetve. Csak menj egyenesen a' kerten által egy resút az ötven lépcsőjű garadicshoz vezet, mellyen egy emeletre hágatsz. Mihelyt az emeleten vagy, egy nyilást fogsz látni 's abban égő lámpást. Ezen lámpást vedd ki és oltsd el 's belét kivetvén 's éghető nedvét előntvén dugd kebeledbe 's hozd meg nekem. Ne félj hogy ruhád elrontod; mert a' nedv nem olaj, 's a' lámpa megszárad, mihelyt azt belőle kiöntöd. Ha a' kertben a' gyümölcsöt megkivánod, szakaszthatsz belőle, a' mennyi tetszik, az neked nincs tilalmazva.

HÁROMSZÁZ HUSZADIK ÉJSZAKA.

Aladdin könnyü lábbal az üregbe szökent 's lement a' lépcsőkön. Meglelé a' három teremet, mellyet neki a' varázsló leírt, 's annál vigyázvábban ment rajtok által, minthogy halálra kellett elszántnak lennie, ha pontosan meg nem tartaná, a' mi elébe szabott. Azután késedelem nélkül által ment a' kerten, fellépett az emeletre, elvette a' nyilásból az égő lámpát, 's kivetvén belét, előntvén a' nedvet, midőn száraznak látá, kebelébe dugá, 's lejött az emeletről. A' kertben a' gyümölcsök nézegetésével mulatott, mellyeket előbb csak a' menőben látá. Ezen kert' fái mind a' legjelesb gyümölcsössel megterhelve 's min-

deneknek különb színű gyümölcsei valának. Volt itt fehér, világos tündöklő, kristályként átlátszó, piros részint világos részint sötétebb, sárgászöld, violakék, szóval minden gondolható színű. A' fehérek gyöngyök valának, ellenben a' tündöklők, átlátszók, gyémántok, a' sötét veresek' rubinok, a' világosak más nem rubinok, a' zöldek smaragdok, a' viola színűek amathyszetek, a' sárgásba menők zafirok és így tovább. Mindezen gyümölcsök nagyságra 's tökéletességre mindent fölül haladtak a' mi effélett egyebütt földön ember látott. Azonban Aladdint ki sem becsöket sem értéköket nem ösmerte, ezen gyümölcsök látása, mellyek nem ízlete szerintiek voltak, épen nem vonzotta. Jobb szerette volna a' figét, szőlőt 's egyéb nemes Chinában ösmeretes gyümölcs fajokat. Altalában még nem vala olly korú, mellyben az éfféléket ösmerni lehet; Azért azt gondolá hogy ezen gyümölcsök színes üvegből vannak, 's egyéb becsök nincs. A' sok szép színek' különfélesége mindazáltal, 's mindenik gyümölcsnek különös nagysága 's szépsége fölindítá benne a' vágyát néhánynt leszakasztani. Minden színből vön néhányat, megtölté mind a' két zsebét, valamint erszényeit is, mellyeket neki nagy bátyja hogy rajta 's nála minden új lenne, a' ruhával együtt vett; 's mivel két erszénye már különben is megtöltött zsebeibe nem fért, két felől övéhez kötötte. A' gyümölcsből néhányat öve redőibe is takart, melly vastag selyem szövötvéből vala 's azokat úgy megszorítá ott,

hogy ki nem hullhatának. El nem feledé nehány darabot kebelébe ünge 's köntöse közé tenni.

Aladdin, ki annyi kincsesel, mellynek azonban épen nem ismérte becsét, meg vala terhelve, vissza indúla most a' három terem felé hogy az afrikai varázslót soká ne varakoztassa. 'S mi után ugyan azon vigyázattal, mint előbb, rajtok résut által ment volna, ismét fellépe oda, honnan leszállt vala 's megmutatá magát az üreg' nyilatánál, hol az afrikai varázsló túrtelenül varakozott. Mihelyt őt megpillantá, felkiálta hozzá. „Kedves nagy bátyám kérlek, nyújtsd ide kezedet és segíts ki innen.“ „Fiam, felele az afrikai varázsló, add fel előbb a' lámpát, akadályodúl lehetne. — Megengedj, édes nagy bátyám, épen nincs akadályomra, által adom, mihelyt kiszállottam.“ Az afrikai varázsló azon erősködött, hogy Aladdin adja át a' lámpát, mi előtt őt a' mélységből kihúzna, és Aladdin, ki ezen lámpát mindazon gyümölcsökkel, mellyeket magával hozta, berakta volt, vonakodott azt neki előbb, mint kijutna, által adni. Az afrikai varázsló kétségbe esve az ifju embernek ezen makacsságán iszonyú dühbe jött. Füstölő szert vete a' tűzbe, mellyet folyvást gondosan ápolt, 's alig monda két varázsszót, hogy a' kő, melly az üreg' ajtajának födeléül szolgált, a' tetején lévő földdel együtt ismét helyére tolúlt, úgy hogy minden újolog azon állapotba tétett, mellyben a' varázsló 's Aladdin jöve-
tekor volt.

HÁROMSZÁZ HUSZONEGYEDIK ÉJSZAKA.

Az afrikai varázsló valójában sem Musztafa szabónak, mint állítá, öccse, sem Aladdinnak nagy bátyja nem volt. Ellenben csak ugyan afrikai volt, 's mivel Afrika olly föld, hol a' varázslatra többet tartanak, mint akárhol, ő is ifjusága óta reá adta magát. 'S minekutána negyven évig varázslással, pontozatokkal, füstöléssel 's varázs könyvek' olvasásával foglalatoskodott, végre felfödözte, hogy a' világon egy csoda-lámpa van, mellynek birtoka, ha azt valaha meg tudná szerezni, őt a' föld' minden királyainál hatalmasbbá teendené. Pontozattal tett utósó próbája által kitanulta, hogy ezen lámpa Chína' közepén valamelly földalatti helyen van, 's pedig olly vidékben, 's körülményekben, mellyeket már tudunk. Ezen felfödözés' valósága felől meggyőződve lévén, megindult Afrika' legvégső határiról 's igen hosszú 's bajos utazás után a' városba jött, melly ezen drága kincs' szomszédjában fekütt. De ámbár a' lámpa minden bizonynyal a' mondott helyen vala, még sem engedteték, azt neki magának elvennie, vagy az üregbe, mellyben volt, személyesen leszállnia. Okvetetlen másnak kelle oda leszállani, a' lámpát elhozni 's azt kezéhez szolgáltatni. Azért választá Aladdint, kit ő egy fiatal, semmit nem jelentő embernek tartá 's igen hajlandónak arra, hogy neki a' szükséges szolgálatot megtegye, erős feltétellel meg-

tenni az említett füstölést, mihelyt a' lámpás kezébe jutandott, 's elmondani a' két varázsszót, melly a' már leírt erejű vala, 's így szegény Aladdint gonoszságának, 's kincs szomjának feláldozni, hogy ezen dolognak tanúja ne maradjon. Az arczúlütés, mellyet Aladdinnak adott 's a' tekintet, mellyet iránta magára ruházott, mind azért voltak, hogy Aladdint félni 's pontosan engedelmeskedni szoktassa, hogy ha ama' híres csodalámpát tőle kívánandja, legottan kész legyen azt által adni. Azonban épen ellenkező történt mint a' mire törekedett. Végre azért bánt vele a' gonosz olly sietve, mert félt, hogy ha tovább versengene, valaki meghallhatná 's titka kinyilatkoznék.

Midőn az afrikai varázsló szép és nagy reményeit elenyészni látta, nem maradt egyéb hátra, mint Afrikába vissza indulnia, a' mit még az nap meg is tőn. Hazamenet kerülő utat vett hogy ne kelljen ismét a' városba mennie, honnan Aladdint elvitte. Tarthata is méltán hogy azoktól, kik őt Aladdinnal sétálni látták, 's most a' nélkül látják vissza jőni, szemügyre vétetik.

Minden hihetőség szerint Aladdinnak oda kelle most vesznie; de épen az, ki őt örökre semmivé tenni szándékozik, nem eszméle reá, hogy egy gyűrűt tüze ujjára, melly menekedésére szolgálhata. 'S valóban épen e' gyűrű nyujta okot megmentésére az ifju embernek, ki annak erejét épen nem ismerte. 'S csodálni lehet hogy ezen veszteség a' csodalámpásval együtt az

afrikai varázslót a legmélyebb csüggedésbe nem ejtették. Azonban a varázslók annyira vannak balesetekhez 's vágyaik rossz kimeneteléhez szokva, hogy míg élnek, meg nem szünek füstben, párában, légvára-
kon 's képzelődéseken gyönyörködni.

Aladdin, kinek annyi szívesség 's vétő jó tettemény után vélt nagy bátyjának ime gonoszsága egészen váratlan vala, olly rémületben volt, mellyet inkább gondolni mint leírni lehet. Midőn magát így eleve-
nen eltemetve látta, nagy bátyját ezerszerte szólította nevéen, 's monda, hogy a' lámpát által fogja adni; de kiáltása hasztalan volt 's nem is hallathatók. 'S így setében és homályban kelle maradnia. Végre szárítván könnyeit, le ment az üreg' lépcsőire, hogy a' kertbe, mellyen már egyszer által ment 's nap világra juthasson. De a' fal, melly neki imént megnyílt, új varázs által már ismét bezárkozott 's össze vonúlt. Jobbra 's balra tapogatott többször maga előtt, de sehol ajtóra nem talált; kettőzteté siral-
mát 's kiáltását 's végre leült az üreg lépcsőire, reménytelenül, valaha még napvilágot láthatni, 's egy közel halálnak szomorú bizonyosságát an.

Aladdin ez állapotban két napig marada evés ivás nélkül. Harmadnap, midőn már halálát elkerülhetlennék tartá, összekulcsolá 's fölemelé kezét 's felkiálta magát teljesen isten' akaratjára hagyván:

„Nincs hatalom 's erő, csak istenben, a' legföbben 's legnagyobban.“

E' helyzetben megdörzsölé, a' nélkül,

hogy reá eszmélne, a' gyűrűt, mellyet neki az afrikai varázsló adott, 's mellynek titkos erejét (még nem ismerte. Azonnal egy roppant nagyságu 's rémítő tekintetű szellem jöve föl előtte, melly a' földtől a' boltozatig ére, 's Aladdinhoz a' következő szavakat mondta:

„Mit kívánsz? Itt vagyok szavadat fogadni mint rabszolgád, 's rabszolgája mindazoknak, kiknek ujjokon a' gyűrű, úgy én, mint a' gyűrűnek egyéb rabszolgái.

Minden más időben 's minden egyéb alkalommal Aladdin, ki efféle jelenésekhez szokva nem volt, egy illy roppant termetű láttára elrémült 's szavát vesztette volna; de most midőn egyes egyedül a' veszélyről gondolkodott, mellyben forga, minden akadózás nélkül felele: „Akárki légy, vígy ki ezen helyről, ha csak ugyan tehetségedben áll.“ Alig mondá e' szavakat, megnyílt a' föld 's ő az ürege kivül épen ott terme, hova őt az afrikai varázsló vezeté.

HÁROMSZÁZ HUSZONKETTEDIK ÉJSZAKA.

Senki sem fogja különösnek találni, hogy Aladdin, ki olly sok ideig a' legvástagabb sötétben vala, eleinte alig vala képes a' napvilágot kiállani; csak lassanként szoktatá hozzá szemeit 's midőn koronként körül tekintete, igen megvolt lepve semmi nyílást a' földben nem látván. Semmiképen meg nem fogható, mint jöve ki olly hírtelen a' földnek gyomrából. Egyedül a' helyről, mellyen a' rőzse égett, ismerheté

meg az üregnek táját. A' mint ezután a' városnak fordúlt, a' körülfekvő mulató kertek közepett pillantá meg azt; megismeré az utat is, mellyen őt a' varázsló ide vezette. Vissza felé menvén, hátát ada istennek, hogy őt a' világnak még egyszer megadta, mellynek ismét láthatása felől már kétségbe esett. Így ért a' városba 's nagy fáradtan egész hazaig vánszorgott. A' mint anyja' szobájába jufa, a' viszonzlátás' örömeben, 's a' három napi koplalásból származó gyengeség miatt ájulásba esett, melly jó ideig tartta. Anyja, ki őt már mint halottat meg is siratá, most, midőn őt ez állapotban szemlélte, semmi módot, semmi eszközt el nem mulasztá őt ismét életre hozni. Végre felérvett ájulástól, 's legelső szavai valának: „Édes anyám, mindenek előtt arra kérlek, adj nekem enni; három napja, hogy legkevesebbet sem ettem.“ Anyja előhozá, a' mije épen készen volt, elébe tevé 's monda: „kedves fiam, ne mohózkodjál, mert az megárthat; lassacskán egyél 's egészen kéjelmed szerint, 's ódd magadat illy erős éhedben. Nem is kívánom, hogy velem most beszélj; ha majd helyre jöttél, elég időd lesz elmondanod, mi esett rajtad. Nagy aggodalmam után mellyben péntek óta voltam, 's mind azon mondhatatlan fáradozás után, mellyet tevék, hogy megtudjam, mi lett belőled, midőn éjszakára sem jövéél haza, most tökéletesen megvizsgasztalódom, midőn ismét bírlak.“

Aladdin engede anyja' tanácsauak,

Massan 's kicsinyenként evett, 's italát is a'
 szerint arányzá. Ezt végezvén így szolt:
 „Kedves anyám, nekem igen nagy pana-
 szom lehetne reád, hogy olly könnyen által-
 engedél egy férfiú' önkényének, kinek terve
 (plánuma) volt engem elvesztteni, 's ki veszt-
 temet még e' pillanatban is kétség kivü-
 linek, 's bizonyosnak hiszi; de te azt hit-
 ted hogy nagy bátyám, 's én veled egy
 hitben voltam. 'S lehetett-e más hitünk
 azon emberről, ki rám annyi szivességet,
 's annyi jótétet halmoza, 's olly kedvező
 ígéreteket teve? De tudnod kell, kedves
 anyám, hogy nem egyéb volt, mint áruló,
 gonosz, csaló. Ő ezen jókat 's ígéreteket
 csak azért tevé nekem, hogy mint mondám,
 célját elérhesse, tudniillik hogy engem el-
 vessessen, a' nélkül, hogy te vagy én okát
 tudhatnók. Részemről bizonyíthatom, hogy
 soha neki ezen rossz velem bánásra okot nem
 adtam. Meglátod ezt azon hű előadásom-
 ból, mellyet mindarról, a' mi elválásom
 óta kárhozatos terve kiviteléig történt,
 tenni fogok.“ Aladdin mindent elbeszélt
 a' mi rajta péntektől fogva történt, midőn
 a' varázsló a' körül fekvő kertekbe vitte; to-
 vábbá a' mi magát útközben egész a' helyig,
 hol a' nagy varázsmunkának kell vala vég-
 hez vitetnie, előadta; azután elmondá a'
 füstölést a' varázsszavakat, a' földüregnek
 hirtelen megnyilását. Nem feledé az ar-
 czulcsapást, 's a' mint a' varázsló a' gyűrűt
 ujjára tűzte, 's őt nagy ígéretekkal az
 üregbe lemenésre bírta. Semmit sem hall-
 gata el a' mit menet, 's jövet a' három

teremben, 's a' kerfben látott, mint szinte az emeleten is, honnan a' csodalámpát hozta, mellyet ez alkalommal elő is mutatott, mind azon átlátszó, 's tarka gyümölcsökkel együtt, mellyeket vissza jövet a' kerfben szakasztott. Ugyan azokból még két teli erszénnyel veve ki, mellyeket anyjának ada, de a' ki azokat kevésbe vette. Holott ezen gyümölcsök mind egyig drágakő valának; már csak azon napvilágú fény is, mellyel a' mécs' világánál tündöklöttek, figyelmessé tehetné volna őket becseikre; de Aladdin' anyja épen olly keveset érte hozzá, mint fija. Nagy szükségben nevelték, 's férje sem bírta úgy magát, hogy neki illy drágaköveket vehetett volna ékeségül. 'S ezen fölül soha effélet sem rokoninál sem szomszédnéinál nem láthata. Azért nem csodálhatni, hogy ezeket mint becsetleu dolgokat, úgy tekintette, mellyek legfőbb is arra valók volnának, hogy a' színeik' különbféleségével a' szemet kápráztassák; miért is Aladdin a' gyümölcsöket a' szófának, mellyen ült, vánkosaí megé tolá. Azután bevégzé kalandja (Abenteuer) elbeszélését, 's elmondá anyjának, mint akara ismét kijöni az üregből, mint kíváná akkor tőle a' varázsló a' lámpát 's akaratoskodására mint zárta el ismét varázsa által az üreget. A' többit könyvezés nélkül nem beszélheté, az állapotját irván le, mellyben volt a' pillanattól, midőn a' szerencsétlenség' üregébe elevenen temetettek, egész addig, midőn az üregből ismét napvilágra jutott, a' gyűrűnek dör-

szólése által, mellynek sajátágát még nem ismerte. Elvégezvén történetét monda anyjának: „A' többit nem is kell mondanom, hiszem magad tudod, 's már most láthatod, távollétem alatt, milyen kalandon 's veszedelmesen estem át.“

Aladdin' anyja ezen csodálatos 's különös történetet, melly neki, minthogy fiját minden hibái mellett is érzékenyen szereté, igen fájdalmas lehetett, nyugalmasan 's közbe szólás nélkül hallgatta. Csak a' legindítóbb helyeknél, hol a' varázslónak hitetlensége legjobban kitetszett, nem tudta boszorkodását elfojtani; de most, hogy fija beszédét végezte, ezer meg ezer szidalmakra fakadt a' csaló ellen; árulónok, hitlennek, barbarusnak, varázslónak nevezé őt 's az emberi nem' ellenének 's megrontójának. „Igen fiam, adá még hozzá, ő varázsló, 's a' varázslók valóságos dügölet az emberiségre nézve; nekik varázsaik 's boszorkányságaik által közösületek van a' gonosz szellemekkel. Dicsértessék isten, ki nem akará, hogy iszonyú gonoszságra rajtad célját elérhesse. Nagy halálával tartozol a' kegyelemért, mellyet veled tőn. Halálod elkerülhetlen vala, ha róla meg nem emlékezél és segedelmet nem kértél volna.“ Így még több egyebet monda, de beszéde közben észre vév, hogy Aladdin-nak, ki három nap óta nem alutt, nyugalomra volna szüksége. Azért is lefekteté őt, 's kevéssel utóbb maga is lefekütt.

HÁROMSZÁZ HUSZONHARMADIK ÉJSZAKA.

Aladdin, ki a' földalatti-helyen, hova temetve volt, nem nyughatott, egész éjszaka igen mélyen alutt, 's más nap reggel már jól későn ébrede fel. Főlkelt 's az első, mit anyjának monda, az volt, hogy éhes 's hogy neki nagyobb gyönyörűséget nem szerezhetne, mintha ennie ad. „Ah édes fiam, viszonzá anyja, csak egy darab kenyerelem sincs, mellyet neked adnek; mert azon kevés eleséget melly itthonn volt, tegnap este mind megetted; de ürtesd magadat egy kis ideig, ezennel fogok valamit hozni. Egy kis gyapatom van, mellyet megfontam, 's mellyet elfogok adni, hogy neked kenyeret 's valami ebédre valót vehessék.“ — Kedves anyám, felele Aladdin, csak tedd te elgyapatodat maskorra 's add ide a' lámpát mellyet tegnap hoztam. Majd elviszem 's eladom 's a' pénz, mellyet érte kapok, úgy hiszem reggelire, elédre 's talán vacsorára is elég lesz.“

Anyja elő hozta a' lámpást 's monda: „Itt van, de igen mocskos; ha csak egy kissé meglesz is tisztogatva, mindjárt többet ér.“ Azután vizet vett 's finom homokot, hogy megfényesítse. De alig kezdte a' lámpát dörgölni, midőn fija' jelenlétében hirtelen egy irtóztató 's óriási szellem föl-emelkedett, neki magát megmutatá 's menydörgő szózáttal ezeket mondotta:

„Mit kívánsz? kész vagyok szolgálodra, mint rabszolgád 's rabszolgája mind-

azoknak, kiknél a' lámpa van, úgy én, mint szinte a' lámpa' többi rabszolgái.“

Aladdin' anyja nem vala képes válaszolni. Szeme ki nem állhatá a' szellem' urálatos 's iszonyú természetét 's ijedelme az első szavaknál, mellyeket az szólt, olly nagy vala, hogy legott ájulásba esett.

Aladdin, ki már az üregben illy jelenést látott, megragadá, a' nélkül hogy sokáig eszmélkedett volna, a' lámpát 's anyja' hallgatásának ideje alatt felele biztos hangon: „Éhes vagyok, hozz valamit enni.“ A' szellem eltűnék 's egy pillanat múlva ismét előtermett, egy nagy ezüst medenczével megterbelve, mellyet fején hoza, tizenkét szinte ezüst fődött tállal, mellyek a' legízesebb étkekkel valának teli, és hat hófehérségű kenyérrel, két palaczk igen finom borral, két ezüst csészével kezében. Mindezeket a' szófára tevé 's tüstént eltűnék.

Ez olly hirtelen történt, hogy Aladdin anyja még nem érze fel ájulatóból, midőn a' szellem másodszor megjelent. Aladdin, ki anyját, noha sikeresen, hideg vízzel már meghintezé, ugyan ezt ismételni akará; de vagy azért hogy elrémült lelke már ismét erőt vőn, vagy talán a' szellem által hozott ételszag is segíté, azonnal magához tért. „Kedves anyám, monda Aladdin, ne tarts semmitől. Kelj fel és egyél. Ez által megerősödhetel 's magam is lecsillapíthatom nagy éhségemet. Illy jó ételeket ne hagyjunk mi meghűlni, hanem együnk.“

Aladdin anyja elámúlt a' mint a' nagy

medenczét, a' tizenkét tálat, a' hat kenyert, két palaczk bort 's két csészét megpillantá 's a' drágolatos illatot szivá, melly a' tálakból emelkedett. „Fiam monda Aladdinnak, honnan e' bőség 's kinek köszönünk illy gazdag ajándékot. A' szultán meghallotta talán nyomorúságunkat 's szánakozott rajtunk?“ — „Kedves anyám, válaszolt Aladdin, most asztalhoz ülünk 's eszünk 's neked arra épen olly szükséged van, mint nekem. Kérdésedre azonban felelni fogok, majd ha reggeliztünk. Asztalhoz ültek, ettek annyival is nagyobb étvágygyal, minthogy sem az anya sem a' fiú nem ültek még illy jól rakott asztalnál.

Évés közben nem győzte Aladdin' anyja a' medenczét 's a' tálakat nézni és csodálni, noha nem tudta bizonyosan ezüstből vannak-e vagy más érczből, olly kevésbé vala illy dolgokhoz szokva. Valójában csak az újság volt, melly olly csodálkozásra indította 's fijának sem volt e' drága jószágok' becséről több ismerete, mint neki.

Aladdin 's anyja, kik csak valamelly egyszerű reggelizést szándékoztak tenni, még délben is asztalnál ültek. A' jeles étkek még inkább ingerlék étvágyaikat 's mivel még melegek voltak, gondolák nem tesznek balúl, ha nem kétszer lakoznak, hanem inkább mind a' két ebédet egyszerre költik el. Elvégezvén mind a' két lakozást, még annyi maradott, hogy nem csak vacsora, hanem még a' jövő napra két lakozás is kitelt belőle.

Aladdin' anyja leszedvén az asztalt 's

a' húst, melly illetetlen maradott eltévén, fija mellé ült a' szófára, 's így szóla. „Aladdin, várom tőled, hogy a' felől kielégítsd tudni vágyásomat, a' mi felől tudósítást ígértél.“ Aladdin elbeszélte a' mi közte 's a' sz. Ilem között anyjának ájulása alatt történt.

Anyja' igen csodálkozott fija' beszédén 's a' szellem' megjelenésén. „De fiam, viszonzá neki, mit akarsz te avval mondani? Mióta élek, senkitől sem hallottam, hogy valaha lelket látott volna. Milly vak eset ált: I jött most ez az utálatos szellem épen én előmbe? Miért fordúlt hozzám 's nem hozzád, kinek már a' kincsüregben is megjelent.“

Kedves anyám, felele Aladdin, a lélek, melly neked megjelent, nem az, melly nekem jelent meg. Hasonlitanak ugyan valamennyire óriási nagyságokkal egymáshoz. de ruhára, arczulatra igen különbözők 's különb uraik is vannak. Ha emlékezel, az, kit én láttam, a' gyűrű' szolgájának nevezé magát, melly ujjomon van, 's kit te láttál, a' lámpa szolgájának nevezé magát, melly kezében volt. De nem hiszem hogy hallhattad volna, mert mindjárt elájultál, mikor beszélni kezdett.“

„Hogy hogy? 's hát a' lámpa az oka, hogy e' förtelmes szellem inkább hozzám, mint hozzád fordult? Ah édes fiam, úgy takarítsd el szemeim elől 's rejtsd a' hová tetszik; illetni sem akarom többé. Miattam vedd vagy add el inkább, minthogy érintése miatt szörnyet haljak. Ha szavamnak engedsz, még a' gyűrűt is elveted magadtól. Nem kell a' szellemekkel közösködni,

gonoszok ók, mint már Prophétánk is mondá.“

Engedelmeddel, édes anyám, felele Aladdin, most már óvakodni fogok azt tennem, mit imént akartam, tudniillik a' lámpát eladni, melly nekem 's neked annyi hasznót hozand. Valamint én, te is könnyen elgondolhatod, hogy ál, gonosz nagybátyám nem ok nélkül fáradozott, 's indúlt olly hosszú, 's terhes útra, hogy a' csodalámpát birtokába kerítse, mellyet ő minden aranynál, 's ezüstnél többre becsült, a' mi, mint ő bizonyosan tudta, a' három teremben volt, 's mellyet épen úgy, mint leírta, magam is láttam. Sokkal jobban ismerte ő becsét, 's értékét ezen lámpának, hogy sem azon gazdag kincsből csak valamit is kívánt volna. 'S mivel már titkos erejét véletlenül felfödöttük, a' lehető legjobb hasznát venni is fogjuk, a' nélkü, hogy szomszédink irigységét, 's haragját magunkra lázítanók. Azonban majd elviszem szemeid elől, 's olly helyre dugom, hol, ha szükségem lesz rá, megtalálhatom, mivel már olly nagyon félsz a' szellemektől. A' mi a' gyűrűt illeti, épen olly kevéssé kívánom elhajítani, mert nélküle többé nem láttál volna, sőt talán nem is éltek már. 'S csak meg kell engedned, hogy megtartsam, 's mindig ujjomon viseljem. Ki tudja. micsoda veszedelmem akadhat még, mellyet előre nem láthatunk, 's mellyből ez akkor ki menthet.“ Mivel Aladdin' ezen észrevétele helyesnek látszék. anyja nem volt ellene. „Édes fiam, így szóla

hozzá, úgy tehetsz, mint tetszik. Részemről, szellemekkel közösködni nem akarok. Ezennel azt is kinyilatkoztatom, hogy kezemet ártatlanságomban megmosom 's e' felől veled szót sem szólok többé."

Más nap vacsora után, már semmi sem volt azon szép eledelkből, mellyeket a' lélek hozott. Aladdin ki nem akart addig várni, míg megehül, más nap reggel köntöse alá vett egy ezüst tálát 's kiment hogy eladja. Útközben egy zsidóval találkozott, kit félre hitt 's kérdezé, nem akarná-e megvenni?

A' zsidó, ki ravasz 's fortélyos ember volt, vevé a' tálát, megvizsgálta 's látván hogy tiszta ezüst, kérdé Aladdint, mennyire tartja. Aladdin, ki értékét épen nem tudta és soha effélével nem kereskedett, megelégedék azt felelni, hogy ő (a' zsidó) legjobban fogja tudni, mit érhet egy illy tál 's hogy ebben egészen emberségére bízza magát. A' zsidó Aladdin' nyíltszívűsége által zavarba hozatott. Azon kétkezdésében, valjon Aladdin isméri-e a' tál' anyagát 's becsét, kivona gyűszűjéből egy aranyat, melly értékének mintegy hatvankettedik részét teheté, 's megkínálá vele. Aladdin nagy mohón kapá az aranyat 's olly sietve távozott el, hogy a' zsidó a' tömérdek nyereséggel mellyet e' vételnél tett, meg nem elégedvén, igen bánta, hogy Aladdinnak az eladandó jószág becse felőli tudatlanságát mindjárt fei nem találta 's még kevesbet nem ígért. Már készülőben volt az ifju em-

ber után futni, 's megkísérteni, nem kaphatna-e még valamit az aranyból vissza; de Aladdin olly sebesen futott 's már annyaira elhaladott, hogy nehezen érhetne volnától.

Hazafelé mentében egy sütő boltnál megállott Aladdin 's kenyeret vásárolt, 's azt az arannyal mindjárt ki is fizette mellyet neki a' sütő felváltá. Haza jutván, a' többi pénzt anyjának adta, ki is legott a' piacra ment, hogy azon több napi elégséget vegyen.

Igy folytaták életmódjokat, az az Aladdin eladta a' Zsidónak mind a' tizenkét tálát egymás után, a' mint pénzre volt szükségök. A' zsidó, ki az első tálért egy aranyt adott, a' többiért nem mert kevesebbet ígérni, félvén egy illy hasznoskereskedést elveszteni; azért is valamennyit egy áron fizette. Az utósó tál' ára elfogyván, Aladdin a' nagy medenczéhez folyamodott, melly maga tíz olly nehez volt, mint mindenik tál. Szokott vevőjéhez akará vinni, de azt nehezsége nem engedé. Főlkelle tehát a' zsidót keresnie, kit anyja' házához vezetete; 's ez, a' medenceze súlyát megítélvén, nyomban ki fizete érte tíz aranyat, mellyel Aladdin meg is elégedék.

HÁROMSZÁZ HUSZONNEGYPEDIK ÉJSZAKA.

Míg a' tíz aranyban tartott, mind azt a' ház' napi költségeire fordították. Aladdin, ámbár heverő élethez volt szokva, még sem

játszott már az afrikai varázslóval volt kalandja óta gyermekekkel, hanem idejét sétálgatással tölté 's olly személyek társaságával, kikkel megösmérkedett. Gyakran megállott a' kalmárok' boltjainál is 's hallgatá a' tekintetes férfiak' beszédét, kik ott egy pillantatig mulatának, vagy pedig ott néha össze jövetel végett megjelenének. 'S ezen beszédekből koronként némi világisméretet szerze magának.

A' tíz arany is elfogyván, Aladdin' a' lámpáshoz folyamodott. Kezébe vette, fölkeresé a' helyet, hol anyja illeté, 's mihelyt azt a' homok által hagyott nyomok után megtalálta, el kezdé épen úgy dörgölni, mint anyja tevé. Tüstént elöltűnt ugyan azon szellem, melly már egyszer megjelent, de minthogy Aladdin a' lámpát szelídebben dörgölé mint anyja, lágyabb hangon szólala meg:

„Mit kívánsz? kész vagyok szavadat fogadni mint rabszolgád 's rabszolgája mindazoknak, kik a' lámpát kezökben tartják, úgy én mint szinte a' lámpának többi rabszolgái.“

„Aladdin monda neki: Éhes vagyok, hozz valamit enni.“ Az óriás eltűnt 's egy pillanat mulva ismét megjelent ugyan olly asztali edényekkel mint először, letevé a' szófára 's eltűnék.

Aladdin' anyja, mihelyt fija szándékát gyanítá, valami ürügy alatt elment a' háztól, hogy a' szellem feltűnténél jelen ne legyen. Nem sokára haza tért 's midőn az asztalt 's pohárszéket illy gazdagon meg-

rakva látá, ismét majd annyira elbámúlt a' lámpa' csodálatos erején mint először. Aladdin anyjával asztalhoz ült, 's lakozások után még' annyi maradt, hogy a' két következő napon bőven beérheték vele.

Mihelyt Aladdin látá, hogy otthon már megint sen. pénz sem kenyér sem elegendőség nincs, ismét egy ezüst tálát veve 's ment keresni a' zsidót, hogy eladja. Utjában egy aranyműves bolja előtt ment el ki egy tisztos ősz 's igen becsületes ember vala. Az aranyműves látá őt, megszólíta 's kérte, menne be hozzá. „Fiam, monda ekkor neki, én már több ízben láttalak téged épen így megtehelve előttem elmenni, a' zsidót fölkeresni 's azután üresen vissza térni. Azon gondolatom ötlék, hogy a' mit viszesz, neki azt mindenkor eladod. De te talán nem tudod, hogy ezen zsidó csaló 's talán nagyobb csaló valamennyi zsidónál, 's hogy a' ki ösmeri, egy sem kíván vele alkuba bocsátkozni. Egyéb iránt azt csak javadért mondom. Ha megmutatod, a' mit most viszesz, híven kifizetem értékét, a' mennyire bírom, ha nekem tetszeni fog; ha nem, legalább más kalmárokhöz utasítlak, kik meg nem csalandanak.“

A' remény, hogy még több pénzt kaphat a' tálért, arra bírta Aladdint, hogy azt köntöse alól ki huzta 's megmutatá az aranyművesnek. Az öreg ember, ki legott megismeré, hogy a' tál a' legfinomabb ezüsből van, kérdé Aladdint: adott-e már el illyet a' zsidónak 's az mit fizetett érte. Aladdin nyiltan meg vallá hogy illyet már

tizenkettőt adott el, 's a' zsidótól mindenikért egy aranyat kapott. „Oh a' gaz ember! kiálta az aranyműves.“ — „Fiam, folytata' azután, a' mi megésett, megésett, arra többé nem kel gondolni, de ha megtudod, talad, melly a' legfinomabb ezüsből van, a' mit csak valaha feldolgozunk, mennyit ér, által látandod, mennyire vagy a' zsidótól megcsalva.“

Az aranyműves fogá' a' mérleget, megméré' a' talat 's minekutána Aladdinnak megmagyarázta volna, mi egy lat ezüst, mennyit ér 's annak alosztályait foghatólág megmutatá' neki, hogy az ezüst tal súlya szerint hetvenkét darab aranyat ér, mellyet neki mindjárt le is olvasott. „Itt van, monda, teljes értéke taladnak. Ha csak legkisebb kétséged van is, tetszésed szerint akármellyik itteni aranyművest megkérdezheted, 's ha azt mondja hogy többet ér, két arát adom. Mi az ezüstön, mellyet így veszünk, nem nyerünk egyebet a' munkánál 's alaknál (forma) 's avval egy zsidó még a' legbecsületesebb sem elégszik meg.

Aladdin megköszöné' az aranyművesnek a' jó tanácsot mellyet ada, 's mellyből már is ennyi hasznót vőn. Ennek következtében egyedül hozzá folyamodott a' talak' eladásában, valamint a' medenczeében is, mellynek ára neki, súlya szerint fizetteték le. Ámbár Aladdin 's anyja a' lámpában egy kifogyhatatlan kincset bírtak, még is folyvást, ugyan olly mértékletesen éltek, mint az előtt, kivévén a' mit Aladdin illendő multságára 's a' kis gazdaság körüli egyéb

szükségökre fordított. Anyja ellenben ruhájára egyedül abból költött, a' mit gyapafonással szerzett. El gondolhatni, milly sokáig tarthatott egy illy rendes életmód mellett a' pénz, mellyet Aladdin az aranyművestől a' tizenkét táért 's medenczeért kapott. Így éltek több esztendeig a' lámpa' segedelméből, mellyet Aladdin koronként megdörzsöle.

HÁROMSZÁZ HUSZONÖTÖDIK ÉJSZAKA.

Ez időközben Aladdin, ki el nem mulatá, a' nagy kalmárok' boltaiban tekintetes férfiak' összejövetelein kik arany, ezüst, selyem szövetekkel, a' legfinomabb fátýolkandókkal 's drága kövekkel kereskedének, szorgalmasan megjelenni 's néha a' becsülgetésekben maga is részt venni. Tökéletesen kimívelé magát 's koronként felvevé a' finom világ' síjainak minden szokásait. A' drágakő árosoknál szüntették meg azon csalódása is, mintha az általlátzó gyümölcsök, mellyeket ama földalatti kertben szakasztá, színes üvegből volnának; ott megtudá, hogy azok igen nagy értékű drágakövek. Az által tudniillik, hogy ezen boltokban mindenféle drága követ eladatni láta, megtanúlta azokat értékök szerint ismerni 's becsülni. 'S mivel sehol sem láta a' magáéihoz akár szépségre akár nagyságra hasonlót, igen általlátá, hogy a' vélt üvegdarabok helyett,

mellyeket kiesinségeknek tartta, megbecsülhetlen kincscsel bír. Azonban olly okos vala, hogy arról senkinek sem szólt, még anyjának sem 's ezen hallgatásnak köszönheté, azon magas szerencsét, melyre mint látandjuk, ezek után juta.

Midőn egykor Aladdin a' várasnak valamely táján sétálgata, a' szultánnak ime' parancsolatját hallá ki kiáltatni, hogy mig Badrulbudur herczegné a' szultán leánya a' fürdőbe 's vissza menendene, kiki boltját 's ajtaját zárja el 's vonúljon háza' belsejébe.

Ezen nyilvános kihirdetés kíváncsiságot gerjeszte Aladdinban, a' herczegnét fátyoltalan látni; de ezt nem teheté különben, mintha egy ösmerősének házába menne 's onnan a' rostély ablakon kinézne. A' mi azonban őt ki nem elégíté, minthogy a' herczegnének a' fürdőbe mentekor arczát a' szertartás szerint, be kelle fátyoloznia. Kíváncsiságának kielégítésére egy módot gondola ki, mely sikerült; elrejtezett tudniillik a' fürdő ajtaja megé, mely olly helyzetű vala, hogy onnan őt okvetetlen szemközt kelle látnia.

Aladdinnak nem soká kellett várakozni, a' herczegné megjelent; ő egy hasadékon nézte, mely elég nagy vala azt szemre vennie a' nélkül hogy maga láttatnék. Sok asszonyai 's herétek' kíséretében jöve, kik részint előtte részint utána menének. Három vagy négy lépésnyire a' fürdő ajtajától levev' fátyolát, mely képét födözte 's mely neki igen alkalmatlan vala, 's Aladdin őt

annyival inkább láthatá, minthogy egyenesen neki jött.

Aladdin még eddig soha sem látott födetlen arcczal asszonyt, anyján kívül. De ez már igen öreg asszony és soha sem vala olly szép, hogy arról általában az asszonyok kellemességére következést húzhatott volna. Hallotta ugyan hogy igen nagy szépségű asszonyok is vannak. De bár mi kifejezésekkel dicsértessék is a' szépség, azok még sem tesznek olly benyomást, mint a' szépség maga.

A' mint Aladdin Badrulbudur herczegnét meglátta, azon vélekedésével, mintha minden asszony többé vagy kevesebbé anyjához hasonlítana, legottan felhagyott. Elváltoztak minden értelmei, 's hajlandóságát szíve a' bájos leánynak meg nem tagadhatá. A' herczegné valóban a' legszebb barna volt, melly világon csak lehet. Nagy, homlokával egyenest fekvő, élénk 's tüzes szemei valának, szelíd szerény tekintete, helyes arányú, hibátlan árra, kis szája, kecses, rózsádad ajkai, szóval arcának minden részei 's vonolai a' legrendesebbek voltak. Épen nem csodálhatni tehát, ha Aladdin a' legszebb 's legcsodálandóbbnak illy ritka együlete által megvakítva mintegy magán kívül volt. Mindezen tökélyein fölül a' herczegné igen teljes termetű 's felséges maga tartású vala, mellynek már látása is tiszteletet parancsolt.

Miután a' herczegné a' fürdőbe be ment, Aladdin egy időig zavarodva, 's mint egy gyönyörelragadtatásban állva maradott,

szüntelenül a' bájoló képet idézvén lelke elé. Végre föleszmélt 's meggondolván, hogy a' herczegné már elment, 's hogy helyét továbbra is czéltalanúl tartaná meg, minthogy a' fürdőből kijövet neki háttal fordúlva, 's fátyolozva lenne, meghatározá magában a' helyet elhagyni, 's eltávozni.

Aladdin haza tértekor nem titkolható el annyira zavarodását, 's nyugtalanságát, hogy azt anyja észre ne venné. Elcsodálkozott, fiját szokása ellen szomorún, 's gondolkodva látván, azért is kérdé, nem történt-e rajta valami, vagy talán rosszúl van? De Aladdin semmit sem felelt, hanem a' szófára veté magát, hol változatlanúl ugyan azon helyzetben maradt, szakadatlanul avval foglalatostkodván, hogy a' bájoló herczegné képét magának jelenvalósítsa. Anyja, ki a' vacsorát készíteni ment, nem unszoló többé. Elkészülvén az eledel, azt melléje a' szófára tette, 's maga asztalhoz ült. De midőn szemlélé, hogy fija nem is ügyel reá, emlékeztette az evésre, 's csak nagy bajjal tudta rá venni, hogy helyzetét megváltoztassa. Evett de sokkal kevesebet mint egyébkor, lesütött szemekkel, 's olly mély hallgatással, hogy anyjának lehetlen vala, e' szokatlan változásának oka felől tőle csak egy szót is kicsalni.

Vacsora után ismét ki akára kérdeni, honnan származnék mély szomorúsága, de semmit sem vehete ki belőle, 's Aladdin lefekütt a' nélkül hogy anyját legkevebbe is meg nyugtatta volna.

Más nap ismét a' szófára ült anyjának

ellenében, ki szokás szerint gyapatot fona, 's így kezdé hozzá szólani: „Meg kell szakasztanom hallgatásomat, mellyben tegnapi haza jövetelem óta vagyok, 's melly mint észre vehettem, téged igen megsomorított. Nem voltam beteg mint gondolád, most sem vagyok az; de nem mondhatom, mit érzettem, 's mit érzek ma is — ez valami rosszabb mint betegség. Valójában, meg nem mondhatom; de abból, mit tőlem hallandasz, talán megismered. A' váras ezen negyedében nem terjedett híre, 's így te nem is tudhatod, hogy a' szultán' leánya, Badrulbur hercegné tegnap dél után a' fürdőbe ment. Én ezt tegnap a' várasban sétálván tudtam meg. Tudniillik parancsolat hirdettetett, hogy minden bolt bezárassék, 's kiki házába vonuljon, hogy így a' hercegnénék az illő tisztelet megadassék, 's az utczákon, mellyeken menendő szabad menetele legyen. Mivel a' fürdőtől nem messze vala, a' kíváncsiság őt fődözetlen arczczal látni, azon gondolatra bírt, hogy magamat a' fürdő ajtaja mögé rejtsem, lehetőnek hívén, hogy mielőtt a' fürdőbe bejénne, fátyolát leveendi. Tudod az ajtó helyzetét, képzelheted, hogy őt igen alkalmasan láthatám, ha minden úgy történik, mint gyanítom vala. Csak ugyan le is vevé fátyolát, 's szerencsés valék e' legszeretésre méltóbb hercegnét kimondhatatlan gyönyörűl színről színre látni. 'S ím ez oka, kedves anyám, azon állapotomnak, mellyben tegnapi haszajöttöm óta szemléltél, 's ez oka hallgatásomnak is. Én a' hercegnét ki-

mondhatatlan szenvedélylyel szeretem, 's
 maivel ez minden pillanattal nevekedik,
 érzem, hogy a' szeretendő hercegnének
 csak birásával csillapítható; miért el vagyok
 tökélve, őt a' szultántól feleségül kérni."

HÁROMSZÁZ HUSZONHATODIK ÉJSZAKA.

Aladdin' anyja fija' beszédét szinte vé-
 geig a' legnagyobb figyelemmel hallgatá;
 de midőn végezetül azon szándékát érté,
 hogy Badrulbudur hercegnét meg akarja
 kérni, meg nem állhatá, hogy ne kaczag-
 jon rajta. Aladdin tovább akara szólani;
 de anyja szóhoz sem hagyá jutni, hanem
 monda: „Ah fiam, mi jut eszedbe? Bi-
 zonyosan eszedet vesztéd hogy illyeket be-
 szélsz."

„Kedves anyám, „viszonzá Aladdin“ bi-
 zonyossá tehetlek, hogy eszemet nem vesz-
 tén, hanem tökéletes eszmélettel vagyok.
 Én mindazon bolondság', 's dőreség' szemre
 hányásait, melyeket tevé, 's még tenni
 fogsz, előre láttam; de mind ez nem tar-
 toztat neked ismételve mondanom, hogy
 még most is eltökélt akaratom Badrulbu-
 dur hercegnét a' szultántól megkérni."

„Valóban, fiam, válaszola egész ko-
 molysággal anyja, ki kell mondanom, hogy
 egészen elfeleded magad'. Ha ezen szán-
 dékodat szinte végre akarnád is hajtani,
 épen nem látom, ki által juttatnád kérel-
 medet a' szultán' eleibe." „Magad által,"

felele fija, minden késedezés nélkül. „Általam, kiálta anyja tele csodálkozással, 's meglepetéssel, „'s a' szultánhoz? Ah én igen fogok óvakozni, hogy illy nemű merénybe (Unternehmung) avassam magamat. 'S általában fiam, mi vagy te, hogy vakmerőködöl a' szultán' leányára gondolni? Elfeledéd-e, hogy te a' főváras' legcsekélyebb szabói' egyikének fija 's anyádról sem magasabb nemű vagy? Nem tudod-e hogy szultánok leányaikat nem egy hamar adják valakinek feleségül, még azon szultánfiaknak sem, kiknek reményök nincs, egykor a' kormányra jutni.“

Kedves anyám, viszonzá Aladdin, megmondottam már, hogy mind ezt, a' mit most beszélél, előre láttam, 's ugyan azt mondtam arról is, a' mit még talán hozzáadandasz. Sem beszédeid, sem kifogásaid nem változtatják szándékomat. Megmondottam már, hogy általad akarom a' herczegnét megkérteni; ez az egyetlen szívesség, melyet tőled kívánok, 's azt kérem meg nem tagadtatni, hacsak később nem vagy inkább haláloamat látni, mint életemet másodszor megadni.“

Aladdin' anyja a' legnagyobb zavarban volt, a' mint fijának makacsságát látta, mellyel az bolondos tervénél (planum) megmaradott. „Fiam, monda még egyszer neki, én igaz anyád vagyok, 's mint igaz, beületes anyád kész vagyok kedvedért minden okossággal egyezőt, vagy is, a' mi hozzám, 's hozzád illik, megtenni. Ha arra kerülne a' dolog, hogy számadra, valamellyik

szomszéd' leányát, ki veled egyenlő vagy nem sokkal föbb rendű, megkérjem, mindent elkövetnék, a' mi csak tehetségemben állana. De akkor is valami értékednek, jövedelmidnek, vagy tanult mestersegédnek kellene lenni, hogy czélodat érhesd. Ha szegények, mint mi, házasúlni akarnak, arról kell aggódniok, élhetnek-e? De te meg nem gondolván alacson sorsodat, 's értékedet, a' szerencse' legmagasbik fokára törekedel, 's czélod nem csekélyebb mint házasság' urad és parancsolód' leányával, kinek csak egy szavába kerül téged elrontani, és semmivé tenni. A' mi személyedet 's magadat illet, szóba sem hozom; mert azt ha eszed van, magadnak kell gondolóra vened: egyedül arról kívánok szólni, a' mi különösen engem illet. Hogy ötölhetett az a' különös gondolat eszedbe, hogy én oda menjek 's a' szultán' leányát számodra megkérjem? Tegyük fel, én birnék elég nem mondom vakmerőséggel, hanem inkább szemtelenséggel, magamat a' szultánnak bemutatni 's neki e' képtelen kérelmet előadni, kihez kellene folyamadnom, hogy magamat oda bevezettessem? Nem hiszed-e, hogy az első, kit ez iránt megszólítanék, bolondnak tartana 's hozzám méltatlan módon elútasítana. De tegyük hogy a' szultánhoz is minden baj nélkül betjuthatok, — a' mi megeshetik, ha valaki igazságot kér tőle, mellyet ő jobbágyainak mindig örömet szolgáltat, vagy kegyelmet, mellyet örömet ad, mihelyt látja, hogy azt megérdemeljük, 's

méltók vagyunk reá — ilyen esetben vagy-e te? 's gondolod-e, hogy megérdemeled a' kegyet, mellyet számodra kérnem kellene? Micsoda szolgálatot tettél a' szultánnak vagy az országnak, mivel különböztetéd meg magadat? 'S ha már semmit sem tettél, hogy a' kegyelmet megérdemeld, de különben is arra méltó nem vagy, milly orczával tudnék én azért folyamodni? hogy nyithatnám fel csak számat is, hogy a' szultánnak illy ajánlatot tegyek? személyének fölsége, 's udvara' fénye azonnal meg nemítanának, ki már reszketék, ha csak elhalt férjemtől, atyádtól kelle is valamit kérnem. 'S még egy más akadály is van, fiam, mire te nem gondoltál, az tudniillik, hogy a' szultán előtt, ha valaki kegyelemért esedezik, nem tanácsos ajándék nélkül megjelenni. Ez ajándékoknak legalább is az a' hasznok van, hogy ha a' kérelmet akármilyen okból megtagadja is, a' kérőt legalább kihallgatja. 'S már te milly ajándékot adhatsz neki? De ha bírál is valamivel, a' mi egy nagy fejedelem' fényelmére méltó volna, millyen arányban fogna kérelmed ajándékokkal állani? Szállj magadba, 's gondold meg hogy olyan után törsz, a' mit elérned lehetetlen.“

Aladdin mind azt, a' mit anyja, hogy őt szándékaról le beszélje, előhoza, nyugalommal kihallgatá, 's minekutána ellenvetéseit pontról pontra meggondolta, végre szóra fakadt 's monda: „Megvallom, kedves anyám, nagy vakmerőség tőlem, hogy kívánságaimat olly nagyra merem üzni, 's

egyszersmind nagy meggondolatlanság, tőled olly hévvel, 's hirtelenséggel kivánnom, hogy menj el, 's a' szultánnak házassági ajánlatomat előadd, minekelőtte még módokhoz nyúltam volna, mellyek neked bemenetelt, 's kedvező fogadtatást szerezzenek. Ezért bocsánatodat kérem. Deszenvedélyemnek, melly megragadott, nagysága mellett nem csodálkozhatol, hogy eleinte mindjárt mindent által nem láttam, a' mi nyugalomnak, mellyet keresek, megszerzésére kívántatik. Én Badrulbudur herczegnét sokkal jobban szeretem, mint azt te csak képzelheted is, 's még mindig azon szándékomnál maradok, hogy őt nőül veszem. Ez erős eltökélett akaratom. Egyébiránt köszönöm nyilatkozásodat; úgy tekintem azt mint első lépést, a' szerencsés sikernek, mellyet reménylek, közelítésére. Mondod: nem szokás a' szultán előtt megjeleni ajándék nélkül, 's nekem semminincs, mi a' szultánhoz méltó volna. A' mi az ajándékot illeti, veled egy vélekedésben vagyok, 's megvallom, róla nem gondolkodtam; de ha azt mondod, hogy semmivel sem bírok, a' mit neki által lehesen adni, úgy te nem hiszed, hogy az, a' mit, mint magad is tudod, az elkerülhetlen halálveszedelemből kimenekedvén magammal háza hoztam, elég nagy becsű a' szultánnak vele igen kedves ajándékot tenni; arról szólok tudniillik, a' mit a' két erszényben, 's övemben hoztam, 's a' mit mi színes üvegnek gondoltunk; azonban e' tévedésem már megszüntetett, 's már neked

csak meg kell vallanom, kedves anyám, hogy azok megbecsülhetlen értékű drágakövek, mellyek csak nagy fejedelmekhez illenek. Megtanultam becsülni értékeiket, midőn a' drágakőárosok' boltjaiba jártam, 's hihetsz szavamnak. Mindazok, mellyeket drága kőárosainknál láttam, nem is hasonlíthatók a' birtokunkbeliekhez, 's még is olly kimondhatatlan nagy áron tartják. Te 's én a' mieink értékét épen nem is tudjuk. De bármint van a' dolog, a' mennyre én azon eskély tapasztalásnál fogva, mellyel ebben birok, hozzá érthetek, meg vagyok győződve, hogy az ajándék a' szultánnak fölötte kedves lesz. Neked egy porcelán edényed van, melly jókora, 's igen helyes alkatu; add elő, hadd lássuk, millyen hatások van a' szemre, ha mind bele rakjuk, 's különböző színeik szerint elrendeljük.

HÁROMSZÁZ HUSZONHETEDIK ÉJSZAKA.

Aladdin' anyja elhozá az edényt, 's Aladdin kiszedé a' drágaköveket, 's a' legszébb renddel belé raká. A' hatás, mellyet világos napnál színeik' különbféleségé, 's fényök, 's tűzők által okozának, olly nemű vala, hogy anya 's fiú csak nem elvakultak belé. Egészen elbámultak, mert eddig csak lámpavilágnál szemlélték. Aladdin ugyan még fájaikon is látta ezeket, hol dicsőséges

tekintetűek valának, de még akkor szinte gyermek vala, 's a' drágaköveket játszó szernek nézte, 's egyedül e' végett hozta is el, a' nélkül hogy rólok egyéb ismérte lett volna.

Minekutána az ajándék szépségén egy-
időig gyönyörködtek' volna, megszólalt
Aladdin. „Kedves anyám, monda neki, most
már csak nem háritod el magadról a' szul-
tánhoz menetelt azon ürügy alatt, hogy
neki ajándékot nem vihetsz. Im itt van
egy olyan, melly neked igen kedvező fo-
gadtatást eszközöl.“

Noha Aladdin' anyja az ajándékot min-
den szépsége, 's becese mellett sem tartá
olly nagy becsűnek mint fija, még is hivé,
hogy ezt a' szultán elfogadhatja, 's érzet'e
azt is, hogy e' részben többé semmi ellen-
vetést nem lehetne tenni. De minduntalan
azon ajánlatra tért, mellyet az ajándék'
kedvezése mellett a' szultánnak tennie kel-
lene. 'S ez neki nagy nyugtalanságot
okoza. „Kedves fiam, monda neki, elhi-
szem hogy az ajándéknak jó foganatja lesz,
's hogy a' szultán engem kegyes szemmel
nézend. De a' mi a' kérelmet illeti, mel-
lyet elébe kell adnom, érzem hogy arra
nincs erőm, 's némúltan maradok. 'S így
nem csak járásom hanem az ajándék is,
melly mint mondod, olly réndkívül becses,
hiába lesz, 's én nagy réműlettel fogok
vissza jöni, 's neked elmondani, hogy re-
ményedben megcsalatkoztál. Már én ezt
neked megmondottam, 's meglátod hogy
így lesz. De teszem — így folytatá szavát

— ha én erőt veszek is magamon, hogy kívánságodat teljesítsem, 's lesz annyi bátorságom kérelmedet, mint akard, előadni, a' szultán bizonyosan vagy tréfát üz belőlem, vagy méltó haragra gerjed, mellynek én, 's te okvetetlenül áldozati leszünk.“

Aladdin' anyja még egyéb okokat is ada elő, hogy ha csak lehetséges, más gondolatra bírja. De Badrubudur herczegné' kellemei sokkal mélyebb benyomást tettek szivére, hogy sem tervétől magát elhagyta volna mozdítatni. Folyvást csak arra kérte anyját, hogy hajtsa végre szándékát. 'S anyja részint iránta való szeretetből, részint attól féltében, hogy valami túlságra vetemedik, végre engede fija' kívánságának.

'S mivel már későn 's így az idő, mellyben a' palotába menni 's magát a' szultánnak bemutatni szokás, mára elmúlt vala, a' dolog a' jövő napra halasztatott. Az anya és fija a' napnak hátra lévő részén nem egyébről beszéltek, mint csak arról. 'S Aladdin a' mi csak eszébe juta, mindent elmonda anyjának, hogy azt szándékában, mellyet végre elfogadott, tudniilik: magát a' szultánnak bemutatni, még inkább megerősítse. Azonban fijának minden előadásai sem győzheték meg arról, hogy ezen merénye (Unternehmung) sikerülni fog.

'S meg kell vallani, hogy voltak okai azon kételkedni. „Fiam, monda neki, ha a' szultán olly kegyesen fogad is, mint én azt kedvedért ohajtom, ha az ajánlatot,

mellyet felőled teszek, nyugalemmal végig hallgatja; de e' jó fogadás után az talál eszébe jutni, hogy értéked, gazdagságod 's birtokaid felől tudokozódjék, — mert azokról mindenek előtt 's még előbb mint személyedről fog tudakozódni, — ha mondom, ezekről kérdezősködik, mit feleljek neki.“

„Kedves anyám, felele Aladdin, ne aggódjunk előre azon, a' mi talán következni nem fog. Most csak azt várjuk el, mint fogad el 's milyen választ ad a' szultán? Ha megtörténik, hogy arról, a' mit mondasz, tudósítást kíván, majd elgondolom, mit feleljek reá. Olly bizodalommal vagyok, hogy a' lámpa melly által már néhány év óta élösködünk, szükség' esetében nem fog cserben hagyni.“

Aladdin' anyja arra, mit fija most mondott, semmit sem tudva válaszolni. Meggondolá tudniilik, hogy a' lámpa, mellyről szól, még nagyobb csodákat is képes véghez vinni, mint eddig, holott csak az élelemre valót szerezte be nekik. Ez megnyugtató 's minden nehézséget elháríta, melly a' fijának ígért szolgálattól őt tartóztathatá. Aladdin, ki anyja gondolatit elérte, mondta: „Kedves anyám legalább el ne feledd a' dolgot titokban tartani: attól függ az egész szerencsés kimenetel, mellyet én 's te e' dologban várhatunk.“ Ezután elváltak, hogy nyugonni menjenek; de a' heves szerelem 's a' határtalan szerencse nagy tervei, mellyek Aladdin' lelkét eltöltötték, nem engedék az éjet olly nyugodalmasan

tölteni, mint ohajtotta volna. Még víradat előtt fölkelte 's fölébreszté anyját, sürgette, hogy legottan felöltözzék 's azután a' palota' kapujához siessen 's mihelyt annak ajtaja megnyittatik, be is menjen 's pedig azon pillanatban, midőn a' nagyvezér, vezérek 's minden egyéb országos tisztviselők a' díváni tanácsba mennek, holott a' szultán mindenkor személyesen jelen szokott lenni.

Aladdin' anyja mindent megtőn, a' mit fija kívánt. Elővevé a' porcelánedényt, mellyben a' drága kő ajándék vala, 's kétszeres gyolcs kendőbe takarta, először egy igen finom fehérbe, azután egy kevesbbé finomba, melly utóbbi csúcsainál fogva össze is kötötte, hogy könnyebben vihesse. Végre fíjanak nagy örömeire megindult 's utát egyenesen a' szultán' palotájának vette. A' nagy vezér a' többi vezérekkel 's udvari fő emberekkel együtt már bemenének, midőn az ajtóhoz ért. Azok' száma, kik a' diván előtt kereskedtek, igen nagy volt. Végre megnyittatott 's ő is a' többivel egész a' dívánba bejutott. Ez szép, mély és tágas szála volt, mellynek csarnoka nagy és pompás vala. Ugy állott meg, hogy a' szultánnal, nagy vezérrel 's egyéb fő urakkal, kik a' divánban jobbra balra ülést foglaltak, épen által ellenben volt. Egymás után felszólítatának a' felek és pedig olly renddel, mint kérő leveleiket benyújtották; ügyeik előadatának, meghányatának, 's elítéltének mindazon pillantatig, mellybe szokás szerint a' diván bezáratott. Akkor fölkele a'

szultán, elbocsátá annak tagjait 's szobájába ment, hova őt a' nagyvezér kísérte. A' többi vezérek 's tanács' tagjai eltávoznak. Mindazok, kik oda magányos ügyek miatt folyamodának, hasonlóul cselekedtek, részint megelégedve pöreik' nyereségeivel, mások elégedetlenül a' rájuk hozott ítélettel, mások végre azon reménnyel, hogy dolgok a' jövő ülésben fog eldöntetni.

HÁROMSZÁZ HUSZONNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

Aladdin' anya, látván, hogy a' szultán fölkel 's eltávozott, igen jól következteté, hogy az nap már nem jelenedik meg, minthogy egyebeket távozni látott. Azért is szinte haza menetelre határozta magát. Aladdin, ki őt a' szultánnak szánt ajándékkal látta vissza térni, nem tudta eleinte, mit gondoljon. Azon aggódtában hogy talán rossz hírt hozand neki, száját sem tudta felnyitni hogy megkérdezze, mi hírt hozott. A' jó anya, ki még soha csak lábát sem tette a' szultán palotájába 's kinek semmi ösmérete azokról, mik ott történni szoktak, nem vala, kiragadá őt a' nyugtalanságból, a' szófára maga mellé vonván 's a' legnagyobb együgyűséggel eképen szólván hozzá: „kedves fiam, láttam a' szultánt 's meg vagyok győződve, hogy ő is látott engem; de annyira el volt fog-

lalva szokkal, kik vele jobbról balról szóltak, hogy megkellett sajnálnom, midőn türeldelmét 's fáradságát láttam, mellybe került neki őket kihallgatni. Ez olly sokáig tartott, hogy végre, mint gondolom, bele únt; mert egészen váratlanul fölkel, eltávozott alkalmas sietséggel, a' nélkül, hogy azt a' sok embert, ki még vele szólni akart, kihallgattai volna. Mind e' mellett is megőrültem rajta; mert már únni kezdetem a' várakozást 's a' hosszas állás miatt rendkívül megfáradtam. Azonban még semmi sincs el rontva. Holnap ismét elfogok menni: a' szultán talán nem lesz annyira elfoglalva.

Bár mint föl vala Aladdin szerelemtől gerjedve, még is eléglenie kellett ezen mentseget 's magát türedelemmel fölfegyvereznie. Azt legalább gyönyörrel látá, hogy anyja a' legnehezebb lépést már megtette, kiállván a' szultán' tekintetét, 's reménylél, hogy már most azok' példája szerint, kik jelenlétében a' szultánnal beszéltek, nem átalandja a' rá bizottat elmondani, mihelyt a' szólbátás' kedvező pillantata elkövetkezik.

Másnap hasonlólag elment Aladdin' anyja a' drágakő ajándékkal a' szultán udvarába; de járása hiába esett; a' diván' ajtaját zárva találta 's megtudá, hogy csak minden másod nap tartatik tanács, 's e' szerint holnap ismét el kellene jönie. E' hírt megvivé fijának, kinek türeldelmét most kettőztetnie kellett. Még hatszor mene el a' kijegyzett napokon 's mindig szemközt állt a' szultánnal; de épen olly

kevés sikerrel, mint először. 'S talán még zászer is végzés nélkül tér vala meg, ha a' szultán, ki őt magával mindig által ellenben látta, végre figyelmébe nem vette volna. 'S ez annyival hihetőbb, mert csak a' kik kérő leveleket nyújtának be, léphetének rendben elő, hogy dolgokat elítéltetni lássák, melly esetben Aladdin' anyja nem volt.

Ezen nap mondá végre a' szultán, midőn az ülés' végeztével vissza tért a' nagyvezérnek: „Már jó idő óta látok egy a-szonyt, melly rendesen mindennap, midőn nyilván ülést tartok, megjelenik 's valamit gyolcskendőbe burkolva kezében tart; Az ülés' elejétől egész végig állva marad 's pedig épen velem szemközt. Nem tudod-e, mit kíván?“

A' nagyvezér, ki arról épen olly keveset tudá, mint a' szultán, nem akart még is válaszszal adós maradni, és felele: „Uram, felséged talán nem tudja, hogy az aszszonyok sokszor a' legcsekélyebb dolog miatt is panaszt tesznek. Ez alkalmasint azért jó panaszkodni felségedhez, hogy rossz lisztet adtak el neki, vagy valami csekely igaztalanság történt rajta.“ A' szultán azonban e' válaszszal meg nem elégedett, hanem monda: „Ha ezen asszony a' jövő ülésben ismét megjelenik, el ne feledd őt elő hivatni, hogy kihallgassam.“ A' nagyvezér semmit sem felelt, hanem megcsókolá a' szultán kezét 's ön fejére tevő jelül, hogy azt kész volna elveszteni, ha a' szultán parancsát nem teljesítendé.

Aladdin' anyja már annyira megszoká a' szultán előtt a' divánban megjelenni, hogy fáradságát semmibe sem vette, csak hogy fijának megbizonyíthassa, hogy semmit, a' mi rajta áll, el nem mulaszt. Ekmeene tehát ismét a' palotába, 's szokás szerint a' szultánnak által ellenébe állott. A' nagyvezér még semmi tárgyat sem ada elő, midőn a' Szultán Aladdin' anyját észre vevé. Szánakozva hosszas tüdőelmességén, mellynek maga is tanúja volt, így szólt a' nagyvezérhez: „Mindenek előtt, hogy valamikép el ne feledd, ott van ismét az asszony, kiről tegnap szólék; bocsátasd be őt; hallgassuk ki legelőször 's végezzük el dolgát.“ Azonnal kijegyzé a' nagyvezér a' fő ajtónállának az asszonyt 's parancsolá, hogy közelebb vezesse.

A' fő ajtónok Aladdin' anyjához mene 's inte neki, az asszony egész a' thronus' lábáig követé őt, hol az elhagyta; hogy helyét a' nagyvezér mellett ismét elfoglalja.

Aladdin' anyja, ki magát azon sokak' példájához tartá, kiket a' szultánnal beszélni látott, megilleté homlokával a' szőnyeget, melly a' thronus' lépcsőit takará 's e' helyzetben marada, míg a' szultán fölkelni parancsolá. Fölkelt 's a' szultán így szólá hozzá: „Jó asszony, már téged rég óta látlak a' divánba jární 's kezdettől végig a' bejövételnél állani, mondd el, mi hoz ide?“

Aladdin' anyja, a' mint e' szavakat hallá, még egyszer leborúlt' 's ismét föl-

kelcén monda: „Legfönségesebb uralkodója a' kerek földnek, minekelötte felségednek a' rendkívüli 's majd hihetetlen dolgot előadjam, m'ly fönséges széked elé vezet, kérlek, bocsáss meg azon vakmerő, vagy szinte helyesebben mondanám, szemtelen folyamodásért, mellyet hozzád tenni szándékozom. Az olly szokatlan, hogy restelem és szígyenlem azt szultánom elébe terjeszteni.“ 'S hogy neki a' kinyilatkozásra teljes szabadságot szerezzen, parancsolá a' szultán: mindea jelenlévők távozzanak a' divánból egyedül a' nagyvezért kivéve. Ezután monda neki hogy most bízvást beszélhet 's magátki magyarázhatja.

Aladdin' anyja nem elégedék meg a' szultán' jóságával, ki őt a' zavarból, hogy egész gyülekezet előtt szóljon, kimentette, hanem haragja elől is bátorságba akarta magát tenni, mellytől az előadandó ajánlatnál tartania kellett 's mellyre épen nem vala elkészülve. „Uram, így folytatá szavát, még azért is bátorkodom fölséged előtt esedezni, hogy kegyelmedről 's bocsánatodról bizonyossá tégy azon esetre, ha keresetemet csak legkevesebbé is botránkoztatónak vagy bántónak találád.“ — „Akármi legyen, viszonzá a' szultán, előre megbocsátok 's annak rád nézve semmi rossz következeete nem lesz; szólj minden félelem nélkül.“

Miután Aladdin' anyja minden óvásokat megtett, mint olly asszony, ki a' szultánnak teendő ajánlat miatt, gondolá, hogy annak haragjától méltán tarthatna,

egész hűséggel elmondá előtte, milly alkalmommal látta Aladdin Badrulbudur herczegnet, ezen látat milly heves szerelmet gyujta benne, milly nyilatkozásokat tett ez iránt neki (anyjának), 's ő mit nem terjeszte mindent elébe, hogy szenvedélyéből kiragadja, mellynek épen olly megbántónak kell a' szultánra, mint leányára, a' herczegnére nézve lennie. „Azonban“ folytatá, „fiam a' helyett hogy ezen intéseket szivére vette 's vakmerőségét át látta volna, megátalkodott 's pedig annyira, hogy valami kétségbe eső cselekedettel fenyegetőzött, ha vonakodnám felségedhez jőni 's számára a' herczegnet megkérni. Mind e' mellett is sok erőltetésembe került, míg magamat elszántam, hogy ebben akaratját tegyem; azért is még egyszer kérem felségedet bocsásson meg ne csak nekem, hanem Aladdin fiamnak is, ki azon vakmerő gondolatra vetemedett, hogy illy magas szerződésre törjön.“

HÁROMSZÁZ HUSZONKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

A' szultán az egész előadást igen nagy kegygyel 's szelídséggel hallá, a' nélkül hogy haragnak vagy neheztelésnek jeleit adná, vagy csak tréfásan venné is a' keresztet.

De minekelőtte a' jó asszonynak választ adná, kérdé, mi az, mit gyolcskendőbe

burkolva magával hozott? Azonnal kivevé az asszony a' porcelán edényt, melyet leborúlta előtt a' thronus' lábához tett, ki bontá 's által adá a' szultánnak.

Lehetetlen a' szultánnak meglepetését 's bámulását leírni, midőn az edényben olly sok becses tökéletes 's igen szemebetűnő drágakövet láta, 's pedig mindeniket olly nagyságút, millyet még soha sem látott. Egy ideig olly nagy esodálkozásban volt, hogy szinte mozdulatlan állott. Midőn végre magához tért, elfigadá Aladdin' anyja' kezeiből az ajándékot, fel-felkiáltván örömeiben; ah mi szép, mi becses! 'S minek-utána a' drága köveket egymás után csodálta, kezébe vette 's mindeniket legkitetsőbb tulajdoninál megdicsérte, mutatá a' nagyvezérnek az edényt monda: „Nézd csak 's meg fogod vallani, hogy a' világon tökéletesebb 's drágább már nem lehet.“ A' vezér egészen meg volt tőle varázsolva. „No 's, folytatá a' szultán, mit mondasz ilyen ajándékhoz? Nem méltó-e leányomhoz, 's nem adhatom-e illyen áron annak, a' ki megkéreti?“

E' szavak a' nagyvezért különös nyugtalanságba ejtették. Valamivel ez előtt tudniillik jelenté a' szultán, hogy leányát a' hercegnét fíjának szándékozik nőül adni. Most attól félt, 's nem ok nélkül, hogy a' szultán illy gazdag 's rendkívüli ajándék által elcsábítva gondolkozását megváltoztathatná. Azért is közeledék a' császárhoz 's fülébe súga: „Meg kell vallani, hogy ez ajándék a' hercegnéhez méltó; mindazáltal

kérem fölségedet, halaszsa el eziránti határozását még három hónapra; reménylem, hogy azalatt fiam, kire előtt szemeidet vetni méltóztatál, képes lesz, még drágább ajándokot bemutatni, mint Aladdin, kit fölséged még nem is ösmér.“ A' szultán, noha meg vala győződve, annak lehetlensége felől, hogy a' nagyvezér fija' számára valami olyat teremthetne elő, a' mivel a' herczegnének hasonló becsű ajándékot nyújthatna, még sem mellőzé el őt meghallgatni 's neki e' kegyelmet megadnia. 'S most Aladdin' anyjához fordult 's így szóla hozzá: „Eredj haza, jó asszony, 's mondd meg fiadnak, hogy én az ajánlatot, mellyet nevében tettél, elfogadom, de hogy leányomat, a' herczegnét, meg nem házasíthatom, míg a' menyekzői készülletekről nem gondoskodtam, ez pedig csak három hónap alatt eshetik meg. Akkor majd ismét eljöhetsz.“

Aladdin' anyja annyival nagyobb örömben tért meg, minthogy sorsára nézve eleinte lehetlennék hitte a' szultánhoz bemenetelt nyernie 's most ezen fölül olly kedvező választ is kapa, melly helyett szégyenítő 's elutasító feleletet várt volt. Két okból gondolá Aladdin anyja' beléptekor, hogy jó választ hoz, először, mert korábban tért meg, mint szokott, másodsor, mert arcza vidám, derült vala. „No's kedves anyám', monda neki, szabad remélnem vagy meghaljak búmban?“ Mihelyt fátyolát leveté 's melléje a' szófara ült, így szóla hozzá: „Édes fiam, hogy soká bizonytalanságban

ne hagyjalak, előre is azt mondom, hogy a' halálos gondolatok helyett igen nagy okod van jó reménnyel lenned.“ Beszéde' további folyamatában elmondá neki, hogy mindenek előtt nyere bemenetelt, a' mi egyszersmind kora haza jöttének is oka, tovább milly óvásokkal élt, hogy a' szultánnak, bántalom nélkül a' közte 's Badrulbudur herczegné közötti házasság ajánlatát megtegye; azután a' kedvező feleletet, mellyet a' szultán' tulajdon szájából vön. Hozzá adá, hogy az ajándék, a' mennyire a' Szultán' magaviseletéből kivehető, mindenek fölött hatalmas benyomást tett lelkére, 's az bírta a' kedvező válaszra, mellyet hozott. „Ez annyival kevesbbé került el figyelmemet, minthogy a' nagyvezér kevéssel az előtt, valamit fülébe sugott 's féltém hogy kedvező érzelmeiből, mellyel tán irántad vala, ki fogja zavarni.“

Aladdin e' hírek hallatára a' halandók legboldogabbikának tartá magát. Megköszönte anyjának mindazon fáradsát, mellyet e' kezdemény' elővitelében tett, 's mellynek sikerülése olly nagy tekintetű vala élte nyugalomára nézve. 'S noha szenvedélye' tárgya iránti türtelen vágya mellett a' három hónap csak nem örök létnek tetszett, még is békes várakozásra bírta magát, a' szultán' szavában bizakodván, mellyet törhetetlennek hitt. Mig ő nem csak az órát napot, hetet, hanem még a' pillanatokat is számlálta, eltelék két hónap, midőn anyja egy estve lámpa gyújtásnál észre vevé, hogy az olaj elfogyott. Elmene

tehát, hogy vegyen, 's a' mint a' városba ért, látta, hogy minden ünnepileg föl volt ékesítve. Valóban a' boltok a' helyett hogy bezárattak volna, nyitva voltak; fölékesítének lombokkal 's készület tétetett ünnepi világításokhoz. Mindenik törekedék ebben pompával 's fényvel a' másikat fölül haladni, hogy buzgóságát bebizonyítsa. Általában minden örömet 's vidámságot mutatott. Még az utcák is tele voltak tisztöltöztetű udvari emberekkel, kik gazdagon ékesített lovakon ültek 's nagy számu szolgálkakkal, kik szüntelen jöttek mentek, valóban körülvéve. Aladdin' anyja kérdezé a' kalmárt, kitől az olajt vette, mit jelent mindezen készület? „Honnan való vagy, jó asszony? válaszola ez, — „Nem tudod, hogy ma estére a' nagyvezér' fija a' szultán leányával, Badrulbudur herczegnével menyekzójét tartja? Ezennel vissza fog a' fűdöböl jöni, 's az udvari tiszttek, kiket látsz, épen most gyülekeznek, hogy kíséretül a' palotáig kövessék, hol a' menyekzó tartatni fog.“

Aladdin' anyja nem kívánt többet halani. Olly sietve ment haza, hogy lakába léptekor alig sihghetett. Ott találá fijasát, kinek semmi sem vala váratlanabb, mint a' rossz hír, mellyet neki hozott. „Kedves fiam, így kiálta fel, rád nézve minden el van veszve!“

Te számot tartottál a' szultán' szép ígéretére; de abból semmi sem lesz.“ Aladdin, kit ezen beszédek igen háborítottak, válaszola: „Kedves anyám, mért ne

tartaná meg a' sultán szavát? " — Még ez este, folytatá anyja, kel egybe a' nagy vezér' fija Badrulbudur' herczegnével a' szulán' palotájában. " Majd elbeszélé neki, mint tudta meg a' dolgot 's minden egyes környülményt közlött vele olly pontosan, hogy azon már többé nem kételkedhetett.

Ezen hírre elképedt Aladdin, mint ha vilám üötte volna meg. Minden más levere-tett volna ezen ijedelem által; de őt valamely titkos féltékenység tiltá tovább is ez állapotban megmaradni. Azonnal a' lámpa jutott eszébe melly neki eddig olly jó szolgálatot tett 's a' nélkül, hogy a' szulán, nagy vezér vagy ennek fija ellen hevesen fellobbant volna, csak azt mondá: „Kedves anyám, a' nagy vezér' fija ma ejjel aligba lesz olly boldog, mint reményli. Mig én egy pillantatra szobámba megyek, készítsd te el addig a' vacsorát számunkra.“

A' addin' anyja észre vevé, hogy Aladdin a' lámpásnak akarja hasznát venni, hogy ha csak lehet, a' nagyvezér' fijának Badrulbudur herczegnével leadó egybekerlését megakadályozza, 's ebben nem is esatkozott. Aladdin, mihelyt szobájába jutott, csak ugyan elővé a' csodalámpát, mellyet a' szellem' legelső feltünése óta anyja szemei elől oda által vitt, megdör-gölé ugyan azon helyen, mint előbb. Pillantat alatt ott termett a' szellem 's monda:

Mit kívánsz? kész vagyok szavadat fogadni, mint rabszolgád 's rabszolgája mind-azoknak, kik a' lámpát kezökben tartják,

szint úgy én, mint a' lámpának többi rab-
szolgái.“

„Halld-e, monda Aladdin, te nekem
mindeddig enni hozál, valahányszor arra
szükségem volt, most azonban egészen más
nyomosságu bizományról van szó. Én a'
szultántól Badrulbudur herczegnét megké-
rettem. Megígérte 's egyedül három hónapi
halasztást kötött ki. De a' helyett, hogy sza-
vát állná, ma este össze házasítja még a'
kikötött idő elmulta előtt a' nagyvezér'
fijával. Épen most tudám meg 's a' dolog
bizonyos. Azt kívánom most tőled, hogy az
új házásokat, mihelyt lefeküdtek, elragadd
's ágyastúl ide hozd.“

„Parancsolóm! viszonzá a' szellem,
legitten engedelmeskedem. Parancsolsz még
valami mást?“

„Most többé semmit, monda Aladdin;
's azonnal eltűnt a' szellem.“

Aladdin ismét vissza ment anyjához 's
vele vacsorált épen olly nyugottan, mint
máskor. Vacsora után vele még egy ideig
a' herczeg asszony' menyekzőjéről beszél-
getett, mint valamelly egészen érdeket-
len dologról. Azután szobájába ment,
hogy anyja háborítatlanul lenyugodhassék;
maga azonban le nem feküött, hanem vára
a' szellem' vissza jövetét 's a' neki adott
parancsolat teljesítését.

Az alatt a' szultán' palotájában a' leg-
nagyobb pompával megtétettek minden in-
tézetek a' herczegné menyekzői ünnepére
's az est szertartások 's vígadalmak között
múlt szinte nagy éjig. Midőn mindennek

vége lőn, jelt ada a' herezégne fő ajtónoka a' nagy vezér' fiának; ez észrevétlenül eltávozott 's ugyanezen tisztt bevezeté őt a' herczegné szobáiba, szinte azon teremig, hol a' menyekzői ágy vala. Először ő fekütt le, azután a' szultánné maga 's leánya asszonyainak kíséretében a' bevezeté menyasszonyt. A' menyasszonyok' szokásaként igen vonakodott. Anyja segíté neki levetkezni, csak nem erőszakkal az ágyba fekteté, jó ejszakát kívána neki 's eltávazék asszonyaival. Az utósó bezárta az ajtót.

Alig vala az ajtó bezárva hogy a' szellem, hű szolgája a' lámpának 's pontos teljesítője birtokosai' parancsolatának, a' nélkül hogy az ifju férjnek a' legkisebb szerelmeskedésre időt hagyott volna, mindkettőjük nagy bámulatára, megragadá az ágyat 's azt egy pillanat alatt Aladdin szobájába vivé, 's ott letette.

HÁROMSZÁZ HARMINCZADIK ÉJSZAKA.

Aladdin, ki ezen pillantatot nagy türelenséggel várta nem szenvedé hogy a' nagyvezér' fija a' herczegné mellett fekügyék. „Vedd ezen új házas ifjut, szóla a' szellemnek, zárd el a' titkos terembe 's jőj el holnap reggel ismét kevéssel napfölkelte után. A' szellem azonnal kivevé a' nagyvezér' fiját egy ümögben ágyából, elvitte a' kijelelt helyre, párát lehelvén' rá,

mellyet az tetőtől fogva talpig érzett 's mellytől egész éjszaka kábultan maradt.

Bár milly nagy volt is Aladdinak a' herczegné iránt szerelme, még is, mihelyt vele egyedül maradt, nem monda hozzá hosszú beszédeket, hanem igen nyájas hangon így szólt: „Ne félj, imádandó herczegné, itt bátorságban vagy 's bár milly heves is a' szerelem, mellyet szépséged 's kellemeid iránt érzek, még sem fog soha arra bírhatni, hogy azon mély tiszteletnek, mellyel neked tartozom, határain túl menjek. Ha — így folytatá szavát, kényszerítve vagyok, e' végső eszközökhöz nyúlni: úgy ez nem olly szándékkal történt, hogy megbántsalak; hanem csak azt akartam akadályozni, hogy egy törvénytelen vetélytárs atyád' nekem adott szava' ellenére birtokába ne vegyen.“

A' herczegné kevéssé hallgatá, a' mit ez neki monda; nem is vala képes választ adni. Az ijedség 's bámulat, mellybe őt e' meglepő 's váratlan kaland ejtette, olly állapotba tevék, hogy Aladdin belőle csak egy szót sem vehete ki. De Aladdin ebben meg nem állapodott, levetkezék 's a' nagy vezér' fija' helyére feküdt, a' herczegnének hátat fordítván, miután azon óvással élt volna, hogy kettejük közé egy kardot teve, jeléül, hogy avval büntettessék, ha a' herczegné becsülete ellen hibát követne el.

Teljesen megelégedve azzal, hogy vetélytársát a' gyönyörtől, mellyet ez őjjel remélt, mefosztotta, Aladdin csendesen el-

aluvék. Nem úgy volt Badrulbudur herczegnével a' dolog. Életében nem tölté még illy szomorún 's kellemetlenül az éjet; 's ha a' helyet 's állapotot meggondoljuk, mellyben a' szellem a' nagy vezér' fiját hagyá, könnyen elképzelhetjük, hogy az új férj azt még sokkal kedvetlenebbül töltötte.

Másnap reggel nem kelle Aladdinnak a' lámpát dörgölni, hogy szellemét híja. Eljött az a' megrendelt órára 's monda Aladdinnak, míg az öltözött:

„Itt vagyok, mit parancsolsz még?”

„Eredj, monda Aladdin, hozd elő a' nagyvezér fiját, fektesd ismét az ágyba 's vidd vissza a' szultán' palotájába épen azon helyre, honnan elhoztad.“ A' szellem most felváltá helyéről a' nagyvezér fiját 's midőn vele vissza jött, Aladdin kardját ismét magához vette. A' szellem az új férjet a' herczegnéhez fekteté 's a' menyekzői ágyat egy pillanat alatt a' szultán palotájának azon szobájába vivé vissza, honnan előbb elragadta.

Mindezen közben a' szellem sem a' herczegnétől sem a' nagyvezér' fijától nem láttatott. Irtóztató alakja képes lett volna őket halálra ijeszteni. Még csak a' közte 's Aladdin közti beszédet sem hallák, egyedül az ágy rendülését 's annak egy helyről másra által tételét vették észre. Már is elegendő volt megrémíésökre, a' mint könnyen elgondolhatjuk.

A' szellem a' menyekzői ágyat már ismét helyére állította, midőn a' szultán tudni kívánván, mint tölté a' herczegné az

első ejszakát, a' szobába lépe, hogy neki jó reggelt mondjon. A' nagyvezér' fija, ki a' múlt éjtől még egészen által volt fázva, 's kinek még ideje sem volt a' fölmelegülésre, alig hallá, hogy valaki ajtót nyitá, azonnal felszökött 's az öltöző kamarába ment, mellyben előtte való nap levetkezett.

A' szultán közelíte a' herczegné' ágyához, megcsókolá a' szokás szerint szemöldei között, jó reggelt monda neki, 's mosolyogva kérdé, mint töltötte az éjet; de a' mint fejét fölemelé, 's leányát figyelmesen meg tekintette, azt nagy csodálkozására mély búba merülve találta. A' herczegné csak egy szomorú pillantatot vete a' szultánra, melly igen nagy bánatosságot vagy nagy elégedetlenséget mutatott. Még néhány szót szóla hozzá a' szultán; de látván hogy belőle semmit ki nem vehet, azt hitte, szeméremből teszi 's eltávozik. Azt is gyanította mindazáltal, hogy hallgatásának még más rendkívüli oka is lehet. Ez arra bírta, hogy azonnal a' szultánné szobájába menjen, kinek elmondá az állapotot, mellyben a' herczegnét találta, 's a' módot, mellyel őt fogadá, elbeszélte. „Uram, monda a' szultánné, ez ne idegenítse el fölségedet, egy új házasság sincs, melly menyekzői éje utáni reggel illy féle tartózkodást nem mutatna. Két három nap múlva másképp leszen. Majd akkor úgy fogadandja atyját, a' mint illik. Én most — folytatá — legittén hozzája megyek, 's igen

kellene csalatkoznom, ha engem is épen úgy fogadna.“

Felöltözvén a' szultánné, a' herczegné szobáiba ment, ki még akkor föl nem kelt. Közelíte ágyához, megcsókolta, 's reggeli üdvözlétét mondá. De milly nagy vala csodálkozása, midőn tőle nem csak választ nem kapott, hanem közelebbi vizsgálat után rajta igen nagy leverettséget is fődöze fel, mellyből következteté. hogy rajta valami különösnek kelle történnie. „Édes leányom, — monda a' szultánné, — mitől van az, hogy te nyájaskodásimra nem is felelsz? Anyád iránt is illy tetetéssel akarsz-e viseltetni? Örömet hiszem, hogy az eszedbe sem jutott. De akkor másnak kellett rajtad történni. Valld meg szabadon, 's ne hagyj tovább illy nyomasztó bizonytalanságban.“

Badrulbudur herczegné hallgatását végre mély sohajtással szakasztá meg: „Ah tisztelt anyám, — így szólala fel, bocsáss meg, ha irántad a' tartozó tiszteletet elmulasztottam. Lelkem olly élénken el van rendkívüli dolgokkal foglalva, mellyek rajtam ez éjjel történtek, hogy bámulásomból, 's rémülésemből még most sem eszméltem föl, sőt magamat is alig ösmerem meg.“ Azután leirá a' legelevenebb színekkel, mindkettőjük lefekvése után mintra-gadtatott meg az ágy, 's egy pillantat alatt mint tétetett által egy komor, dohos szobába, hol maga férjétől elválasztva maradt, a' nélkül, hogy tudná. hova lett. Hozzá adá, hogy egy fiatal embert láta ott, ki neki eleinte néhány szót monda, mel-

lyeket ő (a' herczegné) ijedtében nem ért-hete, 's ki azután melléje férje helyébe feküdt, közéje, 's maga közé egy kardot tevén; elmondta továbbá, mint adatott is-mét vissza férje, 's mint vitetett vissza az ágy szint' azon hirtelenséggel előbbi helyé-re vissza. Ez épen akkor esett, monda tovább, midőn atyám a' szultán szobámba lépett. Talán rossz néven is vette a' mó-dot, mellyel a' hozzám, általa mutatott be-csületet fogadám. De megbocsát, úgy hi-szem, ha különös kalandom, 's azon szá-nandó állapot, mellyben még most is vagyok, tudtára lesznek.

HÁROMSZÁZ HARMINTZEGYEDIK ÉJSZAKA.

A' szultánné a' herczeg kisasszony be-szédét csendesen kihallgatá; de épen nem akarta hinni. „Kedves leányom, monda neki, igen jól tevéd hogy e' felől atyád-nak, a' szultánnak, semmit sem szólottál. Óvakozzál erről valakinek csak legkeves-bet is szólni; könnyen örülnek tartaná-nak.“ — „Tiszteletre méltó anyám, felele a' herczegné, bizonyossá tehetlek, hogy mindezt a' legjózanabb észszel mondom; Tudakozódhatol férjemtől, ugyan azt fogja vallani.“ — „Tudakozódni fogok, viszonzá a' szultánné, de ha ugyan azt mondaná is, a' mit te, még sem lennék meg győződve. Csak kellj föl, 's vesd ki ezen gondolato-

kat fejedből. Az valami igen szép lenne, ha te illy képzelődésid miatt a' menyekzödre rendelt ünnepléseket zavarni akarnád, mellyeknek, valamint e' palotában, úgy az egész országban még több napokig tartaniok kell. Nem hallod a' trombitaszót 's a' síp, dob, 's trombita' öszhangját? Mindez gyönyörűségre, vidámságra indíthatna, 's minden képzelődésidet, mellyekről imént szóltál. elhajthatná." Egyszersmind bivá a' szultánne a' Badrulbudur herczegné asszonyait, 's minekutána azt fölkelésre bírta, 's látá hogy öltözni kezd, a' szultán szobáiba ment, 's annak azt mondá, hogy a' herczegnének csak ugyan volt valami baja; de már el van hárítva. Azután a' nagyvezér fiját hivatá, hogy tőle arról a' mit a' herczegné mondott. valamit kitanúlhasson; de ez, ki magát a' szultáni rokonság által végtelenül megbecsülve érezé, elhatározta a' dolgot titokban tartani. „Kedves vöm, monda neki a' szultánne, ugyan valld meg, te is olly képzeletekkel töltéd meg fejedet mint leányom?“ — „Felséges asszonyom,“ válaszolt a' nagyvezér' fija, „szabad kérdenem, mire czéloz kérdésed?“ — „Ez nekem elég, felele a' szultánne, nem akarok többet tudni; te okosabb vagy. mint ő.“

A' palotában egész nap tartottak a' vigadozások; 's a' szultánne, ki a' herczegné mellől soha sem távozott, semmit sem mulata el, a' mi örömére lehetett, vagy a' mi részvételét a' mulatozásokhoz, színjátékokhoz, mellyek tiszteletére tartattak,

fölindíthatta. De a' múlt éj' története olly nagy behatást tett reá, hogy könnyen észre lehetett venni, hogy egyedül avval foglalatoskodik. A' nagyvezér fija nem kevesbbé vala az éjtől, mellyet olly rosszúl töltött, leerve; de nagyra vágyása azt titkolnia kényszeríté, 's a' ki őt nem látta, igen boldog férjnek tarthatá.

Aladdin, a' ki mindent, a' mi az udvarban történt, igen jól tudott, nem kételkedék, hogy az új házások mind azon boszontó viszontagság mellett, melly őket a' múlt éjszaka érte, együtt fognak hálai, 's épen nem vala kedve őket békével hagyni. Azért is mihelyt az éj beállt, a' lámpához folyamodott. Tüstént megjelenék a' szellem, köszönté Aladdipt mint előbb, 's ajánlá neki szolgálatait. „A' nagyvezér fija, 's Badrulbudur herczegné, monda Aladdin, ez éjjel ismét együtt hálnak, eredj most oda, 's mihelyt lefeküsznek hozd ide őket ágyastúl mint tegnap.“

A' szellem épen olly hiven, 's pontosan szolgált Aladdinnak, mint az előbbi napon; a' nagyvezér fija épen olly hidegen, 's rosszúl tölté az éjet, mint az elsőt, 's a' herczegnének boszúságára ismét Aladdinnal kellett hálnia, közöttök feküvén a' kard. A' szellem, Aladdin' parancsa' következtében, más nap reggel ismét eljőve, föl emelé az újházások ágyát, 's vissza vivé a' palota' szobájába, a' honnan elhozta. A' szultán, ki azon elfogadás után, mellyet Budrulbudur herczegnénél tegnap reggel talált, nyugtalan vala megtudni, mint

tölté a' második éjet, 's valljon úgy fogadandja-e mint az első éj után, ismét és pedig szint' olly jókor szobájába mene, hogy azt megtudja. A' nagyvezér' fija, ki ez éj' rosz kimenetelén még inkább boszongkodott, 's szégyenlette magát, mint az elsőn, alig hallá meg a' szultán jövetelét, sietve fölkel, 's az öltöző szobába rohant.

A' szultán közelíte a' herczegné ágyához, jó reggelt monda neki, 's ugyanazon nyájaskodási után, mint az előbbiek, így szólt: „No 's kedves leányom, most is olly rosz kedvű vagy még, mint tegnap? Meg fogod-e már vallani, mint töltötted az éjszakát.“ A' herczegné szinte olly hallgatásban maradott, 's a' szultán azt vevé észre, hogy lelke még szomorúbb, 's leverettebb mint az első nap. Már most nem kételkedett, hogy rajta valami rendkívülinek kelle történni, 's titkolódásán felboszongva a' legnagyobb haraggal, 's kivont karddal kiáltá: „Leányom, vagy valld meg, mi bajod esett, vagy e' pillanatban levágom fejedet.“

A' herczegné jobban a' megbántódott szultán hangja — 's fenyegetésétől, mint a' meztelen kard' láttától megijedve, megszakasztá végre hallgatását, 's könyek között monda: „Drága atyám és parancsolóm, bocsáss meg, kérlek, ha fölségedet megbántottam. Reménylem kegyelmed és jóságodtól, hogy haragod helyébe szánakozás fog állani, ha azon szomorú. 's keserves állapotot, mellyet ezen 's az egész múlt éjen voltam, elbeszeltem.“

E' bevezetés után, melly a' szultánt valamennyire megengesztelé, 's megindítá, egész hűséggel elbeszélé mindent, a' mi rajta ezen két gonosz éj' lefolytában történt, de olly érzékenyül, hogy a' szultán rajta igen megszorodott. „Ha feleséged mondásomon csak legkisebbé kételkedik, megtudakozhatod férjemet, kit adál. Meg vagyok győződve, hogy a' dolog' valóságát épen úgy fogja bizonyítani mint én.

A' szultán egészen azon bánkodásra ereszkedett, mellyet a' herczegnében egy illy meglepő kalandnak kelle okoznia. „Kedves leányom, monda neki, igen roszul tevéd, hogy nekem egy illy különös történetet mindjárt tegnap el nem beszéltél, mellyen én épen olly nagy részt veszek mint te. Én téged nem olly szándékkal házasítalak meg, hogy boldogtalanná tegyelek, hanem inkább avval, hogy megelégedett légy 's mindazon szerencsének birtokába helyezzelek, mellyet érdemelsz, 's mellyet egy olly férjnek, ki hozzád illőnek látszék, karjaiban remélhetél. Távoztass el elmédől minden szomorú gondolatot a' felől, a' mit elbeszéltél; azonnal rendelést fogok tenni, hogy ezentúl soha olly kellemetlen, 's kiállhatlan éjszakád ne legyen, mint az előbbieket voltak.“

A' szultán mihelyt szobáiba vissza ment, elhivatá a' nagyvezért: „Vezér, így szóla hozzá, beszéltél már fiaddal, 's nem monda neked semmit is?“ Midőn a' nagyvezér azt felelte, hogy még azóta nem lát-

hatá, a' szultán mindent elbeszéle neki, a' mit leányától hallott. „Nem kétlem ezt adá hozzá, hogy leányam, valót beszélt, azonban szeretném ha ezt fiad által is bizonyítatni hallanám; azért menj hozzá, 's kérdd meg, mi van a' dologban.“

A' nagyvezér azonnal fíjához mene, jelenté neki a' mit vele imént a' Szultan közlött 's rá parancsolt, hogy semmit el ne titkoljon 's megmondja, való-e vagy nem? „Nem titkolhatom, atyám, viszonzá fíja, hogy mind az a' mit a' herczegné atyjának beszélt, teljes valóság; de ő azon rossz bánást el nem mondhatá, mellyet én különösen tapasztalék. Egybekelésem óta két éjet oly szörnyen töltöttem, a' mint csak kigondolható 's szenvedéseim voltak, mellyeknek könnyülményes 's valódi kifejezésére szavaim sincsenek. Azon iszonyodásról itt s' ölni sem akarok, mellyet érzettem, midőn négyszer egymás után az ágy velem fölemelkedett, a' nélkül hogy láthattam, ki emelte föl, 's ki vitte egy helyről másra, vagy megfoghattam volna, mint eshetik az meg. Könnyen elgondolhatod szomorú állapotomat, ha mondom, hogy két egész éjszakát állva egy ümögben valami szűk árnyékszékhez hasonló rekeszben töltöttem, minden távoztatás vagy csak legkisebb mozdulhatás nélkül, ámbár semmi akadályt sem látam magam előtt, melly attól tartóztatott volna. Mennyit szenvedtem e' mellett, nem kell egyenként elmondanom. Nem titkolom el előtted, hogy mindez nem tartóztatott, a' herczegné „mint felségem

iránt, a' szerelem' tisztelet' 's hála' minden érzeteivel viseltetnem, mellyeket megérdemel; de bizonyomra mondhatom neked hogy minden becsület' 's fény' ellenére, melly illy házasságból rám háromolna, készebb vagyok meghalni, mint tovább egy illy fényes összeköttetésben élni ha ezentúl is olly kellemetlen bánásmódot kell tapasztalnom, mint az eddigi. Hiszem, a' herczegné épen úgy gondolkozik, mint én 's könnyen megengedi, hogy elválasztatásunk épen úgy szükséges nyugalma'ra, mint nyugalmam'ra nézve. Azért kérlek édes atyám, azon szeretetre, melly felindíta, számomra illy fényes szövetséget kötnöd, hird reá a' szultánt hogy házasságunkat elbonlottmak nyilatkoztassa."

Bármilly nagy volt is a' nagyvezérnek vágyása, fíjat a' szultán' vejének láthatnia, még is ennek erős eltökélése a' herczegnétől elválasztatása iránt azt eszközlé, hogy nem látta jónak őt még néhány napi türelemre inteni, hogy elvárja, nem fog-e az alatt e' viszontagság megszűnni. Azért is elhagyá őtet, hogy a' szultánnak megvigye a' választ, kit bizonyossá tett, hogy azok szerint, miket fíja beszélt, a' dolog valóban úgy van. Azt sem várva, hogy a' szultán az elválasztásról, mellyre igen hajlandónak látszott, szólni kezdjen, maga kéré azon engedelemért, hogy fíja a' palotából el 's haza mehessen, méltatlannak állítá hogy a' herczegné a' fíja iránti szerelme miatt csak egy pillantatig is olly szörnyü gyötrelmek kitétessék.

Nem sok fáradságába került a' nagyvezérnek kérelme teljesítését megnyernie. A' szultán, ki magát ugyan erre határozá el, legottan kiadá a' parancsolatot a' vigadozások' megszüntetésére a' palotában, a' fő városban sőt egész országában, hova most ellenparancsokat küldözött; 's rövid idő alatt megszűntek minden örvendezések 's vigadalmak.

HÁROMSZÁZ HÁRMINCZKETTE- DIK ÉJSZAKA.

Ezen hirtelen 's váratlan változás mindenféle beszédre adott okot. Kérdezték, valljon mi okozhatta ezen ketté vágást, 's erre nem tudtak magoknak egyebet felelni, mint, hogy a' nagyvezért fiastúl igen szomorú ábrázattal látták a' palotából kijöni 's haza menni. Egyedül Aladdin tudta a' titkot, 's szívében örvendett a' szerencsés kimenetelen, mellyről a' lámpa' használása bizonyossá tette. Midőn tehát bizonyosan megtudta hogy vágytársa a' palotát elhagyta 's hogy a' házasság közte 's a' hercegné között végkép felbontatott, nem vala többé szükséges a' lámpát dörgölni 's a' szellemet előhíni, hogy annak végrehajtását akadályozza. A' legnevezetesebb az volt a' dologban, hogy sem a' szultán sem a' nagyvezér kik Aladdinról 's ajánlatáról régen megfeledkeztek, legkevesebbé sem gondolák, hogy neki e' varázs-

IX. 8

ban, melly a' herczegné' házassága' felbomlását eszközlé. valami része lehetett.

Aladdin azonban elvárá a' három hónap' teljes lefolyását, mellyet neki a' szultán Badrulbudur herczegnével össze kelésére határidőül ki szabott. Minden napot gondosan számlált 's midőn eltelenek, már más nap az udvarhoz küldé anyját hogy a' szultánt' ígéretére emlékeztesse.

Aladdin' anyja elment az udvarhoz, mint fija meghagyá 's a' diváni bemenetelnél épen azon helyre állott, mellyen az előtt is szokott állani. A' szultán alig vete rá egy pillantatot, azonnal megismeré 's rá emlékezek a' tett kérelemre 's az időre, mellyre bízta. A' nagyvezér épen valamit előadott. A' szultán félbe szakasztá ezen szavakkal: „Vezér, én itt azon jó asszonyt látom, ki nekünk minapában olly szép ajándikot hozza. Hadd jőjön be; Azután is folytathatod beszédedet, ha őt kihallgatom.“ A' nagyvezér egy pillantatot vete a' diváni bejárásfelé 's hasonlólag megismeré Aladdin' anyját. Azonnal kiálta az ajtón állónak, megmutatá őt neki 's parancsolá hogy közelebb léptesse.

Aladdin' anyja közeledék a' thrónuhoz, hol a' fennálló szokás szerint leborúlt. A' mint fölkele, kérdé a' szultán, mit akar? „Uram, felele, még egyszer megjelenem feliséged thrónusa előtt, hogy Aladdin fiam' nevében emlékezetedbe hozzam, hogyla' három hónap elhaladott, mellyre őt bízta azon kereset iránt, mellyet akkor előadni szerencsém vala.“

A' szultán, ki legelőször, hogy az asszonynyal beszélt, 's magának ajánlata iránt három hónapi halasztást szabott, azt hitte, hogy épen nem is lesz már többé egy olly házasságról beszéd, mellyet leányához, a' herczegnéhez nem igen talált illőnek, meg gondolván Aladdin' anyjának szegénységét 's alacsonságát, ki előtte igen közönséges öltözetben jelent meg. Emlékeztetése mind e' mellett is néminemű zavarba hozá. Nem tartá jónak azonnal válaszolni, hanem tanácsul szólítá a' nagyvezért 's kijelenté neki idegenségét az ellen, hogy leánya egy ismeretlenhez menjen, kinek sorsa, mint gyanítható vala, mélyen alább volt a' középszernél.

A' nagyvezér nem kételkedett mind azt, a' mit e' felől gondolt, kifejteti, „Uram, monda neki, úgy látszik csak egy hibázhatatlan eszköz van egy illy helytelen házassítást elhárítani, a' nélkül hogy Aladdin maga, ha Fölséged előtt isméretes volna is, a' miatt panaszra okot találhatna; tudniillik az, a' herczegnére olly nagy árt tenni ki, hogy az minden gazdagságaiból, bár milly nagyok legyenek is, ki ne telhessék. Ez igen alkalmas eszköz lesz őt ezen merész, mondhatni vakmerő nőkérésről leverni, mellyet alkalmasint eléggé meg nem gondolt.“

A' szultán javalá a' nagyvezér' tanácsát. Aladdin' anyjához fordúlt 's rövid gondolkozás után így szóla hozzá: Jóasszony, szultánnak meg kell adott szavát állania: azért kész vagyok én is meg állani a' maga-

mét 's fiadat leányom' keze által szerencsésíteni. De minthogy leányomat el nem házasíthatom, mig nem tudom, mi hasznai lesznek abból, azért megmondhatod fiadnak, hogy én szavamát teljesítendem, mihelyt nekem negyvenj nagy arany medenczét küld olly drágaságokkal megtöltve, millyeket te nekem egyszer benyujtottál, és pedig ugyan annyi fekete rabszolga által, kiket más negyven fehér és fiatal rabszolgának, a' legszebb természetűeknek, 's legdíszesebb ruhában kell vezetniök. Ezek a' feltételek, mellyek alatt leányomat a' herczegnét kész vagyok által adni. Most menj, jó asszony, elvárom válaszáat."

Aladdin' anyja még egyszer leborúlt a' thrónus előtt 's eltávozott. Útközben nevetett magában fija bolondos gondolatán: „Ugyan hol venne már ő, így szóla, negyven nagy medenczét aranyból 's olly sok szíves üveget belé? Befog-e ismét azon földalatti boltba, melly elvan zárva, menni? 'S hol veszi azután azt a' sok rabszolgát, kiket a' szultán akar? E' szerint természetesen igen távol esik kívánataitól 's alig fog megelegedni követségemmel.“ 'S miután e' gondolatokkal, mellyek Aladdinra nézve, minden kilátásait elrontották, haza tért, így szóla hozzá: „Fiam, tanácsolom, hogy többé a' Badrulbudur herczegnéveli házasságról ne gondolkozzál. A' szultán tudniillik igen kegyesen fogadott 's úgy hiszem, hogy irántad igen jó gondolkozással van; de a' nagyvezér, ha nem csalatkozom, egészen más gondolatokra birta 's ezt abból, a' mit mon-

dani fogok, épen úgy megítélheted, mint én. Minekutána a' szultánnak elébe adtam, hogy a' három hónap már elmúlt, 's nevedben megkértem hogy ígéretére emlékezzék, észrevettem, hogy előbb a' nagyvezérrel egy időig igen lassan beszélgetett 's csak azután adá nekem a' választ, mellyet elmondandok.“ Aladdin' anyja fiának arról, a' mit a' szultán mondott, 's a' föltételekről, mellyek alatt a' házassághoz megegyezését adja, igen fontos tudósítást tőn 's e' szavakkal végzé: „Fiam, a' szultán válaszat várja; de köztünk maradjon a' szó, — így folytatá szavát mosolyogva — arra igen soká fog várakozni.“

„Nem olly soká, mint te talán gondold kedves anyám viszonzá Aladdin, 's 'a szultán is igen csalatkozik, ha gondolja, temérdek követeléseivel által engem olly karba tennie, hogy Badrulbudur herczegnéről ne gondolkozhassam. Én más meggyőzhetetlen akadályokat vártam, vagy hogy az én hasonlíthatatlan herczegnémre meg magasabb árt tesz. De most meg vagyok nyugodva 's a' mit kíván, csekélység ahhoz képest, a' mit én neki a' herczegné birtokaért ajánlani képes volnék. Mig én most arról gondoskodom, hogy őt kielégítem, eredj 's kétszits valamit ebédre; a' többit bízd reám.

Mihelyt Aladdin' anyja kiment eleséget vásárlani, Aladdin azonnal elővette a' lámpát, 's megdörzsölé. Tüstént ott terme a' szellem, 's kérdé őt azon szavakkal, mellyeket már ismerünk, mit parancsol? Aladdin monda: „A' szultán már od' adja nő-

mül leányát, a' herczegnét; de előbb negyven nagy és nehéz arany medenczét kíván, teli azon kert' gyümölcseivel, honnan a' lámpát hozám, mellynek te szolgája vagy. Azt is kívánja tőlem, hogy ezen negyven medenczét ugyanannyi fekete rabszolga vigye, kik előtt negyven fehér, ifju, deli, 's a' legszebb természetű, 's legpompásabb öltözetű rabszolga menjen. Eredj, 's szerezd meg nekem szaporán ezen ajándékot, hogy a' szultánnak elküldhessem, mielőtt a' diváni ülés végződnek." A' szellem visszonzá, hogy parancsa azonnal teljesítve lesz 's eltűnt.

Kevés idő múlván a' szellem ismét eljött negyven fekete rabszolgától kísérvé, kik valamennyien egy nehéz aranymedenczét hozának fejkön, gyémánttal, rubinnal, smaraggal gyöngyökkel, nagyságra, 's szépségre még válagatottabbakkal megtöltve mint az előbbieik. Mindenik medencze ezüsthobos aranszövettel volt betakarva. Mind ezen rabszolgák, mind a' fehérek, mind a' feketék csak nem az egész házat betöltötték, melly alkalmas kicsin vala, az udvarnak, 's kertnek egy részével együtt. A' szellem kérdé Aladdint meg van-e elégedve, 's nem parancsol-e még valamit. Aladdin válaszolá, hogy most egyebet nem bíz reá, 's így a' szellem legottan eltűnék.

Aladdin' anyja megjött az árhelyről, 's beléptekor egészen elbámult, a' mint a' sok embert, 's drágaságot látá. Lerakván az eleséget, mellyet hozá, fátyolát le akará

tenni; de Aladdin tartóztatá, „kedves anyám, így szóla hozzá, most nem lehet időt vesztenünk. Igen sok függ attól, hogy te, mi előtt a' szultán a' dívánt bevégyi, a' palotába vissza térj, 's az ajándékot, 's a' jegyadományt, mellyet Badrulbudur herczegné számára kért, neki megvigyed, hogy gyorsaságom, 's pontosságomból által láthassa azon forró, 's őszinte kívánatomat, mellyel a' Badrulbudur herczegnével kö- tendő házassági egyesülés becsületére tö- rekedem.

HÁROMSZÁZ HARMINCZ HARMA- DIK ÉJSZAKA.

A' nélkül, hogy anyja' feleletét várná, megnyitá Aladdin az útca felé az ajtót, 's minden rabszolgáit, egymás mellett egy fehérét egy aranymedenczét vivő feketével egész az utósóig párosan által eregeté. A' legutósó fekete rabszolga után kimenvén anyja is, bezárta az ajtót, 's békével vára szobájában azon reménynyel, hogy a' szul- tán ez ajándék után, mellyet kívánt, végre vejének elfogadandja.

A' mint az első fehér rabszolga kilépett Aladdin' házában, minden által menők, kik őt látták, megállottak, 's minekelőtte a' nyolczvan fehér, 's fekete rabszolga kijött volna, már tele volt az utcza emberrel, kik minden felől egy illy pompás, 's rend- kívülli jelenés látására összetorlottak. Min-

denik szolgáló öltözete olly gazdag szövettű, 's gyémántos vala, hogy a' leg dologhoz értőbb emberek nem sokalták mindenik öltözetet egy milliommnál többre becsülni. Minden ruhának csína, 's testhez állása, az illemény (Anstand), 's kellem a' rabszolgák maga' tartásában, egyenlő deli természetök, ünnepélyes menetelők egyenlő közű távolsággal, a' rendkívüli drágakövek' fénye, a' gyöngyök mellyek öveik körül aranyba foglalva valának, 's a' szinte drága kövekből össze csinált rózsák turbánjaikon, mellyek egy egészen saját izlet szerint valának munkálva, olly bámulásba hozták ezen nézők' sokaságát, hogy nem győzték őket nézni, 's szemekkel mig csak lehetett, kísérni. Az utcák olly tele voltak emberrel, hogy mindenik kénytelen volt azon helyt maradni, mellyen állott.

Mint hogy több utcákon kelle átmenniök, mig a' palotába érhetének, a' városnak jó nagy része, minden karu 's osztályu személyek tanúi lettek ezen hájoló fellépésnek. Végre eljutott az elsője ezen nyolczvan rabszolgáknak az első várudvar kapujához. A' kapusok, kik e' csodálandó seregközeledtére mindjárt két rendbe oszlának, királynak tarták őt, olly gazdagon, 's pompásan vala öltözve, 's közeledének, hogy ruhája peremét csókolják; de a' szolgáló a' szellemtől oktatta, hátravonúlt, 's egész komolysággal szóla: „Mi rabszolgák vagyunk, urunk megjelenendik, ha ideje lesz.“

Az első rabszolgáló a' sereg előtt a' második várudvarba jutott, melly igen tágas

vala, 's hol a' szultán udvari népe felállítva volt. Ezen csapat' vezetői nagyon fényesen valának öltözve, de igen homályba tétettek, midőn a' nyolczvan rabszolga Aladdin' ajándékát, mellyhez magok is tartoztak, elhozá. A' szultán egész udvarában semmi olly tündöklő nem vala, 's az őt körülvevő urak' minden fénye, 's ragyogása elenyészett ahhoz hépeest, a' mi itt szemeiknek ajánlkozáék.

Mihelyt a' szultánnak ezen rabszolgák' jövetele bejelentetett, azonnal parancsolatot ada, hogy bevezetessenek. A' mint megjelentek, a' divánnak ajtaját nyitva találták, 's a' legnagyobb rendben, fele jobbra, fele balra, azonnal belépének. Midőn már mind bénn valának, 's a' szultán' thronusa előtt egy nagy félkört képezének, mindenik fekete rabszolga a' nehéz medenczét, mellyet hozá, a' szőnyegre letevé. Mindnyájan leborúltak, 's homlokaikkal megérinték a' szőnyeget. A' fehér rabszolgák ugyan azt, 's egyszerre tevék. Azután fölkelének, 's a' feketék igen ügyesen föltárák a' medenczét, melly előttök állt, 's kezeit melleikre tevén a' legnagyobb tisztelettel állva maradának.

Aladdin' anyja, ki azalatt egész a' thronusig elő ment, miután leborúlt volna, így szólt a' szultánhoz: „Felséges Úr! fiam igen jól tudja, hogy ez ajándék, mellyet fölségednek küld, sokkal alább van annál, a' mit Badrulbudur herczegné megérdemelne; reményli mindazáltal, hogy fölséged, valamint Badrulbudur herczegné is ezt el-

fogadni mélióztatnak, 's ezt annál nagyobb bizodalommal, minthogy ez által a' föltételnek, mellyet elébe szabnod tetszék, eleget tenni törekedett." A' szultán nem vala képes Aladdin' anyja' üdvözetét figyelmesen meghallgatni. A' legelső pillantat, mellyet a' legtündöklőbb, 's legdrágább kincsekkel megtöltött negyven medenczére, 's a' nyolczvan rabszolgára vetett, kik mind tekiatetökre, mind öltözetük bámulandó pompája — 's drágaságára nézve királyoknak tetszének, annyira meg lön lepetve, hogy elcsodálkozásából semmikép föl nem eszmélhetett. A' helyett, hogy Aladdin' anyjának felelt volna, a' nagyvezérhez fordúlt, ki maga sem foghatá meg, honnan kerülhetett ez a' teménytelen kincsnek sokasága? „No's, vezér, monda nyilvánosan neki, mit tartasz arról, ki nekem illy rendkívül gazdag ajándékot küld, 's két egyikünk sem ösmér? Méltatlannak tartod-e még a' házasságra leányommal Badrulbudur herczégnével?“ Bár mint evődött, 's megszorodott is a' nagyvezér azon, hogy fija előtt egy ösmeretlen legyen a' szultán' vejévé, még sem merte valódi véleményét eltitkolni. Nagyon is szembe-tünő vala, hogy Aladdin' ajándeka több, mint elégséges vala arra, hogy illy magás rokonságba fölvétessék. Azért is válaszola, a' szultán vélekedését egészen javalva: „Uram, olly távol van tőlem azt hinni, hogy a' ki felségednek illy nagy ajándékot nyújtott, méltatlan a' mondott becsületre, hogy azt nagyobbra méltónak is merném állítani,

ha meg nem volnék győződve, hogy a' herczegné, felséged leánya' becsét a' világnak semmi kincse föl nem érheti. Az udvari főurak, kik ezen ülésben jelen valának tet-szésük' jelei által kimutatak, hogy vélekedéseik a' nagy vezérétől nem különbözö.

A' szultán a' dolgot most már nem ha-halasztá, 's még csak eszébe sem jutá tu-dakozódni: valljon Aladdin' bír-e egyéb tu-lajdonokkal is, mellyek megkívántatók, hogy veje lehessen. Ezen véghetetlen kincs-nek csak pusztá látása is, 's a' gyorsaság, mellyel Aladdin kivánságait teljesíté, a' nélkül, hogy a' roppant föltételek, mellyek elébe szabattak, csak legkisebb bajt okoz-tak is volna neki, könnyen meggyőzék a' felől, hogy semminek sincs hijával, a' mi azt tökéletes emberré, 's ollyanná tegye, millyet ő kíván. 'S azért, hogy Aladdin' anyját olly megnyugtatra bocsassa el, a' mint csak kívánható, így szóla hozzá: Menj, jó asszony, 's mondd fiadnak, hogy nyílt karokkal várom, 's hogy minél előbb jó a' herczegnét kezemből elfogadni, annál nagyobb gyönyörökre leend."

Mihelyt Aladdin' anyja olly örömmel, millyenre csak egy alrendű asszony képes lehet, ha fiját váratlanul illy magas polcz-ra látja jutni, eltávozott, a' szultán el-oszlatta ezen napi ülést, leszállt thronusá-ról, 's parancsolá, hogy a' herczegné szol-gálatára rendelt herétek jőjenek, vegyék föl a' medenczéket, 's vigyék asszonyok szobáiba, hol azokat egész kéje szerint meg akará tekinteni. E' parancs a' herél-

tek' főtisztének ügyelése alatt azonnal teljesítve lön.

A' nyolczvan fehér 's fekete rabszolgák nem felejtettek el. Bebocsáták őt a' palota' belsejébe, 's kis idő múlva parancsolá a' szultán, ki azelőtt a' herczegnével pompás öltözeteikről beszélt, hogy a' herczegné' szobái előtt állítassanak sorba, hogy azokat a' rostélyozott ablakon al' al láthassa, 's meggyőződhessek, hogy nem csak többet nem, hanem sokkal kevesebbet is mondott neki felölök mint valójában volt.

Aladdin' anyja az alatt haza tért és pedig olly arczczal, melly a' fijának hozott jó hírt eléggé kijelentette. „Fiam, így szóla hozzá, van okod elégedve lenned; várakozásomnak ellenére megérted kívánságod' teljesedését, 's jól tudod, mit mondtam neked ez iránt. Hogy soká ne várakoztassalak, már csak megmondom: a' szultán egész udvarának meggyyezetével méltónak ítélt Badrulbudur herczegné' birtokára. Vár hogy ölelhessen, 's a' házassági szerződést megtegye. Arra legyen most gondod, hogy ezen összejövetelre elkészülj, hogy az azon magas véleménynek, melly felőled van, megfelelő legyen. De azon csodák után, mellyeket általad végre hajtva láttam, meg vagyok győződve, hogy ebben sem fogsz semmit elmulasztani. Azonban eszedbe kell juttatnom, hogy a' szultán rád egész türtelenséggel vár. Azért is ne héssél hozzá menni.“

HÁROMSZÁZ HARMINCZNEGYE- DIK ÉJSZAKA.

Aladdin, ki ezen hírre fölöttébb megörült 's a' tárgytól, melly őt megbájolta, egészen el vala foglalva, csak néhány szót monda anyjának 's szobájába távozék. Ott elővevé a' lámpát, melly neki minden szükségében 's kívánataiban olly nagy segélyére volt, 's alig dörzsölte meg, hogy a' szellem tüsténti megjelentével engedelmességét megbizonyította. „Szellem, monda neki Aladdin, azért hittalak, hogy nekem fürdőt készíts, 's mihelyt megfürdöttem, akarom, hogy számomra a' legdúsabb 's legpompásabb öltözetet „millyet csak fejedelem valaha viselt, készen tartsad.“ Alig mondá ki, hogy a' szellem őt, valamint magát is, látatlanná tette, fölemelte 's fürdőbe vitte, melly a' legfinomabb csíkos tarka márványból vala készítve. A' nélkül hogy láthatta volna, ki szolgálja, egy tágas, tiszta szalába levetkezteték; a' szalából egy fürdőbe viteték, melly mérsékelt melegű vala, holott megdörzsöltetett 's mindememű illatos vizekben fürösztetett. Minekutána több fürdő szobákban a' hév' minden fokain által ment, ismét kijöve, de egészen máskép, mint bement vala. Orczája ép, fehér 's rószaszínű lón 's egész teste sokkal ügyesebb és könnyebb. A' szalába ment, de a' ruhát, mellyet ott hagyta, már nem találta többé.

Helyébe a' szellem ollyat tőn, millyent kívánt vala. Aladdin egészen elbámult, midőn az öltözet' pompáját szemlélte, melly számára oda tétetett. Felöltözött a' szellem' segélyével. minden darabon, mellyet felvőn, csodálkozván, annyira fölül haladta mindenik legmagasabb képzelődéseit. Fellevén öltözve a' szellem lakába vissza vitte 's ugyan azon szobába, mellyből elhozta, 's kérdezé, nem bízna-e még valamit reá.

„Igen, felele Aladdin, kívánom, hogy legitt egy lovat teremts elő számomra, melly szépségre 's jelességre a' szultán' őlabelieket mind fölülmúlja, mellynek takarója nyerge, féke egy milliónál nagyobb értékű legyen. Kívánom továbbá, hogy egyszer 'smind húsz rabszolgát ide teremts. legalább is olly drágán öltözöttetek, mint a' kik a' szultánhoz az ajándékot vitték, hogy ezek mellettem 's kíséretül jöhessenek; továbbá még huszat illyet, hogy azok rendben előttem járjanak. Anyámnak is hozz hat rabnőt szolgálatára, mindeniket legalább is olly gazdagon öltöve, mint Badrulbudur' herczeg asszonyéi, 's mindenik fején olly egész öltözetet hozzon, mintha mindegyik a' szultánné számára volna. Tovább tíz ezer aranyra van szükségem. Ez vala. a' mit még parancsolni akartam. Menj és siess.“

Mibelyt Aladdin kiadá a' parancsait, eltűnt a' szellem 's nem sokára megjelent a' lóval, a' negyven rabszolgával, kik közül tízen a' tíz ezer aranyat hozák, 's hat rabnóval, kik fejkön Aladdin' anyja'

számára aranyszövetbe takart ruhákat hozának. Mindezeket általad a' szellem Aladdinak.

A' tíz erszeny közül Aladdin csak négyet veve, mellyeket anyjának olly meghagyással ada által, hogy szükség' esetében hasznát vegye. A' többi hatot azon rabszolgák' kezében hagyá, a' kik hozták, olly parancsolattal, hogy tartsák meg, 's az utczákon a' szultán palotája felé mentőkben a' nép között marok számra hintsék el. Megparancsolá azt is, hogy mindnyájan előtte és pedig hármanként jobb felől, hármanként bal felől menjenek. Egyszersmind bemutató anyjának a' hat rabnöt, azt mondván neki, hogy az övéi 's hogy velök mint asszonyok parancsolhat; továbbá, hogy a' ruhák, mellyeket hoztak, számára vannak.

Rendbe szedvén dolgait Aladdin, elbocsátá azt 's monda, hogy mihelyt szüksége lesz rá, híni fogja; a' szellem legottan eltűnék. Most Aladdin egyedül azon volt, hogy a' szultán' kívánságának, ki őt látni ohajtotta, eleget tegyen. Elküldé a' negyven rabszolgák' egyikét, nem mondom legszebbikét, mert mind egyenlők voltak — a' szultán' palotájába, azon parancsolással, hogy tudakozza meg az ajtónállók' fejétől, mikor lehetne szerencséje a' szultán lábaihoz borulnia? A' rabszolga igen gyorsan megvívé az üzenetet 's választ hozza, hogy a' szultán igen nyugtalanul várja.

Aladdin legottan lóra ült 's az egész csapatot a' már mondott rendben megindítá. Noha még soha lovon nem ült, még is olly

deliséggel tartá magát, hogy a' legtanultabb lovas sem gondolta volna ujjoncznak. Az utcák, mellyeken ment, egy pillantat alatt teméntelen sok néppel telének meg, kik a' léget tetszésök, csodálkozások 's magasztalásaik hangjaival tölték, kivált mikor a' hat rabszolga, kiknél az erszény volt, jobbra balra marokkal hinté az aranyat. A' tetszés kiáltása azonban nem azoktól származott, kik tolongottak 's lehajladoztak az aranyat szedni, hanem közép rendű személyektől, kik meg nem állhatták, hogy Aladdin' bőkezűségének a' méltó dicséretet nyilván ki ne mondják. Nem csak azok meg nem ismérék kik gyermek korában a' fiúkkal utcán játszani láták, hanem még azok is bajosan ismerhetének rá, kik nem régen látták, annyira megváltoztak arczvonásai. Ez onnan jött, mivel a' lámpának tulajdonsága volt, hirtökosainak lassanként mind azon tökélyeket megadni, mellyek a' magas polczhoz, hova a' lámpa' ereje által jutottak, illendők valának. Most Aladdin' személye iránt sokkal több figyelem volt, mint egész kérésire. 'S már többen ugyanefféle csapatot láttak az előbbi napon, melly a' szultánnak az ajándékot vitte. Mind ezek mellet a' ló csodálatott leginkább az értelmesektől, kik annak szépségét igen jól meg tudák különböztetni a' nélkül, hogy a' gyémántoknak 's drágaköveknek, mellyekkel fődve volt, vagy gazdagsága vagy csillogása őket megvakította volna. Minthogy híre terjedett, hogy a' szultán neki szándékozik adni leányát, még sem találkozott

ki alacson sorsához képest szerencsáját, vagy sorsa' felmagasztaltatását irigylette volna.

HÁROMSZÁZ HARMINCZÖTÖDIK ÉJSZAKA.

Aladdin elért a' pálotához, hol elfogadására minden készen állott. Midőn a' második udvar' kapujához ért, a' szokás szerint, mellyet a' nagyvezér, a' tartományok' helytartói mindenkor követtek, le akart lováról szállani, de a' fő ajtónok, ki a' szultán parancsa szerint reá ott várakozott, nem engedé 's egész a' gyűlési vagy elfogadó teremig kíséré, hol lováról lesegítette; noha Aladdin azt nagyon ellenzete 's el nem akarta vállalni, még sem vala képes meggátolni. Azalatt az ajtónállók két rendbe álltak a' bemenetelnél, a' főajtónok Aladdin' balján ment 's őt egész a' thronusig vezette.

A' mint a' szultán Aladdint megpillantotta, igen megörült őt gazdagabban 's pompásabban öltözve látván, mint maga valaha volt, mint szinte igen meglepetett deli termete 's méltóságos öntartása által, a' mi mind igen távol esett azon alacson öltözettől, mellyben anyját maga előtt legelőször megjelenni látta. Bámulása 's meglepetése azonban nem gátlák fölkelnie 's két három lépcsőig thronusáról leszállnia, hogy Aladdint lábaihoz borúlni ne engedje.

hanem inkább azt barátsága⁷ minden kifejtésével megölelje. Ezen nyájas üdvözlét után mindazáltal Aladdin ismét lábaihoz akart borulni; de a⁷ szultán saját kezeivel tartóztatá 's kényszerítette ő 's a⁷ nagyvezér közé leülnie.

Aladdin most megszólalt 's ezeket mondta: „Uram elfogadom a⁷ becsültetést, melyet nekem felséged tézzen; mert azt kegyesen méltóztatol kijelenteni; de engedj mondanom, hogy épen el nem feledém, hogy születésemre nézve rabszolgád vagyok, hogy hatalmad⁷ nagyságát ismérém, 's hogy igen jól tudom, mennyivel tesz származatom alább azon helyzet⁷ dicsőségénél, melyben te vagy. Ha csak valamennyire is megérdemeltem a⁷ kedvező elfogadtatást, azt egy véletlen eset által okozott vakmerőségemnek köszönhetem, mely felindíta szememet, gondolatimat 's vágyaimat ama⁷ mennyei hercegnére fordítani, mely egyedül tárgya minden obajtásaimnak. E⁷ vakmerőségemért bocsánatot kérek felségedtől; de el nem titkolhatom, hogy meghalnék búmban, ha reményemet ezen kívánatom⁷ teljesülte iránt vesztenem kellene.“

„Fiam, — válaszolt a⁷ szultán 's újlag meg ölelé, te igen bakúl cselekednél, ha adott szavam⁷ őszinteségét, csak egy pillanatig is kétségbe hoznád. Életed mostantól fogva drágább nekem, hogy sem azon gyógyszer, mely annak megtartására hatalmamban áll, tőled megtagadhassam. Látni téged és hallani, e⁷ gyönyör kellőbb nekem mind-

azon kincseknél, mellyekkel én és te ös-
vesen birunk.“

Ezt mondván a' szultán, jelt ada, 's
azonnal trombitasíp-és dobszó hallatszék,
mire a' szultán bévezeté Aladdint egy ra-
gyogó terembe, hol ünnepileg hordak
fel a' számos étkeket. A' szultán csak
Aladdinnal magával evett. A' nagyvezér
's az udvar' elsőji, mindegyik rangja és
méltósága szerint, a' vendégség alatt körül
állak őket. A' szultán, kinek egyetlen
szemtárgya Aladdin volt, olly igen gyönyör-
ködék az ennek látásában — külömbféle dol-
gokra vivé a' beszédet. De Aladdin ezen
egymással folytatott beszélgetésben, akár-
melly tárgyról lön is szó, olly széles ismé-
reteket, mély tudományt, józan érteelmet
bizonyíta, hogy a' szultán' szívében azon
jó vélemény, melly mindjárt kezdetben
íránta fogamzott, most egészen meggyö-
kerezett.

Ebéd után a' szultán fővárosának első-
bíráját hívatá 's parancsolá neki, hogy
leánya Badrulbudur herczegasszony és Alad-
din között a' házassági szerződést tüstént
tegye fel, 's tisztára dolgozza ki. Az alatt
a' szultán Aladdinnal holmi mellékérdekű
dolgok felett mulatkozott, a' nagyvezér és
udvar' főbbjei folyvást jelen valának, 's
Aladdin' okosságán, hajlékony nyelvén,
velős kifejezésein és finom elmés észrevé-
telein, mellyekkel a' beszéd' mulatságát
fűszerezte, nera győzének csodálkozni.

Minekutána a' bíró a' házassági szer-
ződést az uralkodó szokás' kívánta szerint

megkészítette, kérdezé a' szultán Aladdint, van-e szándéka a' palotában maradni, 's a' menyekzői szertartást még ezen nap' végre hajtatni? „Uram felele Aladdin ámbár megnevezhetetlen hő vággyal kívánkozom azon boldogság' egébe, mellyet nekem Felsőség' kegyelme nyit, még is kénytelen vagyok esedezni, hogy szabad legyen azt elhalasztanom addíglan, még egy palotát épült, mellyben a' herczegasszonyt születéséhez méltólag fogadhassam. Kérem tehát felségedet, jelelne ki ezen czélra udvarához közel egy alkalmas tért, honnan képes legyek minél könnyebben és többször udvarlására jóni. Én ügyekszem, hogy az épület a' legrövidebb idő alatt el készüljön.“ — „Fiam visszonozá a' szultán válassz helyet tetszésed szerint, válassz ott, hol leg alkalmasabbnak látszik. Az üres tér palotám elő t elég nagy, 's én magam is már nem egyszer gondolkoztam azt be építeni. Csak el ne felejtsd, hogy leg tüzesebb óhajtásaim közé tartozik, téged leányommal minél előbb egyesülve látni, 's akkor mondhatom majd: örömeim' mértéke teljes.“ — E' szavakat mondván, még egyszer megölelé Aladdint, ez pedig a' szultántól olly nemes illendőséggel bucsúzott el, mintha folyvást fejedelmi udvarnál élt 's nevelkedett volna.

Aladdin lóra ült, 's ugyan azon kísérettel, mellyel jöve, haza indult, a' nép most is össze tolongott, ezer ajakról hangzott öröm kiáltás elébe, mindnyáján neki áldást és szerencsét kívánván. Mihelyt hajléka előtt le szállott, tüstént egyedül be méne

szobájába, vevé a' lámpát, 's elő idézé szokás szerint a' szellemet. Ez nem sokáig várata magára, meg jelent azonnal, 's ajánlá szolgálatit. „Szellem! — imígy szólott hozzá Aladdin, én eddigi szolgálatiddal meg voltam elégedve, te minden parancsaimat, mellyeket tőlem e' lámpa' erejénél fogva vevél, híven és pontosan tellyesítéd, 's így benned a' lámpa' szolgáját dicsérnem kell. Most pedig a' dolog úgy hozza magával, hogy szolgálatidban, a' mennyire lehet, még nagyobb szorgalmat és ügyességet mutass. Azt kívánom tudniillik tőled, hogy a' leg rövidebb idő alatt nekem a' szultán' palotájának ellenében de még is illendő távolságra egy palotát építess, melly mindenkép méltó legyen Badrulbudur herczegasszonyt, nőmet keblébe fogadni. Az építményszerek' kiválasztása tengondod legyen, te itéld meg, jobb lesz-e Jáspis, Agát, Lazur, vörös, a' vagy talán tarka márvány kőből falait rakni, reád bízom az épületnek egész elrendelését; azonban megvárom, hogy nekem fölül egy nagy teremet egy kuppal négy egymáshoz hasonló küloldallal építs, mellynek falai vegyes arany és ezüst halmozatból álljanak, mindegyik oldalon hat ablak legyen, 's ezeknek rostélyozatját, ki vévén egy ablakot, mellynek készületlennek kell maradni, gyémántok, rubínok és smaragdok mívészileg és szép össze illéssel díszezzék, szóval: úgy a' mint a' világ még nem bírta mását. Továbbá akarom, hogy ezen palotánál egy udvar, egy elő udvar 's egy kert találkozzék, mindenek

előtt pedig bizonyos helyen egy gazdag arany és ezüst pénzzel megrakott kincstar; ezenkívül a' Palotában konyhák éléskamrák, gyületboltok, eszköztárok, legyenek telve mindennemű leg drágább eszközökkel az év' minden részeire, 's a' palotának többi fényéhez alkalmaztatva; továbbá mén ólak, a' legszeb lovakkal, 's a' szükséges lovasz mesterekkel, és lovaszlegényekkel; — ezenkívül még találkozzanak elegendő számú szolgák a' konyha' és udvarlás végett, valamint a' herczegasszony' szolgálatjára szükséges rabnók is. Értethed immár, hogy mint akarom. Menj tehát most, és jer visszonyt, ha minden kész."

A' nap éppen le aldozék, midőn Aladdin a' szellemnek a' palota' felépítése iránt, a' mint azt elméjében kidolgozá, rendelkezéseket ad vala. A' jövő nap' hajnalán Aladdin, kit herczegasszonyához való szerelme békén nyugodni nem engedett, alig hogy felkelt, már a' szellem is meg jelent 's így szólott hozzá: „Uram, palotád kész; jer, tekintsdmeg, kedved szerént van-e.“ Aladdin csak alig jelenté, hogy látni kívánna, 's a' szellem egy pillantat alatt már oda helyhezé. A' mit itt Aladdin látott, mind túlhaladá várakozását, és ő nem győzött eléggé csodalkozni. A' szellem mindenhová elvezeté, és ő mindenütt gazdagságot, fényt, tisztaságot, és ragyogó pompát szemlélt, valának udvarlók és rab-szolgák is mindegyik öltözködve, a' mint azt tiszte és szolgálatja kíváná. — Nem felejté-el neki a' legnevezetesebbet is úgy-

mint a' kincstárt meg mutatni, ennek ajtaját a' kincstárnok maga nyitá meg. Aladdin itt csudát látott, rakáson hevert a' sok arany, fel osztva kisebb nagyobb Zacskokra, a' mint kisebb vagy nagyobb érték azokban foglalkozott, 's a' zacskok boltózatig voltak halmozva, és pedig olly szép renddel, hogy a' szemnek arra öröm vala nézni. Midőn ki jövének, a' szellem bizonyossá tévé Aladdint a' kincsőr' hívségéről. Erre el vezeté őt a' ménistállóba, mutatá néki a' világ' legszebb lovait, 's a' lovászokat, kik a' délczeg állatok' táplálása és gondviselése körül ügyeskedtek. Ezután megjárta vele az élés- és szerkamarákat, mellyek mindenféle dolgokkal úgymint tápláló nemekkel, konyhá edénnyel, ékes lószerszámmal és számtalan szükséges holmival tömve valának.

Minekutánna Aladdin imígy az egész palotát szobáról szobára, kamaráról kamarára fölül úgy mint alúl, 's különösen a' nagy teremtet huszonnégy ablakaival körül szemlélte, 's abban több gazdagságot és fényt, mint sem valaha reménylhete, talált volna, ekkép szólott a' szellemhez: „Szellem, senki sem lehet megelégedettebb nálomnál, és én vajmi igazságtalan volnék, ha legkevésbé is panaszkodnám. Csup n egy hibázik még, a' miről neked nem tévék említést, mivel akkor nem jutott eszembe; akarom, hogy a' szultán' palotájának kapujától azon szobák' ajtajáig, mellyek ezen palotában a' herczegasszony' számára készültek, egy leg'szebb bársonyszőnyeg terítessék ki, ezt

pedig azért, hogy midőn ő a' szultán' palotájából jön, rajta tehesse lépéseit.“ — „Egy szempillantás alatt itt termék, mondá a' szellem. És alig tünt el, ime az álmelő Aladdin tellyesítve látja kívánságát, a' nélkül, hogy tudná, mikép történt légyen. A' szellem újra megjelenék, 's vissza vivé Aladdint hajlékába, épen, midőn a' szultán' palotójának kapuja kinyittatnék.

A' palotának kapusai, kik a' kapút ki nyiták, és máskor azon táj felé, merre most Aladdin' palotája állott, mindenkor szabad kilátással bírtak, igen meglepetének, midőn ezen ki látást elépítve, 's onnan a' szultán' palotájáig egy bársonyszőnyeget hosszan elterülni láttak. Eleinte nem különböztetheték meg, mi légyen, de nőtt álmélkodások, midőn végre Aladdin' büszke palotája nyilván szemeik előtt állott. Ezen rendkívüli esudának híre hamar befatotta a' szultán udvarát. A' nagyvezér, ki a' kapú' megnyiltával a' palotába jöve, ezen ujságon nem kevésbé bámúlt, mint egyebek; ő közlé legelőbb a' szultánnal, de a' dolgot úgy festé mint csupa szemfény vesztést. „Vezér“ — válaszolt a' szultán — miért tartod te ezt szemfény vesztésnek? te úgy tudod, valamint én, hogy az ama' palota, mellyet Aladdin herczegleányomnak lakásul építetett, ehhez az engedelmet jelenlétedben nyéré tőlem; és lehet-e megütköznünk, hogy azt illy rövid idő alatt készíté el, minekutána láttuk emberi dúzsvoltát? Ő minket meglepni kívánt, ő meg akarta mutatni, hogy a' készpénz egy

naptól a' másikkig csudákat szülhet. Csak vadd meg velem, hogy szemfény vesztésről ejtett szavaid bizonyos irigy bánatból erednek." Mivel az alatt eljött az idő, mellyben a' tanácsgyűlésbe kellett mennie, tehát ezen beszédet tovább nem folytathatá.

HÁROMSZÁZ HARMINCZHATODIK ÉJSZAKA.

Midőn Aladdin hajlékához vissza hozatott, 's a' szellemet magától elbocsátá, anyja már akkor felkelt, 's épen egyikét azon öltözetek közül vevé magára, mellyeket neki Aladdin ajándékozott. Az idő körül, mellyben a' szultán a' tanácsgyűlésből szokott jönni, Aladdin reá birta anyját, hogy a' rabasszonyok késéretében, kiket a' szellem előbájolt, költöznék a' palota felé. Egyszersmind kérte őt Aladdin, ha látná a' szultánt, mondaná neki, hogy ő azért jön, hogy szerencséje legyen alkonyat felé a' hercegasszonyt, ha új palotájához induland, oda elkésérni. — Aladdin' anyja elment tehát; mindazáltal, noha ő 's az őt kísérő rabnők úgy valának öltözködve, mint szultánnék, még is a' látásra gyűlőngő nép kevésbé számos volt, mivel fátyol fedezé őket, 's egy illendő felsőkötös eltakará a' gyönyörű, 's gazdag ruházatot. A' mi Aladdint illeti, ez lóra ült, 's minekutána atyai hajlékát odahagyta azon szándékkal, hogy többé vissza nem

tér — a' nélkül, hogy a' varázslámpát mint főkincsét ott felejtne — palotájához megindult, és pedig szint azon pompával, mellyel a' múlt napon jelene meg a' szultán előtt.

Mihelyt a' szultán' palotájának kapusai Aladdin' anyját megpillanták, hirül vívék a' szultánnak. Erre a' hangmívészi karoknak, mellyek dobverőkből, trombitán s ipon és favolyán játszókból állottak, 's a' palota' csarnokain több részekre valának fel osztva, tüstént jel adaték, 's íme a' muzsika eszközök hangozni kezdének, 's felséges ősvezengéssé olvadtak, az egész városnak örömet hirdetvén. A' kalmárok boltjaikat szép szőnyegekkel és zöldellő lombokkal ékesíték, 's rendeléseket tevének estve a' város kivilágítására. A' mesteremberek oda hagyák műhelyeiket, 's a' nép csoportokban tolyongott a' nagy piacra, m'ly a' szultán' és Aladdin' palotája között feküvék. Az utolsó köz álmélást gerjeszte, nem azon nagy különbözés végett, melly a' szultán' palotájával való össze hasonlításba mutatkozott, hanem csudálkozának, egy illy felséges palotát olly helyen láthatni, hol tegnap még sem talpkő sem építményszer nem vala.

Aladdin' anyja a' palotában nagy tisztelettel fogadtatott, 's a' heréltek fejétől Badrulbudur' hercegasszony' szobáiba vezetett be. Mihelyt a' hercegasszony őt meglátá, elébe ment, megölelé, 's helyet engede pamlagán; és míg asszonyai őt felöltözteték, 's a' leg drágább gyöngyökkel és kövekkel, mellyeket Aladintól nyert

ajándékúl, felékesíték, a' reggel' legize-
sebb csemegéit adták elébe. A' szultán,
a' ki jött, hogy minél tovább együtt lehes-
sen leányával, mi előtt ez tőle elszakadna 's
Aladdin' palotájába költöznek, hozzá ha-
sonlólag a' becsület különös jeleit mutatta.
Aladdin' anyja az udvar' előtt szinte már több-
ször beszélt a' szultánnal, de mindenkor
leplezve, — 's ma először a' nélkül. Ambár
esztendeire nézve derekas haladást tön,
még is arczáján sok vonások mutatkoztak,
mellyekből következtetni lehetett, hogy
ifjusága egykor hódító kellemmel bírt. A'
szultán, ki mindenkor őt csak igen egy-
szerűen, sőt csak nem pórpongyolán látá
rubázkodva, rendkívül csudálkozott, midőn
most színt olly gazdag és ékes öltözetben,
mint saját leányát a' herczegasszonyt szem-
lélé. Ez is azon meggyőződésre vezérlette,
hogy Aladdinnak minden dolgokban egyen-
lő tapasztalással, értelemmel és béléatással
kell bírnia.

Midőn az est békövetkezett, a' her-
czegasszony atyjától búcsút vön. Ez az el-
búcsúzás igen érzékeny volt és könnyekkel
gazdag. Többször megölelték egymást, az
ajak néma maradt; végre a' herczegasszony
kiment szobájiból, 's mint hölgy az új
lakfelé megindult. — Aladdin' anyja balról
méne, és száz rabnő legékeseab öltözet-
ben követé őt. A' muzikai karok, mellyek
Aladdin' anyjának elérkezte óta folyvást
játszottak, mind egyesülének most, 's a'
kísérő nép előtt menének, utánnok száz
poroszló lépdelt, és szintannyi fekete he-

rélt, két rendben, elől pedig vezérök. — A' szultánnak négy száz virágzó apródjai nevelék a' jelenet' díszét, ezek két oldalról kettős sorban húzódtak el, közben szövétneket tartottak, mellyeknek lángfénye a' két palota ünneptüzeivel egybe folyván, a' napvilág' hiányát csudálatos módon pótolá ki.

Illy renddel költözött a' herczegasszony a' szönyeggel vont úton Aladdin' palotájához, 's minél közelebb jöve, annál tisztábban 's fentebben vegyült muzsikai karának játéka amá kar' játékával öszve, melly Aladdin' palotájának csarnokiról alá hallatszék, 's ezzel egy kellemes hangbájjá olvadt, melly, bár mi különösnek és zavartnak tetszett is, a' köz örömet rendkívül nevelé, nem csak a' nagy piaczon, melly tömve volt nézőkkel, hanem a' két palotában is, az egész városban, 's a' szomszéd vidéken.

Végre a' herczegasszony az új palotához meg érkezett, és Aladdin öröm' szárnyain sietett a' tornácához, melly a' herczegasszony' számára készített szobákba vive, hogy ott elfogadná őt. Aladdin' anyja a' herczegasszonyt különös gonddal figyelmezteté fiára, a' ki az őt környékező udvari szolgák között állott, és a' herczegasszony őt első látásra olly szépnek találá, hogy egészen megbájoltatott. „Imádandó herczegasszony! — szólítá meg Aladdin, mély tisztelettel üdvözölvén őt — ha talán olly szerencsétlen vagyok, hogy vakmerőségemért, mellyel illy szeretetre méltó

hölgynek 's egyszer'smind szultánom' leányának bírtokát ahitám, nehezteléted vontam magamra, bocsás meg — okozd szép szemeidet, vádold tündér kellemid' hatalmát, ne engem.“ — „Herczegem! — viszonzá a' herczegasszony — én engedelmeskedem a' Szultán' mint atyám' akaratajának, és nekem elég volt téged látni, hogy egyszer'smind mondhassam: én örömmel és szívesen engedelmeskedem.“

Aladdin, kit ezen kedvező szép felelet egészen megbájolt, nem hagyá illy hosszú szokatlan járás után tovább állani a' herczegasszonyt, megfogta kezét, 's ezt különös nyájassággal csókolván, bévezette őt egy tágos terembe, melly számtalan viaszgyertyaktól vala kiviligitva, 's hol a' szellem' rendelésére fényes vendégség adatott. A' tálak vert aranyból voltak, 's a' legízesebb húsnevekkel megtöltve. A' virágos edények, medenczék, poharak, mellyek az asztalt gazdagon díszesíték, szinte aranyból voltak és remekei a' művészetnek; a' többi ékességek is 's a' teremnek belső díszszabása megfelelték az egész' ragyogó fényének. A' herczegasszony, kit ennyi gazdagságnak egy helyre halmozása megigézett, így szólott Aladinhoz: „Herczeg, én máskor mindig azt gondolám, hogy e' világon nincs semmi szebb, mint atyámnak a' szultánnak palotája, de csak e' teremet is ha megtekintem, látom, hogy csalatkoztam.“

Most Badrulbudur herczegasszony, Aladdin és anyja asztalhoz ülének, és azonnal egy bájjengésű mnzsika kezdődék, mellyel

a' legszebb leányjakról folyó tündérének vegyült, 's ez a' vendégség' végéig szünet nélkül tartott. Az egészen megbájtolt herczegasszony kénytelen volt meg vallani, hogy atyjának a' szultánnak palotájában soha sem hallott illy édes szépét. De ő nem tudta, hogy ezen éneklők mindnyáján tündérek valának, kiket a' szellem ehhez maga választott ki.

HÁROMSZÁZ HARMINCZHETEDIK ÉJSZAKA.

Végződván a' vacsora, minden asztali készületek gyorsan félre szedettek, 's a' muzsikai kar' helyébe egy sereg tánczos és tánczosné érkezett. Ők az ország' szokása szerint mindennemű alakos tánczokat járnak. Végre egy ifjú és egy leány egyedül tánczolt — mindegyiknek lejtése álmélásig könnyű, diszes és kellemes volt — mindkettő remekét adá a' tánczművészetnek. Már közelgett az éjféli, midőn Aladdin — a' Chinában uralkodó akkori szokás szerint — felkelt, Badrulbudur herczegasszonynak kezét nyújtotta, hogy vele tánczoljon 's ezzel a' menyekző' ünnepét be rekessze. Mindketten olly szépen tánczoltak, hogy az egész társaság' csodálkozásra ragadtatott. A' táncz' végeztével Aladdin a' herczegasszonyt kezén tartá, 's be menének együtt a' szobába, mellyben a' menyekzői éjnek nyugalomsátora készült. A' herczegasszonyt le vetköz-

tették asszonyai 's az ágyba vitték, ezt
tevék Aladdinnal is az udvarló szolgák,
és — mindnyáján el távoztak. Így végződött
Aladdin' és Badrulbudur hercegasszony'
fényes és víg menyekzője.

Midőn Aladdin más nap reggel fel
ébredt, eljövének udvarnoki, hogy őt fel
öltöztessék. Most egy más színű de nem
kevésbé gazdag és fényes köntöst, mint
tegnap a' menyekzői vala, adának reá.
Erre paripái közül egyet elővezettetett, reá
ült, és körül vétetve számos rabszolgáktól,
kik előtte utánna 's kéifelől mellette me-
nének költözött a' szultán' palotájába. A'
szultán szint azon tisztesség jeleivel fő-
gadta mint legelőször, megölelte, maga
mellé ültette a' trónuson, és reggelit
parancsola hozni. „Uram válaszolt Aladdin
kérni bátorkodom Felsőgedet, hogy engem
ma ezen kegyelem' részvételétől oldozzon
fel, én épen esedezni jövök Felsőgednek ne
tagadná meg tőlem ama szép szerencsét,
hogy a' hercegasszony' palotájában ma a'
nagyvezérrel 's udvar' főbbjeivel déli ven-
dégem lesz.“ A' szultán nagy örömmel
fogadá el a' meghívást. Fel kelt tüstént,
és mivel nem messze volt, nem tartá terhé-
nek az utat gyalog tenni. Meg indult tehát,
jobbjáról Aladdin — baljáról a' nagyvezér,
hátról az udvar' főbbjei követték, előtte
pedig a' poroszlók, 's jelesebb házi tisztjei
haladtak.

Minél közelebb jöve a' szultán Aladdin'
palotájához, annál inkább csudálá szépségét.
Ez a' csudálkozás belépésekor még inkább

nőtt; minden szobánál, mellyet látott, újabb magasztalásokra buzdult. De midőn most a' huszonnégy ablakú terembe, hová Aladdin őket meghívá, fel jövének, és ő annak díszbőségét, főképen pedig a' leg szebb 's legnagyobb gyémánt rubin és smaragd kövekkel rakott rostély ablakokat meg látta volna, úgy meg lepeték, hogy sokaig kőbálványgyanánt állott. Minekutána ismét magához tért, így szólott a' mellette álló nagyvezérhez: „Vezér, lehetséges-e, hogy országomban és palotámhoz olly közel egy illy felséges palota állott legyen, mellyről én eddig semmit sem tudtam? — „Felséged — válaszolt a' nagyvezér — talán emlékezni fog, hogy tegnap előtt Aladdin-nak, midőn őt vejének fogadá, engedelmet adott egy palota építésére, a' királyinak ellenében. Azon nap alkonyatkor még e' helyen semmi palota sem volt, és tegnap én valék az első, ki hirül vivém Felségednek, hogy a' palota fel van építve.“ — „Erre igen jól emlékezem — felele a' szultán, — de azt nem képzeltem, hogy ez a' palota a' világ' csodája fog lenni. Hol találhatni e' széles földön olly épületet mellynek falai kő vagy márvány helyett arany, és ezüst-rögökből rakattak, 's hol az ablakok' rostélyozatin gyémántok, rubinok és smaragdok foglal koznak? Illyest a' világon soha senki sem látott.“

A' szultán meg tekinté, 's csodálá a' huszonnégy rostély ablak' szépségét. De midőn azokat számbavenné, úgy találta, hogy csak huszonhárom bír olly ritka

gazdagsággal, és nem kevésbé csodálkozott, hogy a' huszonnegyedik készíttelen maradt. „Vezér“ — fel szólalt a' szultán, mert a' nagyvezér kötelességnek vevé mellőle nem távozni — „én álmélkodom, hogy illy fényes pompás terem e' helyt bevégzetlen maradt.“ — „Uram — felele a' nagyvezér — Aladdin nyilván igen szoritva volt, 's nem vala ideje ez ablakot a' többikez hasonlóvá tenni, de el gondolhatni, hogy bír a' megkivántató drága kövekkel, 's hogy minél előbb munkába véteti.“

Aladdin, ki a' szultánt némelly parancsok ki adása végett el hagyá, most ismét hozzá jöve. „Fiam — monda a' szultán — ezen palota mindazok között, mellyek a' világon vannak, leg csudálatra méltóbb; csak egyen bámulok, hogy tudniillik ez egy rostélyablak be végzetlen maradt. Feledékenységből történt-e ez vagy gondatlanságból, vagy mivel a' műveseknek nem volt idejük egy illy szép emléken az építésnek az utolsó munkát megtenniök?“ — „Uram — felele Aladdin — a' rostélyablak nem ez okokból maradt illy bevégezetlen, mint azt itt látod, hanem ez készakarva történt, 's a' művesek világos parancsolatomra nem nyúltak hozzá; azt ohajtám tudniillik, hogy felségednek jutna a' dicsőség e' teremtet 's palotát bevégeztetni; 's könyörgök, ne vegye rossz néven ezen szándékomat, hogy valaha ezen vett kegyelemmel dicsekednem 's rá emlékezmem lehessen. „Ha te ezt e' szándékból cselekedted, wiszonzá a' szultán, úgy én azt igen köszö-

nöm és tüstént adom ahhoz a' szükséges parancsokat." És valóban hivata azonnal a' drága kő árosokat és a' legértelmesebb aranyműveseket, kik fő varasaban találkoztak.

A' szultán azalatt lejöve a' teremből és Aladdin azonba vezeté, mellyben Badrubudur herczegnét a' menyekző napján megvendéglette. A' herczegné egy pillanattal később érkezett, és a'nyját a' szultánt olly arczczal fogadta, melly világosan azt vallá, hogy a' házasság élet' örömei édesek. Két asztal állott készen, leg drágább étkekkel megrakva, 's rajtok ivó kelyhek tiszta aranyból. A' szultán az első asztalhoz ült le, 's a' herczegnével, Aladdinnal és a' nagyvezérrel ebédelt eggyütt; az udvarnak minden főbbjei a' másik asztalnál vendégeltettek meg. A' szultán az étkeket igen izeseknek találta, és megvallá, hogy még soha fényesebben 's kedvére inkább nem ebédelt; ugyan ezt mondá a' borról is, melly valóban igen finom és kedves italu volt. A' mit tovább még csodála, az négy roppant asztali ékességből állott, mellyeken drága kővel kirakott arany palaczkok, csészék és kelyhek valának igéző vegyületben egymásra halmozva. Rendkívüli örömet találta a' muzsikai karokon is, mellyek a' teremben fel osztva valának, míg a' trombiták és dobok mérsékes szünetekben kívülről harsogtak.

Midőn a' szultán az asztaltól felkelt, jelelték neki, hogy a' drágakő árosok és aranyművesek, kik parancsára meg hívtak,

itt volnának. Ő a' huszonnégy ablakú teremhez fel méne, és midőn oda fel ért megmutatta a' drágakő árosok' és aranyműveseknek, kik őt kísérek, a' még készületlen ablakot. „Én hivattalak titeket — szóla hozzájuk hogy nekem ezenablakot vegyétek, munkába 's tegyétek épen olly tökéletes egésszé, mint ama' többi. Vizsgáljátok meg azokat, és lássatok hozzá, hogy ez minél előbb a' többihez hasonlóvá lehessen.

A' drágakő árosok és aranyművészek igen nagy figyelemmel vizsgálták meg a' huszonhárom kész ablakot, és minekutána egymással tanácskoztak, és hosszú számvetések után meghatározták volna, hogy kiki a' maga' részéről mit nyújthat az ablak' tökéletesítésére, viszont meg jelentek a' szultán előtt, és az udvari drágakővész mint szóvivő ezt mondá: „Uram, mi készek vagyunk minden gondal és igyekezettel oda dolgozni, hogy Felsőgednek engedelmeskedjünk; azonban mindnyáján, kik itt meg jelentünk, sem bírnak olly nagy értékű tömérdek drága kővel, mint a' mennyi illy nyomos munkához szükséges“ — „Nekem lesz, — felele erre a' szultán — és talán több is, mint szükséges; jertek palotámba, én azokat nektek mind által engedem, válasszátok ki és használjátok, a' mi szükséges leend.

Midőn a' szultán palotájába vissza tért elő hozatá valamennyi drága követ, és a' drágakő árosok a' legnagyobb részét ki szedték, főképen azokból, mellyeket Aladdin ajándékozott. Ők az ablak' rostélyozatjára

fordíták mind, a' nélkül, hogy munkájoknak valami különös sikerét lehetett volna észrevenni; ők újra meg újra gyűjtögették a' drága köveket, 's egy holnap' múltával alig végezhatték a' munkának felét. Végre a' szultán valamennyi drága köveit e' célra fordíták azokkal együtt, mellyeket a' nagyvezér az övéiből adott, hanem minden, a' mit evvel tehettek, az volt, hogy az ablak leg feljebb félig leve kész.

HÁROMSZÁZ HARMINCZNYOL- CZADIK ÉJSZAKA.

Aladdin, a' ki jól látta, hogy a' szultán hasztalan törekszik az egy rostélyablakot a' többihez hasonlónak tételni, és hogy minden erőlködése mellett sem vall majd becsületet, hivatá az arany műveseket, és mondá nekik, hogy ne csak a' kezdett munkát hagyják abba, hanem egyszer'smind, a' mit csak dolgoztak eddig, azt ismét szedjék szét, és hogy a' szultánnak minden drága köveit, azokkal együtt mellyeket a' nagyvezér kölcsönözött, adják vissza.

A' munka, mellyen a' drágakő árosok és aranyművesek tovább hat hétnél dolgoztak, néhány óra alatt most ismét semmivé lett. A' művészek erre eltávoztak 's Aladdint egyedül hagyták a' teremben. Ő elővévén a' lámpát, mellyet magánál tartott, és dörzsölé. A' szellem azonnal megjelent. „szellem! — monda néki Aladdin — én pa-

parancsolám neked, hogy ezen terem' huszon négy ablakai, közül egyet ki építlen' hagyj, és te ezen parancsomat betöltötted. Most azért hítalak, hogy megmondjam akaratomat, azt, hogy ezen egyet is a' többihez hasonlóvá tedd. A' szellem eltűnt, és Aladdin le szállott a' teremből. Midőn néhány pillanat múlva ismét fel ment, a' rostélyablakot úgy lelé, a' mint kívánta, egészen hasonlónak a' többihez.

Az alatt a' drágakő árosok és aranyművesek el jövének a' szultán' palotájába, bévezettettek, és a' szultán tulajdon szobájában fogadá el őket. Az első drágakövész át adá néki valamennyi drágaköveit, mellyeket ismét visszahoztak, és így szólt a' többiek' nevében: „Felséged tudja, milly sokáig dolgozunk már teljes művészi erővel a' munkán, mellyet nekünk tökéleltre hozni parancsolt. Mi munkákban már jól előhaladtunk, midőn Aladdin minket arra kényszeríte, hogy ne csak munkánkkal hagyánkfel, hanem mindent egyszer'smind rontsunk el, a' mit eddig dolgoztunk, 's a' drága köveket Felségednek a' nagyvezérével együtt hoznánk vissza.“ A' szultán kérdé őket, nem mondotta-e meg Aladdin ennek okát; és midőn ők e' kérdésre nemmel feleltek, nyomban parancsolá, hogy egyik paripája vezettessék elő. — A' paripa tüstént itt termett, ő felült, és ellovaglott, minden kíséret nélkül — kivéven udvarlói közül néhányat, kik gyalog követték. Ő Aladdin' palotájához érkezék, és alant a' lépesóknél, mellyek a' huszonnégy ablakú

teremhez visznek, le szálllováról. Aladdin egy jellel sem tudósítván ittletéről, a' terembe fel megy de Aladdin még jókor jöve a' szultant legalább a' terem' ajtajánál elfogadni.

A' szultán Aladdinnak időt sem engedett, hogy nyájas udvarisággal panaszkodjék a' végett, hogy ő Felsege neki el titkolá jöveletét, 's így kénytelen lön' tartozó kötelességét el mulasztani, hanem így szólott hozzája: „Fiam; én tenmagadtól jövök meg kérdezni, mi oknál fogva akarsz egy illy szép felséges teremet palotádban tökéletlen' hagyni.

Aladdin élötte el titkolá igaz okát, azt tudniillik, hogy a' szultán nem eléggé gazdag, illy munkát drága köveivel bé fejezni. Mindazáltal, hogy meg mutassa neki, mennyire múlja felül e' palota itt nem csak az ő de a' világ' minden egyéb palotáját, nem lévén képes leg kisebb részét is tökéletre hozni, így válaszolt: „Uram, igaz — te e' teremtet kiépítetlen karban láttad, de kérlek — tekints most ide, és mondd meg, mi hibázik.“

A' szultán egyenesen az ablakhoz méne, mellynek rostélyozatát bevégezetlennek látta, és midőn észreuvé, hogy az már mindenben hasonló a' többihez, azt gondolá, hogy csalatkozik. Ő nem csak a' két oldalon lévő szomszéd ablakokat tekinté meg, hanem rendében, mind a' huszonegyet; és minekutána meg győződött, hogy a' rostélyablak, mellyen olly sokáig delg...

tatott, „melly a' műveseknek annyi napokba került, tudtával csak néhány órak alatt készült légyen el, megölelé Aladdint, meg csókolá két szeme közt homloka téréit, és álmélólag így szóla hozzá: „Fiam, mi ember vagy te, hogy illy csoda dolgokat és pedig egy pillantásban tudsz véghez vinni? Az egész világon nincs másod, és minél tovább tanúllak ismerni, annál csodálatra méltóbbnak talallak téged.“

Aladdin a' szultán' dicsérő szavait nagy szerénységgel fogadá, és következőkép' válaszolt. „Különös szerencse és dicsőség részemről, felséged' kegyelmét és meglegedését bírni: igérem is, hogy semmit sem fogok elmulatni, a' mi által e' kettőt mind inkább megérdemeljem.“

A' szultán azon módon, a' mint jöve, tért palotájába vissza, — a' nélkül, hogy Aladdin' kíséretét elfogadná. Midőn királyi lakába megérkezett, ott találta a' nagyvezért, a' ki reá várakozott. A' szultán, ki még folyvást álmélgodott ama csodán, mellynek szemtanúja volt, el beszélé az egész dolgot olly szavakkal, mellyek a' ministert nem hagyák kétkedni, hogy az valóban úgy van, de a' mellyek egyszer'smind a' nagyvezért azon véleményében megerősíték, hogy Aladdin' palotája a' bűbájos mûve; olly vélemény, mellyet a' szultánnak mindjárt kezdetben, midőn a' palota létre jött, kinyilatkoztatott. Ő ezen véleményét most előtte ismételni akará. De a' szultán szavába vágott, mondván: „Vezér, te már ezt egyszer mondottad nekem, de látom, hogy

a' leányom és fiad közt meghiúsult házasságot még most sem felejtetted el.“

A' nagyvezér látá, hogy a' szultán' szívét előzetes vélemény bírja; meghagyá tehát ezen vélemény mellett, ne hogy vele szóharczba jőjön. A' szultán mindennap, ha felkelt, rendesen egy szobába szokott menni, honnan Aladdin' palotája vala látható, 's napjában is többször oda tért, hogy azt nézhesse és csodálhassa.

Aladdin azonban nem maradt zárkózva palotájában. Ő minden héten többször látatá a' városban magát, erre neki több alkalom szolgált; most e' vagy ama' metselbe jött imádságát végezni, majd néha közben meglátogatta a' nagyvezért, a' ki igen buzgott meghatározott napokon viszonyos tiszteletére lenni, majd ismét némelly udvari nagyokat, kiket gyakortább palotájában megvendégt, szíves volt saját házaikban meglátogatni. Valahányszor ki sétált, két rabszolgája által, kik lova mellett menének, az utczákon és piaczkon, mellyeken átlavaglott, tele marokkal szórátá az aranyt a' sűrűn gyűlögő nép közé.

E' mellett minden szegény, a' ki palotája ajtajánál meg jelent, meg elégedve azon adományokkal, mellyek Aladdin' parancsára ott ki osztattak, tért haza.

Mivel Aladdin úgy osztá fel idejét, hogy nehezen múlt el egy hét mellyben legalább egyszer nem ment volna vadászni most a' város szomszéd tájaira, majd ismét távolabb környékekre, tehát ő az országúton és falukon is egyaránt mutattá adakozását.

kozását. Ez a' nemes indulat, nagylelkűség a' nép' szívében ezer áldásokat sarjasztott, és végre köz szokássá lőn, csak Aladdin' fejére esküdni. Egy szóval, a' nélkül hogy a' szultán mellette épen árnyékba tétessék, kinek ő rendesen udvarlására jött, el lehet mondani, hogy Aladdin emberszeretete, és szelid viselete által az egész nép hajlandóságát megnyeré, és hogy a' nép őt általában inkább kedvelte, mint magát a' szultánt. Mint ennyi szép tulajdonokkal öszve köté még a' közjóra való lelkes buzgalmat, mellyet benne nem lehetett elég méltólag díszérni. — Ennek példáit adta egy az ország' szélein kiütött lázadás' alkalmával. Alig hallotta meg, hogy a' szultán öszve gyűjté hadi seregeit annak elfojtására, 's tüstént meg is kérte, hogy bizná reá a' fővezérséget. Ó fáradság nélkül nyerte meg, a' mit kért. Mihelyt a' tábor' vezére lőn, seregeit a' lázadók ellen indítá, 's ő ezen hadi munkát olly vitéz gyorsan vitte véghez, hogy a' szultán a' lázadók' veszteségét és megbüntetését csak nem korábban hallá meg, mint Aladdin megérteztét a' tábornál. Ez a' hős cselekedet, melly nevét az egész országban meg dicsőíté, szívet meg nem változtatta. Diadalmasan tért vissza de azért emberszerető, kegyes volt, valamint az előtt.

Aladdin már több éveket imígy leélt, midőn a' Varázsló ki neki, a' nélkül hogy reá gondolna, a' fényes sorsára segítő eszközt kezeibe adta, Afrikában, hová vissza tért róla megemlékezni kezdett. Ambár

eddig azt hitte, hogy Aladdin a' földalatti üregben, hol vissza hagyta, nyomorúan elveszett, még is utóbb ösztönt érze magában, tisztán kinyomozni, mint múlt ki a' világból. Mivel nagy mester volt a' pontozómivészethen, tehát szökrényéből elővett egy négyszögöt egybe zárt iskátulya' képeben, melyet a' pontozó mivészeti vizsgáldásainál szokott használni. Leült pamlagára, elővév a' négy szögöt, födelét elemelé, és minekutánna a' homokot simára húzta, hogy megtudhassa, valjon Aladdin megholt-e a' föld alatti üregben, ki jegyzé pontjait, vonásait húzta, 's helyhezé születése' csillagállását. Midőn most e' csillagállást megtekinté, hogy abból jövendőlhessen, azt találta fel, hogy Aladdin a' földalatti üregben nem csak meg nem holt, hanem abból ki szabadulván a' világon mint első dúzsgazdag egy herczegasszonyal egybe kelve ritka fényben, tisztelben és tekintetben él.

Alig tanúlta ki a' varázsló, ördögi mestersége után, hogy Aladdin illy magas fényponton áll, 's íme a' vér már arcába lövellt. Dühödten szóla önmagához: „Ez a' nyomorú szabógyerek felfödözte tehát a' lámpa' titkát és erejét! Én halálát bizonyosnak tartotiam, 's íme most fáradozásim' 's ébren töltött éjjelim' gyümölcsét ő éli! Azonban találok módot meggátolni, hogy azt tovább ne élhesse, vagy pedig vesszek el.“ Nem sokáig fontolgatá, mi tévő legyen. — Mindjárt jövő reggel felveté egy berberménre 6) magát, mely olában

volt, 's útnak indúlt. Így jött városról városra, tartományból tartományba, — a' nélkül hogy útközben tovább mulatna, mint a' mennyi időt lova' kipihenése kívánt — 's végre Chinába' is eljutott, 's a' szultán fővárosába, kinek leányát Aladdin feleségül vevé. Ott megszállott egy vendégházba, hol magának szobát fogadott. A' napnak még hátra lévő részét 's a' következő éjszakát is itt tölté, hogy az utazás' terheitől ki nyúgodják.

Másnap az afrikai bűbajos mindenek előtt azt kívánta tudni, mint beszélnek Aladdinról az emberek. Midőn a' városon keresztül sétálna befordult egy igen nevezetes 's az előkelők által igen látogatott helyre, hová legtöbben azért jövének, hogy egy bizonyos meleg italt (theát) vennének magokhoz, a' bűbajos e' helyel már első utazása' alkalmával ismerkedett meg. Alig telepíté le magát, hogy ezen italból csészébe töltének, 's azt odanyujták néki. Még ivott, jobbra 's balra figyelt, 's íme hallá, hogy Aladdin palotájáról van a' szó. Midőn csészéjét ki üríté, közelebb járult egyikéhez azoknak, kik a' palotát vevék beszéd' tárgyául, 's alkalmat lelven, oldalaslag kérdezé, micsoda palota legyen az, melyről annyi, 's olly nagy dicsérettel beszélnek? — „Honnan érkezel, jövevény? — válaszolt az, kihez kérdőleg fordult, — te egy nap sem lehetsz e' városban, ha Aladdin herceg' palotáját még nem láttad, 's még nem hallottad említetni.“ — Aladdin tudniillik, mióta Badruldur hercegasz-

szonyt nevének vevé, folyvást csak herczegnek nevezteték. „Én nem mondom, — falytatá beszédét a' férjfiú — hogy ez a' palota a' világ' csuda műveinek egyike, hanem azt állítom inkább, hogy az, az egész világon az egyetlen csudamú, mert mióta a' világ áll és ember él, senki sem látott még illy nagyot, gyönyörűt és felségest. Neked igen messze földről kell érkezned, mivel itt hallasz róla legelső szót, valóban, én úgy hiszem, hogy mióta e' palota felépült, az egész föld' kerekiségén csak erről beszélnek. Nézd meg azt magad, azután ítélj, mondottam-e többet, mint sem igaz“ — „Bocsáss meg tudatlanságomnak viszonoza az afrikai varázsló — én csak tegnap jöttem, és pedig igen messze földről, úgymint afrikának legvégsőbb széléről. — El indulásomkor még nem terjedett el oda e' csudának híre. És mivel azon nyomos foglalatosság végett, melly engem ide vezérelt, útazásomban szüntelen csak oda törekedtem, hogy minél előbb ide érhessek, a' nélkül, hogy valahol legkevésbé is késtem 's ismértséget szereztem volna, tehát a' dologról egyebet nem tudok, csak a' mit imént tőletek hallottam. Mindazáltal nem mulasztom el azt meg nézni; sőt a' kíváncsúság bennem olly égő, hogy kedvem volna azt rögtön kielégíteni, ha szíves barátsággal az utat hozzá kijegyeznéd nekem.“

Az, kihez az afrikai bűbajos folyamodott, örömének tartá, az utat leírni, mellyen haladnia kell, hogy Aladdin palotájához juthasson; és az afrikai bűbajos azon-

nal felkelt és ment. Midőn oda ért, és a palotát közelben minden részről meg tekintette, nem kételkedett tovább, hogy Aladdinnak mint szabó gyermeknek szegénységét továbbá számba venné, tudta igen jól, hogy illetén csuda műveket, csak a' lámpának, mellynek bírását elveszté, szellemei alkothatnak. Mélyen emésztődvén Aladdin szerencséjén és nagyságán, melly csaknem a' szultánéhoz lön hasonlóvá, visszatért a' vendégházba, mellyben szállása volt.

HÁROMSZÁZ HARMINCZKILENCZ- EDIK ÉJSZAKA.

Most fő dolog vala, meg tudni, a' lámpa hol van, Aladdin azt magánál hordozza-e, vagy pedig valahol elrejtve tartja; és ezt a' bűbajosnak a' pontozás' mestersége által kelle felfedezni — Mihelyt szállásán megérkezett, vevé négyszögét a' homokkal elő, melly kettőt ő minden útjában magával vitt. Minekutána azzala' szokás szeréni próbákat meg tette, ki tudta, hogy a' lámpa Aladdin' palotájában van, és ő ezen felfedezésen olly igen megörült, hogy csak nem magán kívül lön. „Igy tehát a' lámpa ismét enyém lesz!“ mondá magában — „úgy van, halálban küzdök meg Aladdinnal, ha engem gátolni akar, hogy tőle meg foszszam, 's őt viszont az alacsony sors' porába sújtsam, mellyből olly vakmerőn magasra emelkedett.

A' szerencse' balsága úgy hozta, hogy Aladdin épen, akkor tiz napi vadászatra ment, és még csak három nap volt oda. Az afrikai bűbajos ezt következő módon tudta meg: Mihelyt ő a' pontozásból örvendetes hírt veve, tüstént a' vendégház' urához ment, azon örv alatt, hogy vele beszélgesse, 's ennek ahhoz olly nagy hajlandósága volt, hogy szükségtelen lón nagy körüljárással élni. Ő elbeszélé neki, hogy látta Aladdin' palotáját, és minekutána mindent kidiesért, a' mit rajta és benne csudálásra méltót talált, így folytatá: „Kiváncsiságom még messzebb terjed, és éa addig meg nem elégszem, míg urát ezen csuda epületnek önszemeimmel nem láttam.“ — „Azt meg látni — felele a' vendégház' gondviselője — nem leend nehéz, minekutána arra majd mindennap van alkalom, ha Aladdin a' városban mulat; de három nap óta vadászaton van, melly vadászat nyolcz napig tart.“

Többet az afrikai bűbajos nem akara tudni. Búcsút vévén a' férjfiútól, eltávozott, és monda magában: „Ez kedvező pillanat a' munkára, nem szabad elszöktetni.“ — Ezzel bement egy férjfiúnak boltjába, ki vásárra lámpákat készített, 's így szólott hozzá: „Mester, tizenkét rézlámpára van szükségem; adhatsz nekem ollyakat?“ A' lámpa áros felele, hogy hibázik ugyan maég néhány az egész számhoz, de ha holnapig várni kíván, tehát akarmelley órában általveheti azokat. A' bűbajos reá állott, csak azt ajánlá néki, hogy tiszták és fé-

nyesek legyenek, és jó fizetést ígervén, a vendégházba vissza tért.

Más nap a' 12 lámpa a' bűbajosnak átadatott, a' ki azoknak kívánt árát, minden alkudozás nélkül lefizette. A' bűbajos azokat egy kosárba tevé, mellyet ezen czélra már előre megszerzett, és ezen kosarat karjára öltvén Aladdin palotájához ment, és midőn ahoz közelitne, váltig kiáltá:

„Ki akar ócska lámpákat ujakért becserélni?”

Minél közelebb jött, a' kis gyermekek, kik a' piacon játszottak, mihelyest őt hallák, szaladva jövének, hangos gúnycaczajjal sereglének össze körülötte, s tekinték mint örjöngőt. Magok az általmenők neveték dőreségét. „Ez bizonyosan — mondának ők — elvesztette eszét, hogy új lámpákat ócskákért kínál!” Az afrikai bűbajos nem boszonkodott sem a' gyermekek' gúnycaczaján, füttyölésén, sipolásán, sem azon, a' mit felőle mondának; hanem, hogy lámpáitól megszabaduljon, meg nem szünt kiáltozni:

„Ki akar ócska lámpákat ujakért becserélni?”

Ezen kiáltást annyiszor ismétlé a' piacon fel, s alá járkálván — a' palota előtt és körül — hogy Badrulbudur herczegné, ki épen akkor a' huszonnégy ablakú teremben volt, szavát meg hallotta; de mint-hogy az őt kísérő gyermekek' sivitása miatt ki nem vehető, mit mondott, le küldé egyet rabnői közül, ki hozzá épen

legközelebb állott, meglátni, mit jelent a' lárna és zsbaj ott alatt.

A' rabnő csak hamar vissza jött, 's hangos nevetéssel lépett a' terembe. — Olly pajkos kedvűleg nevetett, hogy a' herczegné őt látván, kénytelen lön vele együtt nevetni. „No's, te dőre“ — monda a' herczegné — nem akarod meg mondani, miért kacszagsz illy hangosan? — „Herczegné!“ — felele rabnéja, 's még folyvást nevetett — „ki nem nevet, midőn egy bolondot lát, ki a' piaczon karra vett kosárral jár, melly tele van a' legszebb újdouúj lámpákkal, 's ezeket még is nem eladni, hanem ócskákért becsereelni akarja? A' sivitást pedig, melly hallatszík, gyermekek teszik, kik körülötte olly nagy számmal csoportoznak össze, hogy alig tehet egy lépést, 's vele váltig dévajkodnak.“

„Ezen hirre egy másik rabnő megszólal 's ezt mondja: „Mivel ócska lámpákról van a' szó, nem tudom, vette-e már a' herczegné észre, hogy ott fen a' pártázaton is hever egy illyen? Az, a' kinek tulajdona, nem fogja rossz néven venni, ha az ócska helyett majd újra akad. Ha a' herczegné jóvá hagyja, öröme lehet tapasztalni, ez a' bolond igazán olly bolond-e, hogy egy új lámpát ócskáért ad, minden reáfizetés' kívánása nélkül.“

A' lámpa, mellyet a' rabnő érintett, a' varázslámpa volt, mellyel Aladdin élt, hogy magát ama' fényes polczra, mellyen állott, emelhesse. Ő maga helyhezé minekelötte

vadászni méne, azon pártázatra fel, — attól félvén, hogy elveszti, és mindenkor illy gondoskodással élt, valahányszor máshova költözött; de valamint a' rabnők, a' hercegné maga sem vevék soha is távolléte alatt azt észre. Azon időt ki vévén, mellyet a' vadászaton töltött, szüntelen magánál hordozta. Itt talán azt a' megjegyzést teszi valaki, hogy Aladdin' gondosága e' tárgyban igen helyes volt, de legalább a' lámpát valahová zárta volna el. Ez ugyan igaz, de illy vigyáztalanság minden időben történt, 's jövődőben sem marad el.

Badrulbudur herecegné, ki a' lámpa' becsét nem ismerte, 's nem tudta, milly nyomos az mind reá mind Aladdinra nézve, hogy ahhoz senki se nyúljon, és hogy az minél gondosabban őriztessék, örült a' tréfának, parancsolá egynek a' heréltek közül, hogy vegye és cserélje be. A' herélt engedelmeskedett, leméne a' lepcsőkön, és alig lépett a' palotából ki, midőn már az afrikai bűbajos szemébe tűnt. Hívá azt, és midőn hozzá érkezett, mutatta néki az ócska lámpát, mondván: „Adj nekem új lámpát ezért itt.“

Az afrikai bűbajos nem kételkedett, hogy ez, ugyan azon lámpa, mellyet keres; nem is lehetett gondolni, hogy Aladdin' palotájában, hol minden eszköz csak arany és ezüsből készült, — több ilyen ó lámpa találkozzék. Hirtelen vevé azt tehát a' heréltnék kezéből, és minekutána azt előbb keblébe rejté, átadta neki kézi kosarát,

és tetszése szerint engedett a' lámpák közül választani. A' herélt egyet ki választván elhagyá tüstént a' bűbajost, 's ment, Badrulbudur herezegnének az új lámpát megmutatni. De a' csere alig történt meg, kogy a' gyermekek a' piacon sivitó kaczajt ütének, 's a' bűbajos' dőreségén mulatkoztak.

Mindazáltal ez hagyá őket kiáltozni kedvök szerént, 's a' helyett, hogy tovább is Aladdin' palotájá közelében tartozkodnék, eltávozott észrevételten, és minden zaj nélkül, az az, nem kiáltozott többé, nem kínált tovább új lámpákat ócskákért. De miért is? ő nem akara más lámpát, mint azt, melly imént birtokába jött; 's a' bűbajos' elhallgatása azt szülé, hogy a' gyermekek is békével hagyták, és szétoszlottak.

Mihelyt ő azon piacról, melly a' két palota közt terült el, alá huzódott, néhány járatlan utczákon által — eltűnt, és mivel most sem a' többi lámpára sem a' kosárra tovább nem vala szüksége — le tette a' kosarat a' lámpákkal egy utca közepén, hol épen akkor senki sem járt. — Erre egy más utczába fordúlt, és ment folyvást sebesen, míg a' város egyik kapujához ért; itt utját a' külvároson, melly igen hosszú volt, vivé keresztül, de mi előtt a' város' végére jutna, némelly élelemnemeket vásárlott össze. Mihelyt ki ért a' szabadba, az ország utjáról elhajlott, egy félre szigetelt táj felé, hol őt senki sem vehette észre, és hol a' kedvező pillanatot bevárta, hogy armányterveit tökéletesen kivihesse. Nem

sajnálá berberménjét, mellyet a' vendég-háznál vissza hagyott, mert az imént nyert kincs neki elegendő pótlékul szolgált.

Az afrikai búbajos a' nap' hátra lévő részét e' helyen tölté, egész éjféel után egy óráig, midőn legnagyobb volt a' sötétség. Ekkor húzta ki először kebléből a' lámpát, és dörzsölte. E' hívásra tüstént jelen volt a' szellem.

„Mit kívánsz? — kérdezé a' szellem őt. — Itt vagyok, mint rab szolgád, és rab szolgája mindazoknak, kik a' lámpát kezökben tartják!

„Parancsolom neked — válaszolt az afrikai búbajos — hogy azon palotát, mellyet te vagy a' lámpának többi szolgáji e' városban építettek, úgy a' mint áll, minden élő lakosival tüstént felemeled, 's azt velem együtt ezen és ezen helyre viszed Afrikában. — A' szellem egy szót sem válaszolt, hanem öszve hívta a' lámpának többi szellemszolgáit, 's azokkal keves idő alatt a' búbajost 's az egész palotát a' megjegyzett helyre Afrikába vitte. — Mi azonban az afrikai búbajost 's a' palotát Badrulbudur herczegnével afrikában hagyjuk, és most csupán a' szultán' álmélkodásáról fogunk beszélni.

Midőn a' szultán felkelt, szokása szerint nem mulasztá el, a' nyílt csarnokba menni, hogy öröme legyen Aladdin' palotáját látni és csudálni. Szemeit azon táj felé fordítá, hol egyébkor eze [palotát helyhezve látta, és íme most csak tñres, pusztá tért szemlélt, egészen úgy,

mint akkor, mi előtt azon még palota épült. Először ezt csalódásnak vélte, és törle szemeit; de most sem látott egyebet, mint látott kezdetben, ámbar az idő tiszta, az ég derült volt, és a' reggel' bíbora, melly a' nap' 'tüsténti jövetét hirdeté, minden tárgyakat igen világosan és tisztán mutatott. Mind a' két nyiláson jobbra balra nézett, és folyvást semmit sem látott Al-métkodása olly nagy vala, hogy bizonyos ideig álló helyén bálvánnyá lön, szemeit azon tájra meresztve, hol eddig a' palota állott, de hol az többé nem vala található; meg nem fejtheté magának, mint lehessen, hogy illy roppant, fényes palota, mint Alad-diné volt, mellyet, mióta engedelmével az felépült, mindennap sőt még tegnap is látott, egyszerre így minden nyom nélkül elenyészett. „Én nem csalódom, — szóla önmagához — az épen, és épen csak azon a' helyen állott; ha össze dőlt volna, legalább dőledék halmai mutatkoznának, és ha a' föld nyelte volna el, legalább némelly nyomait láthatnám.“ Ámbar most meggyőző-dött, hogy a' palota nincs többé, még is egy kevésé várt, csak hogy lássa, igaz-on nem csalódik-e. Végre eltávozott, 's minekutána még egyszer hátra nézett, ment termébe vissza, 's parancsolá, hogy tüstént híják el a' nagyvezért. Az alatt fe ült, — lelkét olly sokféle gondolatok ostrom-lák, hogy nem vala képes valamit elha-tározni.

HÁROMSZÁZ NEGYVENEDIK ÉJSZAKA.

A' nagyvezér a' szultánt nem sokáig várata magára. Olly sietve jött, hogy sem ő sem szolgálai az általmenetelben észre nem vették, hogy Aladdin' palotája nincs többé. Magok a' kapusok, midőn a' palota' kapuit megnyitották, sem vevék azt észre.

A' nagyvezér így szólta meg a' szultánt: „Uram, az a' sietség, mellyel engem Felsőged hívata, azt hagyja gondolnom, hogy valami rendkívül való történt, minekutána felséged' tud ával van, hogy ma tanács ülés tartatik, következőleg tisztemszerint nem sokára úgy is megjelentem volna.“ — „Az, a' mi történt, valóban valami rendkívüli, és te magad sem fogod tagadhatni. Mondd meg nekem, hová lett Aladdin' palotája?“ — „Aladdin palotája?“ — válaszolt a' nagyvezér álmélólag — én épen most menék el mellette, és ha nem csalódom, helyén láttam állani. Épületek, mellyek olly izmosan és tartósan, mint Aladdiné, yannak fölemelve, nem egy könnyen szokják helyöket változtatni.“ — „Menj csak ezen terembe és nézz oda — mondá a' chalyf — és te nekem más újságot fogsz majd jelenteni.“ —

A' nagyvezér a' nyitott csarnokba ment, és úgy jára mint a' szultán. Midőn tökéletesen meggyőződött, hogy Aladdin' palotája nem áll többé ott, a' hol állott, és

annak semmi nyoma nincs, viszont a' szultánhoz ment. „No 's láttad Aladdin' palotáját?“ — Kérdezé ez őt — „Uram — válaszolt a' nagyvezér — Felséged emlékezni fog, midőn többször mondtam, hogy ez a' palota, melly roppant iszonyú gazdagsága által csudalását vonta magára, csupán a' varázslat 's bűbájolás műve legyen; de Felséged nem hallgata szavamra.“

A' szultán, ki azt, a' mit a' nagyvezér' emlékezetébe hozott, nem tagadható, nagy dühösségre lobbant, és annál nagyobbra, mivel korábbi hitetlenségét nem vala képes menteni. Hol van — kiáltá — ez az ámitó, ez a' gonosztévő, hogy fejét lecsapatnom lehessen?“ — „Uram felele a' nagyvezér — néhány napok előtt búcsút vett Fölségedtől. Meg kell őt kérdeztetni, hová lett palotája; neki azt tudni kell.“ — „Az igen nagy kímélést mutatna részemről — válaszolt a' szultán — menj, és parancsold meg harmincz lovagomnak, hogy meglánczolva hozzák előmbe.“ — A' nagyvezér elméne, a' lovagoknak megvívé a' szultán' parancsát, és kitanitá azoknak vezérét, mikép cselekedjenek, hogy kezökből ki ne szökhessék. A' lovagok elmentek, és Aladint öt vagy hat órányira a' várostól fölta lálták, midőn épen a' vadászatról térne vissza. A' lovagok' vezére melléje ugratott, és monda neki, hogy a' szultán igen ohajtja őt minél előbb látni, és azért kiküldé őket, hogy ezt neki hirül adnák, és visszatértében kísérei lennének.

Aladdin nem sejté legkevésebbé is az indító okot, melly a' szultán' testörzőinek ezen osztályát feléje hozta, 's ugyan azért vissza térését még inkább sietteté. De midőn mintegy fél órányi tavolságra volna a' várostól, körül vevé őt a' lovagsapat, 's annak vezére mint szóvivő ezt mondá: „Aladdin herczeg, fájdalmas érzéssel jelentjük, hogy parancsunk van a' szultántól, téged elfogni, és mint országvétkest színe elébe hozni; kérünk téged egyszer'smind, ne vedd rossz néven, és bocsáss meg, midőn kötelességünket teljesítjük.“

Ez a' nyilatkoztatás Aladdint, ki magát mindenben ártatlannak érzé, rendkívül meglepte. Kérdezte a' vezért, tudná-e, mivel vádoltatnék; de ez azt felelte, hogy erről sem ő sem emberei legkevesebbet sem tudnak.

Midőn Aladdin látta, hogy szolgálói a' nagyobb lovagsapattal meg nem küzdhetnek, sőt hogy többen már el is hagyták, le szállott lováról, és mondá: „Itt vagyok; teljesítsétek a' parancsot, melly adatott nektek. Azt azonban jó lélek ismérettel vallhatom, hogy ártatlan vagyok, 's hogy nem követtem el semmit olyt, a' mi által vagy a' szultán' személye vagy az ország' köz boldogsága megsértetett volna.“ — Azonnal egy hosszú lánc vettetett nyaka körül, mellyel egyszer'smind derékon megkötöttetett, úgy, hogy kezeivel többé nem vala szabad. A' vezér magát a' lovagsereg elébe helyhezé; egy lovag pedig a' láncznak végét tartotta, 's imígy vezeté — a' vezér

után lovagolva — Aladdint, ki őt gyalog tartozott követni; a' városba be.

Midőn a' lovagok a' kül városba jövének, az elsők, kik Aladdint lánczon késértetni látták, egy pillantatig sem kétkedének, hogy fejét veszi. Mivel a' nép általjában szerette és tisztelte őt, tehát néhányan azonnal kardhoz és egyéb fegyverhez nyúltak, 's azok kiknek fegyverök nem volt, kövekkel készültek fel, 's úgy húzódtak a' lovagsapat után. Némellyek a' lovagok közül, kik végsők valának, kezdének megfordulni, azon szándékkal, hogy a' gyülmögöket szét szalasszák; de az utolsók száma olly igen nőtt, hogy a' lovagok jónak tadálák nyugodtan maradni, 's megelégedni sorsokkal, ha a' szultán' palotáját elérhetik, a' nélkül, hogy Aladdin tőlök elragadtassék. Hogy ezt elérniök lehessen, fő gondjok volt, az utakat és utazakat, a' mint keskenyebbek vagy, tágosabbak voltak — széltében elfoglalni, 's imígy jövének' végre a' palota előtti piacra, hol magokat szoros rendbe állítván a' fegyverkezett nép árját feltarták, míg a' vezér 's ama' lovag, ki Aladdint vezeté, a' palotába be léptek; a' kapusok pedig utánok a' kaput tüstént bezárták védfalúl a' nép' tolongása ellen.

Aladdin a' szultán elébe vezetett, ki őt a' nagyvezér' társaságában a' csarnokon várta. Mihelyt megpillantá, parancsolta a' hóhérnak, ki e' célra oda állítatott, hogy fejét csapja le — nem kívánván színe előtt látni, 's maga védelmét hallani.

Midőn a' hóhér Aladdint hatalmában tudta, le vette róla a' lánczot, mellyel nyaka és dereka körül övezve volt, és minekutána egy bőrt, melly számtalan elvesztett gonosztévők vérével vala itatva, a' földön elterített volna, arra le térdelni kényteté, 's erre be kötözte szemeit. Azu tán ki vonta pallosát, 's már készült a' halálos csapáshoz — két karjaival súlyirányt nyitván a' pallosnak, azt háromszor a' levegőben villogtatá, 's csak a' szultán intésére várt, hogy Aladdin' feje leessék.

Ezen pillanatban észre vevé a' nagyvezér, hogy a' nép, melly a' lovagokon erőt vett, 's a' piacztot ellepte, a' palota' fala kőfalait több helyen lábtókkal kezdi megszállni, sőt itt ott zajongó dühhel le rongálni, hogy magának rést nyithasson. Mondá tehát a' szultánnak, még mi előtt ez a' csapásra jelt adna; „Kérem Felségedet, jól fontolja meg, a' mit tenni készül. A' nép már a' palota' falait ostromolja, és ha ide be talál rontani, a' következés igen kártékony lehet.“ — „Mit? palotámat ostromolni? — válaszolt a' szultán — ki meri ezt cselekedni?“ — „Uram“ monda a' nagyvezér — pillantson csak Felséged palotájá falaira, vagy a' piaczra, 's allításom' igazsága nem lesz kétséges.“

Midőn a' szultán a' szilaj, tüzes néplázongást megsajdítá, ijedelme igen nagy lön; nyomban parancsolá a' hóhérnak, hogy pallosát hüvelyébe tegye, a' kötést Aladdin' szemeiről oldja le, 's bocsássa szabadon. Egyszer'smind kényteté poroszlóit

a' kiáltásra, hogy a' szultán Aladdinnak megkegyelmezett, és hogy mindenki térjen békében haza.

Most mindnyáján azok, kik a' palota' falait megszállottak, és tanúi voltak annak, a' mi történt, szándékoktól el állának. Csak hamar, le szálltak a' falakról, 's megittasodván az örömtől, hogy egy férjsúnak, kit szívből szerettek, meg menthették életét, rivalva hirdették ki a' körülállóknak; néhány pillanat múlva a' szerencsés hír az egész népnél elterjedett, melly a' palota előtti piaczon hullámként tolongott, 's a' poroszlók' kiáltása, kik a' palotaszegélyről ugyan azt jelenték, mindenkit végképen meg győzött. A' szultán' igazság szeretete, mellyet Aladdinnak megkegyelmezésében mutatott, le fegyverkezteté a' népet, a' lázongást el oltá, és lassanként kiki békével tért haza.

Mihelyt Aladdin magát ismét szabadnak látta, fejét az ezekre emelte, és midőn azon a' szultánt megszemlélte volna, így szólott fel hozzá érzékeny hangon: „Felség! hallgasd meg kérésemet, kegyelmedhez, mellyet imént árasztottál reám, csatolj még egy másikat is, 's add tudtomra, mit vétettem.“ — „Mit vétettél, áruló? — válaszolt a' szultán; — és te még azt nem tudod? — Lépj fel ide, én meg mutatom neked.“

Aladdin fel lépett, és midőn a' szultán' színe előtt állott, monda ez neki: „Kövess engem!“ 's ment előtte, reá nem nézván. Vezette pedig a' nyílt erkélyhez, és midőn

az ajtóhoz ért, így szólott hozzá: „Lépj be ide. Hisz' fogod még tudni, hol állott palotád; tekints itt minden felé, és mondd meg aztán, hová lett?”

Aladdin nézett, és nem látott semmit! Ó jól ismerte a' helyet, mellyen palotája állott; de mivel meg nem fejtheté, mint enyészett el az igy minden nyom nélkül, tehát e' különös meglepő eset olly álmélásba és zavarba hozta, hogy nem vala képes a' szultánnak egy szóval is felelni.

A' szultán nyugtalan lélekkel ismétlé kérdését: „De mondd meg nekem, hol van palotád, 's hol van leányom?” Aladdin most meg szakasztá hallgatását, és felele: „Uram, látom és megismerem, hogy azon palota, mellyet építetek, nem áll rendes helyén többé; látom, hogy eltűnt, és én Felségednek nem mondhatom meg, hová lett. Mindazáltal lélek isméretem vallja, hogy a' mi itt történt, az tudtom ellen 's minden befolyásom nélkül történt.“

„Palotádból mi lett — folytatá a' szultán — azon kevésbé aggódom; leányom sok ezerszer drágább nekem, miat épületed. Azért akarom, hogy nekem őt vissza teremtsd, különben irgalom nélkül le esik fejed.“

„Uram visszonoza Aladdin — csak egy kegyelmet kérek, ugmint egy negyven napi időhatárt, hogy a' szükséges és alkalmas módokat ki keressem, és ha ezen idő alatt célomat el nem érem, akkor esküszöm, magaur hozom Felséged' királyi székéhez fejemet, hogy azzal ugy bánhassék, a' mint tetszik,“ — Én a' negyven napi

idő határt, mellyet kívánsz, meg adom — válaszolt reá a' szultán; — azonban irtózz kegyelmemmel vissza élni, ne gondold, hogy megszökhetel haragom elől. Mert a' világnak akármelley szögebe rejtezkedel is, én reád fogok akadni. —

HÁROMSZÁSZ NEGYVENEGYEDIK ÉJSZAKA.

Aladdin mélyen megszégyenítve, szá-
nakoaszt gerjesztő állapotban távozott a'
szultán' színe elől. Csüggedt fővel ment a'
palota' udvarain keresztül, 's becsvesztében
nem meré felvetni szemeit. A' fő udvari tiszt-
ek, kiket soha sem bántott meg, 's kik
boldog sorsában baráti voltak, a' helyett,
hogy vigasztalták 's házokban menedékekkel
kinálták volna, hátot fordítanak neki, ré-
szint, hogy ne lássák őt, részint hogy ő
ne ismerne reájok. De ha mindjárt közeli-
tettek volna is hozzá, hogy vigasztalják és
szolgálatjaikkal megkinálják, ők Aladdint
meg nem ismerték volna. Hiszen ő már maga
sem ismerte magát 's az ész tőle elpártol-
ni látszott. Ennek jeleit adta, mihelyt a'
palotából kilépett; mert a' nélkül, hogy
meggondolná, mit tesz, házról házra járt,
és minden embert, kivel találkozott, kérde-
ze, nem látta-e palotáját, 's nem ad-
hatna-e neki hirt arról?

Ezen kérdések mindenkit azon gondo-
latra hoztak, hogy Aladdin elmében meg

háborodott. Némelyek nevetének rajta, de az okosok, 's általában mindazok, kik baráti szövetségben vagy valamely társasági viszonyban állottak vele, szívből szánakoztak sorsán. Ő három nap maradt a' városban, folyvást majd jobbra majd balra fordult, nem evett semmit, csak a' mit a' szánakozás nyujtott.

Végre, mivel azon városban, hol egykor olly nagy fényel és tekintettel lépett fel, boldogtalan környűlállásai között tovább nem maradhatott, elhagyta azt, és útját a' mező felé vette. Félre tért a' nagy országútakról, és minekutána sok mezt kínos bizonytalanságban össze bújdosott. az est homályban egy folyam' partjára értltt a' kétségbe esés barna képeivel mulatott lelke. „Hol keressem én most palotámat? — így szólott komor tünődéssel ön magához — mellyik tartományban, mellyik országban, a' világ' mellyik részében fogom én azt fel találni, 's vele kedves herczegnémet, kit a' szultán vissza kíván tőlem? Ugy van, eltökélettem! — jobb, ha magamat illy sok fáradozásoktól, mellyek szerencséhez nem visznek, és mind ennyi veres aggodalmaktól, mellyek szivemen rágódnak, örökre feloldozom. Imígy elszánván magát, a' folyamba akart ugrani; de azt mint jó és vallásos Muszelmán előbb nem nem meré cselekedni, míg imádságát el nem végezte. Hogy elkezdhesse azt, a' folyam' széléhez közelített, meg akarván a' nemzeti szokás szerint kezeit és arczát mosni; mivel azonban a' hely, mellyen meg

állapodott kevésbé lejtés 's a' kiesapó hab-
tól nedves volt, elesúszott, és a' fo-
lyamba esett volna bizonyosan, ha csak
még idején egy földből kiálló kised szirt-
darabhoz nem kapaszkodott volna. Szeren-
cséjére még magánál hordozta a' gyűrűt,
mellyet az afrikai bűbajos újjára dugott,
mi előtt a' földalatti üregbe leszállott, hogy
felhozná a' csudalámpát, mellytől imént
megfosztaték. A' fogódzásnál a' gyűrűt igen
keményen találá a' szirthoz dörzsölni, és
nyomban megjelent ismét a' szellem, melly
neki ama' földalatti üregben, hová az afri-
kai bűbajos őt lerekeszté, jelent vala meg.

„Mit kívánsz? szólt hozzá a' szellem.“
— „Itt vagyok, neked mindenben engedelm-
meskedni kész, mint szolgád, és szolgája
mindazoknak, kik a' gyűrűt újjokon hor-
dozzák, és nem csak én hanem valamennyi
szolgáji a' gyűrűnek.“

Aladdin, kit mint kétségbe esőt e' vá-
ratlan tünemény rendkívül meglepett, fe-
lele: „Szellem, légy életem' szabadítója
másodszor is; mutasd meg, hol van az a'
palota, mellyet építeték, avagy állítsd ké-
sedelem nélkül vissza előbbi helyére.“ —
„A' mit tőlem kívánsz — válaszolt a' szel-
lem — az erőm' körén túl fekszik. Én csak
a' gyűrű' rabszolgája vagyok, szólítsd ezért
a' lámpa' rabszolgáját.“ — Ha ez így van —
felele Aladdin — tehát parancsolom neked e'
gyűrű hatalmánál, hogy engem azon tájra
vigy tüstént, hol palotám áll — akármelly
részén legyen is a' világnak — és hely-
hez engem Badrulbudur herczegné ablak-

kaí alá.“ — Alig mondá ki e' szavakat, midőn a' szellem őt Afrikába, egy mezőnek közepére, mellyen a' palota nem messze egy nagy várostól állott — elvivé, 's Badrulbudur herczegné ablakai alá letette, itt elhagyván őt. Mind ez egy pillanat alatt megtörtént.

Aladdin az éj'sötétben is azonnal megismeré palotáját, valamint Badrulbudur herczegné szobáit is, de mivel már késő éj volt 's a' palotában mély nyugalom, tehát kevéssé félre húzódott és egy terepély fa alatt leült. Itt jó reménnyel tele, hosszan elmélkedett szerencséjén, mellyet csak a' vak esetnek köszönhetett; 's azon pillantattól fogva, mellyben mint meglánczolt rab a' szultán elébe vezettedék, 's élete veszedelemben forgott, most érzé legelőször csöndesebbnek lelkét. Egy kevésig oda adta magát az édes merengésnek; de végre, mivel már hat nap óta semmit sem aludt, az álm hatalmat vett rajta, a' fá' tövénél elszunnyadott.

Midőn a' hajnal hasadt, Aladdint a' madarak' éneklése, mellyek fölötté a' fán 's palotája' kertében a' fák' sűrű lombjai közt éjszakáztak, igen kellemesen serkenté fel. Azonnal szemeit a' csuda épületre vetette, és kimondhatatlan örömet érzett, látván, hogy készülöben van ismét annak urává lenni, 's imígy még egyszer hívé herczegnéjét, Badrulbudurt bírni. Felkelt, 's a' herczegné szobáihoz közelített. Egy kevéssé fel alá járt ablakai alatt, várván, míg fel ébred, és magát mutatni fog-

ja. Ezen várás alatt váltig elmélkedett, mi okozhatta valljon e' különös szerencsétlenségét, és hosszú ide oda tünődés után többé nem kételkedett, hogy sorsának minden balsága onnan ered, mivel a' lámpára nem volt eléggé gondos. Vádolá vigyázatlanságát, dőreségét, hogy azt csak egyszer is ki eresztette kezéből. De a' mi őt leginkább nyugtalanítá, — az volt, hogy ki nem találhatta semmikép szerencséjének irígyét. Neki a' megfejtés könnyebb lett volna, ha tudhatá, hogy ő és palotája Afrika' határán áll; azonban a' gyűrű, szelleme ezt neki nem mondá meg, ő pedig e' gondolatra önmagától nem jöve. Csupán e' szót hallani: Afrika, .. elég lett volna, hogy tüstént az afrikai bűbájost, mint hallos ellenét, eszébe villantsa.

Badrulbudur herczegné, mióta elragadtatott 's Afrikába helyheztetett, korábban kelt fel, mint máskor. Neki az afrikai bűbájosnak tekintetét mindennap egyszer elkellet túrnie, mert ura volt a' palotának; de a' herczegné vele mindenkor olly daczosan bánt, hogy még nem mert a' palotában lakhelyet venni. Midőn a' herczegné felöltözködött rabnői közül egyik történetből kinézett a' rostélyablakon, és megpillantá Aladdint. Ez tüstént asszonyához sietett, 's jelenté, a' mit látott. A' herczegné, ki ezen hírnek nem adhatta hitelt, az ablakhoz ment, 's a' kit látott, Aladdin volt; de hogy még inkább meggyőződjék, ki nyitá a' rostélyt. Azon zörejre, mellyet a' herczegné az ablakrostély kinyitása által okozott

zott, Aladdin fölveté fejét, reá ismert, és üdvözlé őt olly arcczal, mellyen határtalan öröme tükrözé magát. „Hogy időt ne veszítsünk, — szólott hozzá a' herczegné — a' rejtek ajtót megnyittattam; menj be azon, és jőj fel.“

A' rejtekajtó a' herczegné szobái alatt volt. Aladdin azt nyitva lelé, és gyorsan felment a' lépcsőkön. Lehetetlen hív festését adni amaz örömnök, melly a' házaspárnak szívet megszállá, midőn egy elszakadás után, mellyet öröknek hittek, végre egymást viszont láták. Többször ölelék meg egymást, 's a' szeretetnek és nyájassagnak mindazon jeleit adták, mellyeket illy gyászos, váratlan elválás után, mint az övék volt, csak gondolni lehet. Ezen ölelkezések után, mellyek közé az öröm' könnyűi vegyültek, le ülének, 's Aladdin szóhoz jutván így szólott: „Herczegné, minke-előtte másról beszélnék, istenért, tenmagadért, tiszteletre méltó atyádért 's én magamért kérlék, monddmegnekem, mi történt azon régi lámpával, mellyet én, mi előtt vadászatra mentem, a' huszon-négy ablakú teremben a' pártázatra helyeztem?“

„Ah, kedves férjem! — válaszolt a' herczegné — nem lehet kétkednem többé, hogy mindkettőnk' szerencsétlensége e' lámpától ered, 's a' mi engem vigasztalhatatlanná tesz, az, hogy annak magam vagyok ártatlan oka.“ „Herczegné — visszanoza Aladdin — ne magadat okozd, hanem egyedül engem, mert nekem a' lámpa' gondvi-

selésében vigyázóbbnak kellett volna lenni. De most csupán arról gondolkodjunk, hogy a' hibát viszont jóvá tegyük; 's azért légy szíves elbeszélni, mi történt a' lámpával, 's ki kezébe jutott?" —

Most elbeszélé Badrulbudur herczegné a' lámpa' történetét—mint cserélte be amaz ócskát egy újért, mellyet Aladdinnak mutatásúl elő is hozatott, és mint vevé a' következő éjszakán észre a' palota' áthelyeztetését, és mint látta magát reggel ezen idegen tartományban, mellyet Afrikának neveznek. — Ezen utósót ő azon árulónak saját' szájából hallotta, ki őt varázsmesterségei által ide helyezé.

„Herczegné“ — szavába vágott Aladdin — „te nekem az árulót eléggé megjegyezted azon mondásoddal, hogy Afrikában vagy. Ő leghívtelenebb ember e' földön. De most sem idő sem hely, galád tetteiről tökéletes rajzképet adni; arra kérlek egyedül, mondd meg nekem, mit csinált ő a' lámpával és hova tette?" — „Keblében mélyen elrejtve hordozza — felele a' herczegné — és én ezt mint esalhatatlan szemtanú bizonyíthatom, mivel jelenlétemben huzta ki és mutatta azt, hogy vele kérkedvén, engem bosszontson.“

„Szeretett herczegné — válaszolt erre Aladdin — ne vedd rossz néven, ha sok kérdéseimmel fárasztlak, azok reám és reád nézve egyiránt fontosak. De hogy arra térjek, a' mi engem különösen érdekel, égre földre kérlek, mondd meg nekem, mint bánt veled ez a' szörnyű galád 's hívtelen

ember?“ — „Mióta itt vagyok, — felele a' herczegné — mindennap csak egyszer mutatta nálam magát, és én bizonyos vagyok, hogy azért nem alkalmatlankodik többször, mivel látogatásainak olly kevés sikerét látja. Minden beszédei, mellyeket illy alkalommal hozzám intéz, csupán oda czéloznak, hogy én — neked eskütt hitemet szegném meg, 's őt venném férjemnek; váltig 's minden alkalommal mondja: tegyem le azon hiú reményt, hogy valaha téged viszont látlak, — mondja, hogy te már nem vagy életben, és hogy atyám a' szultán fejedett vétette. Hogy magát szépítse, azt teszi még hozzá, hogy te egy halátlan ember vagy, hogy minden szerencsédet tőle vitted, — és még számtalan egyebet, a' mit hozzám beszélni nem gátolok. Mivel tőlem fájdalmas panasznál és könyünnél más, válaszul nem kap, mindenkor olly kinemelégülten távozik ismét el, mint a' hogy jöve. Gyánítom azonban szándékát, várja, míg eleven fájdalmam, 's vesztésem' érzése megtompúl, reménylén, hogy gondolkodásom' módját akkor meg változtatom, 's ha csak ugyan ellentállásom váltig az maradna, majd erőhatalommal él. — De áldom az egeket; jelenléted kedves férjem, minden aggodásomat eloszlatta.“ —

„Herczegné — szavába esett Aladdin, én meg vagyok győződve, hogy aggodásidat nem hasztalan oszlattam el, és hogy módot találtam, téged halálos ellenüktől meg szabadítani. Ezen célra azonban szükséges, hogy a' városba menjek; én délfelé onnan

ismét vissza térek, és közlöm veled tervedet, valamint azt is, miben lehetsz segédem. Hanem, hogy neked mindjárt előre jelentsem, ne csodálkozzál, ha engem más öltözetben látsz vissza jönni, és parancsold meg, hogy a' rejtek ajtó mihelyt zörgetek, nekem tüstént nyitassék fel."

A' herczegné meg igéré, hogy őt az ajtónál várni és tüstént be eresztetni fognák.

HÁROMSZÁZ NEGYVENKETTE- DIK ÉJSZAKA.

Midőn Aladdin a' herezegné' terméből le ment, 's azon ajtón, mellyen jött, viszont ki lépett volna, maga körül szerte tekintett, 's ím látott egy parasztot a' mezőre ballagni.

Mivel a' paraszt a' palotán túl méne 's kevéssé távol volt, Aladdin kettőztette lépésit, 's mihelyt utól érte, meg kérdezé, akarná-e ruháját az övével kicserélni? A' pór ember, noha nem szívesen, végre reá állott. Az átöltözködés egy bokor megett történt, és midőn egymástól elválnak, Aladdin útját a' város felé vette. Mihelyt oda be érkezett, azon útra tért, melly a' kapútól házódott el, be fordult a' leg népesebb utcákba, és végtére oda jött, hol minden rendű ároznak és kézművesnek tulajdon utcája van. Itt be méne a' fűszer-árosok' utcájába, felkeresé a' legnagyobb

szerel gazdag boltot, és kérdezé a' kereskedőt, volna-e bizonyos pora, mellyet neki megnevezett?

A' kereskedő, ki Aladdint ruhája után mérvén, igen szegénynek tartá, 's így tehetetlennek a' kívánt pornak árát megfizetni, azt válaszolta, hogy nála ugyan találkozik olyan por, hanem rendkívül drága. Aladdin sejté a' kereskedő' gondolatját, ki húzta erszényét, néhány aranyat csillogtata, 's a' porból fél drachmát kívánt adatni. A' kereskedő ugyan annyit kimért, papirosba köté, 's átadá Aladdinnak, árúl egy aranyt kívánván. Aladdin kifizette, 's minekutána éhségét egy két eledellel lecsillapította, tüstént oda hagyta a' várost, 's vissza tért palotájába. A' rejtekajtónál nem sokáig kelle várnia; azonnal megnyílt az, és ő fel ment Badrulbudur' herczegné' termébe. „Herczegné — így szólott hozzá — azon idegenség, mellyet te, mint mondád, viseltetel rablód iránt, talán nehezzé teszi, hogy tanácsomat kövesd; azonban, engedd neked az mondanom, hogy szükséges magadat tettetni, sőt erőltetni is, ha incselkedéseitől szabadúlni kívánssz, 's atyádnak a' szultánnak meg akarod vinni a' viszonzatás' örömeit. Ha tehát követni akarot tanácsomat, — folytatá Aladdin — szükség, hogy nyomban egyik legszebb, ruhádat fel vedd; mihelyt azután az afrikai bűbajos jön, légy kész őt a' legjobb szivességgel fogadni, és pedig minden erőltetés, vagy félelem nélkül, derült arcczal — és ha csak ugyan a' komorságnak egy kis fel-

lege még vissza maradna, mind inkább ritkúljon az, míg végre elenyészett. Beszédben add értésére, hogy igyekszel engem el felejteni, és hogy őszinteségedről egészen meg győzd, hívd meg magadhoz vacsorára, és jelentsd akkor neki, hogy szeretnéd országának leg jobb borát meg ízelni. Ő akkor minden bizonnyal el távozik, hogy abból neked hozhasson. Az alatt míg te vissza jövetét várod 's az asztal fel készült, töltsd ezen poharak' egyikébe, mellyből inni szokol, ezt a' méregport, tedd azután azt félre, és tanítsd ki asszonyaid közül azt, ki neked itallal udvarol, hogy bizonyos jelre azon poharat hozza tele borral, de vigyázzon, ne hogy valami tévedés essék. Ha a' búbajos vissza tért, és ti az asztal mellett ülni fogtok 's annyit ettetek és ittatok mennyi elégnek látszik, hozasd akkor a' rejtett poharat elő, és cseréld ki poharadat az övével. Ő ezen megtisztelést, mellyet ezzel hozzája mutatsz, majd olly nagyra számítja, hogy a' poharat nem hogy el nem fogadná, de egy csöppig ki üríti; — és alig ürítette ki, már látni fogod, hogy dermedten hanyatt esik — Ha talán irtóznál poharából inni, csak tettesd, mintha valóban innál, és pedig minden félelem nélkül, mert a' pornak olly gyors foganatja lesz, hogy ideje sem marad észre venni, iszol-e vagy nem iszol.“

Aladdin ezeket mondá 's a' herczegné felele: „Meg vallom, nagy áldozatomba kerül, a' búbajos körül illy lépéseket tenni, mellyek, a' mint látom általában szüksé-

gesek; hanem mire nem főkélnénk el magunkat, hogy menekedjünk egy halálos vad ellentől? — Ugy cselekszem tehát, a' mint tanácsoltad, tudván, hogy mind kettőnk' nyugodalma tőle függ. — Minekutána Aladdin a' herczegnével a' varázsló' vesztére ezeket végezte, búcsút vön, hogy a' napnak hátra lévő részét a' palota' körül töltse, 's az éjszakát bevárja.

Badrulbudur herczegné, a' ki vigasztalhatlan volt, hogy nem csak drága férjétől Aladdintól, kit még folyvást inkább hajlandóságból mint kötelességből szeretett, hanem a'tyjától és a' szultántól, kinek ő legkedvesebb kincse volt, el kellett szakadnia — külsejével ama' fájdalmas elválás óta igen keveset gondolt. Ő még úgy szólván ama' tisztaságot is elmulatta melly nemének minden személyeihez olly igen illik. — Ezen maga felejtés nála azóta mutatkozott, mióta az afrikai búbajos nála először megjelent, és ő asszonyaitól, kik reá ismertek, meghallotta, hogy ő volt az, a' ki amaz ő lámpát újért magához kerítette, ezen irtóztató csalás által a' búbajos előtte utálat tárgyává lön. De a' boszúállás' kínálkozó alkalma, melly korábban jött, mint reménylni merte volna, benne csak hamar el tökélelést szült és így kész volt Aladdin' akarátját teljesíteni. Mihelyt tehát' Aladdin eltávozott, pipere asztalához ült, asszonyaitól magára ígésző díszet halmoztatott, felvette a' leg gazdagabb, céljához leg inkább alkalmas öltözeter. Az öv, mellyel magát át szoríta, aranyból volt 's a' legnagyobb

legritkább gyémántokkal kirakva; nyakát egy gyöngy-nyakkötővel díszezé, mellyen a' hat oldal gyöngyök a' középsőhöz, melly legnagyobb és legdrágább volt, olly arányban állottak, hogy a' legnagyobb szultánnek és királynék kevélyek lehettek, ha a' herczegné' nyakkötőjén lévő két legkisebb gyöngytől egy tökéletes sort bírhattak volna. A' karkötők, mellyek vegyesen gyémánttal és rubínnal valának díszezve, csudálatosan egyezének az öv' és nyakkötő' gazdagságával.

Minekutána a' herczegné egészen felvala öltözködve, először is tükrétől kére tanácsot — azután egyenként bevárta asszonyainak véleményét, és midőn látta, hogy egy sem hibázott azon kecskeközül, mellyek az afrikai bűbajos' vad ingereit ápolhatják, leült a' pamlagra, és várta jövetét.

Az afrikai bűbajos nem felejtkezett, a' szokott órában megjelenni. Mihelyt a' herczegné őt a' huszonnégy ablakú terembe, mellyben reá várakozott, belépni látta, azonnal szépségének és tündérkecseinek teljes fényében felkele, és kezével kijegyzette neki a' becsülethelyét, hova vele együtt le telepednék. — Ez meg különböztetés vala, mellyre őt még soha sem méltatta.

Az afrikai bűbajos a' herczegné' szép szemeinek tűzfényétől még inkább, mint a' drága kövek ragyogó csillámától vakulván el, rendkívül meglepeték. A' herczegné' méltóságos magatartása, és egy bizonyos hangja a' szelid kellemnek, mellyel őt fo-

gadá, 's melly eddigi visszautasító bánás módjával olly igen ellenkezett, a' vad lelkűt egészen megzavarta. Eleinte csak a' pamlag' végszélén akart helyet foglalni, de látta, hogy a' herczegné vonakodik előbb le ülni, míg melléje nem telepedik, engedelmeskedett.

Midőn az afrikai bűbájos leült, a' herczegné, hogy zavarodásából kiségitse; szólni készült, és minekutána olly arcczal tekintett reá, melly azzal kecségtetné, hogy már személye nem olly gyűlöletes, mintaz előtt, ezt mondá neki: „Te kétség kívül csudálkozni fogsz, hogy ma engem egészen másnak látsz, mint láttál ez előtt; de megszűnik csudálkozásod, ha azt mondom neked, hogy lelkem a' szomorúságot, komor tünődést, bút, bánatot megúnta, hogy én attól minél előbb menekedni kívánok, csak indító okát felejtsem el. Én azt, a' mit te nekem Aladdin' sorsáról mondottál, mélyebben megfontoltam, és atyám' hirtelen természetét ismérvén, meggyőződtem, hogy szörnyű haragjának áldozatja lett. Ha tehát makacsan húznék is azon szándékhoz, hogy őt életem' végéig sirassam, még is látom, hogy könnyűim többé feleleveníteni nem fogják. Én a' sír' széléig minden tartozásokat híven töltöttem be, mellyeket tőlem a' szeretet kívánt; de most azt gondolom, hogy a' búsongás' gyászfenyves ligetét kerülni kell, 's csak azon utat járni, melly vigasztal, és talán örömet is nyújt. Ezek ama' változásnak indító okai, mellyet rajtam tapasztalsz. Hogy a' szomorúságot tőlem szám

űzzem, 's a' busongásra minden alkalmat eltávolítsak, megparancsoltam, hogy ma egy fényesebb vacsora készíttessék, reményl-
vén egyszersmind, hogy te vacsorámat, mint vendég, fűszerezni fogod. — Engedj meg, ha valamire kérek; nekem csupán chinai borom van, de mivel most Afrikában lakom, kedvem jött, az itteni termést izelíteni, és te engem vajmi lekötelezsz, ha a' legjobb félelőből számomra egy pohárral szerzen-
desz.“

HÁROMSZÁZ NEGYVEN HARMA- DIK ÉJSZAKA.

Az afrikai bűbájos, a' ki Badrulbudur herczegné' kegyelmét illy gyorsan 's könnyeden megnyerni lehetetlenségnek tartá, azt mondotta neki, hogy nem talál szavakat, mellyekkel eléggé kijelentse, szíve mi mélyen érzi asszonyi jóságát, és hogy minél előbb ezen beszédből ki bontakozzék, csak hamar az afrikai borra tért, mellyről imént a' herczegné említést tön, — és monda: „Minden jelességek között, mellyekkel Afrika dicsekszik, az a' legelső, hogy rendkívül jó bora terem; nekem van egy hordó borom, melly már hét esztendő és még meg nincs kezdve, és ez minden nagytás nélkül, olly bor, melly jóságára a' világ' legjelesebb borait is fölűlmúlja. Ha herczegném meg engedi, hozok két palaczkkal, 's vele itt leszek tüstént.“ — „Igen

sajnálám, ha fárasztanálak, — monda a' herczegné; talán jobb, ha azért valakit küldendesz“ — „Elkerülhetlen szükséges, hogy magam menjek — felele az afrikai búbajos — senki sem tudja kivülem, a' pinczének kulcsa hol fekszik, valamint senki kivülem azon titkot is, ajtaja mint nyilik.“ — „Ha így van — monda a' herczegné — akkor jobb magadnak menni, csak kérlek, jőj minél előbb vissza. Minél tovább fogsz késni, annál jobban kőczkázta-
tod békémet, e' mellett tartsd eszedben, hogy mihelyt vissza jössz, tüstént asztalhoz ülünk.“

Az afrikai búbajos, ki szerencséjének kártya vára körül ezer reménypillangót lát szállongni, most hét esztendő borából hozni nem futott, hanem repült, 's olly sietve ismét vissza is tért. A' herczegné, ki nem kétkedett, hogy igen fog sietni, maga vetette a' port, mellyet Aladdin neki adott, egy pohárba, viszont félre tette, 's erre parancsolá az étkeket fel adni. Asztalhoz ülének, és pedig egy másnak ellenébe, úgy hogy a' búbajos az italpolecznak háttal vala fordúlva. Midőn most a' herczegné a' legízeseb falatokat elébe rakta, így szólott hozzá: „Ha kívánod, hangszerek' játékával töltöm kedvedet, de mivel csak ketten vagyunk, úgy gondolnám, a' magános mulatozás édesebb ingerű.“ A' búbajos a' herczegnének ezen választását új kegyelemnek vevé.

Minekutánna néhány falatot ettek, a' herczegné inni kívána. Ivot a' búbajos' egészségéért, és midőn ivott, mondá:

„Te borodat méltán dícsérted, én illy nemes ízűt soha sem ittam.“ — „Gyönyörű hercegné — felele ez, a' neki nyújtott poharat kezében tartván — borom tetszésed által, mellyet itt kijelentesz, új jóságot nyer“ — „Igyál egészségemre — szóla viszont a' hercegné — tapasztalni fogod, hogy én ehhez igen értek.“ — Ivott a' hercegné' egészségére, 's mondá azután — a' poharat vissza adván: „hercegné! én boldognak vallom magam', hogy ezen hordót illy kedvező jó alkalomra tartottam fel; magam is megismerem, hogy mióta élek, illy jeles bort nem ittam.“

Midőn az evést folytatták, 's még háromszor ittak volna, végre a' hercegné, ki a' bűbájost udvarisága és nyájás hizelkedési által, egészen megigézte, jelt adott az udvarló asszonynak, 's ez hozzá a' borral tele poharat. — A' hercegné átvette 's egyszersmind parancsolta, hogy az afrikai bűbájosé is hasonlóan töltsék meg, 's neki adassék által. Midőn mindketten most a' poharat kezökben tarták, így szólott a' hercegné az Afrikai bűbájoshoz: „Én nem tudom, nálatok Afrikában a' szerelmesek között, ha egymással isznak, mi szokás uralkodik; nálunk Chinában a' férjfiú és hölgy egymással, szeretet' jeléül poharat vált, 's így isznak egymás' egészségeért.“ Ekkor oda nyujtá neki a' poharat, mellyet kezében tartott, 's kinyújtott kézzel várta a' bűbájosét. Az afrikai bűbájos részeg örömmel sieté cserélni, mivel ezt csalhatatlan jelnek tekinté, hogy a'

hercegné szíven tökéletes diadalt vett, a' mi őt a' boldogság' fő fokára emelte. Mielőtt ivott, mondá, a' poharat kezében tartván: „hercegné! mi afrikaiak még igen messze vagyunk a' Chínai szép műveltség-től — nálunk az a' mesterség idegen, — melly a' szerelmet minden mellékes kéjjel, és gyönyörrel édesíti, és midőn én itt olly valamit tanulok, a' mit eddig nem tudtam, érzem egyszersmind, mennyire kellessék becsülnöm ez irántam mutatott kedvezés' jeleit. Én ezt szeretetre méltó hercegném, soha sem felejtsem; az által, hogy poharadból ittam, új életem támadt, a' mit, ha szivedben a' dacz állandó maradt volna, nem leheté várnom.

Badrulbudur hercegné, kit az afrikai bűbájos' üres fecsegései' untattak, szavába esett és mondá: „Ígyunk most, 's ha tetszik, beszédedet azután folytasd.“ Itt a' poharat szájához vitte, de csak ajakival illette; az afrikai bűbájos ellenben olly igen buzgott őtt megelőzni, hogy a' poharat egy csöppig ki üríté. — Mivel az ivásnál fejét kevéssé hátra veté, hogy mutassa tüzes készségét, tehát még egy ideig e' helyhezetben maradt, míg végre a' hercegné, ki még folyvást a' csésze szélét ajakinál tartá, látta, hogy szeméit elforgatja, és lelketlenül hanyat omlik.

A' hercegnének nem kellett még előbb parancsolni, hogy a' rejtekajtó Aladdinnak nyitassék fel. Asszonyai, kik vele öszve értének, a' teremtől egész a' legalsó lépcsőig bizonyos távolságra fel voltak állítva,

úgy hogy azon szempillantásban, mellyben az afrikai búbajos hanyat dőlt, már a rejtekajtó is meg nyittatott.

Aladdin fel jött 's be ment a' terembe. Midőn az afrikai búbajost a' pamlagon elnyújtva látta, Badrulbudur hercegnét, ki fel kelt és tárt karokkal elébe sietett, vissza tartá mondván: „Hercegné, még erre nincs idő; légy olly szives, és menj szobádba, gondoskodjál arról, hogy egyedül maradjak mert most azon dolgozom, hogy épen olly hamar Chinába vissza helyeztessél, mint onnan elragadtatál.“

Mihelyt a' hercegné asszonyaival és herélteivel a' teremből eltávozott, Aladdin az ajtót magára zárta, a' búbajos' lelketlen testéhez közelített, fel nyitotta annak ruháját, 's a' lámpát onnan ki húzta, melly azon módon volt még eltakarva, a' mint a' hercegné le irta. Felfödé azt, és dörzsölte. A' szellem tüstént megjelent szokott üdvözléssel, „szellem! — szóla hozzá Aladdin — én hívtalak, hogy ezen lámpa nevében parancsoljam neked, hogy e' palotát azonnal Chinába vissza vitesd, és pedig ugyan azon helyre, honnan az elvétetett.“ A' szellem főhajtással jelenté, hogy engedelmeskedni fog, 's eltűnt. Az áthelyezés valóban végbe ment, 's azt csupán két gyöngé rázódásból lehete észrevenni, midőn t. i. a' palota Afrikában helyéről felvétetett, 's az Chinában a' szultán' palotája mellett letétetett. — Mind ez a' leg rövidebb idő alatt történt. —

Aladdin most a' hercegné' szobájába

ment alá, meg ölelte őt, 's így szólott hozzá: „Herczegné, bizonyossá tehetlek, hogy holnap reggel örömünk' mértéke teljes lesz.“ Mivel a' herczegné még vacsoráját egészen el nem végezte, és Aladdin is enni kívánt, a' herczegné a' huszonnégy ablakú terem-ből az étkeket, mellyek ott felhordattak, de hozzá még alig nyúlt valaki — szobájába hozatta. A' herczegné és Aladdin együtt ettek, 's egyszersmind ittak az afrikai bű-bájós' jeles óborából is. Hogy mulatságo-kat, melly csak öröm és kéjteljes lehetett, elhallgassam, csupán azt jegyzem meg, hogy a' vacsorától nyájasan fel kelvén — együtt mentek a' nyugalom' termébe.

A' szultán, mióta Aladdin' palotája el-tűnt, 's Badrulbudur herczegné elragadta-tott, vigasztalhatatlan vala. Ő sem éjjel sem nappal nem alhatott; a' helyett, hogy elmellőzött volna mindent, a' mi bánatját táplálható, váltig azt tevé csak, a' mi ne-velni segítette. Így p. o. az előtt minden reggel egyszer palotájának nyílt erkélyébe ment, hogy szeméit a' szép gyönyörű lát-ványon, Aladdin' palotáján legeltesse, most naponként még többször járt oda, de csak könnyűket folyasztani, 's azon gondolat által, hogy azt, a' mi neki olly igen tetszett, meg nem látja többé, 's hogy egyszersmind a' világon legdrágább kincsét elvesztette — magát a' bánatba m'nél mélyebben süllyesz-sze el. Azon nap, mellyen Aladdin' palo-tája régi helyére ismét vissza állítatott, alig pirkúlt a' hajnal, 's ím a' szultán már az erkélybe ment. Komortünődésbe merült

lélekkel lépett ő be, 's szemeit szomorúan vetette azon táj felé, hol csak puszta tért, de nem palotát vélt láthatni többé. És így midőn egyszerre e' puszta helyet ismét betöltve látta, azt a' köd' amító játékanak hitte. Nagyobb figyelemmel nézte mind inkább, és végre teljesen meggyőződött, hogy az — Aladdin' palotája. Öröm és vidorkedv váltá fel itt lelkének nehéz boruját. Sietve tért szobájába vissza, parancsolván, hogy egyik lova nyereg készületben vezettessék elő. — A' lovat elővezeték, ő felüle, 's elindult. Lovagjártában úgy tetszett neki, hogy ménjének ónlába van, 's Aladdin' palotája a' világ vége.

HÁROMSZÁZ NEGYVENNEGYEDIK ÉJSZAKA.

Aladdint, ki előre látta azt, a' mi történni fog, hajnalhasadtán fel kelt, és minnekutána egyik leggazdagabb köntösét magára vette, fel ment a' huszonnégyszögletes ablaku terembe, honnan a' szultánt érkezni látta. Lesietett, 's még épen jókor jöve, hogy őt a' fő lépcsőn elfogadja, és lováról lesegítse. „Aladdin — monda a' szultán — én veled egy szót sem szólhatok, mielőtt leányomat láttam 's öleltem.“ Aladdin a' szultánt Badrulbudur herczegné szobái felé vezette, és ez, kit fölkeltekor Aladdin arra emlékeztetett, hogy többé nem Afrikában, hanem Chinában és ugyan atyjának főváro-

sában, közel palotájához, vagyon, épen elvégezte öltözetét. A' szultán többször megölelé, arczát az öröm könnyüi áztatak, és a' herczegné részéről, minden lehető jeleit adá az örömnök, mellyet viszonzlításán éreze.

A' szultánt az érzékeny megindulás jó ideig szólni nem engedé, hogy szeretett leányát, kit olly sokaig mint halál áldozatját siratott, viszont megtalálta; 's a' herczegné szint' azon mód' örömkönyüket hullatott, hogy atyját, a' szultánt, viszont láthatta.

Végre a' szultán így kezdé beszédjét: „Kedves leányom! azt kell gondolnom, hogy a' viszontlátás öröme okozza, hogy rajtad olly kevés változást veszek észre, mint ha legkisebb kellemetlenség sem zavarta volna meg éltedet; és még is meg vagyok győződve, hogy sokat kölle szenvedned. Egy egész palotát, 's benne téged elragadtatva képzelni alig lehet a' nélkül, hogy nagy nyugtalanság 's aggodalom ne legyen mellette. Beszélj el nekem mindent, és ne titkolj el semmit.“ A' herczegné örömének tartá a' szultánnak, atyjának, akarattját, teljesítenit 's monda: „Ha rajtam, Atyám és Felség! olly kevés változást tapasztalsz: kérlek, fontold meg, hogy én még tegnap korán reggel feléledtem drága férjem és szabadítóm Aladdin, megérkezése által, a' kit már reám nézve elveszettnek gondoltam és mint olyat sirattam; és hogy a' téged ölelésnek szerencséje engem vissza helyez egészen egykori boldog sorsomba.

Hogy nyilván kimondjam, egész szenvedésem abban állott, hogy magamat Felsőgedtől, 's kedves férjemtől elszakasztva láttam, és pedig nem csupán férjemhöz viseltető szerelmem tekintetéből, hanem azon való aggodalmamnál fogva is, hogy Felsőged gerjedékeny természetét ismervén, őt mint ártatlant bár, feláldozottnak képzeltem. Kevesebbet kellett rablóm szemtelensége végett ki állanom, ki olly szavakat ejtett hozzám, mellyek nekem épen nem tetszettek, de azon felsőbbség által, mellyet magamnak rajta szerezni tudtam, könnyű volt azoknak határt vetnem. Egyébiránt bármi kényszerítést is szint olly kevéssé tapasztaltam, valamint most. A' mi pedig illeti elragadtatásomat, abban Aladdinnak legkisebb része sincs, hanem oka, bár ártatlan is, egyedül én vagyok.“

Hogy beszéde' igazságáról a' szultánt meggyőzhesse, elmondá továbbá környüllátásosan, mikép vevé az afrikai bűbajos egy lámpaáros' alakját magára, és mikép kínála új lámpákat ócskákért cserében, és ő mint adta csupán kedvtöltésül Aladdin lámpáját, mellynek titkos erejét és fontos voltát nem ismerte, egy újért oda; továbbá mikép emeltetett fel, 's vitetett Afrikába által e' csere után ő és palotája, az afrikai bűbajossal együtt, kit két rabnője, 's a' lámpát becserélő herélt nyomban meg ismertek, mihelyt czélzatának szerencsés sikerülte után magát legelőbb is be mutatni, 's kezét kérni, bátorkodott. Végre minő kísértéseket kelle Aladdin' elérkezteig

türnie, micsoda eszközökhöz nyúltak együtt, hogy a' bűbájostól a' lámpát mellyet az szüntelen magánál hordozott, vissza kerítsek; mikép boldogultak ebben — magokat tettetvén, 's öt vacsorára szobájokba híván, 's úgy a' többit egész a' méregpohárig, mellyel a' hercegné őt meg kínálá. — A' többire nézve, — úgymond — férjemre bizom, hogy azt Felségednek elbeszélje.

Aladdin ezekhez csak keveset adhatott. A' mint előttem — így folytatá a' rejtekajtó megnyittatott, 's én a' huszonnégyszög ablakú terembe feljutván, az árulót a' por' hatalmas ereje által a' pamlagon oda halva találtam, kértem a' hercegnét, kihez a' további jelen maradás nem illhetett, hogy asszonyaival 's herélteivel együtt szobáiba vonúlva vissza. Csak magam maradtam tehát, 's ki húzván a' bűbájos' kebléből a' lámpát, annak szírtazon titkos erejét használtam, mellyel előbb a' bűbájos élt vala, midőn e' palotát a' hercegnével együtt elragadá. Im így vittem véghez, hogy a' palota ismét előbbi helyén áll, 's szerencsém lőn Felséged parancsolatja szerint a' herceg asszonyt is vissza hozni. Egyébiránt a' történt dolgot híven beszéltem el, 's ha Felséged nem tartja terhének, a' terembe fel menni, önszemeivel fogja látni, mikép nyerte el a' bűbájos méltó büntetését.

A' szultán hogy az igazságról teljesen meggyőződjék, fel kelt, 's a' terembe felment, és a' mint itt az afrikai bűbájost halva, 's képében a' méregportól fekete-

kékülten találta, meg ölelé Aladdint igen érzékenyen 's így szóla hozzá: „fiam, ne vedd rossz néven azon bánást, mellyet irántad mutattam, atyai szeretetem kénytetett arra; én valóban megérdemlem, hogy ezen hirtelenkedést, mellyre magam elragadtatni hagyám, megbocsásd.“ „Uram felele Aladdin legkisebb okom sincs, Felséged' bánása ellen panaszkodni. Felséged csak azt tevé, a' mit tenni tartozott. E' búbajos a' gyálatos, és semmire kellő — volt egyedül oka, hogy Felséged' kegyelmét elvesztém. Ha egykor Felségednek ideje leend, elbeszélem egy más galád csínjét ellenem, melly lelkét szint olly feketének vallja, mint az, mellytől most istennek különös kegyelme megmentett.“ — „Én magam — válaszolt a' Szultán — jegyzek, ki erre neked egy bizonyos órát, és pedig minél előbb. — De most ne legyen egyébre gondunk, hanem hogy meg pihenjünk; — ezt a' gyűlölt tárgyat pedig takarítsd el.“

Aladdin az Afrikai búbajos' tetemít elviteté, parancsolá, hogy a' vesztő helyen a' vadaknak és madaraknak vessék martalékul. A' szultán az alatt parancsát adá, hogy dobok', trombiták' és más hangszerek' játékkal egy közös örömmünnep kezdődjék, melly Badrubudur herczegné és Aladdin' szerencsés visszajövetének emlékezetére tiz napig tartson.

Igy menekedett Aladdin másodszer egy őt környékező halálos veszedelemből; de még ez sem volt utolsó, hanem még egy

harmadik is fenyegeté, mellyet itt környül-
állásosan elbeszélünk.

Az afrikai varázslónak vala egy ifjabb testvére is, ki a' varázslatban nem kevésbé, mint bátyja, volt jártas, sőt azt lehet mondani, hogy gonoszságával és kártékony ármányaival őt még felül multa. Mivel nem mindenkor együtt's azon egy városban laktak, és az egyik gyakorta napkeleten, a' másik napnyugoton tartózkodott, tehát nem mulaszták el a' pontozás mesterségének segedelmével évenként kitanulni, mindegyik a' világ mellyik részében él, minők körülményeik, és nincs-e egymás' segedelmére szükségök.

Kevés időre azután, midőn az afrikai varázsló Aladdin' szerencséje ellen törtében halálát lelé, ifjabb testvére, ki már egy esztendőn túl bátyjáról semmit sem hallott és nem Afrikában, hanem egy igen távol tartományban lakott, tudni kívánta, a' földnek mellyik részén él amaz, mint van dolga és mit mivel. Akárhova ment, szinte miként bátyja, magával vivé a' pontozás négyszögét, ezt most elővette, elrendezé, pontjait kijegyzé, képeket és lineákat vont, 's születését állatá.

Midőn mind ezen képeket áltfutá, ugy találta, hogy bátyja nincs a' világon többé, hanem hogy hirtelen méreggalállal kimult, és ugyan Chinának fővárosában, ezen és ezen a' helyen. És hogy gyilkosa egy pór származásu ember, ki a' szultán herczegleányát házastársul vevé.

HÁROMSZÁZ NEGYVENÖTÖDIK ÉJSZAKA.

Midőn a' bűbájos illy módon bátyjának szomorú sorsát kitudta, nem veszte időt hasztalan szánakozással; hanem nyomban eltökélé, annak halálát megboszolni, lóra űlt 's Chinába vette útját. Utaztában jó tava sík térségeken, folyókon, hegyeken és pusztákon ment keresztül a' nélkül, hogy valahol késnék, és így jött végre szertelen bajok 's akadályok között Chinába és ezen tartomány fővárosába. Bizonyos lévén hogy nem csalódott, hogy ezen tartományt nem egy másikkal cserélte fel, e' fővárosban megállapodott és szállást vőn.

A' varázsló eljövete után más napra ki ment, és midőn a' városban szerte sétálna korán sem annak szépségeit melyek nem érdeklék, látni, hanem veszedelmes céljának műeszközeit elrendelni — befordúlt minden nyilvános helyekre, hol sok ember volt, és élénken figyelt mindenre, a' mit ott beszéltek. Egy illyetén helyen, hol az időt mindenféle játékkal volt szokás tölteni, és a' hol míg az egyik rész játszott, a' másik ujsággal 's napi történetekkel mulatá magát, — különös esuda dolgokat hallott beszélni egy világtól elkülönözött erkölcsös jámbor asszonyról, kinek neve Fatime volt. Gondolván, hogy ezen asszony majd valamiben szándékát segedelmezheti, egyet a' társaságból félre hítt és kérte, mondana neki valami környűllálásost

e' szent asszonyról 's azon csudákról, melyeket tesz.

„Hogyan? — válaszolt a' férjfiú — te ezen asszonyt még soha sem láttad, sem beszélni róla nem hallottál? Ó böjtölése, szigorú élete, és jó példája által, a' városban közcsudálat' tárgya. Hétfőn és Pénteken kívül soha sem jő ki kisded magányából, és a' melly napokon a' városban mutatja magát, számtalan jókat tesz, és minden főfájdalomban szenvedőt kezével illetvén meggyógyit.“

A' varázsló többet nem kívánt tudni, csak azt tudakozta még a' vendég férjfiútól, a' városnak melly részén fekszik e' szent asszonynak remetelakása. A' férjfiú leírta néki a' helyet. Minekutánna e' tudósításokat vette' 's a' galád csintertvet, mellyről nem sokára szólani fogunk, ki dolgozá, mindjárt más nap, mellyen a' szent asszony ki ment, valamennyi lépéseit meg leste mig nem estve őt magányába vissza térni látta. Midőn a' helyet magának jól fel jegyezte, el ment a' már érintett helyek egyikébe, hol bizonyos meleg itallal szoktak szolgálni, és hol egész éjszakákat lehetett tölteni, ha a' jó kedv úgy akarta, kivált nagy hőségben, hol az ember e' tartományban inkább pakrótzon mint ágyban alszik.

Minekutána a' varázsló a' fogadósnak ama' kevéért, a' mit magának adatott, megfizetett volna, éjfélkor eltávozott, 's egyenesen a' szent Fatime asszony' remetelakájához — ezen nevezet alatt ismérte t. i. kiki őt a' városban. Meg nyitá igen kön-

nyeden az ajtót, mert csupán kilíncszára volt. — Midőn oda belépett 's az ajtót igen csöndesen viszont betette, látta Fatimét tiszta holdvilágnál egy nyugvón aludni, melly silány darócczal vala betakarva. A' varázsló közelíte hozzá, és tört vont ki, mellyet oldalán viselt, 's fölkelte őtet.

Midőn a' szegény Fatime föl emelte szemeit, nem kevésbé ijedt meg, látván egy férjfiút, ki őt meggyilkolni készülé. A' varázsló a' tört keblének tartá, így szólván hozzája: „Ha kiáltasz, vagy legkisebb zajt indítsz, oda életed; kelj fel, és cselekedd, a' mit mondok.“

Fatime, ki öltözötten aludt, az ijedelem miatt reszketve kelt fel. „Ne félj, — monda a' varázsló — én csupán ruhádat akarom, add azt ide, 's vedd érte az enyimet.“ — Kicserélék itt ruháikat, és minekutánna a' varázsló Fatime' ruháját magára vevé, így szólott hozzá: „Most fösöd be arczomat a' tiéd szerint, úgy hogy hozzád hasonlónak láttassam, a' fösték pedig az arczon ne változzék.“ A' varázsló őt még folyvást reszketni látta, hogy tehát megnyugtassa, 's rábírhassa annak a' mit tőle kívánt, nagyobb bizodalommal teljesítésére, monda neki: „Ne félj, újra mondom; esküszöm neked Istenre, hogy nem bántom életedet.“ Fatime' őt beereszté kamrájába, lámpáját meggyújtá, ecsetet vön 's egy bizonyos nedvetvön, mellyet egy kis edényben tartá, be kené vele arczát, 's bizonyossá tevé, hogy amaz állandó, 's arcza legkisebb különbség nélkül az övéhez leendő hasonló,

sonló. Ezután saját asszonyi fővegét tette fejére — egy fátyollal együtt, 's megtanítá, azzal arczát a' városon jártában mint fődözze el; végre, midőn egy nagy olvasót, melly elől egész övig nyúlt, akasztott volna nyakába, tulajdon botját, mellyel közönségesen kijárt, adá kezébe, 's tükröt tartván elébe, így szólott: Tekints be, 's lásd, hogy tökéletes másom vagy.“ — A' varázsló mindent úgy lele, mint kívánta, de esküvését, mellyet a' jó Fatimének olly ünnepileg tön, nem tartá meg. Félvén a' vérjelektől, agyon ugyan őt nem szúrta, de megfojtotta, és midőn látta, hogy kiadá lelkét, holt testét labainál fogva a' remetelak' kutjához hurczolta, 's bévetette.

A' szent Fatimévé átalakolt varázsló, e' galád gyilkosság után az éj' maradékrészt a' remetelakban tölté el. Másnap reggel vagy két órakor, noha épen e' napon a' szent asszony ki járnai nem szokott, a' városba ment, meggyőződván, hogy e' végett senki őt kérdezni nem fogja, 's ha valaki kérdezné is, fog reá felelhetni. Mivel a' városba érkezével mindenek előtt Aladdin' palotáját már kitudakozta, 's azt előlegesen megnézte, és mivel rémczélzati azon helyen valának kiviendők, egyenesen oda vevé utját.

Mihelyt a' varázsló a' szent asszony' alakjában magát az utcán mutatta, azonnal számos nép vevé körűt. Ezek itt könyörgéseibe ajánlák magokat, amazok kezeit csókolták, mások mint okosabbak csupán ruhája' szegetét; — 's ismét mások,

kik főfájásban szenvedtek vagy attól csupán menttek maradni kívántak, meghajlá-
nak előtte, hogy kezeit fejökre tartaná,
a' mit a' varázsló meg is tett — közben
néhány szót imádság gyanánt dörögve;
— szóval: ő a' szent asszonyt olly híven
utánozta, hogy mindenki őt a' jámbor Fa-
timének gondolná. Minekutána utjában
többször megállapodott volna, hogy az em-
berek' kívánatit kielégítse, kiknek az illy
kézilletés sem ártott sem használt, el jött
végre azon piacra, mellyen Aladdin' pa-
lotája állot. Itt olly nagy volt az öszve tó-
dulás, hogy csak bajjal lehetett egyesnek
hozzá közelíteni. Az erősök és tüzeskedők
erőszakkal törtek a' sokaságon keresztül,
a' mire olly hangos panaszok támadtak,
hogy a' zaj még a' huszonnégy ablakú te-
rembe is, mellyben Badruldur herczegné
vala, elhallatszott.

A' herczegné kérdezé, mi zajgás az;
és mivel senki sem mondhatta meg, pa-
rancsolá, hogy valaki nézné meg, és hoz-
zon hírt. Ralnöi közül egyik, a' nélkül
hogy elhagyná a' teremet, egy rostély abla-
kon ki tekintett, 's jelente azután, hogy
a' zaj a' népsokaságtól ered, melly a' szent
asszonyt körül veszi, ki kézilletéssel gyó-
gyit minden főfájdalmat.

A' herczegné, ki a' szent asszonyról
már igen sok jót hallott, de őt még soha
sem látta, kíváncsi lön őt látni és vele be-
szélni. Mihelyt eziránt kedvét sejteté, a'
heréltek' feje, ki épen jelen volt, így szó-
lott hozzá: „herczegné, ha kedved tartja,

örömmel hivatom elődbe — csak parancsolnod kell.“ — A' hercegné elfogadá ajánlását, és a' heréltek' feje tüstént küldé négy heréltet azon parancscsal, hogy az alszentet kísérvék fel.

Mihelyt a' nép a' herélteket ki lépni látá a' palotából, 's a' burkolt varázsló felé menni, azonnal vissza vonúlt; és midőn a' varázsló most magát szabadnak, 's a' négy heréltet feléje jönni látta, vidám arczával méne elejökbe, — mert sejté, hogy ámitásai kivánt folyamatban vannak. A' heréltek' egyike így szólott hozzá: „Szent asszony! a' hercegné téged látni óhajt, jer, és kövess minket.“ — „A' hercegné igen kegyelmes — felelt az ál-Fatime — legyen meg, a' mint parancsolja.“ — Ezt mondván, követé a' herélteket, kik már a' palota felé vissza indúltak.

Midőn a' varázsló, ki a' jámborság' köntöse alatt ördögi szívet takart, a' huzsonnégy ablakú terembe lépett, 's a' hercegnét meglátta, — imádságot kezdett, mellyben az Istentől a' hercegnének — szerencsét, áldást, minden kívánatira sikerülést kért. Azután csabító, jámborármányos beszédességét kezdé használni, hogy az istenesség' palástja alatt a' hercegegasszony-nál magát beszínezzé. Ezt elérte igen könnyen; mert a' hercegné szelid természetű, jó szívű volt, 's azt vélé, hogy mindenki úgy gondolkodik, úgy érez, miként ő; — leginkább pedig azoktól nem gyanít-

hatott rosszat, kik a' világtól elvonúlva — látszattak Istennek szolgálni.

HÁROMSZÁZ NEGYVENHATODIK ÉJSZAKA.

Végezván az Ál-Fatime hosszú beszédét, így szólott hozzá a' herczegné: „Köszönöm, jó anyám, szép imádságodat, bízom és reménylem, hogy Isten azokat megfogja hallgatni. Lépj közelebb, és ülj le mellém.“ Az ál Fatime le üle tettetett alázattal, 's a' herczegné újra így szólott: Jó anyám, én valamit kérek tőled, de meg ne tagadd. — Maradj nálam, beszéld el nekem életed folyását, 's jó példáid által taníts meg, mint szolgáljak híven Istenemnek.“

„Herczegné — válaszolt erre a' kendőzött Fatime — kérlek, ne kívánd tőlem, a' mit nem teljesíthetek, a' nélkül, hogy imádságomat 's istenes gyakorlásaimat elmulasztzam.“ — „Ez ne búsítson, — felele a' herczegné — nekem elég üres szobám van, válaszd ki magadnak azt, melly leginkább tetszik, 's mellyben istenes gyakorlásodat szintúgy mint remetelakodban békével végezhesd.“

A' varázsló nem sok ellenvetést tőn a' herczegné szíves ajánlásaira; fő célja csak az volt, hogy Aladdin' palotájába magános szabad bejárást szerezzen, azt most elnyeré kedvezőbb szerencsével, mert magában a' palotában lakhatott, a' herczegné kegyelme

és oltalma alatt, ördögi csínját így könnyebben viheté véghez, mintha a' remetekből a' palotába, 's innen viszont oda kellett volna szüntelen mennie. „Herczegné — így szóla alázattal a' galád — bár mint tőkélje is magában el egy szegény nyomorú asszony mint én vagyok, hogy a' világról annak fényéről és pompájáról lemond; egy jámbor kegyes herczegnének szavai nagy erővel bírnak; én kívánatának, parancsának nem állhatok ellent.“

A' varázslónak ezen szavaira a' herczegné felkele és mondá neki: „Kelj fel és jér velem, megmutatom neked üresszobáimat: válaszs azokból kedved szerint.“ Ő követé Badrulbudur herczegné, és valamennyi tiszta és ékes szobák közül azt választá, melly legegyszerűbb vala; mondván ekkor is a' képmutató, hogy szemének nehéz leend csak ennek is fényéhez szoknia, ám de a' herczegné kedvéért kész az áldozatra.

A' herczegné az ámitot a' huszonnégy ablakú terembe akará vissza vezetni 's ebéden magánál tartani; de mivel a' galád tudta, hogy asztalnál a' fátyolt arczáról félre kell emelnie, és félt hogy a' herczegné meg ismeri, hogy ő nem a' szent Fatime asszony — váltig lemondólag köszönte a' kegyelmet. „Én úgy mond — csak kenyérrrel és száraz gyümölcsessel élek, paloták' csémegéihez nem szoktam, engedd, hogy kisdéd ebédemet saját szobámban egyem meg.“ — „Jó anyám — felele kérésének engedőleg a' herczegné — te szabad vagy,

eselekedjél, mint remete lakodban szoktál; én magam viszem el étkeidet; azonban ne felejtőd el, hogy ebéd után hozzám vissza várlak.“

A' herczegné ebédhez űlt, 's az ál Fatime, mihelyt egy heréltől meg érté, hogy felkelt az asztaltól, azonnal jött „Jó anyám — monda a' herczegné — örvendek, hogy illy szent életű asszonyt nyertem magamhoz, ő áldást fog hozni ezen palotára. — De ugyan valld meg, mint tetszik neked e' palota? Azonban, mig azt neked szobáról szobára megmutatnám, mondd meg, mit itélsz ezen teremről?“

Az ál Fatime, ki eddig folyvást hajtott fővel állott és azt sem jobbra sem balra nem forgatá, most más alakjátékok kezdett, — fejét a' kérdésre fölemelte, át futá szemeivel a' teremet egy végétől a' másikáig — és minekutána elégletig vizsgálta, mondá: „Herczegné, e' terem valóban álmélatig szép; — mindazáltal engedj meg, ha mint remete asszony, ki a' világi művek' fényét nem tudja itélni, azt mondom; hogy e terem egy dolognak híjával van“ — „Ugyan mi lehet az, jó anyám? — kérdezé a' herczegné. — Mondd meg azt nekem, kérlek. Én részemről mindig azt véltem 's másoktól is úgy hallottam, hogy semminek sincs híjával. — De ha felfedezed a' hijányt, segítek rajta.“ —

„Herczegné — válaszolt az ál Fatime nagy tettetéssel — bocsásd meg, hogy olly bátor vagyok. — Én úgy vélném — ha még előtted véleményemnek van helye — hogy

ha fölül e' kúp üreg közepéről egy roktojás függne alá, ezen teremnek a' földön nem volna mása, 's e' palota a' világnak csudájává lenne.“

„Jó anyám — kérdezé a' herczegné — micsoda madár ez a' rok?, és hol lehetne annak tojását meg szerezni?“ — „Herczegné — válaszolt az ál Fatime — ez egy szörnyű nagy madár, melly a' Kaukaszus hegyének legfőbb csúcsán lakik. A' ki palotadat építette, az ezt a' tojást is megfogja szerezni.“

Badruldur herczegné az ál Fatimének ügyvélt jó tanácsát megköszönte, 's ezzel mulatásúl beszédét más tárgyakra hajlítá; hanem azért a' roktojást eszében tartá, 's fel tevé magában, hogy mihelyt haza tér Aladdin a' vadászatról, erről neki említést tesz. Ő tudai illik már hat nap óta távol volt, és a' varázsló, ki ezt igen jól tudta, használni akará jelen nem létét. Aladdin még az nap estve vissza jött, épen midőn az ál Fatime a' herczegnétől elbucsúzott, és sz obájába tért. Ő fel ment herczegnéjének teremébe, a' ki szinte akkor tért oda vissza; Aladdin üdvözlé és megölelé őt, de úgy látszék neki, mintha őt hidegebb szívvel fogadná. „Kedves herczegné! — így szólott hozzá — te ma nem vagy olly vidám és derült, mint máskor. Talán távollétem alatt valami történt, a' mi kedved ellen van, 's neked bajt és bánalmat szült? — Fedezd föl azt nekem, én Istenre fogadom, hogy mindent, a' mi hatalmamban áll, elkövetek megnyugtatódórá.“ — „Az csupán egy csekélység — felele a' herczegné — és engem olly kevéssé

aggaszt, hogy csudálkoznom kell, mint lehetete arczomon a' kedvetlenség' valami nyomát észre venni. Mivel azonban várásom ellen rajtam változást tapasztalsz, tehát okát nem titkolom el, ámbar csak csekély érdekű. Valamint te, úgy én is mindig azt gondoltam, — folytata a' herczegné, — hogy palotánk a' legfölségesebb, legragyogóbb és legtökéletesebb e' világon. Azonban csak meg mondom, hogy a' huszonnégy ablakú teremnek szorosabb megvizsgálása után mi jött eszembe. Nem gondolnád-e, hogy e' palota a' tökély legfőbb csodapontját érné el, ha a' kúptető közepéről egy rok-tojás alá függne? — Herczegné — válaszola Aladdin — ha úgy talalod, hogy e' csoda terem még egy rok tojás' hijával van, akkor elég, hogy a' hijanyt magam is érezzem; és azon szorgaiomból, mellyel e' fogyatkozást eltörlöm megfogsz győződhetni, hogy kedvedért mindent megteszek.

HÁROMSZÁZ-NEGYVENHETEDIK ÉJSZAKA.

Aladdin a' herczegnét tüstént elhagyta, felment a' huszonnégy ablakú terembe, ki húzta kebléből a' lámpát, mellyet a' szenvedett szerencsétlenség óta mindenütt magával hordozott, 's dörzsölte azt. Azonnal itt termett a' Szellem. „Szellem! — így szólt hozzá Aladdin, — e' kúptető még egy rok tojás' hijával van, mellynek a' kúp-

üreg közepéről kelle. te alá függni; én parancsolom neked most a' lámpá nevében, melly kezemben van, hogy e' hijányt póltold ki.

Alig mondá ki e' szavakat Aladdin, — 's a' szellem olly nagy irtóztató ordítást tön, hogy a' terem rengett bele, hogy Aladdin tántorgott 's csak nem öszve esett. „Mit, nyomorú! — monda a' Szellem olly hangon, melly a' legbátrabb szívű férjfiút is megdöbbsenthette; — tehát nem elég neked, hogy én és társaim eddig mindenben kedvedet töltöttük, azt parancsolod most te hálátlan, szörnyeteg, hogy neked saját atyámat hozzam el, 's e' kúpbolt' közepén akasszam fel? Ez a' vadgonoszság megérdemlené, hogy nyomban asszonyoddal és palotáddal együtt porrá és hamuvá változzál; köszönd, hogy e' kívánság közvetlen nem tőled jó. Tuddmeg ezt az afrikai varázslónak, ellenednek, ki általad méltólag elveszett, öccse parancsoltatja veled — ő palotában tartózkodik, a' szent Fatime asszonynak kit meg gyilkolt, ruhájában jár burkolva, és ő az, ki nődnek szívébe ama' kártékony kívánságot gerjeszté, mellyet ellenem kinyilatkoztattál. — „Szándéka, téged megölni; vigyázz tehát magadra.“ — Ezt mondván eltűnt. —

Aladdin a' szellem minden szavára figyelt. Ő a' szent Fatime asszonyról már régen hallott beszélni, 's tudta, mi módon gyógyítja meg a' főfájdalmait. Vissza méne tehát a' herczegné szobájába, 's egy szót sem szólván arról,

a' mi vele történt, le űlt, homlokát tenyereére hajtá, 's panaszkodott, hogy feje szörnyen faj. A' hercegné azonnal parancsolá a' szent asszonyt meghívni, és míg elhívák, elbeszélé Aladdinnak, micsoda alkalommal jött légyen a' palotába, és hogy számára egy szobát adott lakásúl.

Az alakos Fatime eljött. Mihelyt be lépett, monda hozzá Aladdin: Jőj ide, jó anyám, örvendek hogy láthatlak, örülök, hogy épen most jó szerencsémre itt vagy. Fő fájás kapott meg, 's alig tudom szenvedni. Hallottam imádságod' erejét, 's azért kérlek, segíts meg; reménylem, hogy azon jótévőséget, mellyet már annyi fő nyavalgóknak mutattál, tőlem sem fogod megtagadni.“ E' szavakkal fel kelt, és le hajtá fejét. — Az ál Fatime hozzá járula, de kezével egy tört markolt, mellyet ruhája alatt viselt öv alá rejtve. Aladdin, ki a' varáslzó minden mozdulatira vigyázott, hirtelen meg ragadá ennek kezét, még mi-nekelötte a' tört ki húzta volna, keresztül szúrta szívét előről, 's a' galádot a' földre le sújtá.

„Kedves férjem, mit cselekedtél? — kiálta a' hercegné el szörnyedve. — Te a' szent asszonyt megölted! — „Nem, kedves hercegném, — felele Aladdin csöndes lélekkel, — én nem Fatimét öltem meg, hanem egy gazembert, a' ki engem öl meg, ha nem előzöm. E' gazember, a' kit itt látsz, — folytató szavait 's a' fátyolt arczáról le rántja — megvilkolta Fatimet is, 's ruhájába öltözködött. hogy engem

ki végezzen; és hogy egészen ismerd — ő az afrikai varázslónak, rablódnak testvére.“ Aladdin itt elbeszélé neki, mint tudta meg ezen egyes környülállásokat, 's parancsolá azután, hogy a' holttestet félre takarítsák.

Igy szabadult meg Aladdin a' két testvér varázsló üldözésétől. — Nehány évek' múltával megholt a' szultán tisztes ősz korban. Fiú maradéka nem lévén, Badruldur herczegné foglalá el mint törvényes örökös a' királyi széket, 's uralkodását meg osztá Aladdinnal. Sok évekig uralkodtak együtt, 's jeles derék utókat hagyának magok után.

„Uram — monda Seheraázd szultánné, el végezvén a' varázslámpa' történetét; — Felsőged kétség kívül észre vette, hogy az afrikai varázslónak személyében egy férjfiú füstetik, ki hő vággyal törekszik, gonosz útakon kincseket gyűjteni, ő azokat fel is leli, hanem birásokhoz nem juthat, mert azokra magát méltatlanná tette. Aladdinban viszont egy férjfiút lát Felsőged, a' ki szegény szülőktől származott, és földi szerencsáját a' királyi székhöz viszi, — szint azon eszközök által; — neki a' kincsek hatalmába jutnak, a' nélkül, hogy keresné, 's mindig csak olly mérték szerint, a' mint céljának elérésére szükségesnek látja. A' szultán' esete példát nyújt, egy jó, igazságos kegyes király alatt is mint ingadoz a' királyiszék, 's mi könnyű azt el is vesztenie, ha az igazságról megfélejtkeznek, 's hirtelenkedésből és haragjától elkapatva az ártatlant halálra ítéli,

a nélkül, hogy annak önvédelmét elfogadná. — Végre, utálni fogja Fölséged a' két varázslónak förtelmes galád esíneit, kik közül az egyik életét adozza fel, hogy kincsekhez férhessen, 's a' másik életét is, vallását is hogy egy veszett gonoszt, mint ő maga, megboszúljon, és a' ki szinte miként amaz gonoszságának érdemelett díját veszi.“

Az indiai szultán meg vallá nejének Seheraázd szultánnának, hogy a' varázslampai kalandok neki igen tetszettek, és hogy ő éjszakai elbeszéléseiből különös gyönyörködést merít. Latta, hogy a' szultánné igen elmésen köt egy elbeszélést a' másikkal össze; azonban az épen nem bszontá, hogy ez által neki alkalmat adott, eskü szavának betöltését, melly szerint egy nőt csak egy ejszakan szenved meg, 's a' másik nap meg öleti — ezen nejére nézve elhalasztani. Nem is vágyódott sem mire olly kíváncsilag, mint egyszer a' dolgot oda hozhatni, hogy elbeszélése tárgyaiból neje kifogyjon.

HÁROMSZÁZ NEGYVENNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

Minekutána tehát Aladdin és Badrulbudur' regényét végig hallotta, 'és pedig egészen máskép, mint neki azt eddig beszélték el, más nap reggel felkeléskor megelőzte Dinarsadét, 's a' szultánnét

maga költötte fel, és kérdé, regényeinek már vége vane?

„Regényeimnek vége? kérdé a' szultán né álmélkodással. — Még annak sok híja, Fölség; azoknak száma olly nagy, hogy magam sem mondhatnám meg. Csak attól tartok, hogy Fölséged utóbb majd a' halásnál nyugtalan lesz, 's regényeimet előbb megúnja mint sem elfogytak.“

„Ezt az aggodalmat bizvást verd ki eszedből — felele a' szultán. — Ám de lássuk, mi újat fogsz nekem most beszélni.“

Seherazád sultán né az Indiai szultán nak ezen szavaira felbátorodván, e' következendő új regény elbeszéléséhez kezdett:

GANEMNEK, ABU AIBU' FIÁNAK TÖRTÉNETE.

Volt egykor Damaskusban egy kalmár, a' ki munkássága és ügyes szorgalma által nevezetes vagyont szerzett, mellyből igen tisztességesen élt. Abu Aibunak (így neveztetett ez a' Kalmár) egy fija volt és egy leánya. A' fiúnak neve Ganem vala, későbbben pedig e' melléknevezetet nyeré: Szerellem' rabja. A' természet őt szép testalkattal, jeles tehetségű lélekkel ajándékozta meg; ezen még szendergő tehetségeket értelmes okos mesterek, kiket atyja rendelt melléje, fejleszték ki és képezék. A' leány hivatott szívhatalom-nak, mivel olly tökéletes szépségű volt, hogy mindenkinek, a' ki látta őt szeretnie kellett.

Abu Aibu megholt, 's maga után rop-
pant gazdagságot hagyott. Ama' száz szá-
lítvány selyem szövet, melly rakházaiban
találkozott, csak legkisebb részét tevé an-
nak. — A' szállítványok el valának már ren-
delve, és minden gomolyagra nagy betűkkel
felírva: Bagd á d b a."

Ezen idő körül uralkodott Damaskus-
ban Syriának fővárosában Mohamed, Szo-
limán' fia e' mellék névvel Sinebi. Harun
Arreschyd, ki rokona volt és Bagdádban
lakott, átengedé neki a' tartományt azon
kötés alatt, hogy adó fizetője lesz.

Nem sokára Abu Aibu' halála után Ga-
nem egyszer anyjával háznépi dolgokról be-
szélgetett, 's ama' tömérdek portékákat
látván, mellyek a' raktárokban mind ké-
szen valának, kérdezte anyját, mit je-
lent minden gomolyagon (csomón) a' fölül
írás. — „Fiam — válaszolt az anya — atyád
majd e' majd ama' tartományba utazott, 's
elútazta előtt mindenkor a' város' nevét,
mellyhe indúlt, a' gomlyagokra fel szokta
írni. Ő épen már mindent elkészített, hogy
Bagdádba utazand — 's íme meghal. To-
vább nem szólhatott, férje kimúltának
eleven emlékezete gátolta beszédét, és őt
sírásra fakasztá.

Ganem anyjának érzékeny megindulá-
sát nem nézhette, a' nélkül, hogy ő is meg
ne induljon. Egy ideig némán és szó nél-
kül állottak. Végre Ganem ismét felbáto-
rodott, és midőn anyját képesnek látta az
őt meghallgatásra, szólni kezde, mondván:
„Mivel atyám e' portékákat Bagdádnak

szánfa, 's ő maga ezen czélját többé ki nem viheti, tehát az utat én teszem meg. Ugy gondolván, hogy szükséges minél előbb megindulnom, ne hogy é' portékák megromoljanak, vagy elveszítsük az alkalmat, azokat jobb áron eladni."

Abu Aibunak özvegye, ki fiját szívéből szerette, e' szándékát hallván, igen megszorodék. „Édes fiam—monda a' buslakodó — te dicséretet érdemelsz, hogy atyád' nyomdokit kívánod követni; de gondold meg, hogy még igen fiatal vagy, tapasztalásod nincs, 's az illy nehéz terhes uthoz nem szoktál. — Azon fölül, el akarsz-e' engem hagyni, 's azon fájdalmat, melly már eléggé sorvaszt, egy újabbal nevelni? Nem jobb-e, ezen portékákat a' Damaszkusi kereskedőknek eladni, 's mértékletes nyereséggel megelégedned, mint életedet a' veszedelemnek kitenni?"

Az anya bár mint törekvék is, fontos okokkal Ganem' elhatározottat legyőzni, fija nem hallá őt. Az utazás' ingere, 's azon égő kívánság, hogy lelkét a' világ' ismeretével fényesen ki művelje, útra hajtá, 's anyjának ellenvetései, kérelmi 's még könyűi is siker nélkül maradtak. Ő a' rabszolga-piaczra ment, több izmos rabszolgát össze vásárlott, kibérlett száz tevét, és minekutána minden útra szükségest megszerzett, őt, hat damaskusi kalmárral, kiknek kereskedési dolgok volt Bagdádban, megindult.

Ezen kalmárok, kiket minden rabszolgájik 's más több utazók is kísérték, ott

nagy társaságot tevének, hogy a' Beduinoktól semmit sem kelle tartaniok. — Ezek a' Beduinok, arab emberek, kiknek egyetlen mesterségök: a' sík téreken kalandozni, az utazó csapatokat megtámadni, 's kirabolni, ha ezek nem elég erősek megtámadásaik ellen. — A' mi kalmárainknak tehát ama' közönséges bajjal kellett csak küzdniök, melly tudniillik a' hosszú utazással jár; de ezt a' bajt örömmel felejték el Bagdad' látásánál, a' hová szerencsésen megérkeztek.

Ők a' városnak első legpompásabb fogadójában telepedének le. — De Ganem, a' ki kedvére és egyedül akart lakni, itt nem vön szállást, csupán portékáit téteté itt rakházba, hogy biztos helyen volnának. A' szomszédságban egy szép gazdagon bútorozott házat bérlett ki, hol egy kert is volt, mellyet számos szökő kutak, és élő fások kellemesítének.

Néhány nap múlva, midőn az ifjú kalmár e' házban megszállott, 's az utazás' terhétől egészen kipihent, díszesen felöltözködött, 's elment ama' nyilvános helyre, hol a' kereskedők öszve gyülekeztek, portékákat vagy bevásárlani vagy eladni. Egy rabszolga kísérte, ki egy egész gomlyag külömbféle portékákat, 's azok között legfinomabb szövetű fátyolokat is vitt.

A' kereskedők Ganemet nagy becsülettel fogadták, 's az előlülő. kivel kezdetben találkozott, az egész gomlyagot megvevé azon ár szerint, melly minden dara-

bon feljegyezve volt. Ganemnek olly igen kedvezett a' szerencse, hogy minden portékái, mellyeket naponként oda vitetett, a' kívánt áron elkelének.

Még csak egyetlen egy csomója maradt, mellyet a' rakházból saját hajlékába hozatott. Egykor ismét a' kalmárok' gyülekezethelyére ment. Itt minden boltokat zárva lelt. Ez a' körülmény neki rendesnek tetszván, okát tudakozta, 's ekkor megértette, hogy az első kereskedők' egyike, de a' kit közelebbről nem ismert, megholt, és hogy valamennyi kereskedőbaráti és kalmártársai a' szokás' kívánta szerint temetésére mentek.

Ganem tudakozá a' mecsetet, mellyben a' könyörgés tartatni, 's honnan a' hallott a' temetőhelyre vitetni fog; és midőn az neki megmondattott, vissza küldé ismét rabszolgáját a' portéka gomolyaggal 's a' mecsetbe ment. Oda ért, mi előtt még a' könyörgés elvégződött volna, melly egy fekete atlasszal bevont teremben tartatott. Erre a' halottat felemelték 's az egész rokonság, Ganemmel és a' többi kalmárokkal együtt kísérték a' temetőhelyre, melly a' városon kívül 's igen tova volt. Ez egy kúpalakú kő épület vala, melly a' megholtnak egész nemzetsége számára készült; mivel az épület' belseje szűk térrel bírt, tehát körösleg sátorok vonattak, hogy az egész halottas sereg, míg a' szertartások tartanak, alattok lehessen. A' sírbolt megnyittatott, a' holttest bele tétetett, és az ajtó bezáratott ismét. Ekkor az Imam 's a'

mecset' többi szolgálai a' fő sátor alatt egy kerekben a' szőnyegekre ülének, 's elmondák a' többi könyörgéseket, 's felolvásák törvény szerint a' korán' temetési czikke-lyeit. A' rokonság, és a' kalmárok példájokat követék, 's hátul körösleg egy kerekben le telepedtek.

Közel éj vala, hogy mindennek vége-
lőn. Ganem, ki illy hosszas temetési pom-
pára nem vala elkészülve, nyugtalan kezde
lenni, és nyugtalansága nőtt, midőn látta,
hogy a' Bagdádban uralkodó szokás szerint
halotti tor tartatnék. Egyszersmind hallot-
ta, hogy a' sátorok nem csupán oltalmúl
a' nap' hősege, hanem az éjjeli harmat
ellen is húzattak fel, mivel csak reggel fe-
lé leend a' városba való visszatérés. Ez a'
hír igen aggasztá Ganemet. „Én itt jöve-
vény vagyok gondolá magában — és gazdag
kalmárnak tartatom. A' tolvajok használ-
hatják távolléteimet és házom' ki rabolhat-
ják; sőt rabszolgáimat is megvesztegetheti
illy szép alkalom, ők azon pénzzel, mel-
lyet a' portékákért bevettem, megszökhet-
nek, és hol keressem őket azután?“ Ezen
aggódással váltig elfoglalva, sietve evett
néhány falatot, és észre vétetlen el-
osont a' társaságból.

Hogy minél előbb házához érhessen,
kettőzé lépteit, de a' mint igen sokszor
megtörténik, hogy a' ki siet, hátrább ma-
rad, — úgy járt most Ganem is; alútra
csapott, eltévedt a' sötétben, úgy hogy
már éjfél vala, midőn a' város' kapujához
ért. Legnagyobb szerencsétlenségére a' ka-

pút zárva találta. Ez a' kellemetlen eset új zavarba hozta, 's kényszeríté, egy helyet felkeresni, hol az éjnek hátra lévő részét eltölthetne, 's meg várhatná, míg a' kapú megnyittatik. Belépett egy temetőhelybe, melly olly tágos volt, hogy a' várostól egész odáig nyúlt, a' honnan éppen érkezett. Itt előre ment egy magas fallal kerített kis helyig, melly egy nemzetségnek tulajdon sírterme volt, 's a' mellyen egy pálmafa állott. Voltak ezen kívül még igen sok más nemzetségi sírboltok is, mellyeknek ajtaji nem mindenkor valának erősen bezárva. Mivel Ganem épen azon sírhelyet, mellyen a' pálmafa állott, nyitva lelé, tehát bement oda, 's maga után bezára az ajtót, lefeküvék a' gyepre, 's mindenkép igyekezett elalhatni, de ama' nyugtalan gondolat, hogy lakásán kívül van, azt meg nem engedte. Felkelt, néhányszor az ajtó felé fel 's alá járkált, 's végre felnyitotta az ajtót, a' nélkül hogy tudná, miért. Ezen pillanatban messziről egy világot látott, melly hozzá mindig közelebb jöve. Ezen tünetre félelem szállá meg, az ajtót ismét becsapta, melly csupán kilincscsel záródott, és hirtelen felhágott a' pálmafára, hol szorongtában legbiztosabb menedéket gondolt.

Alig volt a' fán, hogy a' világ' fényénél három férjfiút ugyan azon temetőhelyre, hol maga volt, belépni látott. Ruhájok mutatá, hogy rabszolgák. Az egyik elő ment egy lámpával, 's a' másik kettő követé őt, vállain vivén egy őt, vagy hat láb hosszú ládát. — Ezt a' földre le tették,

's erre az egyik a' három rabszolgák közül mondá két másik társának: „Barátim, ha megegyeztek, tehát a' ládát itt hagyjuk, 's vissza térünk a' városba.“ — „Nem, nem — monda a' másik — asszonyunk' parancsait hívebben kell teljesítenünk, különben egyszer megbánhatnánk, hogy azokat olly könnyeden vettük, mi e' ládát inkább ássuk el, a' mint parancsoltatott.“ — A' többi két rabszolga ebben megegyezett. Ők itt vas eszközökkel, mellyeket e' célra magokkal hoztak, kezdék a' földet ásni, 's minekutána egy mély gödröt csináltak, bele tevék a' ládát, 's betakarák azon földdel, mellyet ki ástak. — Erre elmentek a' temető terméből, egyenesen haza.

HÁROMSZÁZ NEGYVENKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

Ganem, ki a' pálmafán mindent, a' mit a' rabszolgák mondanak, hallott, nem tudta, ezen kalandról mit véljen. Gyánítá, hogy azon ládában valami nagy kincsnek, vagy egyéb igen nevezetesnek kell rejteznie, és azon személyt, kinek az tulajdona, nyomos ok késztheté arra, hogy azt a' temetőben ásassa el. Eltökélé, hogy tüstént a' titok' mélyébe hat, 's le szállott a' pálmafáról. A' rabszolgák' eltávozása elűzte minden félelmét. Elkezdé a' sírhalmot ásni, 's kezeit és lábait olly emberül használta, hogy nem sokára a' ládát

megszabadítá a' rajtfekvő földtől; azonban azt egy nagy lakattal lezárva lelé. Szörnyen boszongkodott ezen új akadályon, melly neki nem engedé kíváncsiságát ki elégíteni. De azért türelmét nem veszté el, és midőn hajnalodni kezdett, a' temetőtérén külföldféle nagyobb kövecseket talált. Egyet ki keresett azok közül, és minden nagy fáradság nélkül feltöré a' lakatot; ekkor a' ládát nyugtalan hévvel nyítá fel.—De melly nagy volt Ganem' álmelkedése, midőn a' ládában pénz helyett egy tündér szépségű fiatal lánykát lele. Arczának eleven rózsaszíne, 's még inkább szelid, rendes lélekzése bizonyítá, hogy tökéletesen életben van; — csak azt nem foghatá meg, miért, ha csupán alszik, a' lakat' leütésekor okozott zörgés őt fel nem költötte. Testét gyönyörű öltözet fődé, karkötői és függői gyémántból, nyakán pedig egy igen nagy értékű gyöngylancz; mind ez egy pillanatig sem engedé kétkedni, hogy az udvarnak első asszonyai közül egynek kell lenni. Illy szépség' látásánál Ganem hatalmas ösztönt érzett magában tehetsége szerint segíteni rajta; és nem csupán szánakozásból vagy természeti hajlandóságból, mellyel másoknak a' veszedelemben segítségökre vagyunk, hanem egy még hatalmasabb érzéstől, mellyet magának meg nem fejthetett, vonatott akkor.

Mindenek előtt bezárta a' temetőhely' ajtaját, mellyet a' rabszolgák nyitva hagytak. Azután vissza tért, karjai alatt megfogta a' hölgyet, ki emelte a' ládából, 's

az újonan ki ásott földre fektette. Alig hogy itt feküdt a' szabad jó levegőn, — egyet tüszente, és fejének egy kis erőlködésével — nedvességet ereszte szájából, melly, úgy látszik, eddig gyomrát nehezíté. Azután pilloga, 's félig ébren kiálta — egy hangon, mellyből Ganem egészen megbájtatoit: kertvirág, korál-ág, czukornád, napvilág, hajnalcsillag, kedvtöltés szóljatok már, hol vagytok? „Igy hívtak tudni illik a' rabnőket, kik neki közönségesen udvarlának. Ő kiáltozá nevöket, és igen csudálkozé hogy senki sem felelt. Végre fölveté szemeit, és midőn egy temetőben láta magát, félelem szállotta meg.“ „Mi ez? — kiálta még hangosabb szózattal, mint előbb — a' halottak' kelnek-e' fel? itt e' már az ítélet napja? — Melly csoda változás tegnap estve óta!“

Ganem az ifju szépet nem akará tovább e' nyugtalanságban hagyni. A' leg szerényebb arczzal 's leg mélyebb tisztelettel járúla elébe, és szola hozzája: „Nemes hölgy!, én csak gyöngé ecsettél fösztetem le azon örömet, mellyet érzek, hogy itt jelen voltam, 's neked ezen szolgálatot tehettem, és hogy segítségedre lehetek, a' mint mostani állapotod kívánja.“

Hogy a' szép hölgyben hozzá bizodalmat gerjessen, meg mondá először neki, ki ő, és mi történeiből vetődött e' temető helybe; azután elbeszélé a' három rabszolgá' eljövétét, és azt, hogy a' ládát mint ásták el. A' hölgy, ki Ganem látására elfödte arczáját, nagy hálaérzésre

gyúlt iránta, és monda: „Hálát adok Istennek, hogy illy nemes, vitéz férjfiút, mint te vagy, rendelt életem' szabadítójának. De mivel ezen emberi szeretet' szép munkáját el kezdetted, égre földre kérlek, ne hagyd azt végzetlen. Menj, kérlek, a' városba, és rendelj egy öszvérhajtót, a' ki engem e' ládában innét el visz, és házodhoz telepít. Mert ha én veled gyalog megyek el innét, útközben valaki ruhámon, melly a' városban nemem' ruházatától különbözik, megütközhetik, és arra késztheti hogy utánam jöjön; a' mit nekem igen nyomos okokból eltávoztatnom kell. Mihelyt hajlékodban leszek, el beszélem neked történetemet, és tudni fogod, ki vagyok; addig is győződjél meg, hogy irántad hálára nem hálátlant köteleztél.“

Az ifjú kalmár, mi előtt a' szép hölgyet el hagyná, ki húzta a' ládát a' gödörből, 's a' gödröt földdel megtöltötte; a' hölgyet viszont a' ládába tevé, 's ezt ismét úgy zárá be, hogy észre nem lehetett venni a' lakatzár' feltörését; de hogy az alatt a' hölgy meg ne füljön, egy kis nyilást hagyott a' ládán, mellyen által éltető levegőt szíhatott. A' temetőhelyről el menvén, az ajtót maga után behúta, és mivel a' város' kapúja már nyitva volt, azonnal meglelé, a' mit keresett. Most ismét vissza tért a' temetőhelyre; az öszvérhajtónak segíté a' ládát az öszvérrre feltenni, és monda, elakarván fojtani minden gyanúját: hogy ő éjszaka idején egy másik öszvérhajtóval érkezett ide, és ez, hogy minél előbb visz-

szá térhessen, a' ládát a' temetőhelyen lerakta.

Ganem, a' kit Bagdadba érkezése óta csak a' kereskedés foglalt el, még soha sem érzé a' szerelem hatalmát; most szállá meg az legelőször szívét. Az ifjú szépre nem nézhetett, a' nélkül, hogy szépségét meg ne bájolná, 's az a' nyugtalanság, melly keblét elfogta, midőn távolról az öszvérhajtot kísérte, valamint amaz aggodalom, hogy útközben a' történet szép nyereségétől megfoszthatja, ki jelenték neki belső állapotját. Véghetetlen volt öröme, midőn szerencsésen el ért hajlékához 's a' ládát le emeltetni látta. Minekutánna az öszvérhajtot elereszté, 's egyik rabszolgája által a' házajtót be záratta, megnyitotta a' ládát, ki segíté abból az ifjú szépet, karját ajánlá, 's vezette szobáiba, sajnálkozását mutatván, hogy a' ládában olly nagy szorongást kelle szenvednie. „Ha én valamit szenvedtem — felele a' szép hölgy — az által, a' mit érttem tevé, 's azon öröm által, mellyet vissza nyert szabadságomban érzek — minden károm kétszeresen megtérült.“

Ganem' szobája, bár ni gazdagon volt is bútorozva, a' szép hölgyet kevésbé érdeklé, mint szabadítójának sugár termete és nemes illendősége. — Ennek szerénysége, nyájas szolgálat készsége a' legforróbb hála érzést gerjeszték szívében. A' hölgy le ült egy pamlagra, és hogy a' kalmárnak megbizonyítsa, melly tiszta hálával viseltetik szolgálati iránt, le vette fátyolát. Ganem érzé részéről a' kegyelem' nagysá-

gát, mellyre a' szelíd szépség arczája' fel-leplezésével méltatta, vagy is inkább érzé, hogy szíve hozzá olthatatlan hő szerelemmel lángol. Bármi hálával vala is neki a' széphölgy adós, ezen egyetlen szívesség' jele fizette azt.

A' szép hölgy sejté Ganem' indulatját, de az nyugtalanná nem tévé, mert tőle tisztos viselettel távol tartózkodott. Ganem gondolta, hogy a' szép hölgy talán éhezik 's valamit enni kívánna; és mivel azon becsületet, illy kellemes jövevényt megvendégelni, másnak engedni nem akará, tehát egy rabszolgát vévén maga mellé, elment egy vendég fogadóshoz, 's nála ebédet rendele. A' vendégfogadóstól méne azután egy gyümölcsároshoz, hol magának a' legszébb és legizesebb gyümölcsöket választá ki; így vett a' legjobb borból, 's ugyan azon kenyérből, mellyből a' Chalyf maga szokott enni.

Mihelyt házához vissza tért, saját kezével állított a' be vásárlott gyümölcsökből egy kúposzlopot, 's azt a' legfinomabb porcellán tányéron a' hölgy' elebe tévé, e' szavakat mondván: „Nemes hölgy! míg a' táplálóbb 's hozzád méltó ebéd elkészül, válaszs kérlek e' gyümölcsből.“ — Előtte állva akart maradni, de a' hölgy azt mondá, hogy addig a' gyümölcshöz nem nyúl, míg ő is le nem ül, és vele nem eszik. Ganem engedelmes lón, és minekutánna néhány darabot megettek, megpillantá Ganem, hogy a' fátyolnak mellyet a' hölgy maga mellé a' pamlagra le tett, szegélye aranybetűk-

kel van ki hímezve, 's engedelmet kért, ezen hím varrást megtekinthetni. A' szép hölgy vevé és átadá neki a' fátyolt, azon kérdéssel, tud-e olvasni? „Mélyen tisztelt hölgy! — felele szerényen — kalmár, ki legalább olvasni és írni nem tud, igen fonákul vinné dolgait“ — „Jó tehát — válaszolt a' hölgy — olvasd e' szavakat, mellyek a' fátyolon ki varrva látsz; ez egyszer'smind alkalom leend, neked történetemet elbeszélni.“

Ganem vevé a' fátyolt, 's e' szavakat olvasá: „Én tiéd vagyok, és te enyím, ó próféta' nagybátyjának maradéka!“ — A' próféta' ezen nagybátyjának maradéka Chalyf Harun Arreschyd volt, a' ki akkor uralkodott, és Mohamed' nagybátyjától, Ab-bastól eredett.

Midőn Ganem e' szavak értelmét megfogta, felszólalt szomorúan: „Ó kegyes hölgy! én imént adtam újra életedet vissza, és ez az irás nekem halált ad! Ámbár én ennek titkos értelmét egészen nem ismerem, de azt látom és érzem, hogy a' legboldogtalanabb emberek' egyike vagyok. Bocsásd meg, nemes hölgy, szabadságomat, mellyel neked azt mondom: hogy nem nézhettem reád, a' nélkül, hogy szívem' is neked ne adtam volna; te tudod, melly kevéssé állott hatalmamban, azt tőled megtagadni, és ez az, a' mi merészségemnek mentségül szolgáland. En eltökélem, hogy szívedet tisztelésem, gondosságom, szolgálati készségem, buzgalmam, hódolatom, állandóságom által megilletem, és alig kelt

bennem e' kecségtető szándék, midőn reményeim is már odabálnak. — Én nem merem ígérni, hogy illy nagy szerencsétlenséget kiállni képes leszek; mindazáltal, akármű következzék is abból, legalább vigasztalni fog az, hogy éretted halok meg. Engedd, kérek, nemes hölgy, egészen ismérnem életem' jövődjét."

Ezen végső szavakat nem mondhatta könnyek nélkül. A' szép hölgy szíve megindult; Ganem' kinyilatkozását nem fogadá neheztelve, sőt inkább örüle titkon; mert szívéen az ifjúnak szép lelke hatalmat vön. Mindazáltal érzését rejté, 's mintha Ganem' szavaira nem is figyelt volna, monda neki: „Én őrizkedtem volna, neked fátyolomat megmutatni, ha tudhatám, hogy neked kedvetlenséget szerzend, és valóban nem látom által, mint tehesse az, a' mit imént modottam, sorsodat olly szomorúvá, a' mint te képzeled. — Tudd meg — folytatá a' szép hölgy — hogy elbeszéljem életem' történetét — engem szív kínjának hínak; — ezen nevet születésemkor nyerém, azt vélték tudniillik; hogy tekintetem egykor sok bánatnak szerzője lesz. — Nevem hihetőleg neked sem ismeretlen, mivel Bagdadban egy ember sincs, a' ki ne tudná, hogy a' Chalyfnak, Harun Arreschydnek egy illy nevű kedvese van. Engem még gyermekéveimben udvarába hoztak, én itt olly gondal neveltetem, mellyel neveltetnek mind azon nemembeliék, kiknek rendeltetésök az udvarban maradni. Én abban, a' mire engem tanítot-

ták, nem utolsó előlépéseket tettem; és ez, 's még némelly vonásai a' szépségnek, megnyerték a' Chalyf' barátságát, ki nekem saját terme mellett nyitott lakást. A' chalyf nem eléglé ezt a' megkülönböztetést irántam. Húsz asszonyt és annyi heréltet rendelt udvarlásomra, és azóta olly tetemes ajándékokkal halmozott, hogy nem sokára gazdagabb valék, mint akármelly királyné e' földön. — Könnyen gondolhatod, hogy Sobeide a' Chalyf' neje és rokona nem nézheté szerencsémét irigybanat nélkül. Jöllehet Harun minden tisztelettel viseltetett hozzá, még is ez mind untalan csak vesztetre tört. Eddig még folyvást elkerültem lesvetéseit, de végre szerelem féltésének útolsó ármánya legyőzött; és ha te nem jössz, most a' halálnak martaléka vagyok. Bizonyos, hogy ő egyet rabnőim közül megvesztegetett, ki nekem tegnap estve citrom vízben port adott be, melly olly mély álmod okoz, hogy azokkal, kik azt bevették, kény szerint bánhatni, és ez az álom egyszer'smind olly természetű, hogy hét nyolcz óráig azt semmi sem űzheti el. Nekem annál nagyobb okom van, ezt hinni, mivel rendszeren igen ébren alszom, 's minden legkissebb zörrenetre felocsódom. Sobeide gonosz szándékának eszközletéül a' chalyf' távollétét használta, a' ki néhány nap előtt hadi népével táborba ment, hogy megbosszúlja némelly szomszéd királyok' merészségét, kik támadólag össze szövetkeztek ellene. — Vetélkedő társném ezen kedvező alkalom nélkül, — bár

mi dühös legyen, — életem ellen nem mert volna semmit is kezdeni. Nem tudom, mit cselekszik majd, hogy a' chalyf ne törjön gonosztettének titkába; te azonban látod, milly nyomos az reám nézve, hogy ezen esetet kebledben mint titkot meg őrizd. Életem veszedelemben forog, és valamig a' Chalyf távol lesz Bagdától, még házod sem ad nekem biztos menedéket. Magadnak is lehet okod, hogy kalandomat titkold; mert ha Sobeide megtudná, miért tartozom hálával neked, rajtad is mint életem szabadítóján, bosszúját töltené. Ha a' chalyf vissza jött, kevésbé lesz szükséges magamra vigyázni. Fogok akkor módot találni és alkalmat őt arról, a' mi történt, értesíteni; és meg vagyok győződve, hogy ő nálomnál is buzgóbban igyekszik majd egy szolgálatot megjutalmazni, melly engem szerelmének vissza ajándékoz.“

Minekutána Harun Arreschyd' szép kedvese elvégzé beszédét, Ganem így szólott: „Kegyelmes hölgy! ezerszer köszönöm a' kérésemre adott fölvilágosítást, 's kérlek egyszer'smind, hiddel itt nálom tökéletes bátorságban vagy. Azon érzelmek, mellyeket látásod szívemben élesztett, kezesek értte, hogy nyelvem hallgatni fog; a' mi pedig rabszolgáim között a' titok tartást illeti, megvallom őszintén, hogy abban nem lehet egészen megbízni. Ők a' nekem tartozó hűséget könnyen elfelejthetnék, ha tudnák mi alkalommal és melly helyen volt szerencsém reád akadni; de ezt, lehetetlen, hogy sejtthessék, sőt a' mi több

bizonyossá tehetlek, hogy legkisebb ki-
 vánccsiságok sem lesz, azt nyomozgatni.
 Ifjúembereknél az valami köznapi, hogy
 szép fiatal rabnőket szereznek, és így rab-
 szolgáim látásodon nem ütköznek meg, vél-
 vén, hogy te egy olyan rabnő vagy, kit
 csak imént vásárlottam; azt is fogják gon-
 dolni, hogy okom volt, téged ezen
 mód szeriát, a' mint történt, házomba
 hozni. Légy tehát egészen nyugott, és meg-
 győződve, hogy rabszolgáim azon tisztelet-
 tel és megkülönböztetéssel fognak szol-
 gálni neked, a' mint egy illy hatalmas fe-
 jedelem kedvese megkívánhatja. Azomban a'
 chalyf bár milly magos pontján álljon is,
 a' méltóságnak, megfogod engedni, nemes
 hölgy, azon vallásomat, hogy semmi sem
 képes engem többé azon ajándék' vissza-
 vételére bírni, mellyett neked szivemmel
 tettem. Tudom ugyan, hogy nem szabad
 megfélejtkeznem ezen írott törvényről „a'
 mi az úré, az tilalmas a' szolgának.“; mind-
 azáltal én szerettelek, mielőtt még nekem
 megmondottad volna, hogy a' chalyf sajátja
 vagy; és többé nem áll hatalmamban,
 indulatot elnyomni, melly csirázatában már
 a' viszonszeretettől emelt vonzat' teljes ere-
 jével bír. Kivánom, hogy fenséges és igen
 boldog szeretőd Sobeide gonoszságán az
 által álljon bosszút, hogy karjai közé té-
 ged vissza vesz, és ha magadat majd ki-
 vánatinak vissza adatva lenni látod, óhaj-
 tom, hogy néha néha a' szerencsétlen Ganem
 jusson eszedbe, kinek szivét, miként chaly-
 fét, meghódítottad. Bár milly hatalmas is

ez a' fejedelem, még sem fog — ha különben ismered a' gyengéd szerelem' érzelmét — engem, a' mint reménylem, emlékezetedből egészen ki nyomhatni. Ő téged hívebben, forróbban nem szerethet, mint én szeretlek, és én nem szünöm meg lánogni érted, akármelly szögébe a' világnak menjek is, téged elvesztvén — meghalni.

Sz í v k í n j a sejté, hogy Ganem' keble mély fájdalomtól szorong, és rajta megindult. — Előre látta a' zavarodást, mellyben magát helyhezi, ha ezen tárgyról a' beszédet folytatni fogja, félt hogy iránta elárulja hajlandóságát, 's azért így szólott hozzá: „Látom, hogy e' beszéd téged szomorít; hagyjuk tehát abba. Beszélek inkább ama' véghetetlen háláról, mellyel neked adós vagyok. Le nem irhatom örömemet, ha meggondolom, hogy te levél életem' meg szabadítója. —

Szerencséjükre most kopogás hallatszék az ajtón. Ganem fölkel, hogy látná, mī légyen, — 's ím a' rabszolgák' egyike volt, ki a' vendégfogadás' érkezését jelenté. Ganem, ki nagyohb elő vigyázat' okáért rabszolgáit azon terembe, mellyben Sz í v k í n j a volt, nem akará bocsájtani, elvevé a' vendégfogadóstól az étkeket, és maga tevé azokat a' szép vendég elébe, ki különös gondoskodásán Ganemnek iránta — szívében örült.

Az ebéd után Ganem az étkeket a' mint maga rakta fel, úgy maga szedé el, és midőn a' terem' ajtajánál azokat a' rab-

szolgának átadta, mondá Szívkinjának: „Kegyelmes hölgy, most talán nyugodni kívánnál; eltávozom tehát, és mihelyt kevéssé ki pihented magad, készen leszek parancsodra.“ Ezt mondván, elméne, és két rabnőt vásárolt, nem különben két csomót, mellynek egyike a' legvékonyabb gyolcsot, a' másik pedig mind azt foglalá magában, a' mi egy chalyf' kedvesének ékeségül szükséges volt. Mind a' két rabnőt házához vezeté, 's a' szép Szívkinjának illy szavakkal mutatá be: „Nemes hölgy — egy raugódbeli személynek udvarlására legalább is két rabnő szükséges, engeddd meg, hogy ezeket itt hatalmadba adjam.“

Szívkinja csodálá Ganem' szíves élénk figyelmét, és monda: „Uram, látom, hogy te nem az a' férjfiú vagy, ki valamit csak félig szokott tenni. Te mind inkább neveled irántad tartozásimat; reménylem azonban, hogy nem mint hálátlan halok meg, és hogy az ég nem sokára olly állapotba helybezend, mellyben minden nemes jótéményidet kifogom pótolni.“

HÁROMSZÁZ ÖTVENEDIK ÉJSZAKA.

Minekutána az ifjú kalmár a' két rabnőt egy mellék terembe utasította, 's ezek oda elmentek, Szívkinjához le ült a' pamlagra, de illendő távolságban, hogy

megmutassa határtalan tiszteletét. Beszédjét ismét szerelmére téríté vissza, 's a' legérzékenyebb módon érinté azon leggyőzhetetlen akadályokat, mellyek minden reményt tőle elfognak. „Én még azt sem merem reményleni, — folytatá, — hogy minden nyájassággal szívedben a' részvétnek csak egy szikráját is fölélesztem, — szívedben mondom, mellyet a' föld' leghatalmasabb fejedelme bír. Oh mint vigasztalna az szerencsétlenségemben, ha szabad volna magamnak avval hizelkedni, hogy te végzetlenül szerelmemet nem fogadtad hidegvérrel!“ — „Uram — felele Szívkinja.“ — Ó kegyelmes hölgy! szavába esett hirtelen Ganem — te már másodszor tisztelsz meg e' szóval Uram. Első ízben rabnőd' jelenléte nem engedte, hogy észrevételt tegyek; — kérlek, az Istenre, nemes hölgy, ne ruházd reám ezt a' becsület czímet, melly hozzám nem illik. — Bánj velem, igen igen kérlek, mint rabszolgáddal; mert hisz' az vagyok, és soha sem szünöm meg az lenni.“ —

„Nem, nem, — válaszolt most Szívkinja, — én őrizkedni fogok egy férjfiúval, kinek életemet köszönöm, ilyen banni. Hálátlan volnék, ha valamit olyást tennék vagy mondanék, a' mi személyedhez nem illőleg volna alkalmazva. Engedd hálám' érzelmét követni 's ne kívánd tőlem, hogy jótéteményed' jutalmául hozzád szerénytelen legyek. Én ezt soha sem teendem; engem tisztos viseleted — tiszteletre gerjeszt, és én azzal vissza nem

élek, valamint azt is vallom, hogy szíves gondoskodásaidat korán sem hideg vérrel tekintem. Többet nem mondhatok; hisz ismered az okokat, mellyek nekem hallgatást parancsolnak.“

Ganemet e' nyilatkoztatások egészen megbájolak; sírt örömében, és mivel szavakat nem talált — köszönetét méltóan kifejezni, eléglé neki ezt mondani: ha ő tudja, mint hölgy a' chalyfnak mivel tartozik, tehát ő is viszontag tudja, hogy „a' mi az úré, az tilalmas a' rab-szölgának.“

Mivel Ganem az estvét látá közelgetni, föl kelt, hogy világot hozzon. Maga hozta azt 's egyszermind egy könnyű ozsonnát a' Bagdádban uralkodó szokás szerint. hol minekutana az ember jó ebédet evett, estve csak egy kevés bor vagy gyümölcs eledele, és lefekvésig kellemes beszélékekkel mulatozik.

Mind ketten most asztalhoz ülének. Gyümölcsöt nyújtottak egymásnak, 's a' kinalást nyájassággal fűszerezték; erre a' a' bornak nemes íze ivásra hívá meg őket, és alig ittak abból kétszer vagy háromszor, midőn már törvényé tevék nem inni többé, míg előbb egy dalt nem énekeltek. Ganem néhány verset énekle, mellyeket futólag költött, 's mellyek szerelme' hatalmát jelenték ki; Szív kínja Ganem' példája által buzdúlván, hasonlólag verselt és énekelt dalokat, mellyek kalandját érdeklék, 's a' mellyekben mindenkor rejtett valamit, a' mit Ganem kedvezőleg magára érthetett.

Mindazáltal a' hűséget ez egyedül vé-
vén; — mellyel a' chalyfnak tartozott,
gondosan tartá emlékezetben. — Az ozson-
názás igen hosszú vala, 's az est már éjre
hanyatlott, midőn az elválásról gondolko-
zának. Végre Ganem még is vissza vonúlt
háló termébe, 's a' szép Szívkinját a'
magáéba hagyta, hova az új rabnők azon-
nal beléptek 's őt leveletkezteték.

Igy éltek ők egymással több napokat.
Az ifjú kalmár csak akkor távozott házá-
tól, midőn igen fontos dolgai hívták; ezen
kívül használta még az időt a' kijárára, ha
a' szép hölgy szendergésbe merült; külöm-
ben minden pillanatot mellette töltött, és
fő vétkének tartá csak egyet is nélküle töl-
teni. Őt szüntelen csak kedves Szívkin-
ja foglalá el, 's ez viszont részéről haj-
landóságától elkapatva megvallotta, hogy
nem kisebb mértékben szereti Ganemet,
mint szereti Ganem őt. Azonban, bár mi
hőn szerették is egymást, csupán e' név
chalyf-ha eszökbe jutott — képes volt
őket az illendőség' határai közt tartani; 's
ez indulatjok tüzét még inkább nevelte.

Az alatt, míg Szívkinja, úgy szólván,
a' halál' karjai közül ragadtatott ki, 's ide-
jét Ganemnél olly édesen töltötte, Sobei-
de, Harun Arreschyd' palotájában nem
volt minden nyugtalanság nélkül.

A' három rabszolgák, kikkel ő mint
bosszúállásának műeszközeivel élt, alig vit-
te el vak engedelmességgel a' ládát — nem
is tudván mi van benne, midőn Sobeide
már a' legszörnyebb zavarodásban érte ma-
*

sírhalom felett márványból egy kúpbolto-
sír emléket emeltess, nem különben egy
gyászalkatot, melly fekete posztóval behú-
va, és nagy gyertyatartókkal és vastag vi-
aszgyertyakkal körül ültetve légyen. Meg ne
felejtkezzél, folytatá az élemedett asszony
— gyászruhát venni magadra, 's asszonyai-
dat, 's a' holt kedvenczné' asszonyait, herél-
teidet 's a' palota' minden udvarnokit gyász-
ruhába öltöztetni. Ha akkor majd a' cha-
lyf vissza térend, 's egész palotáját veled
együtt gyászban szemléli, nem fog késni,
hogy okát kérdezze. Ekkor jó alkalmad
lesz, magadnak nála érdemet szerezni, ha
neki azt mondog, hogy te ő helyette tevéd
a' szép Szívkinjának a' ki hirtelen halállal
múlt ki, ezen vég tiszteletet. Ekkor be-
széld el neki, hogy te a' szép kedvesnek
egy sír emléket emeltettél, és neki mind
azon tisztelet' jeleit adtad, mellyeket ő
maga mint chalyf, itthon léteben adhatott
volna. Mivel szerelme hozza olly indulatos
volt, bizonyosan elmegy sírjához, 's ott
könnyeit ontja; talán hinni sem akarja majd,
hogy valóban megholt, sőt talán azt fogja
gyanítani, hogy szerelemféléted a' palotá-
ból őt félre mozdította, és hogy ez a' gyász
tünet nem egyéb ármány fogasnál, mellyel
őt ámitani és minden szorosabb nyomozás-
tól elvonni akarod; sőt hihető, hogy őt ki
is ásatja, 's a' koporsó' fedelét félre véte-
ti; de ha ekkor a' fából faragott halottat
meglátja, meggyőződik bizonyosan halálá-
ról, és magát mind azokért, a' miket tá-
volléte alatt nevében tettél, nagy adósod-

nak fogja ismerni. A' mi a' faképet illeti, magamra vállalom, hogy ollyat e' város' egyik szobrássza által, a' nélkül hogy tudná, mi czélra, faragtassak. De te azon asszony-nak, ki tegnap estve a' Szívkinjának a' czitromvizzel udvarolt, parancsold meg; társnéinak jelentse, hogy asszonyokat csak imént halva lelé ágyában, hogy neked már erről hírt adott, és hogy te már Mezrur-nak a' szükséges parancsokat ki adtad felöltöztetése 's eltemettetése iránt."

Minekutána az élemedett asszony elvégzé tanácslatát, ki vett Sobeide gyöngyszekrényéből egy drága gyémánt gyűrűt, 's a' tanácslónak újjára dugta, megölelé, 's örömtelvé igy szólott hozzá: „Ó jó anyám, mennyi hálával tartozom én neked! e' tanácsot soha sem adhattam volna magamnak. Igen is, ennek el kell sűlni, 's érzem, hogy nyugottabb vagyok; a' fakép' elkészítését tehát tengondodra bízom, 's a' többit azonnal magam veszem munkálatba."

A' fakép minden lehető gonddal elkészült, 's azt a' vén asszony maga vitte Szívkinjának termébe, hol, mint egy halottat felöltöztetvén a' koporsóba fektette. Erre a' Mezrúr, ki maga is elámítatott, a' koporsót az álhalottal felemelteté, 's az minden szokásban lévő szertartásokkal eltemet-tették, és pedig a' kedvenczné asszonyainak hangos sirása mellett, kik között a' czitromvizzel udvarló leginkább jajgatott, hogy a' többit a' gyászos sikoltásra folyvást tüzelje.

Sobeide még az nap hivatá a' chalyf' építő mesterét, és azon parancs szerint,

mellyet neki ada, a' síremlék igen rövid idő alatt elkészült. Olly hatalmas fejdelmének, mint e' fejdelem' neje, kinek uralkodása keletről nyugotig kiterjedt, parancsaik' teljesítésében mindenkor pontos engedelmességet lelnek. Ezután mindjárt egész udvarával gyászba öltözött, a' mi azt okozá, hogy a' halálhír chalyf' kedveséről egész várost befutotta.

Ganem csak nem utósó volt, ki e' hírt meghallá, mert ő, úgy szólván, ki sem járt. Azonban egy napon csak ugyan füléhez jött. „Nemes hölgy — monda a' chalyf' szép kedveséhez — téged egész Bagdád megholtak tart, 's nem kétlem, hogy maga Sobeide is annak gondol. Áldom az egeket, hogy oka és boldog szemtanúja lehetek életben létednek; és adná isten, hogy ezen álbírt használni, sorsodat az enyimhez csatolni, és velem messze innen hazámba költözni volna kívánatod, hogy ezentúl csak szívemen uralkodnál! De hova ragad engem képzelmi álmom? Im elfelejttem rendeltetésedet. — Te arra születted, hogy a' föld' leghatalmasabb fejdelmének szerencséje légy, és hogy csak Harun Arreschyd birtokodra méltó. Akkor is, ha te őt nekem feláldozni kívánnád, ha engem hazámba akárnál követni, szabad volna-e ezen áldozatot elfogadnom? Nem, sőt inkább folyvást arra kell gondolnom, hogy a' mi az úré, tilalmas a' szolgáknak.“

Noha a' szeretetre méltó Szívkinja azonnyájas gerjedelmek iránt, melyeket ő ma-

ga szült, nem vala érzéketlen, még is volt ereje — azokat nyilván nem visszonozni. „Uram — szóla hozzá — mi Sobeide' győzelmét nem gátolhatjuk; azonban hadd végezze, hiszem, e' győzelmet nem sokára nagy szomorúság fogja követni. A' chalyf majd vissza tér, és nekünk lesz alkalmunk, neki titkon mindent, a' mi történt, tudtára adni. Hanem óvakodjunk annál inkább, hogy sejtse életben léteimet; mi volna a' következés, már megmondottam.“

Három hónap' múltával a' chalyf győzelmi koszorúval tért Bagdádba vissza, Egón ohajtván Szívkinját látni, 's neki új borostyánit átnyújtani — így lép vala palotájába. Csodálkozik, hogy valamennyi udvartiszteit, kiket itt visszahagyott, gyásruhában látja; megijed, nem is tudja, miért; és nyugtalansága nevededik, midőn Sobeide' laktermeihez jő, és ezen fejdelemné minden asszonyival gyászban öltözve járul elébe. Szorongó kebellet kérdi okát e' gyásztünetnek, és Sobeide válaszolt: „Igaz hitűek' uralkodója, én ezen gyászt rabnődért Szívkinjáért viselem, ki olly hírtelen holt meg, hogy gyógyszerrel nem is segíthették.“ Tovább akara még szólni, de a' chalyf nem engedett időt. Ez a' hír őt annyira meg illette, hogy hangosan felsikoltott, és ájúlva dőlt Giafar vezérjének karjaiba, ki őt követi vala. Végre ezen ájulálásból ismét magához tért, 's kérdezé a' bánat' tompa hangján, szeretett Szívkinja hová temettetett. „Uram — felele Sobeide, — én magam rendelém el

a' temetést, és nem kímélék semmit, a' mi azt fényessé tehetné; emelteték sírja felett egy márvány emléket, és ha úgy kívánod, oda kísérlek.“

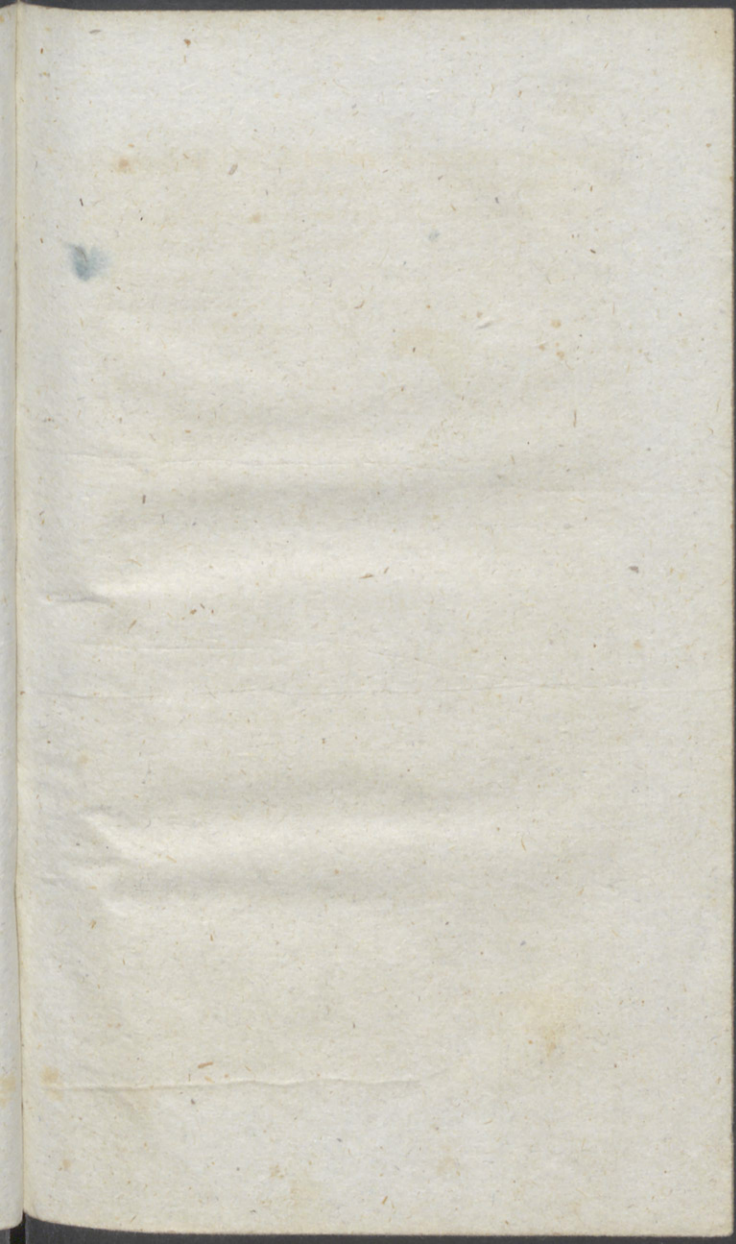
A' chalyf nem akará, hogy Sobeide magát fárassza, hanem hivatá Mesrurt 's ez oda vezette. A' chalyf ment, a' mint megjött, — hadi öltözetben. Midőn a' fekete posztóval behúzott gyászalkatot, 's körösleg a' viaszgyertyákat, 's a' síremléknek egész külfényét látta, csodálá, hogy Sobeide, vételkedő társnéjának hallotti ünnepét illy nagy pompával ülé, és mivel természetére igen gyanakodó volt, neje' nagy lelkiségének nem hitt, 's gondolá, hogy kedvese meg sem holt, hanem Sobeide használá talán hosszú távollétét, 's el mozdítá a' palotából, 's azoknak, kik őt elvivék, talán megparancsolta, vigyék olly messze, hogy híret ne hallhassa senki. — Egyéb gyanúja nem volt; mert azt nem hitte, hogy Sobeide olly gonoszlelkű legyen, és szíve' kedveltét az élők közül ki irtassa. —

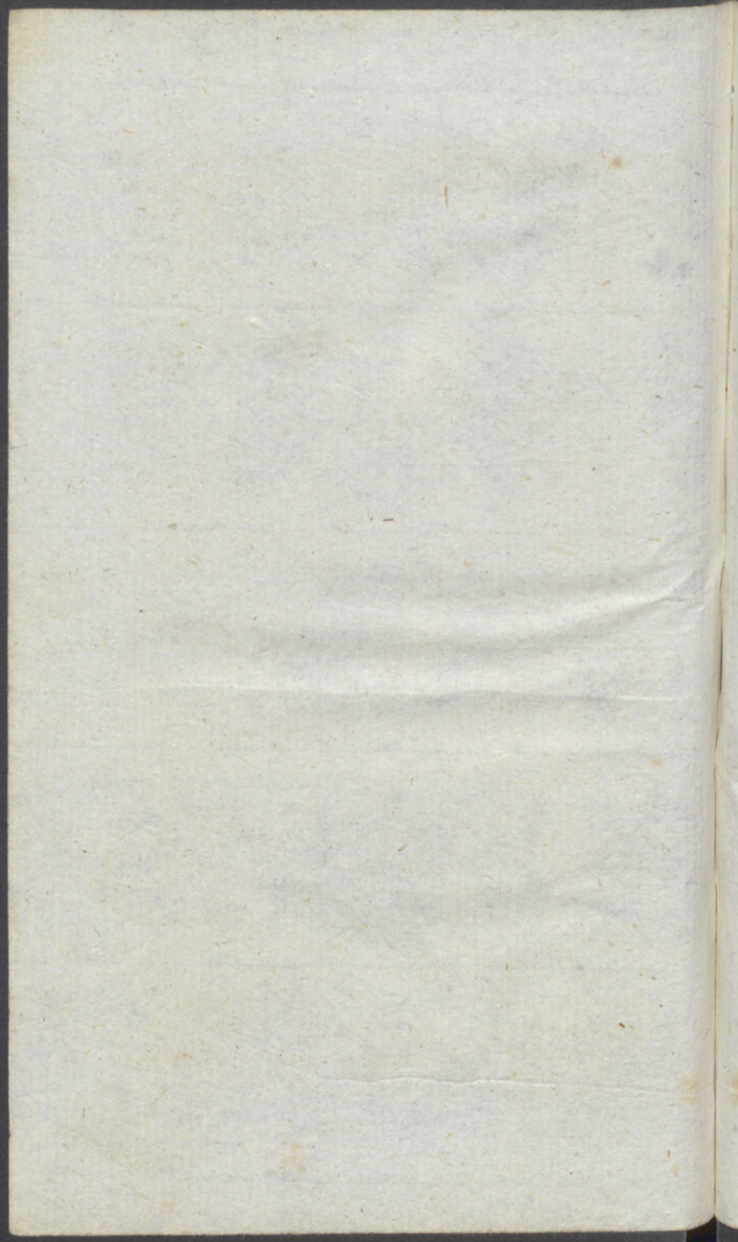
Hogy a' fejdelem megtudhassa a' dolgnak igaz mi voltát, félre vétette a' gyászalkatot, 's a' sírt és koporsót jelenlétében felnyíttatá. De midőn a' gyolcsot látá, mellybe a' fakép vala takarva, nem mert közelebb járulni. Az istenfélő chalyf félt, hogy a' vallás' törvényeit megsérti, ha meg engedné, hogy a' halotthoz nyúljanak, 's ez a' jámbor hahozás legyőzte minden szerelmét és kémlő gyanúját. Nem kétkedett többé Szívkinja' halálán, lezáratta a' ko-

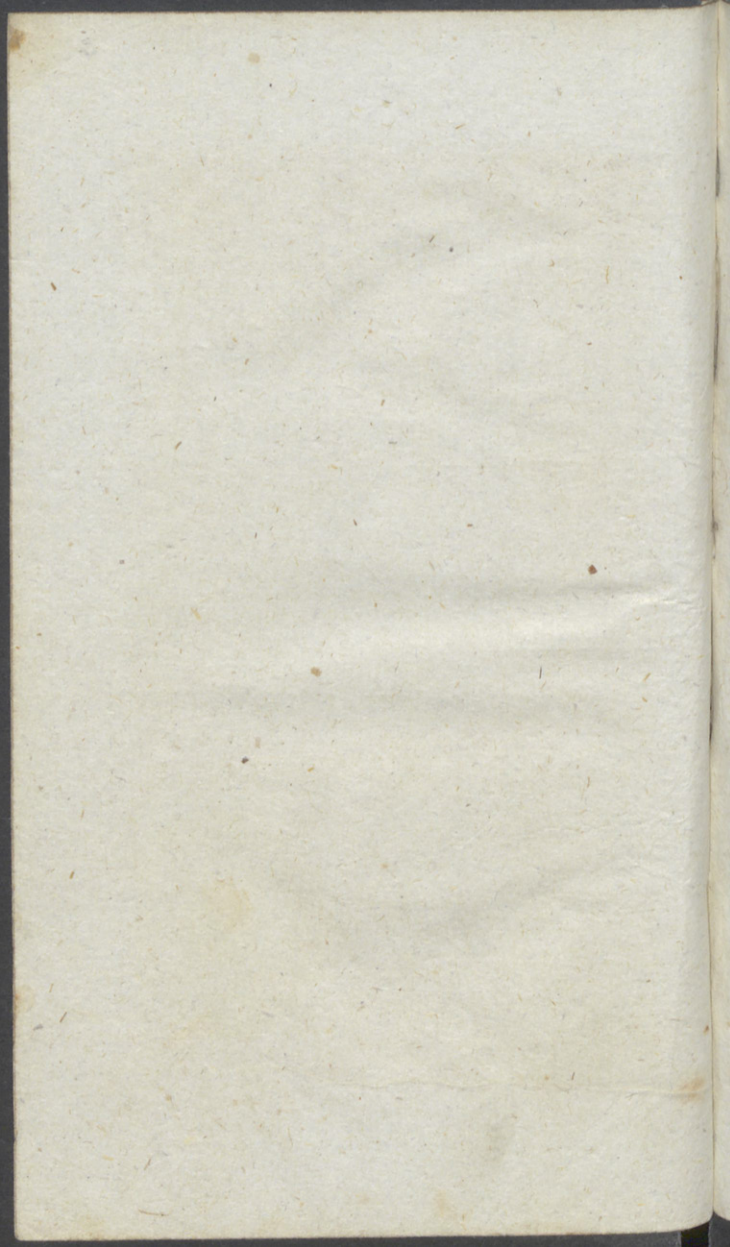
porsót, a' sírt megtöltette, 's a' gyászalkatot téteté előbbi helyhezébe.

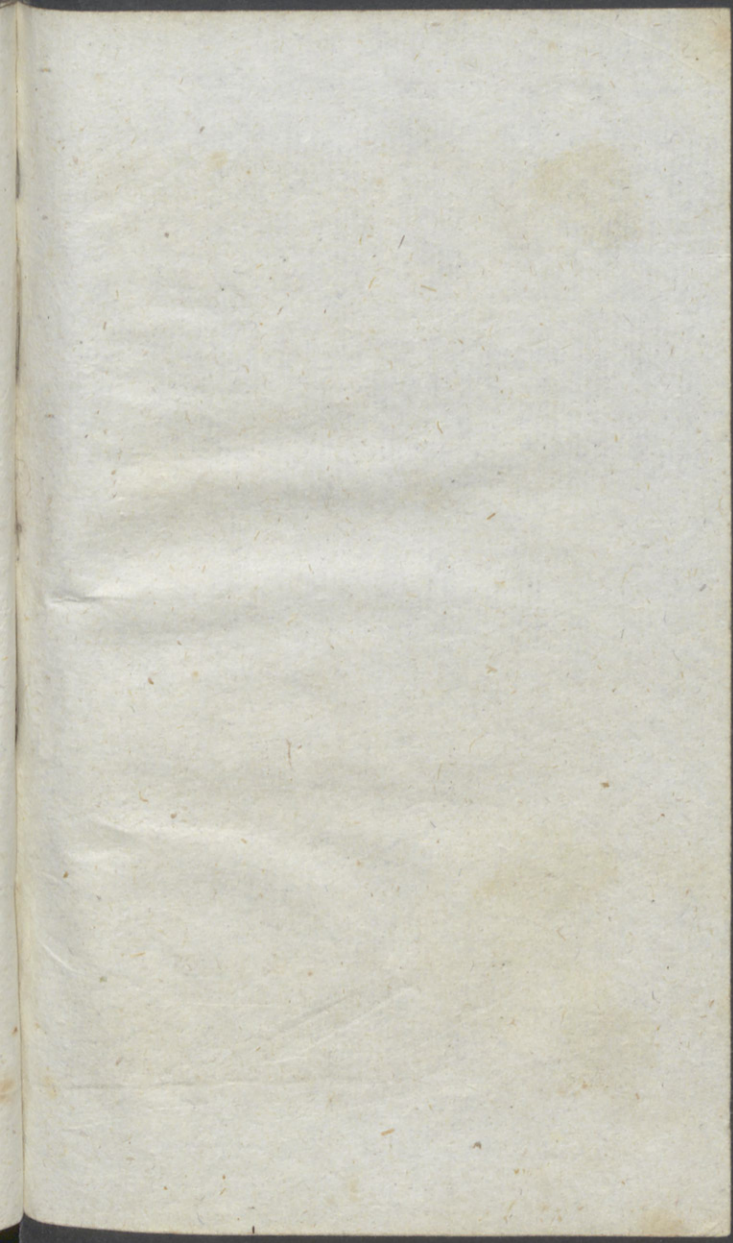
A' chalyf, ki magát kedvese' sírja íránt némelly ki tünőbb figyelemre érze kötelesnek, küldé a' hit szolgákért, a' palotatisztekért és a' korán olvasókért, 's míg azok öszve gyülének, ő a' siremléknél maradt, 's áztatta könyűivel a' földet, melly szeretének álképét takarta. Midőn mind azok, kiket hivatott, öszve gyülettek volna — ő köztök elől állott; a' többiek pedig magokat körösleg elhelyhezék, 's mondának hoszszú könyörgéseket, mire a' korán olvasók több cikkelyt olvastak fel.

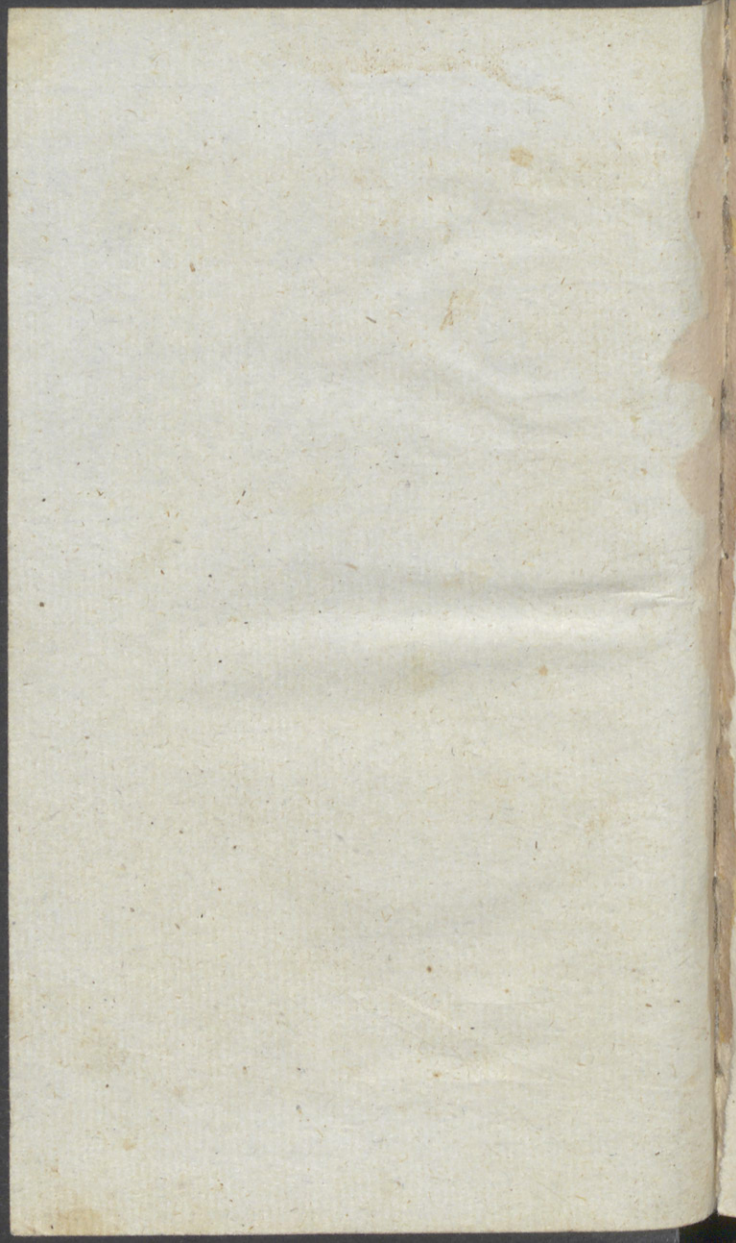
Ez a' gyász szertartás egy egész hónapig mindennap reggel és estve ismételtett, — és pedig mindenkor a' chalyf, nagyvezér', Giafar' és fő udvartisztek jelenlétében, kik mindnyáján gyászruhát viseltek, valamint a' chalyf is, ki ezen idő alatt meg nem szűnt kedvese emlékezetének könnyekkel áldozni.

EZER EGY ÉJSZAKA.

ARAB REGÉK.

FORDÍTOTTA

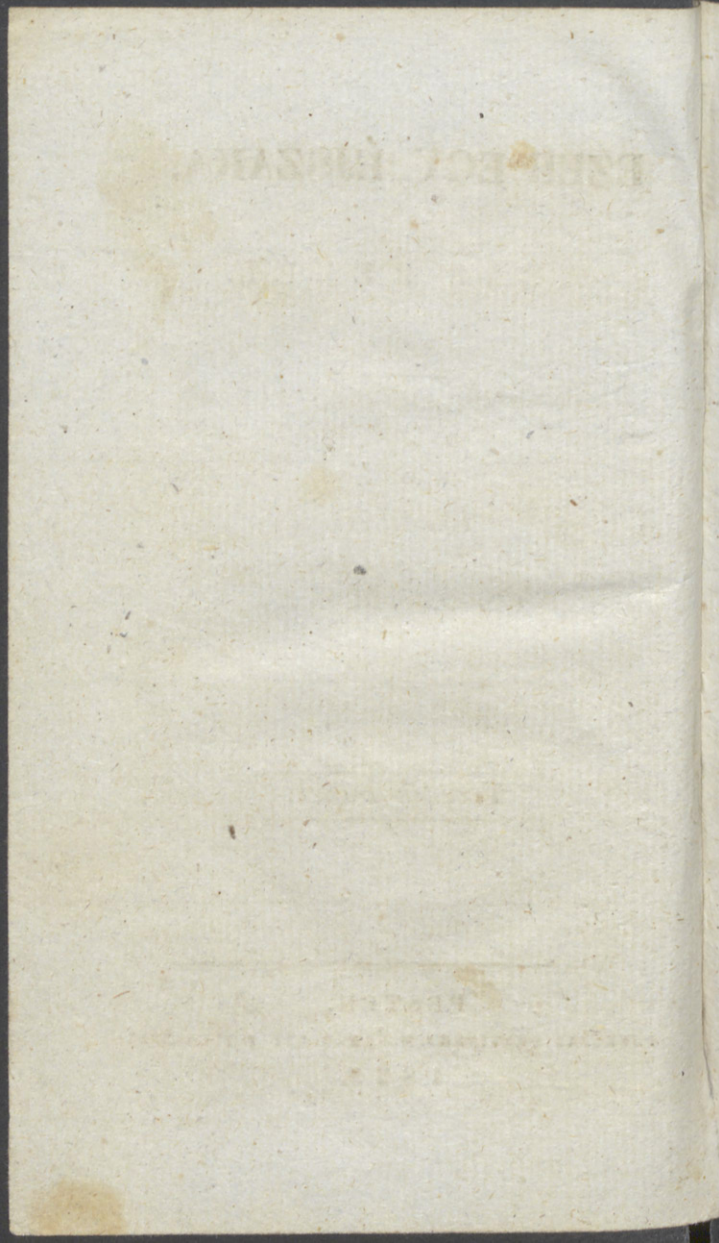
V . . . M . . .

Tizedik Füzet.

PESTEN,

PETRÓZAI TRATTNER J. M. ÉSKÁROLYI I. TULAJDONA

1833.

HÁROMSZÁZ ÖTVENEGYEDIK ÉJSZAKA.

GANEMNEK, ABU AIBU FIÁNAK TÖRTÉNETE.

(Folytatás.)

A' hónap' utolsó napján az imádságok 's a' Korán-olvasás reggeltől fogva egész más nap' virradtig tartottak, 's miután minden elvégződött, kiki haza tére. Harun Arreschyd, kit illy hosszú éjjelezés igen megbágyasztott, termébe ment, hogy kinyugodjék, 's egy pamlagon palotájának két asszonyi közt elszenderült, kiknek egyike fejénél másika pedig lábainál ült vala, 's mindkettel a' Chalif szendergése alatt himvarrással foglalatoskodtak — mély hallgatásba merülve.

Az, ki főnél ült 's Korány-nak (Nurronihar) neveztetett, látván, hogy a' Chalif alszik, így szólott a' másikhoz: „Hajnalcsillag! — mert így nevezék ezt — én ujságot tudok. Az igaz hitűek' uralkodója, a' mi urunk és parancsolónk, örülni fog

's igen örülni felébredésekor, ha tőlem meghallja, a' mit neki mondani szándékozom. Szívkinja nem halt meg; fris és egészséges.“ — „Egek! — kiálta fel Hajnalsillag örömittasan — lehetséges-e, hogy a' szép, kellemes 's hasonlíthatlan Szívkinja mint élő alak, világon volna?“ — Hajnalsillag e' szavakat olly élénk 's emelkedett hangon mondá ki, hogy a' chalif felébredt. Kérdezé: miért zavarák meg őt álmában? „Ah uram! — viszonzá Hajnalsillag — bocsáss meg vigyázatlanságomnak! Nem hallhatám csöndes szívvel ama hírt, hogy Szívkinja még életben van; engem az öröm elragadott, 's kitoró hangjait nem tarthatám vissza.“ — „No's tehát mi történt vele — kérde a' chalif — ha igaz, hogy meg nem holt?“ — „Igaz hívók' uralkodója, — felele Korány — én ezen estve egy ismeretlentől egy levelet kaptam aláírás nélkül, de a' mellyet Szívkinja saját kezével irt; ő nekem e' levélben lefesti szomorú kalandjait, 's egyszerűsmind parancsolja, hogy Fölségedet erről tudósítsam. Mielőtt ezen meghagyást teljesítném, csak azt akarám bevárni, míg Fölséged egy kevéssé kinyugotta magát, mire most illy hosszú éjszakázás 's nagy megeröltetés után különös szüksége van, és — — — „ — „ Add nekem ide a' levelet“ — szavába esett hevesen a' chalif — „te balúl cselekvél, hogy e' hiradást elhalasztottad.“

Korány azonnal átnyujtá a' levelet, mellyet ő indulat hevével nyitott fel Szív-

kinja itt környülállásos jelentést teve mindenről, a' mi történt, de kevéssé élénk színekkel festé ama' szíves megelőző gondoskodást és szorgalmat, mellyet Gánem hozzá bizonyított. A' chalif, kinek természetével féltékenység párult, a' helyett, hogy Sobeide^o kegyetlen bánásán meginduljon, csak ama' hívtelenségen keseredett el, mellyet Szívkinja — mint véle — iránta elkövetett. „Ej, mi ez?“ — felkiáltott, minekutánna a' levelet végig olvasta“ — a' hitszegő négy hónap óta él egy ifjú kalmárnál, kinek szíves szorgalmát előttem még magasztalásokkal meri halmozni! — Harmincz nap óta vagyok ismét Bagdadban, 's csak ma jut eszébe nekem magáról hírt adni? Azalatt, hogy én minden nap érette könyvek közt töltök el, ő minden nap hívtelenséggel keserít! Jól van, érezze tehát boszúmat a' gonosz hitszegő, érezze a' fiatal kalmár, ki engem illy vakmerőn sérteni nem irtózott.“ — E' szavakat mondván, felkelt a' fejdelem, 's egy nagy terembe ment, hol rendszerint udvarának nagyait elfogadni 's velök szólni szokása volt. Annak előajtaja megnyitatték 's az udvari férfiak azonnal beléptek, kik e' pillanatra már régen várakoztak. Giafar nagy vezér megjelent, arczra borult a' trónus előtt, mellyen a' chalif ült, erre felkelt 's oda állott ura' elébe, ki is olly pillanattal, melly tüsténti engedelmességet akar, így szól vala hozzá: Giafar! jelenléted egy igen fontos parancsom' végre hajtására szükséges, halljad tőlem azt.

végy testörzőim közül négyszázat magaddal, 's előre tudakozd ki: hol lakik egy bizonyos Ganem nevü kalmár, ki Abu Aibunak fia Damaskusból. Mihelyt ezt megtudod, menj házához 's rontasd kőhalomra, de előbb tedd raboddá Ganem' személyét 's vezesd őt ide Szívkinja rabnőmmel együtt, ki négy hónap óta nála tartózkodik. Akarom, hogy adozzék hivatlanségeért, 's egyszersmind a' vakmerő jövevényt, ki a' köteles tiszteletet irántam ennyire feledé, példásan büntetni." —

A' nagyvezér, miután e' határozott parancsot vevé, meghajtá mélyen magát a' chalif előtt, kezét fejére tette, annak jeleül, hogy készebb azt elveszteni, mint sem ura iránt engedetlen legyen 's erre el távozott. Az első, a' mit tön, az vala, hogy a' selyem- és fátyol kereskedők' előjárójánál Ganemet tudakoztatta, nevezetesen az utcát 's házát, mellyben Ganem lakott. Az udvari tiszt, kit ezen feladással elküldött, csak hamar megérkezék azon válaszszal, hogy Ganem néhány hónap óta már nem is mutatja magát, senki sem tudja, mi ok marasztalja őt házában, ha t. i. még a' városban van. Az udvari tiszt a' Nagyvezérnek egyszersmind a' helyet is megnevezé, hol Ganem lakott, sőt még azon Özvegynek nevét is, ki neki házat bérbe adta.

E' tudósításra, melly mindenkép hiteles volt, a' Nagyvezér rögtön megindult a' katonákkal, kiket a' chalif melléje rendelt, 's ment a' politia biróhoz, kit ha-

sonlólag felszóllított, hogy kövesse őt, 's számtalan kőmivessel és ácschal egyetemben, kik egy háznak földig rontására szükséges mindenféle szerszámmal felvoltak készülve, jelenék meg Ganem' lakása előtt. Mivel az épület magánosan állott, körösleg bekeríteté katonákkal, úgy hogy az ifjú kalmárnak lehetetlen vala abból menekedni.

Szívkinja és Ganem csak imént végzék az ebédet; az első felkelvén az ablakhoz üle, melly a' utczára hosszat ki szolgált. Hirtelen lármát hall, ki tekint az ablakon, 's midőn a' Nagyvezért egész késéretével látja közeledni, sejtí azonnal, hogy ez a' látogatás őt és Ganemet illeti. Most meggyőződék, hogy irt levele a' mint akará, kézhez jutott; azonban illy feleletre nem tartá számot 's arra nem is volt elkészülve; azt hitte, hogy a' chalif e' dolgot egészen máskép veendi. Szívkinja nem tudta, mikor tért a' fejdelem Bagdadba vissza, 's jól lehet keblében a' féltékenység' indulatját ismeré, mégis e' részben semmitől sem tartott. Most a' vezér pillantata, 's a' számos katona félelemmel 's aggsággal tölté szívét, reszketett nem magáért, de Ganemért. A' mi ön személyét illeté, nem kétkedett, hogy magát ki fogja menthetni, ha a' Chalif őt ki hallgatni kegyes lészen; de Gánemre nézve, kit inkább vonzódás mint hálás érzet csatolt szívéhez, előre sejté, hogy a' haragra gyúlt fejdelmi vetélytárs őt majd látni kívánja, 's fiatalsága és szép virágzó termete miatt kárhoztatni fogja. Elméje illy

gondolatoktól hányatván, az ifjú kalmárhoz fordult 's monda neki: Ah, Ganem! mi elvesztünk; im jönnek téged és engem börtönbe hurczolni. — Ganem azonnal kinézett a' rostélyos ablakon 's megrémült, látván a' chalif őreit kivont kardokkal 's ezeknek szárnyain a' nagyvezért 's politia bírót. E' jelenés az ifjú érzékeit megremevíté, 's alig vala egy szót kirebegni hatalmában. — „Ganem! — így szólt a' kegyencznő — most egy pillianatig sem szabad késnünk. Ha engem szeretsz, vedd szaporán egyik rabszolgád' ruháját magadra, kend be arczod 's kezeidet korommal, 's végy e' talak közül néhányat fejedre; meglehet, hogy imigy egy vendéglő szolgának fognak nézni 's szabadon bocsátnak. Ha talán kérdik tőled: hol van a' ház' ura? csak bátran feleld: a' házban van.“ — Ah kegyelmes Asszonyom! — monda Ganem kit kevesbé ön sorsa, mint Szívkinjáé aggasztott — te csak rólam gondolkodol, de mi fog majd veled történni? —“ — „Az téged ne aggaszszon — válaszolá Szívkinja — bízd azt reám. Annak, a' mit e' hajlékban vissza hagysz, én viselem gondját 's reménylem, hogy neked minden hiven fog kezedhez vissza kerülni, mihelyt a' chalif' haragja leszeldült; mindazáltal most kerüld annak első kártékony hevét. Azon parancsok, mellyeket első gerjedtében ad, mindenkor veszélyesek. Az ifjú kalmár' szomorusága olly nagy volt, hogy nem tudta, mire tökélje-el magát, és őt minden bizonynyal e' haboztában a' chalif'

katonái meglepték volna, ha Szívkinja nem ösztönzi az átöltözésre. Végre sok forró kérelminek engedett, egy rabszolgaköntöst magára vón 's arczát, kezeit bemázolá korommal. Valóban volt oka sietni; mert már kopogtatás hallatszék az ajtón — 's most csupán annyi idő maradt még, hogy egymást a' szeretők futólag megöleljék. Mindketőnek szívét annyira elfogá a' fájdalom, hogy ajkokon elakadt a' szó — Így vala elvások — néma de érzékeny. Ganem végre néhány tállal fején, a' terem-ből kimene. A' szerencse kedvezett neki, mert az örök csakugyan vendéglő szolganak tarták és szabadon ereszték, sőt a' mi több, a' nagyvezér, kivel először találkozott 's ki nem is álmodá, hogy ő ugyan azon ifjú, kinek elfogatására ki van küldve, még félre is lépett 's neki utat nyitott; színt így cselekvék a' többi is, kik a' nagyvezér után jövének, mindegyik oldalvást lépett 's elősegíté futását. Legnagyobb sietséggel vevé utját a' város egyik kapujához 's a' várost csak hamar maga után hagyá.

Azonközben, hogy Ganemet jó sorsa a' nyomozók' kezéből kimenté a' nagyvezér a' terembe lépett, hol Szívkinja pamlagon ült 's mellyben számos szekrény állott, mellyek Ganem' javaival 's a' már eladott javakból beszerzett pénzzel tömvé valának.

Midőn Szívkinja a' nagyvezért belépni látta, arczczal földre borult, 's e' helyzetben maradt, jeléül annak, hogy kész a'

reá kimondott halált szenvedni. „Uram — így szólott a' nagyvezérhez — én engedelmes vagyok, — békén vetem magam azon ítélet alá, mellyet az igazhivők uralkodója reám kimondott; neked azt csak jelentened kell. — „Kegyelmes Asszonyom — válaszolt Giafar, ki szintazonkép földre borult 's mindaddig e' helyzetbea maradt, míg Szívkínja viszont felkelt — órizzen Isten, hogy valaki merész kezével hozzád nyúljon. Nem szándékom, neked legkisebb bántalmat okozni; csupán parancsom van — téged kérni, hogy velem a' palotába jönni méltóztassál, 's hogy egyszersmind a' kalmár is, ki e' házban lakik, engedelmes legyen, téged követni.“ — Uram! — felele a' kegyencznő fölkelése közben — menjük tehát, én kész vagyok követni téged. A' mi azonban az ifjú kalmárt illeti, kinek én életemet köszönöm, őszintén azt vallhatom, hogy többé nincs itt; már egy hónap előtt utazott Damaskba, hová dolgai idézték, 's ő vissza érkezéig e' szökrényeket, mellyeket itt látsz, gondviselésem alá bízta. Esdeklem neked, légy szíves e' holmikát a' palotába hordatni 's megparancsolni, hogy bátorságos helyen sérelem nélkül tétessenek le, 's imígy én hiven betölthessem a' mit neki fogadtam: tudniillik, hogy javaira minden kitelhető gonddal fogok vigyázni.“

„Nyomban történjék meg, kegyelmes Asszonyom!“ válaszolt Giafar. És azonnal hivata terhhordókat 's parancsolá nekik,

hogy emeljék fel a' szökrényeket 's vigyék Meszrurhoz.

Minekutána a' terhhordók elmentek, Giafar a' politia birónak valamit fülébe súgott, 's parancsolá neki, hogy a' házat tegye a' földdel egyenlővé, de előbb mindenütt nyomoztassa abban Ganemet kit ő valahol rejtezkedni vélt, jollehet Szívkinja az ellenkezőről akará meggyőzni. Erre a' nagyvezér megindult 's az ifjú szépet két rabnőjével együtt magával vivé. Ganem rabszolgáira nem volt további ügyelet; ők a' sokaság közé vegyültek 's nem tudni, mi történt velök.

Giafar alig hagyá el a' házat, midőn a' kőmivesek 's ácsok falait mindenfelől dönteni 's rombolni kezdék; és olly szorgalommal teljesíték tartozásokat, hogy az épületnek egy óra mulva még nyoma sem látszott. A' poliabiiró azonközben, ki minden szemes nyomozási mellett sem akadhata Ganemre, a' nagyvezérnek, még mielőtt a' palotához ért, a' dolgott hirül adata. — „No's — monda Harun Arreschyd, midőn termébe látá Giasart belépni — betöltötted parancsodat?“ — „Igen is, uram! — felele Giafar — a' ház, mellyben Ganem lakott, le van földig rontva, és itt hozom Szívkinját, kegyencznődet; termed' ajtaja előtt áll, 's ha parancsolod, tüstént színed' elébe vezetem. A' mi az ifjú kalmárt illeti, azt nem találhatni sehol, ámbar mindenütt legélénkebb gonddal nyomoztatám. Szívkinja azon vallást tevé, hogy már egy hónap előtt utazott Damaskba.

Rettentő 's leirhatlan az a' harag, melly a' chalif' keblében lánggra lobbant, midőn meghallá, hogy Ganem eltávozott. A' mi Szívkinját mint kegyencznőjét illeti, képzelve bizonyosnak tartá hívtelenségét 's azért sem őt látni sem vele beszélni nem kívánt. „Mesrur, — így szólt a' herétek' fejéhez, ki jelen volt — vedd által e' háladalant, a' hűtelen Szívkinját, 's zárd őt a' sötét toronyba.“ — E' torony a' palota' falkerítésén belől állott 's közönségesen az olly kegyencznőknek szolgált börtönül, kik a' chalifot akármelley uton módon megbántották.

Mesrur, kinek szokása volt ura' parancsait, bármelley keményeknek látszottak is' azok, ellen mondás nélkül teljesíteni, ezen meghagyásnak csak tétovázva engedelmeskedett. Ő Szívkinjának eziránt sajnálkozását jelenté, ki is annál inkább megsomorodott, minél bizonyosbnak hitte, hogy a' chalif kegyes lesz őt személyesen kihallgatni. Mindazáltal kénytelen lön szomorú sorsának engedni 's követni Mesrurt, ki őt a' sötét toronyba vezette 's ott vissza hagyta.

A' zordon chalif azonközben elbocsátá nagyvezérét 's mint rabja a' féketlen indulatnak saját kezével e' következő levelet írta a' syriai királyhoz, ki rokona 's adózó jobbágya volt és Damaskban tartá fejedelmi lakását.

HARUN ARRESCHYD CHALIF' LE-
VELE A' SYRIAI KIRÁLYHOZ SINEBI
MOHAMMEDHEZ.

Kedves rokonom! Én e' levelet írom, jelentésül neked, hogy egy damaski kalmár, kinek neve Ganem 's Abu Aibunak fia, rabnóim' legkedvesbikét ugymint Szirkínját elcsábitotta 's most Bagdadból megszökött. Akaratom az, hogy leveleimet vevén, Ganemet fölkerestetni 's elfogatni rendeld. Mihelyt ő poroszlóid kezébe jutand, vettesd nehéz vasláncokra, három nap egymás után adass neki ötven ütletet bikacsékkal, vezettesd körül aztán a' város' mindegyik osztályában 's egy poroszló menvén előtte folyvást e' szavakat kiáltsa: Ez a' leglágyabb büntetés, mellyet az igazhitűek' uralkodója az olly gonoszra szab, ki fejedelmi urát megsérti, 's rabnóinek egyikét elcsábitja. Erre küldd őt hozzám biztos kíséret alatt. De ez még nem minden. Akarom, hogy házát kiraboltasd, földig pusztítsd, követ 's minden építményszert városból a' mezőre vitess ki. Azonkívül, ha atyja, anyja, fiú, vagy lánytestvéri, női, lányai vagy egyéb rokoni 's hozzá tartozói vannak, vetköztesd azokat mezítlenre, állítsd ki három nap egymás után az egész városnak látványúl — azon kemény tilalom mellett, hogy senki se merje fővesztés alatt őket házhoz fogadni. Reménylem, hogy meghagyásomat haladék nélkül teljesítended.

Minekutána a' chalif e' levelet megírta, általadá azt egy lovagpostának azon parancscsal, hogy siessen 's vigyen magával galambokat, hogy annál hamarább vehessen arról hírt, a' mit Sinebi Mohammed' levele' következésében mívelt.

Bagdadban a' galambok t. i. azon sajtósággal bírnak, hogy azok, bármi mesze földre vitetnek is, mindenkor ismét vissza térnek Bagdadba, mihelyt szabadon eresztetnek, főkép ha apró fijaik vannak. Illyenkor egy összetekert levél költetik szárnyok alá 's ezáltal mindazon helyekről, honnan csak kivan az ember, vehet legbiztosban 's egyszersmind leggyorsabban tudósítást.

A' chalif' gyors póstája, hogy ura' nyugtalanságát minélelőbb oszlassa, éjjel 's nappal utazott, 's Damaskba érkezvén, egyenesen Sinebi király' palotájába tért, ki is azonnal trónusára ült, hogy a' chalif' levelét a' követ' kezéből általvegye. Minekutána a' követ' azt általadá, 's Mohammeda' chalif' saját keze' vonásait megismérte, megcsókolta a' levelet 's fejére tette, annak jeléül, hogy kész azon parancsokat, mellyek abban foglalkozhatnak, jobbagyi hűséggel teljesíteni. Ekkor azt fölnyitá 's miután végig olvasta, leszállott királyi székeről 's a' főbb udvari tisztek' kíséretében lóra ült; egyszersmind magához hivatá a' politia bírót, 's az egész testőrző sereggel együtt megindult Ganem' házához.

Mióta az ifjú kalmár Damaskból el-
 utazott, anyja egy levelét sem vevé. Azon-
 közben a' többi kereskedő, kiknek társa-
 ságában ő Bagdadba utazott, mindnyája
 visszatért, 's ezek, mind azon hírt hozák,
 hogy fijasát legjobb egészségben hagyták visz-
 sza Bagdadban. De mivel annyi idő alatt
 haza nem tért 's magáról legkisebb hírt
 sem ada, ez elegendő ok volt a' szerető
 anyát ama' gondolatra birni, hogy fia meg-
 halt. Ő ezt olly erősen hitte, hogy gyász-
 ba öltözék, 's Ganemet érzékenyen siratá,
 épen úgy, mintha ön szemével látta vol-
 na őt meghalni és saját anyai karjában
 mult volna ki. Soha sem mutatott fiának
 elvesztén anyja mélyebb fájdalmat mint
 ő, 's a' helyett hogy vigasztalást keressen
 szívének, örömét lelé, ha táplálhatá fáj-
 dalmát. Háza' udvarában egy kúpforma
 kápolnát emeltete, melybe egy képet fekte-
 tett, mellyet némileg fija testének nézett
 's mellyet ön kezével takart halotti lepel-
 be. Éjt 's napot sirva töltött e' kápol-
 nában épen úgy, mintha fiának tetemei va-
 lóban e' helyen volnának eltemetve; ked-
 ves leánya a' szép Szívhatalom vala gyász-
 társnéja, könnyeit az anyai könnyekkel
 vegyítvén.

Imígy töltének húzamos időt már a'
 legmélyebb szomorúságban, 's a' szomszédok,
 kik jajgatásikat és siralmas nyögési-
 ket hallák, érzékeny szívvvel vevének részt
 e' szelíd érzelmű háznép' sorsán: míg egy
 bizonyos napon Mohammed Sinebi az aj-
 tón kopogtat. Minekutána egy rabné azt

felnyitotta, a' fejedelmi ur zordonan belé-
pe 's kérdé, hol van Ganem, Abu Aibu-
nak fia?

HÁROMSZÁZ ÖTVENKETTEDIK ÉJSZAKA.

Jóllehet a' rabnő még Sinebi királyt
soha sem látta; még is számos kísérijéből
következtette, hogy a' legelső nagyoknak
egyike Damaskusban. „Uram!” vála-
szolt a' kérdeztetett rabnő — ama' Ga-
nem' kit te keressz, meghalt. Asszonyom,
az ő anyja, ott van ama' sirboltban hol
épen most kedves fijának elvesztét ke-
sergi.“ — A' király most a' nélkül, hogy
a' rabnő' szavaira hajtson, testőrzői által
a' ház' minden szögében élénk gonddal für-
készteté Ganemet; végre a' sirbolthoz vagy
kápolnához is eljőve, hol az anyát és en-
nek leányát egyszerü szőnyegen amaz alak-
zat mellett, melly Ganemet tárgyazá, lát-
ta siránkozni. Mind a' két szegény asz-
szony tüstént befedé fátyollal arczát, mi-
helyt egy férfit a' sirboltozat' ajtajához lép-
ni szemlélték; azonban az anya, ki a' da-
maski királyt meg ismeré, fölkelte 's lá-
baihoz borult. „Jó asszony — szólt hozzá
a' fejedelem — én tulajdonkép fiadat Ga-
nemet kerésem; adj választ itt van-e.“
„Oh uram — kiálta fel a' jámbor asszony
— az már régen kiköltözött az élők közül.
Adta volna Isten, hogy saját kezeimmal

szállithattam volna őt nyugalom helyére, 's birhatnám azt a' vigasztalást, hogy hamvadó tetemei e' sirboltban rejteznek. Oh fiam, édes kedves fiam!“ Még tovább akara szólói; de a' nagy fájdalom elfojtá keblét 's a' szó elhalt ajakin.

Sinebi' szivét e' jelenés meghatá. Ő szelid 's gyöngéd érzelmű fejdelem volt, ki a' szerencsétlenek' szenvedését nem nézhető szánakozás és nagy belső megilletődés nélkül. „Ha egyedül Ganem a' vétke — monda ön magában — miért kell valljon anyját 's hugát is megbüntetni, kik egészen ártatlanok? — Oh kegyetlen Harun Arreschyd, mi szörnyü zavarba hozte engem, midőn boszuállásod' eszközévé tész, 's engem kényszerítsz olly embereket üldözni, kik téged legkevésbé sem bántottak meg!“

A' testörző, kinek a' király Ganem' fölkerestetését parancsolá, azon jelentéssel érkezett meg, hogy nyomozásai siker nélkül maradtak; ő azt el is hitte, mert a' két asszonyi arczon mutatkozott gyász nem hagyá őt kétkedni. Most csak nem kétségbe ejté azon szomorú helyzetet, mellyben kénytelen volt a' chalif' parancsait teljesíteni; de bár milly nagy volt is a' szánakozás emberi szivében, még sem merte Harun' haragját megjátszani. „Jó asszony! — illy szavakkal fordult Ganem' anyjához — menj leányoddal e' sirboltozatból, mert itt többé nem vagytok bátorságban.“ — Ők a' kápolnából erre kiléptek, 's hogy a' király őket illelen bánásoktól megoltalmaz-

za, levevé széles felső ruháját, azzal mindkettejét betakarta 's parancsolá nekik, hogy oldala mellől ne távozzanak. Midőn ez megtörtént, a' népnek bemenelet engedett, hogy a' fosztogatást elkezdje, a' mi is olly vad kicsapongással 's lármával vitetett véghez, hogy Ganem anyja és huga, kik okát nem tudták, rendkívül megijedének. A' legdrágább eszközöket, bútorokat, kincsekkel töltött szekrényeket, persa 's indiai szőnyegeket, arany 's ezüsttel hímzett pamlagvankosokat, porcellanedényt, egy szóval: a' rabló nép mindent magával vitt, 's csupán a' ház' mezitlen pusztá falait hagyá meg; a' két boldogtalan asszonyra nézve pedig szívrepszto' néző játék volt — magokat minden javoktól 's értéköktől imígy megfosztatni látni, a' nélkül hogy sejthetnék, mi által érdemlök meg e' kegyetlen bánásmódot.

A' házban végrehajtott fosztogatások után Mohammed a' politiabirónak parancsot ada, hogy a' házat a' sír boltozattal együtt rontassa le, 's mig e' munkával a' zordon nép elvala foglalva, Szívhatalmot 's ennek anyját palotájába vezette. Itt kénytelen volt szívök' fájdalmát kétszerezsen nevelni, tudokra adván a' chalif' akaratját. „A' chalif parancsolja nekem — így szóla hozzájok — hogy rólatok a' ruhát leszedessem 's három nap egymás után mezitlen' állíttassalak ki titeket a' népnek látványul. Szívem lázzad 's irtózik, midőn e' kegyetlen gyalázatos parancsot rajtatok betölteni rendelem.“ A' király ezt

olly hangon mondotta, melly eléggé bizonyítá a' fájdalmat és szánakozást szívében. Jóllehet a' félelem, hogy királyi székét elveszti, nemes lelke' rugalmait követni gátlá: még is Harun Arreschyd' parancsának keménységét azáltal némileg szelidíté, hogy Ganem' Anyjának és Szívhatalomnak ujatlan bő üngöket ló szörből szót daróczból készíttetett.

Másnap a' Chalif' dühének e' két áldozatját levetkezteték 's reájok adák a' darócz üngöt, megfoszták azu án őket minden főekességtől, úgy hogy hajfürtjeik szét omolva lengedeztek vállaikon. Szívhatalom a' leggyönyörűbb szőke hajakkal bírt, mellyek aranyszint játszva egész a' földig folyanak le. Illy alakzatban tevék ki őket látványul a' vizsga népnek. A' politia bíró valamennyi poroszljával kíséré őket 's imígy vitettek a' városban szerte. Előtök egy hírdető mene, ki időnként hangos szóval kiáltozá: „Ez azoknak büntetése, kik az igaz hitűek' uralkodójának haragját magokra vonták!“

Midőn a' szerencsétlen asszony pár, mezítlen karral és lábbal illy különös öltözetben 's szégyenletét repkedő hajfürtjei alatt, elrejtteni törekedve — Damask' utezáin végig huzódott, a' nép' szemében érzékeny szánás' könnyei csillogtak.

Kiválíkép az asszonyok, kik a' rostélyos ablakokról a' két ártatlanra lenéztek 's a' szeretetre méltó Szívhatalom' szépsége és fiatalsága által szívékben megindultak fenn hangon jelenték ki a' sajnálkozás fáj-

dalmát, midőn a' szenvedők ablakaik alatt elhaladtak. Még a' kisded gyermekek is, e' fájdalmas kiáltás és keserves látvány által megrettenve, a' köz szomorúságba vegyíték siralmok keserves szózatit 's ez által a' jelenésnek még borzasztóbb alakot adtak. Egy szóval: ha maga a' legvadabb külső ellenség tört volna Damaskba, 's az egész várost tüzzel 's vassal pusztította volna: az ijedség és jajos bánkódás nem lehetne nagyobb.

Már beestvéledett, midőn e' borzasztó néző játék véget vőn; 's most a' szerencsétlen anya és leány Mohammed' palotájába vezetettetett vissza. Mivel nem valólanak a' mezítláb járáshoz szokva, alig érkeztek a' palotához, olly szörnyü bágyadságot éreztek, hogy ájultan esének földre, 's huzamos ideig nem adák jelét az életnek. A' damaski királyné, kit a' szerencsétlenek' sorsa mélyen meghatott, nem figyelvén a' Harun Arreschyd által kimondott tilalomra — néhány asszonyt küldé hozzájuk, kik őket vigasztalnák, nem különben bort 's más féle frisitő szert táplálatokra.

A' királyné' udvarló asszonyi még folyvást ájulásban találák őket 's alig vala hatalmokban rajtok segíteni. Mindazáltal a' köröttök bizonyított különös gond és szorgalom nagy nehezen még is életre költé, és Ganem' anyja most nem lele szót az emberi szives jótéteményt hálálni. „Kedves jó asszony! — imígy szólt az udvarló asszonyok' egyike — mi teljes mértékben

érezzük szenvedésidet, 's a' syriai királyné a' mi fejedelmi asszonyunk az által, hogy segedelmedre küldött, szivünknek nem csekély örömet szerzett. Mi egyszersmind téged bizonyossá tehetünk, hogy e' fejdelemné valamint a' király is az ő főnséges férje nagy részt vesznek anyai fájdalomdon." — Ganem anyja kéré a' királyné udvarló asszonyit, hogy az ő 's leánya nevében a' fejdelemnének vinnék meg, ezerszeres hálójokat 's azután ilyen szolt ahoz, ki hozzá előbb beszédét tevé: „Nemes szivű asszony! a' király nekem nem moudá meg, miért téteti az igaz hitüek' uralkodója e' gyalázatot rajtunk; esdeklem azért neked, add tudomra; micsoda rosszat követünk el? — „Jámbor asszony — válaszolt a' királyi komorna — házad' szerencsétlenségét Ganem okozta. Ó nem holt meg, miként ti vélitek; ő azzal vádoltatik, hogy a' chalif' legkedvesebb rabnőjét elcsábította; 's mivel hirtelen megszökészel a' fejdelem' haragját kikerülte, tehát a' büntetés' súlya titeket ért. Mindenki kárhoytatja a' chalif' vad boszu érzelmét de egyszersmind retteg is tőle, 's te látod, hogy maga Sinebi király sem elég merész — parancsait megszegni, félvén; hogy haragját magára vonja. Minden tehát, a' mit tehetünk, abból áll, hogy szánjuk gyászos sorsotokat, 's béke türésre buzdítunk.“

„Én fiamat ismérem — felele Ganem' anyja — én őt nagy gonddal 's ama' mélységes tiszteletben méltólag neveltem, mellyel mint alattvaló az igaz hitüek' uralko-

dójához tartozik. Ó azon rút vétket, mellyel vádoltatik, lehetetlen, hogy elkövette volna, és én ártatlanságáért jót állok. Most megszünöm zúgolódni és sorsomat siratni, minekutána tudom, hogy érette szenvedek 's ő még életben van. — Óh Ganem! folytatá szavait szívének szelid ömledeztében — oh szeretett fiam Ganem, igaz-e', hogy még élsz? Ime, most többé már nem siratom javaim' vesztességét, 's bár mi messze terjednek is a' chalif parancsai, én neki megbocsátom keménységét, csak való legyen, hogy az egek még életben tartják fiamat. Most csupán leányom' sorsa búsít; szenvedése egyetlen fájdalmam. Azonban neki sokkal jobb testvéri szívet tulajdonítok, hogy sem vonakodjék példámat követni.“

E' szavakról Szív hatalom, ki eddiglen egykedvűleg hallgata mindent, anyjához fordult, karjait annak nyaka körül veté 's így szólt hozzá: „Igen is kedves anyám, én mindenkor fogom példádat követni, bár hova és mire kényszerítend is szereteted bátyámhoz.“

Anya és magzat imígy egyesíték fohászaikat 's könnyeiket 's húzamos ideig nyugovának még egymás' karjai közt. Azon közben az udvarló asszonyok, kiknek szívét e' néző játék lágy érzésre olvasztá, mindent elkövettek, hogy Ganem' anyját némelly étkekkel éhsége' lecsillapítására bírassák. Hogy szívesen ismételt kéréseiket teljesítse, az anya evett egy keveset, így cselekvék Szív hatalom is.

Mivel a' chalif' parancsa ugy hozá magával, hogy Ganem' hozzá tartozói három nap egymás után a' fenn érdeklett módon a' uépnek látványul kitétessenek, tehát Szív hatalomnak az ő anyjával együtt következő napon reggeltől estig kellett másodsor az utcákat végig kalandozni. De ezen 's a' rá következett napon nem ugy vala mint korábban. Az utcák, mellyek kezdetben emberrel tömvék valának, most már pusztán és üresen álltak; minden kereskedő elkedvetlenül azon illetlen bánásmódon, melly Abu Aibu' özvegyén 's leányán elkövettetett, bezárák boltjaikat, 's házok' termeiben tartózkodtak; az aszszonyok a' helyett, hogy a' rostély ablakokon kinézzenek, termeik' szögébe húzódtak vissza; szóval: egy lélek sem mutatkozott ama' nyilvános helyeken, mellyeken e' két szerencsétlen keresztül vitétt; 's ugy látszott mintha Damasknak valamennyi lakosa a' várost elhagyta volna.

Negyed napra Mohammed Sinebi király, ki a' chalif' parancsait pontosan akará teljesíteni, jollehet szivének sugalma azokat nem igazlá, a' város' mindegyik' osztályába kiáltókat küldött 's minden honnosnak 's jövevénynek Damaskban, legyen az bár melly rangu és származásu, életvesztés alatt 's még azon büntetés mellett is, hogy halála után az ebeknek vették martalékul — keményen tilalmaztatá: Ganem anyját 's hugát házához fogadni, vagy azoknak csak egy falat kenyeret, vagy csep vizet szóval legparányibb segedelmet

szolgálatni vagy azok al bár mi távolab közösködni.

Minekutána a kiáltók megtevék, a mit nekik a király parancsolt, e' fejdelem rendelé, hogy az anya és leánya eresszessék ki a palotából, 's legyen szabad oda költözniök, a' hová akarnak. Alig jelentek meg e' szerencsétlenek a' nyilvános helyeken, mindenki messziről már kerülé őket; olly nagy hatása volt az imént kihirdetett tilalomnak a' nép' szivén. A' szenvedők csak hamar észre vevék, hogy mindenki kerülni igyekszik őket; azonban, mivel okát nem tudhaták, igen csudálkoztak, 's csudálások nőttön nőtt midőn egy utczába befordulván néhány legjobb házi barátokra ismérték, kik, mihelyt őket megpillanták, szint olly sebesen mint mások szaladtak előlük. „Mi ez? — monda Ganem' anyja, — döghalál áradoz-e belőlünk? — Tehát az! igazságtalan 's kegyetlen bánásmód, melly rajtunk elkövettetett még polgártársinkat is elleneinkké teszi? — Jól van tehát, leányom! — folytatá szavait — jer hagyjuk el minél gyorsabban Damaskust, ne késsünk tovább oly városban, hol még barátink is borzadnak tőlünk.“

Illy szomorú beszédek közben a' két szerencsétlen asszony végre elért a' város' szélére, 's egy régi épület' romjai közé vonultak, hogy az éjszakát benne töltsék. Itt néhány szánásra gerjedt muselmán csak hamar napalkonyat után felkeresé őket, hozának nekik eledelt, de nem mertek meg

megállapodni 's őket vigasztalni tartván, hogy vizsga kémekek itt létöket kinyomozzák 's mint a' chalif' parancsainak által-hágóji büntetésre vonatnak.

Sinebi király azonközben galambot szállíta el, hogy Harun Arreschydnek, a' parancsok' pontos végrehajtását hirül tegye. Mindenről tudósítá, a' mi történt, 's égre földre kéré, adná tudtára: mi szándéka van továbbá Ganem' anyjával 's testvérével. Ő csak hamar hasonló posta által válaszát vevé a' chalifnak, ki neki azt írta, hogy száműzze őket örökre Damaskból. A' syriai király azonnal szolgálkat küldé az épületromhoz azon meghagyással, hogy az anyát és leányzót vegyék őrizet alá 's őket Damasktól három napjára földre kísérvék el 's hagyják ott, kijelentvén nekik, hogy többé a' városba visszatérni ne merjenek.

Sinebi' szolgálai kötelességöket teljesíték, de a' chalif' parancsainak végrehajtásában kevésbé pontosak mint sem urok, az anyát 's leányzót könyörületből megajándékozák néhány apró pénzdarabbal, hogy azon valami élelmet vásároljanak 's mindegyiknek egy zacskót akaszt nak nyakába, hogy az élelemnemüket bele rakhasák.

Illy siralmas, szánandó helyzetben jutottak a' legközelebbi faluhoz. A' pórasszonyok itt köröztök öszszegyülekezének, 's mivel a' két idegenen darócz öltözet mellett is sejték, hogy azok fentebb sorsu személyek, kérdek tőlök: mi oknál

fogva kénytetnének oly ruhában utazni, melly sorsokhoz nem illik? A' helyett, hogy a' szerencsétlenek a' kérdésre válaszolnának, sírni kezdettek; a' mi kétségkívül a' pórasszonyok' kíváncsiságát nevelte és szemlátomást szánakozásra indítá. Ganem' anyja elbeszélé nekik, ő és leánya miket szenvedtenek. A' jámbor pórasszonyokat ez mélyen illette meg, 's buzogtak őket vigasztalni. Megvendég-lék őket, mennyire a' pórhajlékok' szegénysége engedte, ösztönzék, hogy az alkalmatlan darócz üngöt vessék le, 's cseréljék fel azokkal, mellyekkel őket megkínálják vala. Adának lábaikra czipőket, 's fejükre lepelt, hogy hajokat kímélhessék.

Minekutána Szívhatalom és anyja a' pórasszonyok' jámbor adakozását megköszönék, lassan lépdelve Haley felé vevék utjokat. Ők hozzá szoktak vándorlások alatt a' mecsetek' közelében vagy magokban a' mecsetekben is megszállni, hol a' padolat szőnyegén, vagy ha szőnyeg nem találkozik — a' mezíten köveze en töltöték el az éjszakát, vagy pedig nyilvános helyeken, mellyek az utasok' fölvételére vannak rendelve, keresének éjjeli telepet. Élelemben nem szenvedtek soha fogyatkozást; mert utjokban igen sokszor jutottak oly helyekre, hol kenyeret, főtt riskását 's egyéb eledelt ingyen osztogattak a' szükölködő vándorok közt.

Végre eljutottak Haleybe. Itt azonban nem akarának késni, hanem utjokat Euphrat felé tovább folytattak, átmentek

a' folyamon, 's így költöztek Mesopotamián keresztül, egész Mussulig. Innen, bár mi nagyon megviselte is már őket az utazás, Bagdadig vándorlottak, szívök t. i. oda ohajtozott, reménylven, hogy Ganemet ott feltalálják. Ámbár nem kellett volna hinniök, hogy reá akadhasanak oly városban, hol a' chalif lakószekét tartja, még is hívék azt, mert ohajták. Szívök' vonzódása Ganemhez, bár mennyit szenvedtek is miatta, nem csak nem csökkent, sőt inkább még nevedett, 's beszédök tárgya mindenkor csak Ganem volt, 's a' hova csak érkeztek, 's kivel csak találkoztak, örökké csak Ganemet tudakozák.

De távozzunk el most egy kevéssé Szív hatalomtól 's ennek anyjától, — 's térjünk vissza Szív kínjához.

Ez, ama' szerencsétlen nap óta még folyvást a' sötét toronyban, erős zár alatt, sanyargott. De bár még olly kellemetlen 's epezető volt is rabsága: szívét kevesbbé érdeket'e ön szerencsétlensége mint Ganemé, kinek bizonytalan sorsa őt halálos aggodásba és nyugtalanságba helyezte; egy pillanat sem vala, mellyben az ifjunak' sorsán nem keserget'.

Egy éjszakán, midőn a' chalif palotája' falkerítésében magán sétált — a' minála gyakran megtörtént; mert ő a' világnak legszemesbb és kíváncsibb fejdeme volt, illy éjjeli sétain sokszor hallott dolgokat, mellyek palotájában véghez mentek 's mellyek különben soha sem jöttek

volna füléhez; — egy éjszakán tehát el sétált a' sötét torony mellett, 's mivel benn emberi szózatot vélt hallani, megálapodott. Hogy mindent annál jobban megérthessen, az ajtóhoz közeledék, 's tisztán hallá e' következő szavakat, melyeket a' még folyvást Ganem emlékezetével teljes Szívkinja érhetőleg 's emelkedett hangon mondott: „Ó Ganem, igen igen boldogtalan Ganem, hol vagy te most? Mi helyre vezérlett téged siralmas sorsod? — Ah én velék, ki szerencsétlenné tevélek! Miért nem hagyál inkább nyomorútlan elveszni a' helyett, hogy nekem nemes lelkűleg segéd kezet nyujtottál? — Minő szomorú gyümölcsöt arattál te gondjaidból és szerény tiszteletedből? — Az igazhitűek' uralkodója, ki neked igazsághalával tartozott, üldöz téged — annak jutalmául, hogy velem mindenkor mint egy neki szentelt személylyel bántál; elvesztéd minden javaidat, 's kénytelen vagy üdvösséget futásban keresni. Oh chalif, kegyetlen chalif, mit fogsz te mentségedre felhozhatni, ha egykor Ganemmel az örökkévalónak ítélőszéke előtt állandasz 's az angyalok jelenlétében a' valót igazolni fogják? Minden mostani hatalmad, mellytől az egész földkerekség reszket, nem fog téged védhetni, nem fog megótalmazhatni, hogy el ne kárhozzál, 's törvénytelen kegyetlenségedért ne bünhődjél.“ Szívkinja i. t. elhallgatott a' kebléből tolongó fohászok 's szeméből fakadó könnyek elfojták szavait.

Nem kelle több, hogy a' chalif ismét vissza nyerve józanabb eszméjét. Ő itt általlátta, hogy, ha az, a' mit imént hallott, igaz: kedvencznője mindenkép ártatlan, 's hogy ő — Ganem 's ennek háznépe ellen adott parancsiban hirtelenkedett. Hogy e' dolgot, melly az ő különben magasztalt igazság szeretetét ködbe voná, alaposan megvizsgálja, azonnal vissza tért termébe, 's mihelyt abba megérkezett, meghagyá Mesrurnak, hogy költözzék a' sötét toronyhoz, 's kísérje Szívkinját hozzá a' palotába.

A' heréltek' feje a' chalifnak e' parancsából de még inkább arcvonalmból azt következteté, hogy ő kegyencznejének megbocsátni és azt szívéhez vissza fogadni szándékozik. Ő ezen rendkívül megörült, mert Szívkinját kedvelte és midőn ez, a' chalif kegyelmét elveszté, mostoha sorsán igen nagy részt vőn. Nyomban futott most a' toronyhoz 's örvendező hangon imígy szolt a' kegyenczno'hez: „Kegyelmes aszszony, siess engem követni; én reménylem, hogy ezen undok sötét toronyba többé visszatérni nem fogsz. Az igazhitűek' uralkodója beszélni kíván veled és én ebből reád nézve minden jót jövendölök.

Szívkinja követé Mesrurt, ki őt a' chalif' termébe bévezette. A' kegyenczno' mindjárt beléptekor a' fejdelem' lábaihoz borult 's e' helyzetben maradt szemeit könyözön borítván: „Szívkinja! — szolt hozzá „chalif, a' nélkül, hogy felkelni pa-

rancsolná — úgy látszik, te engem kegyetlennek, 's igazságtalannak vádolsz. Kicsoda tehát most az, ki a' hozzám bizonyított szerény tisztelet mellett is, a' bal sors' öröm kelyhéből iszik? szólj, te tudod, hogy szivem jó és kegyes, te tudod, mint szeretek lenni mindenkihez igazságos.“

A' kegyencznő sejté e' beszédből, hogy a' chalif hallotta szavait; 's most tehát iparkodott e' kedvező alkalommal élni, hogy kedves Ganemjét a' rut gyanú alól fölmentse. „Igazhitűek' uralkodója — imígy szöklamlott meg — ha talán egy szó kirepült ajakimon, melly Fölségedet sértheté, lábainál térdelve kérek bocsánatot. Az, kinek ártatlanságát és mostoha sorsát Fölséged tudni kívánja, Ganem, Abu Aibuna fia kereskedő Damaskusban. Ő életemet a' halál' karjai közül ragadta vissza 's nekem menedéket 's védszállást ada házában. Megengedem, hogy talán első látásomra az a' gondolat ébredt lelkében, hogy egész magát nekem szentelje; talán olly remény is kecsegteté, hogy én szives gondjaiért nem leszek hozzá érzéketlen; — én legalább ezt ama' megelőző nagy gondoskodból gyanítám, mellyet irántam visseltetett 's nekem minden szolgálatot megtön, mellyek akkori állapotomban bármí módon kívánandók lehetek. De alig hallá tőlem, hogy Fölséged' szívéhez tartozni van szerencsém, azonnal így válaszolt: „Ah, kegyelmes aszszony! a' mi az uré, az tilalmas a' szolgának“ — E' pillanattól fogvást — erkölcsének nem ta-

gadhatom meg ezen igazságot — viselete soha sem jött szavaival ellenmondásba. Azonban, igazhitűek' uralkodója, te tudod, mi kegyetlenül és zordonan bánattál vele, és te egykor az isten' birói széke előtt arról számot fogsz adni."

A' chalif kegyencznejének e' szabadon ejtett őszinte szavait nem vevé rosz neven. „De valljon — szóla viszont a' chalif — a' mi, Ganem' szerény 's tisztos maga tartását illeti, megbizhatom-e szavaidban?“ — „Igen is — felele Szívkinja — Felsőged megbizhatik; én a' világ' minden kincseért sem fognám a' valót titkolni, 's hogy Felsőged előtt még világosb jeleit adjam őszinteségemnek kénytelen vagyok itt egy vallást tenni, melly Felsőgednek nem kedves, 's a' miért előre bocsánatot kérek.“ — „Szólj, leányom — monda Harun Arreschyd — én mindent megbocsátok, ha nyiltszívű léssz és semmit sem titkolsz előttem“ — „Jól van — válaszolt Szívkinja — hallja tehát Felsőged! Ganem' tisztos gondoskodási 's ama' szives szolgálati készség, mellyeket irántam mutatott, engem hozzá tiszteletre gerjesztettek. Igen is, a' mi több: — Felsőged ismeri a' szerelem' diadalmas erejét — én szivemben a' legédesebb vonzalmat érzém keletkezni. Ó sejté ezt; de a' helyett, hogy gyöngeségem' alkalmával éljen, 's a' keblében lángra gyúlt indulattól magát elkapatni engedje, folyvást híve maradt kötelességinek, és minden, a' mit indulatjának lángheve ajakira csalt, ama'

szavak voltak, mellyeket Fölséged előtt már fölfedeztem: „a' mi az uré, az tilalmas a' szolgának!”

Ezen szabad nyilatkozás talán mindenkint haragra ingerlett volna, de a' chalif' szívét épen ez békíté meg egészen. Parancsola Szívkínjának, hogy keljen fel, maga mellé ültette 's így szólt hozzá: „Beszéd el nekem történetedet kezdettől végig“ Szívkínja ezt szép józan észszel 's nagy ügyességgel teljesíté. Azt a' mi Sobeidét illeti, csak futólag érintette, de annál hosszabban beszélt ama' tartozásokról, mellyeket Ganem iránt éreztet halája 's ama' költségekről, mellyeket Ganem az ő kedvéért tett; különösen magasztalá Ganem' titoktartását, 's ez által a' chalifal azt akará megértetni, melly szükséges volt reá nézve, Ganem' házában rejtezve élnie, hogy Sobeide megcsalassék. Beszéd t az ifjú kalmár' megfutásával fejezé be, 's itt a' chalifnak rejtőzés nélkül vallá meg: hogy ő maga kénytette légyen arra, ne hogy a' fejdelem' hirtelen haragjának áldozatját sirassa majd benne.

Minekutána beszédét végezte, a' chalif így szólott hozzá: „Mindent elhiszek, a' mit nekem itt mondottál; de miért késél oly sokáig, hirt magadról adni? Egy egész hónapig kellett-e még vissza érkezésem után veszteglened, hogy engem tudósíts hollétedről? — „Igazhitűek' uralkodója — felele Szívkínja — Ganem olly igen ritkán távozott házából, hogy nem csudálkozhatik Fölséged, ha mi visszajö-

vetét nem mindjárt hallottuk meg. Ezen kívül Ganemnek, — kinek e' levelkét átadtam hogy Koránynak személyesen nyújtva kezéhez — igen sokáig kellett a' kedvező alkalomra várakozni, még kívánatom' betölthette."

„Elég, Szívkinja! — válaszolt a' chalif — én megismérem hibámat, 's ohajtánám azt viszont jóvá tenni, 's a' damaskusi ifjú kalmárt halmozni jótéteményeimel. Gondolkozzál tehát, mint teljesítem e' szándékot; kívánj tőlem, a' mit akarsz, én megadom. E' szavakra a' kegyencznő újra a' chalif' lábaihoz omlott, arcát földfelé fordítá, 's azután viszont felkelvén ilyen szólott: „Igazhitűek' uralkodója, minekutána Fölségednek Ganem végett hálámmal áldoztam, mélységben esdeklem: méltóztatnék tartományiban kihirdettezni, hogy Fölséged Abu Aibu fiának megbocsát 's hogy ez jelenjen meg vonakodás nélkül a' chalif' színe előtt Bagdádban.“ — „En még többet szándékozom tenni — visszonzá a' chalif — hozzá számosak tartozásim; jutalmaznom kell benne életed' szabadítóját, jutalmaznom továbbá az irántam bizonyított szerény tiszteletért, kárpótlanom kell javainak veszteségét 's végre jóvá kell tennem azon törvénytelen bánást, mellyet árta lan háznépén elkövettem; mindezekért megjutalmazom őt kezeddel, te felesége léssz.“ Szívkinja nem talált alkalmas szavakat, hogy a' chalifnak megköszönje nagy lelkűségét, hanem termébe ment, mellyet már

gyászos kalandja előtt lakásul birt. A' terem még egészen amaz állapotban volt, mint azt elhagyá, idegen kéz még semmihez sem nyult; de a' mi neki legnagyobb örömöt szerze, az Ganem' szekrényeinek 's bútorainak megpillantása volt, mellyeket Mesrur a' mint kívána, termébe helyezett.

HÁROMSZÁZ ÖTVENHARMADIK ÉJSZAKA.

Másnap Harun Arreschyd a' nagyvezérnek parancsolá, hogy a' birodalom' minden városában tétesse hirül, hogy ő Ganemnek, Abu Aibu' fiának megbocsát; de ezen hirdetmény siker nélkül maradt, mert nagy idő folyt le, a' nélkül, hogy az ifjú kereskedőrül legkevesbet is lehetett volna hallani. Szívkinja azt gondolá, hogy bizonyosan vesztéségén eredt fájdalmát nem viselhette el, 's kínos nyugtalanság szállá meg szivét. De mivel a' reménység mindig utósó, melly a' szeretőktől bucsut vesz, esdeklött a' chalifnak: engedje meg neki, hogy maga nyomoztatthassa Ganemet. Minekutána a' chalif teljesíté kérelmét, kivön pénzes szökrényéből egy zacskót ezer arannyal, 's egy reggel, gazdagon szerszámozott nő öszvéren kiindult a' palotából. Két fekete herélt, kik két

oldalról kezöket az öszvér' hátán tartoták, követé őt.

Szívkinja így haladt egy mecsettől másikkig, hogy a' jámbor muselmánoknak adakozzék 's imádságaikat egy nyomos ügynek szerencsés utólérésére segédül kérje, mellytől — mint mondá — két személynek nyugalma függ. Ő az egész napot így tölté el, az ezer aranyt a' mecsetekben mind alamisnára osztá ki, 's alkonyatkor visszatért a' palotába.

Másnap viszont egy zacskót szint annyi darab arannyal vön magához, 's hasonló készületben mint tegnap, indult a' drága kő áros-piaczra *). A' kapunál megállapodott, 's a' nélkül, hogy az öszvérről leszálljon, a' fekete heréltek egyike által a' ezéh' fejét hivatá magához. Ez, ki igen jóltévő 's emberszerető férfi volt 's jövedelméből két harmadrésznél többet a' szegény jövevényeknek' gyámolására — akár betegek voltak, akár ügyefogyattak — osztogatott, nem sokáig varata magát, Szívkinjá' öltözetéről megismeré azonnal, hogy az udvarnak egyik asszonya legyen. „Hozzád folyamodom, — szólítá meg őt Szívkinja, oda nyujtván neki a' pénzes zacskót — hozzád folyamodom, mint olyan férfihöz, kinek jámborságát az egész város dicséretesen említi. Kérlek, oszd ki ezen aranyokat a' szegény jövevények közt, kiket gyámolítsz; mert én igen jól tudom, hogy mindennapi foglalatosságid közé tartozik, az idegeneket, kik segedelmedet kérik, jóltévőleg ápolgatni. Tudom azt is,

hogy megelőződ szükségeiket, 's nincs lelkednek kedvesb éleménye, mint alkalmat találni az inség' enyhítésére" — „Kegyelmes aszszonyom! — felele a' tisztessagg — örömmel teljesítem parancsodat; de ha személyesen kívánnád jótéteményidet kiosztani, méltóztassál házomba lépni, 's itt két aszszonyt találsz, kik méltók könyörületedre. En tegnap, épen midőn a' városba érkeztek, találkozámmal velök. Ők a' leggyászosabb helyzetben valának, 's mostoha sorsok annál inkább szívemre hatott, mivel úgy látszék, hogy főbb rendű személyek. A' foszlékony rongyon által is, melly testöket fedé, 's ama' kellemtelen jelek ellenére is, mellyeket a' nap' égető heve arczokra sütött, bizonyosan nemcsak illendőséget fedezék fel; melly különben olly szegényeknek, kiket én gyámélték, épen nem szokott sajátjuk lenni. En mindkettőt házamba vezetém, 's átadám őket nőm' gondviselése alá, ki szint azt itélé rólok, a' mit én. Ő rabnőink által jó ágyat készítete nekik, mi alatt ő maga megmosá arczokat 's tiszta csinos ruhát ada reájok. Mi folyvást nem tudjuk még, kik légyenek, mert előbb kinyugodni engedjük őket, mi előtt kérdéseinkkel fárasztanók.“

Szívkinja a' nélkül, hogy tudná miért, kíváncsi lön őket látni. A' czéh' feje lakába akará vezetni őt, de Szívkinja ezt el nem fogadta, 's egy rabszolga által kísérteté magát oda, kit a' tisztessagg ősz meléje rendelt. Midőn a' ház' ajtajához érke-

zett, leszállott az öszvérről, 's követé a' rabszolgát, ki előre elsietett, hogy parancsoló aszszonyának, ki épen a' szobában Szív hatalomnál 's ennek anyjánál tartózkodott — mert ezek valának a' fenn érdeklett szegény jövevények — jelentést tegyen.

Midőn a' czéh' fejének neje a' rabszolgától megérté, hogy egy udvari aszszony jelent meg házában, kimene tüstént a' tereméből, mellyben imént vala, hogy a' nemes vendéget üdvözlje; azonban Szív kínja, ki a' rabszolgát nyomon követte, erre nem engede időt, hanem a' terembe lépett. A' ház' aszszonya leborult előtte, hogy mélységes tiszteletét mindenhez, mi a' chalfi udvarához tartozék, megbizonyítsa. Szív kínja felemelé őt 's így szólott hozzá: „Jó aszszonyom, kérlek, hagyj engem a' két jövevény aszszonynyal beszélni, kik tegnap estve ide Bagdádba érkeztek.“ — „Kegyelmes aszszony — felele a' házi nő — itt feküsznek e' két kisdéd nyoszolyában, mellyeket egymás mellett latsz.“ — Szív kínja azonnal az anya' nyugvóhelyéhez közelített, figyelmesen nézlelé 's aztán ezt mondá: „Jámbor aszszony, én jövök gyámkezesemet neked ajánlani. Nekem nagy befolyásom van e' városban 's így talán neked valamint társnédnak is hasznos lehetek.“ — Kegyelmes aszszonyom! — felele Ganem' anyja — ama' szíves ajánlásokból, mellyeket nekünk téssz, ismerem meg, hogy az egek még nem egészen hajoltak el tőlünk; jóllehet a' sorsnak

ama' sok véres csapása, melly bennünket ért, okot adott az ég' neheztelését hinni.“ E' szavaknál olly keserves sirásra fakadt, hogy Szívkínja 's a' házi aszszony hasonlóan nem fojhatták el könnyeiket.

A' chalif' kegyenczeje erre így szólt, minekutána saját könnyeit törle, Ganem anyjához: „Mondd el nekem kérlek szenvedésidet, beszéld el mostoha történeted.“ — Te senkit sem fogsz találni, ki hajlandóbb volna titeket vigasztalni és sorsotokon enyhíteni, mint mi.“ — „Kegyelmes aszszony — válaszolt Abu Aibu' szerencsétlen özvegye — az igazhitűek' uralkodójának egyik kegyenczeje, egy Szívkínja nevezetű aszszony szülője szomorú sorsomnak.“ E' szavak villamként sujtának a' kegyencznő'-szívébe; ő mindazáltal rejté mint lehetett, zavarodását 's keble' zajló érzelmeit, 's hagyá Ganem' anyját tovább beszélni, ki is történetét imígy folytatta: „En Abu Aibunak, damaski kereskedőnek özvegye vagyok. Nekem egy fiam volt, neve Ganem, ki egy kereskedési utat tön Bagdadba 's itt azzal vádatatott, hogy az említett Szívkínjat elcsábította. A' chalif' őt mindenhol nyomoztatta, hogy megölethesse, 's mivel a' kiküldött poroszlók reá nem akadhattak, levelet írt a' damaski királynak, hogy házunkat raboltassa ki 's rontassa le; minket kettőnket pedig, ugy mint leányomat 's engem három nap egymás után mezittlenül állíttasson ki a' népnek látványúl 's azután száműzzön örökre Syriából. De bármi mel-

tatlanúl bántak is velünk, szenvedném a' sors' ostorcsapásait békével 's megnyugodnám, csak fiam élne még 's őt valahol megtalálhatnám. Melly kimondhatlan öröm volna mind hugának, mind nekem szerető édes anyjának — őt viszont láthatni! karjai közt javaink' veszteségét 's minden szenvedésinket mi könnyen elfelejtenők! — Oh — én meg vagyok győződve, én teljesen hiszem, hogy ő a' chalif ellen épen olly kevéssé vétkezett, valamint testvére és én.“ — „Nem — szavába esett Szívkínja — ő szint olly kevéssé vétkes, valamint ti. Én bizonyoságot tehetek én vallhatom, hogy ártatlan, mivel én magam vagyok Szívkínja, kit annyi oknál fogvást vádolhattok; én vagyok, ki a' esillagzatok' végzete által minden inségteket szülte 's nekem tulajdoníthatjátok Ganem' veszteségét, ha ő többé nincs életben. De ha sanyarú szenvedéstek általam származott, hatalmamban is áll azt viszont enyhíteni. Én Ganemet a' chalif' szörnyű gyanúja alól felmentém; ez a' fejedelem az egész birodalomban kihirdetteté, hogy Abu Aibu' fiának megbocsát, 's ti ne kételkedjete, hogy épen azon mértékben leend kegyes és jóltevő hozzátok, a' melly mértékben vala kegyetlen, és rettentő. Ti többé nem vagytok ellenei; ő várja Ganemet, hogy őt a' hozzám bizonyított szolgálatokért megjutalmazza, a' chalif ezt az által eszközli, hogy bennünket egyesít 's engem nejeül ad Ganemnek. Tekints tehát most úgy, jámbor anya, mint leányo-

dat, 's engedd meg, hogy itt nektek örök barátságot fogadjak." — Ezt mondván Ganem anyjához lehajlott, ki reá semmit sem vala képes válaszolni, olly nagy álmélkodással tölté e' váratlan beszéd. Szívkinja őt sokáig átölelve tartotta, 's ekkor is csak azért bocsátá karjai közül, hogy a' másik ágyhoz siessen, Szívhatalmot ölelhetni, ki fektéből felült, 's elébe nyitá karjait.

Minekutána a' kedvencznő az anyához és leányához számos jelekkel bizonyítá szives vonzalmát, olly módon és mértékben, mint azt Ganem' nejétől csak várni lehetett, így szólott hozzájok: „Szünjetekek mindketten szomorkodni, ama' kincs és vagyon, mellyeket Ganem e' városban visszahagyott, nem vssztek el, azok a' chalif' palotájában vannak letéve, és pedig saját termeimben. Egyébiránt jól tudom, hogy reá'ok nézve a' világ' minden java is erőtlen vigasztalás volna Ganem nélkül, én ezt Ganem' anyjáról 's testvéréről elég élénken képzelhetem, ha ön magamról hagyok reátok következteté't, mert a' vérség' kötele a' nemes szivekben olly hatalmas, valamint a' szerelemé. De miért akarnál, jámbor anya, lemondani azon reményről: hogy fiadat egykor viszont meglátod? Mi minden bizonnyal meg fogjuk őt viszont találni; szerencsés összejövetem veletek ad nekem reményt. Talán már e' mai nap utolsó napja szenvedésteknek 's kezdete egy sokkal fényesebb szerencsének, mint melly Damask-

ban egykor házatokat áldá, midőn Ganem még veletek lakott.“

Szívkinja még tovább is akara szólni, de itt a' díszművesek' feje belépett 's monda: „Kegyelmes aszszony, én épen most egy igen érzékeny nézőjátékot láttam. Ez tudniillik egy fiatal férfi volt, ki tevén e' város' kórházába hozatott; kötelekkel vala a' tevé hátára szorítva, mivel nem birt annyi erővel, hogy rajta szabadon megülhessen. Épen most oldak fel a' köteleket, 's akarak őt a' kórházba bevinni, midőn véletlenül ott elmenék. Én közledek az ifjú férfhoz, figyelemmel vizsgálám 's úgy tetszett, mintha arczvonalai nem volnának előttem egészen ismeretlenek. Én különféle kérdést tevék hozzá háznépe iránt, de felelet helyett csupán könyeket és sohajtást nyerek. Szívem rajta megindult, 's mivel mindennapi tapasztalásomból megismerém, hogy a' leggondosabb gyámolásra van szüksége, tehát nem hagyám őt a' kórházba vitetni; mert csak igen is jól tudom: mint bűnnak ott a' betegekkel, 's milly tudatlanok benne az orvosok. Ezen oknál fogvást őt rabszolgáim által ide házamba hozattam; ezek egy különös terembe tevék le, parancsomra a' magaméból tiszta gyoles ruhát adnak neki, 's egészen olly bánással vannak hozzá, mint enmagamhoz.“

Szívkinja reszketett a' jámbor díszárosnak e' beszédénél, 's bizonyos érzés támadt szívében, mellynek okát nem adhatta: „Ugyan vezess engem — így szó-

lott a' tisztos agghoz — e' betegnek teremébe, kívánnám őt látni" — Az ősz férfi azonnal oda vezette 's mialatt Szívkinja oda ment, monda Ganem anyja Szívhatalomhoz: „Oh leányom, bár mely siratni méltó legyen is e' beteg jövevénynek sorsa, bátyád, ha még él, nehezen van szerencsésb helyetben, mint ő.“

Midőn a' chalif kedvencznője ama' terembe, hol a' beteg feküvék, belépett, oda járult az ágyhoz, mellybe a' ház' urának rabszolgái lefektették vala. Szívkinja itt egy ifjú férfit pillantott meg hunyt szemekkel, beesett, halovány, és sirástól eltepedt arczczal; folyvást élénkebb figyelemmel nézé, szíve itt hangosan ver: Ganemet gondolja megismérni, de csak hamar ismét nem hisz szemének. Ha mindjárt egy részről a' betegnek arczán sejt is néhány egyező vonást, még is az egészben ezen nagy különség látszik, 's nem meri elhinni, hogy valoban ő az. Mivel azonban a' tüzes öszfönnék, hogy a' dologról meggyőződjek, ellent nem állhat, imígy szól reszkedő hangon: „Ganem, te vagy e, kit szemeim látnak?“ — E' szavaknál megállapodott, hogy az ifjú férfinak időt engedjen a' feleletre; de mivel a' beteg arra nem látszott ügyelni, így szólott tovább: „Oh Ganem, te nem vagy az. Csupán képzeletem, melly folyvást alakoddal játszik, adá ezen jövevénynek, csalékony hasonlatosságot. Abu Aibu' fia, bár milly beteg volna is, hallani fogná Szívkinjának szavait.“ — E' névre Szívkinja

Ganem — mert valóban ő volt — felveté szemeit, fejével azon oldalra fordult, honnan a' szózat jöve 's monda, midőn a' ehalf' kedvencznejét viszont megismeré: „Oh kegyelmes asszony! te vagy e' valóban? — Minő isteni csuda által ?“ Tovább nem szólhatott, az örömittasság olly hirtelen hatalommal szállá meg szívét, hogy elájult. Szívkinja 's a' házi gazda segedelmére siettek; de mihelyt az életnek néhány jelét viszont észrevéve a' bedegen, kéré a' tisztes agg az udvari asszonyt távoznék el, ne hogy látása az ifjut újabb ájulásba ejtse.

Midőn az ifjú férfi viszont eszméletre tért, körül nézé magát, 's midőn nem látá már, a' kit keres vala, felkiáltott: „Szép Szívkinja, mi leve belőled? Való-e, hogy szemeim előtt állottál, avagy csak egy csalókka tünemény volt?“ — „Nem uram — monda a' házi úr — én magam kénytetém ezen nemes asszonyt eltávozni; mindazáltal meg fogod őt ismét látni, mihelyt képes leendesz csöndesen viselni tekintetét. Most nyugalomra van szükséged, és ezt ne akadályozza semmi. Mivel te — mint most sejtem — ama' Ganem vagy, kinek az igazhitűek' uralkodóna Bagdadban nyilván bocsánatot hirdetett, tehát megvallhatom, hogy sorsod egészen más fordulást nyert; ezt tudnod, e' mostani pillanatra legyen elég. Amaz asszony-ság, ki imént beszélt veled, bővebben fog téged arról tudósítani. Most tehát csak arra legyen fő gondod uram, hogy előbbi

egészségedet visszaszerezd; a' mi engem illet, várd bizvást segedelmemet azon mértékben, a' mint 's mennyire emberi erőm azt nyújtani képes" — Miután ezt mondotta, nyugodni hagyá Ganemet 's eltávozott, hogy számára megkészíttesse amaz orvosszereket, mellyeket a' bőjtölés és sorsvihar által megfogyasztott erő' visszaszerzésére szükségeseknek gondolt.

Ezen idő közben Szívkinja Ganem anyjának és Szívhatalomnak termében veszteglett, hol csak nem ugyan azon jelenés ujult vissza. Mert midőn Ganem anyja megértette, hogy azon beteg jövevény, kit a' jámbor ház' ura lakába fogadott, Ganem, örömeben elájult; 's midőn a' jó házi asszony és Szívkinja' gondos ápolása által viszont eszméletre tért, felakara kelni 's fiját meglátogatni. De a' házi gazda, ki azalatt a' terembe lépett, visszatartotta, 's értésére adá, hogy Ganem igen gyöngye 's erőtlen 's életét könnyen veszedelembe hozhatja az érzékeny megindulás, mellyet egy szeretett anyának váratlan megjelenése a' fiúi szíven fogna okozni. A' tisztos ősznek nem vala hosszú beszédre szüksége, hogy Ganem anyját ezen valóságról meggyőzze. Mihelyt hallá, hogy fiával nem szólhat élet veszedelmezés nélkül, többé nem vala indulatos őt látni. Most Szívkinja kezdé szólni 's ezt mondá az anyához: „Hozzunk az égnek hálaáldozatot; hogy mindnyájunkat egyazon helyen összevezérlett. Én most visszatérek a' palotába, hogy

a' chalifnak mindezen csodás kalandokat hirül vigyem 's holnap reggel viszont eljövök hozzátok" — E' szavaknál megölelé az anyát és leányzót, 's eltávozott. Midőn a' palotába megérkezett, engedelmet kérete a' chaliftól, hogy vele négy szem közt beszélhessen. Ezt azonnal megnyeré; Szívkinja bevezetteték a' chalif titkos termébe, mellyben ez egyedül vala. Először is, mint az uralkodó szokás kíváná, arcczal földre borúlt előtte. A' fejdellem fölkelésre inté 's leültette; kérdezé azután, vett-e Ganemről hírt? „Igazhitűek' uralkodója — válaszolt erre — én szerencsés valék, őt anyjával 's hugával együtt feltalálni" — A' chalif kíváncsi volt megtudni, mint eszközölheté ezt olly rövid idő alatt. Ő kielégíté kíváncsiságát, 's Ganem' anyjáról 's hugáról olly sok jót mondott, hogy a' chalifnak kedre jött, mindkettejét Ganemmel az ifjú kereskedővel együtt megláthatni.

HÁROMSZÁZ ÖTVENNEGYEDIK ÉJSZAKA.

A' mint Harun Arreschyd hirtelen gerjedelmű férfi vala, és néha baragztűzétől elkapatva, kegyetlen tettekre vetemült: úgy viszont egyszerre a' világ' legigazságosb 's legnemesb lelkű fejedelmévé lön,

mihelyt haragja leszelidült 's igazságtalan tetteiről valaki meggyőzé. Minekutána most már kétségbe nem hozhatta, hogy Ganemet 's ennek háznépét igazságtanul üldözte 's azokkal nyilván kegyetlenül bánt, eltökélé magában, hogy nekik nyilvános elégtételt szerzend. „Örvendek — monda Szívkinjához — nyomozásid' szerencsés következésein; 's örvendek nem annyira végetted mint magam végett. Én azon fogadást, mellyet neked tevék, megtartom; Ganem férjed legyen, és én ezennel kinyilatkoztatom, hogy te mostantól fogva nem rabnőm, hanem szabad asszony vagy. Menj most viszont az ifjú kalmárhoz 's mihelyt felgyógyult, szabad legyen neked őt anyjával 's hugával együtt hozzáam vezetni.“

Más nap midőn viradt, Szívkinja már a' jámbor díszműveshez megindult; alig várhatván, hogy Ganem' mint létéről tudakozódjék 's anyjának és hugának a' szerencsés híreket elmondhassa. Az első, kivel öszvejött, a' tisztos házigazda volt; ez neki elbeszélé, hogy Ganem az éjszakát igen nyugalmasan tölté; 's mivel betegsége csak ábrándosság' szüleménye volt, hinni méltán lehet, hogy ő maga is, ha az okok elhárulnak, rövid időn felgyógyúl.

És valóban Abu Aibu' fija már sokkal jobban érzé magát. A' nyuga'om 's a' hatásos gyógyszerek, de mindennél inkább a' szív' mostani szelidült érzelme szerencsés változást szültek Ganem' állapotján,

's a' tisztes házigazda úgy vélé, hogy most már anyját, hugát és kedvesét veszedelem nélkül láthatja, csak előre azok' eljövetére készítessék el; különben, ha még nem tudná, hogy anyja és testvére Bagdadban vannak, attól lehet tartani, hogy látások neki igen nagy örömet 's meglepetést okozand. Azért elvégezek, hogy előbb Szívkinja csak magánosan menjen Ganem' termébe, 's midőn majd alkalom leend, adjon a' két asszonyszemélynek jelt a' bejövetelre.

Minekutána minden úgy előre elintézve lőn, Szívkinját a' jámbor házigazda Ganemnek bejelenté, ki is annak viszontlátásán rendkívül megörült, 's kevésbe mult, hogy ujjalag el nem ájult. „No's Ganem — mondá Szívkinja 's közelíte ágyához — ihol van a' te régi barátnéd Szívkinja, kit már örökre elvesztetnek gondoltál“ — „Oh kegyelmes asszonyom — félbe szakasztá hevesen a' beteg — minő csoda által jelensz te meg előttem? Én a' chalif' palotájában véltelek — Oh minden biztonnyal e' fejdelem meghallgatta szavaidat, te lelkéből a' gyanút számkivetéd, 's ő szerető szivét viszont neked ajándékozta“ — „Igen is, kedves Ganemem — felele Szívkinja — én az igazhitűek' uralkodójában a' gyanút eloszlattam, ő most, hogy szenvedésidet, mellyeket zordon haragja okozott, viszont jóvá tegye, engem szivétől elszakaszt és neked ajándékoz. E' végső szavak olly élénk 's rendkívüli öröme tüzelék Ganemet, hogy nem vala képes

egyébként felelni, mint ama' sokat jelentő beszédes némaság által, melly csak a' szerető lények' tulajdona. Végre félbe szakasztá hallgatását, mondván: Oh gyönyörű Szívkinja, bihetek-e' szavaidnak? Hihetem-e valóban, hogy a' chalif Abu Aibu' fíjának ajándékoz téged.“ — „Semmi sem bizonyosb — felele a' szépség — e' fejdelem, ki kevéssel ezelőtt mindenhol nyomoztatott, hogy hóhér által fejedet vetesse, 's ki vak dühében anyáddal 's testvéreddel annyi éktelent követett el, most téged látni kíván; hogy azon szerény tiszteletért, mellyet iránta bizonyítottál, megjutalmazzon, és világos mint a' napfény, hogy egész házodat jótéteményivel fogja halmozni.“

Ganem kérdezé: mint bánatott a' chalif anyjával és testvérével. Szívkinja mindent elbeszélt. A' sanyaru eseteket nem hallgathatá könnyezés nélkül, még azon nagy öröm mellett sem, mellyre szívet a' kedvessel való öszvekelhetésnek híre tüzele. De miután Szívkinja neki felfödözte, hogy hozzá tartozói jelenleg Bagdadban vannak, és pedig vele egyazon házban, a' kívánat — őket látni — olly nagy lön, hogy a' kegyencznő szükségesnek vélé, tüzes ohajtását azonnal kielégíteni. Meghívá tehát őket. Ezek már az ajtó előtt állának 's csupán e' jelre várahoztak; most beléptek a' terembe, Ganem felé repültek a' szív' szárnyain, viszont és viszont öc-lék és csokolák. Mennyi könnyeket látott e' jelenet folyni! Ganem' arca el volt

az érzésnek e' hő árjával borítva, sírt anyja, sírt testvére. Szívkinjának szemeiben is csillogott a' mennyei harmat. Maga a' tisztas házigazda és neje, kiket e' nézőjáték mélyen meghatott, sem tarthaták vissza könnyűiket, nem győzék csodálni a' gondviselés' titkos utait, melly házokban négy személyt, kiket a' sors kegyetlenül szakasztott el, ismét össze vezérlett.

Minekutána mindnyáján könnyeiket letörlek, Ganem újra megnyitotta azok forrását, elbeszélvén nekik mindent, a' mit azon naptól kezdve, mellyen Szívkinját elhagyta, egészen azon pillanattig, mellyben a' díszműves házába felvéve, szenvedett. Elbeszélé nekik, mint talála menedéket egy közel faluban, mint betegedett meg, 's végre, midőn javulását érzé, mint kére meg tevehajtót, hozná őt egy kórházba Bagdadban. Szívkinja szintűgy elbeszélé rabságának keserűit, mint hallá a' chalif magános szólását a' toronyban, mint hivata őt fejedelmi termébe, 's mint menté fel magát a' méltatlan gyanu alól. Végre miután egymással a' szomorú történeteket visszonozót nyíltsággal közlék, monda Szívkinja: „Adjunk hálákat most a' gondviselésnek melly mindnyájunkat egyesített, 's most csak azon szerencsére fordítsuk figyelmünket, melly reánk várakozik. Mihelyt Ganem egészen felgyógyul, anyjával és testvérével együtt a' chalif színe előtt fog megjelenni; mivel azonban mostani állapotok nem engedi meg, hogy magatokat nála mutassátok, megteszem ez iránt a' szükséges

rendeléseket; kérlek, csak néhány pillanattig várjatok.“

E' szavak után eltávoztak, a' palotába mene, 's rövid időn ismét visszatért egy, ezer arannyal teli zacskóval. E' zacskót a' díszművesnek adá azon kéréssel, hogy vásároljon Szív hatalom és anyja számára ruhákat. A' tisztos díszműves, ki jó ízléssel bíró férfi volt, igen szépeket választá ki, és csak hamar testhöz idomoztatá. Három nap mulva készen voltak, és mivel Ganem a' kísételésre elég erősnek érzé magát, ő is utnak indult. De ugyan azon napon, mellyen a' chalifnak tisztelkedni akart, 's anyjával és Szív hatalommal az ajtó küszöbén már már kilépni akart, Giafar nagyvezér a' díszműves házába jött.

E' minister, ki lóbaton 's számos követtséggel érkezett, a' bejövethél így szólott Ganemhez: „Uram! én az igaz hitűek uralkodójának a' te 's az én uramnak nevében jövök. Az a' parancsolat, mellyet a' kaliftól vevék, igen különbözik amattól, mellynek emlékezetét benned vissza idézni nem szándékom: én azért jövök, hogy téged a' kalifhoz kísérjelek, előtte bemutatlak, ki igen ohajt latni.“ Ganem a' nagyvezérnek e' felszólítására mély maga meghajtással felelt, a' kalifnak ménaklából hozott lóra felült, mellyet igen nagy ügyességgel 's il'edelemmel igazgatott. Az anya és leányzó egy nő öszvérré ült, 's azon közben, hogy Szívkinja, ki hasonlag nő öszvérré ült, ezeket mellékuton a' fejdelemhez vezette, Giafar Ganemet egy másikon

vivé egészen az elő csarnokig. Ekkor be-
léptek a' nagyterembe, a' chalif királyi szé-
kén ült, körül vevék az emirek, vezérek,
a' poroszlók feje, 's más nagyok, Arábiá-
ból, Persiából, Egyiptomból, Afrikából,
Syriából 's többi tartományaiból, az idege-
neket nem is érintvéa.

Midőn a' nagyvezér Ganemet egészen
a' trón' elébe vezette, az ifju kereskedő
arczczal földre borult, azután víszont fölkel,
's egy szép rögtön költött megszólító be-
szédet mondott versekben, melly az egész
udvar előtt tetszést nyere. E' beszédet vé-
gezvén, a' chalif közelebb járatá magához
's monda hozzá: „Örülök látásodon, hogy
saját ajkaidról érthessem, hol 's mint lelé
kegyencznőmre, valamint azt is, mit mive'
tél érte mindent.“ Ganem teljesíté a'
chalif akaratját, és pedig olly ártatlan
nyíltsággal, hogy a' chalifban őszinte szí-
véről utósó kétsége is eloszlott. A' fejde-
lem erre egy igen gazdag ruhát adata reá,
a' mint szokás mindazokra adatni, kiket az
ország' feje magánál elfogad, 's azután így
szólott hozzá: „Ganem, én akarom, hogy
udvaromban maradj“ — Igazhitűek uralko-
dója — felele az ifju kereskedő — szol-
gának nincs más akaratja, csak uráé, kitől
java és élete függ.“ A' chalif Ganem' fe-
leletével igen megelégedék 's számára igen
jeles esztendei fizetést rendelt. Erre leszállt
a' trónusról, inte a' nagyvezérnek és Ga-
nemnek, hogy egyedül kövessék őt, 's be-
ment magányos termébe.

Mivel nem kételkedett, hogy Szívkinja

is Abu Aibu özvegyével 's leányával hozzá közel lesznek, tehát maga elébe jöveté őket. Ezek leborultak színe előtt. Ő parancsola hogy keljenek fel, és szívhatalmot olly szépnek lelé, hogy miután figyelmesen megtekintette, így szólott hozzá: „sajnálom, hogy illy szeretetre méltó alakkal olly méltatlanul bántam, és annyira sajnálom, hogy el nem mulaszthatom neked olly mértékben elégtételt szerezni, melly felülmulhassa a' rajtad esett bántalmat. Én ezennel nőmmé választlak 's ez legyen egyszer'smind Sobeidé büntetése, ki ez által szerencséd kuffeje lesz, a' mint kiállott szenvedésidnek első forrása volt. De ez még nem elég — szóla Ganem anyjához fordulva, — te asszonyom még életed' szép nyarában vagy, 's azt gondolom, hogy a' házassági öszveköttetést nagyvezéremmel nem fogod megvetni. — Én neked férjül adom Giasart, 's neked Szívkinja Ganemet; jöjön tüstént egy kadi 's jöjenek tanúk, hogy a' három házassági egyesség' feltétessék 's alá is irassék.“ Ganem elébe akará a' chalifnak terjeszteni, hogy huga eléggé megtiszteltnek fogná azáltal érezni magát, ha a' kedvencz nők sorába veendi fel; de a' fejdelem Szívhatalmot egyáltalában hitvesének kívánta.

A' chalif e' történetet rendkívülinek találta, 's e' végett egy jeles történetirónak meghagyá, azt legkisebb körülményiben is följegyezni. A' könyv azután kínstárába tétetett le, honnan az sok másolt példányokban a' világra elterjedett.

Midőn Scheherasade, Ganemnek Abu Aibu fiának történetét végig beszélé, az indiai Sultán megvallotta, hogy neki annak hallása különös örömet szerzett „Uram! — válaszolt erre a' sultánné — mivel e' történet fölségedet édesen mulata, méltóztessék Harun Arreschyd' kalandjait is kegyesen meghallgatni, ezek sem lesznek kevésbe kedvesek.

Schachriar az ajánlást elfogadta; de mivel már viradni kezdett, az elbeszélés jövő éjszakára maradt. A' sultánné ekkor így kezdé beszélni a' történetet:

HARUN ARRESCHID CHALIF KALANDJAI.

Isméretes lesz felséged előtt, 's talán ön magán is tapasztalhatta már, hogy néha oly rendkívül vidám kedvű az ember, hogy ezen víg kedvét minden találkozóval közli, vagy legalább szívesen részt vesz az övében. Néha ellenben oly mély komolyságba merültnék tapasztalja magát, hogy önmagának is terhére van, 's ha ilyenkor valaki kérdené tőlünk okát, mi azt sem megmondani, sem akármilly fáradsággal is felfedezni nem bírnók.

Illyforma elmerültségbe sűyedett volt egykor a' chalif is, midőn hív nagyvezére, Giasar, előtte megjelent. A' minister egyedül lelte, a' mi ritkán történt, 's midőn feléje közeledéskor észrevenné, hogy komolyságában elmerülve még fel sem tekinté, várakozólag állameg sokáig, míg pillanatjára méltatná.

Végre a' chalif feltekinte, 's Giafarra néze; de hamar lesüté ismét szemeit, 's elébbi helyzetében marada, még pedig olly feszesen mint az előtt.

A' nagyvezér a' chalif tekintetében nem vévén észre semmi őt érdekelhető személyes bosszúságot, végre megszólamlék, mondván: „Igaz hitüek uralkodója, meg fogja engedni felséged azon kérdésemet, honnan van azon komolysága, mellyet ma mutat, holott egyébkor olly távol látszik attól lenni?“

„Vezér; igaz“ mond a' chalif, helyzetét változtatva, „hogy különbben nem vagyok reá épen hajlandó, 's ha nem jövé, jelen komolyságomat észre sem vettem volna, mellyben azomban egy szempillantásig sem akarok tovább maradni. Ha talán nem valami különös ok vezetete hozzám, kedves lenne előttem, ha mulattatásomra kigondalnál valamit.“

„Igaz hitüek uralkodója,“ felelt erre Giafar nagyvezér, csupán kötelességem vezérle ide, 's bátorkodom felségedet emlékeztetni arra, hogy önmaga tevé kötelességévé a' fővárosban és annak környékén a' jó rendre személyesen felvigyázni. Ma van épen azon nap, mellyet előre elhatároza e' végre, 's ez egyúttal a' legjobb alkalom a' különbbeni derültségét homályosító fellegek' elűzésére.“

„Egészen el is felejtém,“ mond a' chalif, „és te épen jókor emlékeztetsz reá. Menj tehát, és öltözzél álruhába, mig az alatt magam is az! teadem.“

Mindenik kereskedői köntöst ölte magára, 's ezen áruhában menének ki együtt a' palota kertnek egy titkos ajtaján a' szabadra. A' kapuktól jó távolságban körülkerülték a' várost Euphrates *) partjáig, a' nélkül hogy valamit vennének észre, a' mi a' jó rend ellen volna. Az első elő talált csónakon általkeltek a' folyón, a' város másik felét is körülkerülték kívül, 's azután a' város két részét öszveköthő hidnak vették útjokat.

A' hidon menvén, annak végében egy világtalan öreg embert találtak, ki alamizsnát kére tőlök. A' chalif feléje fordulva egy aranyat nyoma markába.

A' világtalan azonnal megfogá kezét 's őtet feltartóztatva, mondá:

„Könyörűletes férjfiu, akár ki légyen kegyelmed, ki a' mindenható sugaltából nekem ezen alamizsnát nyujtja, meg ne tagadja tőlem azon kegyelmet, mellyért kérem, hogy t. i. üssön pofon, mert megérdemlem, sőt talán még keményebb büntetést is.“

Ezen szavak után elbocsátá a' chalif kezét, hogy ez pofon üthesse véle; attól tartván azonban, nehogy e' nélkül távozzék el tőle, megfogta ruháját.

A' chalif, ki a' világtalan kérelmén 's magaviseletén egészen elbámúlt, monda hozzá: „Jó ember, kérésedet nem teljesíthetem. Fogok őrizkedni, nehogy alamizsnám érdemrészét, olly rossz bánásmóddal, millyet te kívánsz tőlem, ismét megsem-

misitsem.“ 'S ezen szavaknál erővel törekedék a' világtalantól menekedni.

A' világtalan, ki régidőtől fogva tett tapasztalásaiból e' pontra nézve, jötevéje' részéről vonakodást gyaníta, még inkább erősködék őt letartóztatni, egyszer'smind mondván: „Uram! bocsásson meg bátorságomért 's erősködésemért. Vagy üssön pofon, vagy vegye vissza adományát; én csak ezen feltétel alatt vehetem el, ha csak egy a' mindenhatónak tett szent fogadásomat meg nem akarom szegni, 's tudná az okát, bizonynyára egyet értene velem, hogy e' büntetés igen csekély.

HÁROMSZÁZ ÖTVENÖTÖDIK ÉJSZAKA.

A' chalif, ki nem akará magát tovább tartóztatni, engede a' világtalan halálkodásának, 's arczul csapá könnyeden. A' vak köszönve, 's őtet áldva azonnal elereszté. A' chalif a' nagyvezérrel tovább indult; de alig haladtak néhány lépésnyit, mondá vezérének: „Igen fontos lehet azon ok, melly ezen világtalant ilyen magaviselésre készíti mindazok eránt, kik neki alamizsnát adnak. Szeretném közelebbről tudni. Azért fordúlj vissza gyorsan, mondd meg neki, ki vagyok, és hogy el ne múlassza holnap a' déleesti

imádság' táján a' palotában megjelenni, mivel szólni akarok vele."

A' nagyvezér azonnal vissza fordult, a' vaknak alamizsnát és erre egy pofoncsapást ada, 's minekutána elvégzé izenetét, vissza sietett a' chalifhoz.

Vissza tértek a' városba, 's midőn egy piaczon keresztül mennének, sok nézőre találtak, kik egy fiatal, 's tisztességesen öltözködött férjfiut néztek, ki egy kanczán ült, mellyet szélnék eresztett zabolával zaklatott a' piaczon köröskörül, és sarkantyúival 's ostorával szünet nélkül olly kegyetlenül kínozza, hogy a' tajtéktól 's vértől egészen el vala borítva.

A' chalif, ki a' fiatal ember embertelenségén egészen elbámúla, megállott, hogy megkérdezzé, mi okból kínozza kanczáját annyira, 's azt nyeré feleletül, hogy azt senki sem tudja, hogy azonban már hosszabb idő óta ismétli ezen kegyetlen gyakorlást naponként ugyan azon idő tájban.

Tovább indultak, 's a' chalif mondá nagyvezéréhez, hogy jegyezze meg magának a' piacdot, és el ne felejtse e' fiatal embert holnap ugyan azon időre magához rendelni, mind a' vakot.

Minekelőtte palotájához ért volna még a' chalif, egy utczában, mellyen már régen nem ment volt keresztül, megpillanta egy újonnan épült házat, mellyet ő az udvar' valamellyik nagyja' házának vélt. Megkérde nagyvezérét, tudná-e kié? Mire ez mondá, hogy nem tudja ugyan, de megtudakolhatja.

Valósággal megis kérde egy szomszédot, ki neki azt monda, hogy ezen ház Kodjah Hassané, kit Alhabbalnak neveznek kötélgyártó mesterségéről, 's hogy maga is látta még, midőn azt nagy szegénységben űzte, azonban, — a' nélkül hogy tudhatnák, mi módon — annyira meg gazdagodott, hogy ezen gyönyörű épület költségeit igen jól győzhetie.

A' nagyvezér most a' chalif után siet, 's tudósítá a' felől, a' mit megtudhata. „Szeretnék ezen Kodjak Hassan Alhabbalal szólni,“ mond a' chalif; eredj, 's mondd neki, hogy ő is jelenjék meg palotámban holnap ugyan akkor, midőn a' többiekettő.“ A' nagyvezér teljesíté a' chalif parancsolatját.

Másnap déleesti imádság után szobájába lépe a' chalif, 's a' nagyvezér azonnal bemutatá neki az említett három személyt.

Mind a' három leborúlt fejedelmi széke előtt, 's midőn ismét felkeltek, kérdé a' chalif a' vakot, mi a' neve?

„Az én nevem Baba Abdallah“ mond a' vak.

„Baba Abdallah,“ folytatá a' chalif, „azon mód, mellyel alamizsnát kértél tőlem, olly különösnek tetszett előttem tegnap, hogy én, ha bizonyos okok nem tartóztattak volna, bizonyára örizkedtem volna kivánságod teljesítésétől, hanem inkább meggátoltalak volna azon szempillantástól fogva, a' világnak illy botránkoztató magadvisedében. Azért ide hívatlak, hogy megtudjam tőled, mi okon

tettél olly meggondolatlan fogadást, 's majd csak abból, a' mit közlendesz vélem e' felől, fogom megítélhetni, jól cselekedtél-e, 's továbbra is meg engedhetem-e azon magadvisedete módját, melly olly rossz például látszik szolgálni. Mondd meg azért tartozkodás nélkül, hogyan jutott eszedbe ezen vad gondolat; semmit el ne titkolj, mert én minden esetre tudni akarom.

Baba Abdallah, ki ezen intéstől megszeppent, ismét arczára borúlt a' chalif' fejedelmi széke előtt, 's midőn ismét felkelt, ezeket mondá: „Igaz hitűek uralkodója! mély alázattal esdeklem bocsánatért felséged előtt abbeli merészségemért, mellyel olly dolgot bátorkodtam kérni, 's erősködve kieszközleni, melly a' józan észszel ellenkezni látszik. Elismerem vétke-
met; mivel azonban felségedet akkor még nem ismertem, kegyelmért esdekelve reményelem, hogy tekintetbe veendi ez okot. A' mi ama' magamvisedetet illeti, mellyet felséged esztelenségnek méltoztatik tekinteni, megvallom, hogy az valósággal az is, és hogy a' világ annak is fogja azt tekinteni, a' mindenható szemében azonban csak igen csekély elégtétel egy rettentő nagy bűnért, mellyet elkövettem, 's mellyért eleget nem fogok tehetni soha, ha sorjában valamennyi halandó pofon ütne is. Felsőged ön maga fog róla ítéletet tehetni, ha történetem elbeszélésével megfogtam mutatni, miben áll ezen rettenetes bűn.

HÁROMSZÁZ ÖTVENHATODIK ÉJSZAKA.

A' világtalan Baba Abdallah története.

„Igaz hitűek uralkodója“ folytata Baba Abdallah, én Bagdadban születtem. Atyám és anyám után, kik kevés napok alatt meghaltak egymásután, maradt rám egy kis örökség. Noh koromra nézve még nem sok évet haladtam, mégsem vettem úgy hasznát, mint a' fiatal emberek rendszerint szokták, kik az illyet rövid idő mulva felesleges fényűzésben vagy lakozásokkal pazarlják el; hanem inkább semmit sem mulaszték el, hogy reáfordított szorgalmam, gondom 's iparkodásom után szaporithassam. Ekként végre annyira meggazdagodtam, hogy tulajdon magamnak volt nyolczvan tévém, mellyeket utazó kalmároknak bérlék ki, 's mellyek nekem felséged tágos birodalmainak különböző tartományaiba tett utazásaimnál nagy sommikát hoztak be.

Midőn egykor ezen szerencsém virágában, 's a' legnagyobb kívánsággal még több gazdagság után, Balsorából üresen térék vissza tevéimmal, mellyeken odamenet Indiába hajón viendő portékákat szállítottam, 's mellyeket most egy lakatlan pusztán, hol a' szép legelő miatt tanyát ütöttem, épen legelteték, megszólíta egy barát (dervisch) ki Balsorába gyalogola, 's péhenés kedvéért mellém telepedék. Én megkérdém,

honnan jó, 's hova megy? Ó viszont ugyan azt kérdé tőlem, 's minekutána tudni vágyásunkat kölcsönösen kielégítők, felosztánk magunk között ennivalónkat, 's együtt falatozánk.

Evés közben különbféle érdeknélküli tárgyokról beszélgeténk, 's a' barát többek között beszélé nekem, hogy nyugvó helyüinktől nem igen messze, tudna egy helyet, hol olly temérdek sok kincs van, hogy, ha abból annyit venne is el az ember, a' mennyit elbírna nyolczvan tevém, még sem vennék észre, hogy abból valami elvétetett.

Ezen jó hír engem meglepe, 's örvendzete is egy úttal. Azon örömtől, melyet belsőmben éreztem e' miatt, egészen magamon kívül valék. Én a' barátot nem tartám képesnek arra, hogy engem e' dologban mesével mulasson; azért nyakába borulék, 's mondam hozzá: „Jó barát, igen jól látom, hogy keveset aggódol e' világ kincseiről, mire használhat neked ezen kincsnek tudása? Te csak magad vagy, 's így csak igen keveset vihetsz el belőle. Mutasd meg nekem tehát, hol van, 's én a' nyolczvan tevémet megterhelem vele, 's magam fogok azután közülök egyet neked ajándékozni, köszönetül azon jóért 's örömért, melyet nekem az által okozandasz.“

Igaz, hogy csak igen kevés volt, a' mivel megkináltam, nekem azonban igen soknak tetszett, azon pénzvágynál fogva, melly bennem ezen kinyilatkozás óta el-

hatalmazott, 's nekem a' még megmaradó hetven kilencz teve tehernyi, melly még megmaradt, semminek sem tetszett, ahhoz véve, mellytől magamat megfosztanom, 's neki által engednem kellene.

A' barát, ki a' gazdagságokra szenvedelmes vágyódásomat észre vette, mind a' mellett is nem ütközött meg ezen olly annyira arány nélküli ajánlason, mint épen tevék neki, hanem egész lelki esendességgel mondá hozzám: „Áyámfia, magad látod, milly rossz arányban áll ajánlásod azon jótéteményhez, mellyet ölem kívánsz. Hiszen nem voltam kéntelen ezen kincsről beszélni, 's titkomat inkább magamnak tarthattam volna meg; azonban pedig az, a' mit felőle veled jó szívüleg közlöttem, legalább bizonyosága lesz azon jó szándékomnak, mellyel neked tetszeni kívántam, és az által, hogy kölcsönös szerencsénket alapítám, nálad jó emlékezetben maradhassak. Én tehát neked egy igazságosabb és helyesebb ajánlást teszek, 's magad lássad, fog-e neked tetszeni. Te mondád „folytatá a' barát,“ hogy nyolczvan tevéd van. Én tehát kész vagyok téged a' kincshez vezetni, 's ott veled annyi aranyat és drága köveket rakni reájok, a' mennyit csak elbirnak, azon feltétel alatt, ha illendően megrakodtunk, te nekem tevéid felét a' rajtok lévő kincscsel együtt által engeded, 's magadnak csak a' másik felét tartod vissza, mire azután elválunk, úgy, hogy mindenik oda vezethesse tevéit, a' hova neki tetszik. Látod, hogy ezen osz-

tozás egészen megegyezik az illendőséggel, 's ha nekem negyven tevét ajándékozsz, tőlem helyette annyit kapsz, hogy azon magadnak ezer más tevét is vehetsz."

Nem tagadhatám, hogy a' barátanak ajánlása igen igazságos. Azonban, a' nélkül hogy gondolkodtam volna azon temérdek kincsekről, mellyek nekem ezen egyezésnél fogva juthattak, tevém' felének által engedését nagy veszteségként néztem, kivált ha meggondolám, hogy a' barát szintolly gazdag leend, mint én. Elég ahhoz, én márig is háládatlansággal köszönék meg egy önként való jótéteményt, mellyet azon-túl a' baráttól még nem is kaptam volt. Itt azonban nem sok idő maradt a' tanakodásra. Vagy el kelle fogadnom az ajánlást, vagy elkészülnöm egy holtom napjáig tartó bánkódásra a' miatt, hogy magam hibája által szalaszték el egy alkalmat, mellynél tetemesen meggazdagodhattam volna.

Én tehát azonnal öszvehajtam tevéimet. 's így megindulánk. Minekutána így haladtunk egy darabig, egy igen bőv völgyhöz értünk, mellynek bejárása azomban igen szűk és keskeny vala. Tevéim csak egyenként mehettek rajta keresztül; 's a' miat tágult a' vidék, úgy lett ismét lehetségessé hogy a' legjobb rendben haladhassanak. A' két hegy, melly a' völgyet képezé, 's hátul félkörösen zárá, egyébránt olly magas, meredek, és járhatatlan vala, hogy nem kellett attól tartanunk, hogy ott valamely halandó megláthasson.

Midőn megérkeztünk a' két hegyközé, szól hozzám a' barát: „Most ne menjünk már tovább; állítsd meg tevéidet, 's fektesd azokat álló helyökön hasra, hogy fáradság nélkül megterhelhessük, 's ha ezt megtevéd, a' kincs felnyitásához fogok.

Megtévéen azt, a' mit a' barát mondott, magam is utána menék. Csiholó szerszámmal egyik kézben, egy kevés száraz gallyat szedegetett őszve, hogy tüzet rakhasson. Mihelyt ez égett, egy kevés tűmjénfélét hinte bele, néhány szavakat mormogva hozzá, mellyeket én nem érték. Azonnal sűrű füst kerekedett fel belőle. Ő ezen füstöt elosztá, 's ekkor a' sziklában, melly a' két hegy között meredeken igen magasra felnyúlt, noha abban semminemű nyílásnak még csak nyoma látszott, egyszerre még is egy igen nagy támadott, melly kapu' forma volt két kapu szárnynyal 's csudálatos mesterséggel volt a' sziklába készítve.

Ezen nyílásonáltal egy a' sziklába vágott nagy térségben gyönyörű palotát szemlélénk, melly inkább valami lelkek, mint emberi kezek munkamivének tetszett lenni, mert nem is látszott lehetségesnek, hogy emberek illy merész és csodálni való dologra csak gondolatban is vetemedhettek volna.

Azonban, oh igaz hitűek uralkodója! ezen észrevételt csak most teszem még fel séged előtt, és nem tettem akkor mindjárt. Sőt azon mérhetetlen gazdagságokat sem csudáltam, mellyek ott minden felől sze-

meimbe ötlöttek, hanem, a' nélkül hogy ezen temérdek kincsek czélirányos elosztásán elmélkedtem volna, hanem valamint a' brédájára lecsapó sas, az előttem lévő legelső rakás aranynak estem, 's abból, egy épen felkapott zsákba annyit kezdettem rakni, a' mennyit csak elbírhatsz vélttem. A' zsákok igen nagyok valának, 's én szerettem volna egészen megtölteni, azonban még is kénytelen voltam tevéim erejével néminemű arányba hozni.

A' barát szintúgy tett, mint én; azonban észre vevém, hogy inkább a' drága kövek után kapkodott, 's midőn nekem annak okát megmondotta, követém példáját, 's mi sokkal több drága köveket vittünk magunkkal, mint vert aranyat. Végre minden zsákuunkat tele töltők, 's felrakók tevéinkre, miután nem volt egyéb hátra, mint a' kincset bezárni, 's elindulni.

HÁROMSZÁZ ÖTVENHETEDIK

ÉJSZAKA.

Minekelőtte elindulánk, még egyszer bement a' barát a' kincshez, 's minthogy abban több, aranyból 's más drága anyagokból mesterségesen készült edények valának, észre vevém, hogy ezen edények egyikéből kivett egy kis, előttem ismeretlen fából készült sze enczét, 's keblébe

dugta, minekutána nekem megmutatta, hogy abban csak valami hajkenőcs féle van.

A' barát annakutána ismétle a' felnyitáskor tett szertarsásait, 's minekutána bizonyos szavakat mondott volna, ismét bétévődött a' kincstár, 's a' szikla úgy álla előttünk, mint azelőtt.

Erre tevéinket fel hagyánk kelni, 's felosztánk magunk között. Én azon negyven elébe állottam, mellyet magamnak kiválasztottam, a' barát pedig azon többi elébe, mellyet neki által engedtem.

Ezután ismét kimenénk a' szorúlaton, mellyen bejövénk, 's így ballagánk egymással a' nagy országútig, hol el akaránk válni, a' barát t. i. hogy Balsora felé folytassa útját, magam pedig, hogy haza térjek Bagdadba. Hogy megköszönhessem illy nagy jótéteményét, a' leghathatósabb kifejezésekkel, 's hálálkodásom legbuzgóbb fogadásaival éltem, hogy engem választott minden többi halandó közül ki, e' temérdek kincsekben való részesítésre. Erre igen szívesen megölelkezénk, 's minekutána egymásnak minden jókat kívántunk, mind-egyik útjának indúlt.

Alig haladtam néhány lépésnyire, hogy tevéimet, mellyek az alatt kimutatott útkon előre haladtak, ismét elérhessem, midőn a' háládatlanság és irigység rossz lelke, keblemben fészkelődött. Töprenkedtem elvesztett negyven tevémen, de még inkább a' rajtok lévő gazdagságán. „A' barátoknak,“ így gondolkodék, „mind ezen drágaságokra nincsen szüksége; hiszen ő

tetszése szerint parancsolhat az egész kincs-
 csel, 's abból annyit vehet, a' mennyit
 akar." Én tehát a' legfeketébb háladatlan-
 ságot forralva, egyszerre eltökélém ma-
 gamban, hogy tevéit terhestül elszedem.

Tervem végrehajtása végett legelőbb
 megállítám tevéimet, 's azután a' barát
 után szaladtam, kinek egész erőmből utána
 kiálték, mintha még valami mondandóm
 volna neki; egyúttal jegyek által érté-
 sére adám, hogy ő is állítsa megtevéit,
 's várjon rám. Meghallá kiáltásomat, 's
 megállá.

Midőn utólrtem, mondám neki:
 „Atyámfia! alig hagytalak el, midőn meg-
 gondolék valamit, mi előbb eszembe nem
 jutott, 's miről talán magad sem gondol-
 kodtál az előtt. Te igen jó barát vagy, 's
 egy csendes, minden földi gondoktól, 's
 egyéb foglalatosságoktól, azt kivéve, hogy
 istennek szolgálj, szabad élethez vagy
 szokva. Te bizonyly nem fogod tudni,
 milly terhet vállaltál magadra, midőn által
 vettél illy számos tevét. Ha fogadnád ta-
 nácsomat, csak harminczat vinnél el ma-
 gaddal, 's vélekedésem szerint még ezek-
 nek vezetésével is elég bajod lesz. E' te-
 kintetből bizhatol bennem, mert nekem e'
 dologban van tapasztalásom.

„Úgy vélem, igazságod van“ mond a'
 barát, ki látá, hogy nem igen tagadhat
 meg tőlem valamit, „'s megvallom,“ foly-
 tatá, hogy erről valóban nem gondolkod-
 tam. Arról, a' mit itt mondasz, már való-
 ban nyugtalankodni is kezdtem. Azért vá-

laszsz magadnak ki közülök tízet, 's vezesd el Isten nevében."

Én tehát kiválaszték tízet, megtérítém 's többi tevém után eresztém. Valóban nem hittem, hogy a' barátot illy könnyen rábeszélhetem; ez telhetetlenségemet még inkább öregbité, 's kecsegtetem magamat, hogy talán baj nélkül kaphatok tőle még tízet.

A' helyett tehát, hogy a' gazdag ajándékot, mellyet épen ada, megköszöntem volna, így szóloftam hozzá tovább: „Atyámfia! azon részvételnél fogva, mellyel viseltetem nyugodalmad iránt, meg nem válhatom tőled, hogy figyelmessé ne tegyelek annak ismétli megfontolására, mi bajos harmincz tevével bálni, kivált olly embernek, mint te, ki az illyeshez épen nem szoktál. Sokkal nyúgodalmasabb lehetnél, ha engem még egyszer megajándékoznál úgy, mint csak az imént. Én neked ezt, mint könnyen általláthatod, nem annyira magam 's önhasznom miatt, mint inkább a' végre cselekszem hogy ez által neked nagyobb örömet szerezzek. Könnyítsd meg tehát terhedet még tíz tevével, 's add által azokat is nekem, mint olly embernek, ki szintolly könnyen bánik száz tevével, mint egygyel."

Beszédem kívánt foganatú volt, 's a' barát minden vonakodás nélkül általengedé a' tíz tevét, mellyet újra kívántam tőle, úgy, hogy neki nem maradt már több, csak húsz. Én tehát hatvan tevének birtokában voltam, mellyek terhének értéke jóval fe-

lál multa sok fejedelem gazdagságáét, 's így azt lehetne gondolni, hogy így végre megkellett lennem elégedve.

Azomban, oh igaz hitűek uralkodója! valamint a' vízkórságos, ki minél többet iszik, annál inkább szomjúzik, még hevesebben vágyakodtam, hogy a' barátnak maradt húsztévét is magamévá tegyem.

Megkettőztetém tehát buzgó kérésemet, esedezésemet és sürgetésemet, a' barátot arra venni, hogy a' húsból még tizet adjon, 's ő végre hajolt kérésemre. A' mi a' még nála lévő tiz tévét illeti, ezekért megölelém, megcsókolám, 's szentül kérésem, hogy meg ne tagadja tőlem, 's az által azon örökös kötelezettségeknek, mellyekkel iránta viseltetem, tegye fel a' koronát, hogy végre azon nyilatkoztatásával, hogy mindenre rá áll, örömemet teljesíté.

„Jó hasznát vedd azomban atyámfia!“ mond ő, „s emlékezzél meg arról mindig, hogy az Isten színtolly könnyen elveheti tőlünk a' gazdagságokat, a' mint azokat adta, ha nem fordítjuk szegények gyámlítására, kiket ő csak azért hágy szükségben, hogy a' gazdagoknak alkalmok legyen, alamizsnáik által nagyobb érdemeket szerezni ama' világra.“

Elvakúltságom olly nagy volt, hogy nem voltam képes illy üdvösséges tanácsot követni. Sőt meg sem elégedtem azzal, hogy magamat nyolczvan tevéim birtokában lenni láttam, 's tudtam, hogy lolly kincessel vannak megterhelve, mellyel nekem a' legboldogabb emberré kellett len-

nem; hanem eszembe jutott, hogy az a' kis szelencze kenőcs, mellyet a' barát magához vett, 's nekem megmutatott, valami sokkal nagyobb értékű lehet, mint mind azon kincsek, mellyeket neki köszönheték.

„A' hely, honnan a' barát elvevé,“ így okoskodám magamban, „'s azon nyugtalanság, mellyel annak birtokába jutni törekedék, gyanítatja velem, hogy az valami rejtélyest foglal magában.“

Ez engem annak megnyerése végett következőre indíta. Csak épen imént ölelém meg, 's búcsúztam el tőle. Azomban még egyszer feléje fordulék, 's mondtam neki: „Még egyet, mitevő leszs ama' kis kenőcs szelenczével? Olly csekély becsűnek látszik előttem,“ folytatám, „hogy nem is érdemes arra, hogy magaddal vigyed; kérlek tehát, ajándékozd nekem. Hiszen általjában véve egy barátnak, mint te, ki a' világ' hiúságairól egészen lemondott, úgy sem kell hajkenőcs.“

Adta volna az Isten, hogy ezen szelenczét megtagadta volna tőlem! Azomban, ha tenni akarta volna is, már nem lettem volna eléggé eszemen, 's azontúl erősebb is voltam nálánál, 's erősen eltökélve, annak magam' részére erővel való megszerzésére is, hogy meg legyek nyugtatva a' felől, nehogy valaki mondhassa, hogy ama csak legkevesebbet is kapott a' kincsből, — bár mennyi háládatossággal tartoztam is neki.

A' barát azomban, a' helyett hogy megtagadta volna tőlem, azonnal kihúzá keb-

léből, 's a' legnagyobb illendőséggel által adá nekem, mondván: „Itt van, atyámfia, nehogy még ez az egy is hibázzék teljes megelégedésedből. Ha szolgálhatok még más valamivel, csak mondd meg, én kész vagyok annak teljesítésére.“

HÁROMSZÁZ ÖTVENNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

Midőn a' szelencze kezeimben volt, ki nyitám, megtekintém a' kenőcsöt, 's mondtam hozzá. „Minthogy olly jószívű vagy, hogy ki sem fáradsz az irántam való szívessegekben, mondd meg kérlek, mi különös hasznát vehetni ezen kenőcsnek?“

„Az felettéb emlékezetre méltó és csudálatos“ mond a' barát, „Ha t. i. abbol egy keveset a' bal szemedre és szempilládra kensz, szemeid elébe tűnnek minden kincesek, mellyek a' föld kebelében rejtekeznek; ha pedig jobb szemedre kensz valamit belőle, megvakulsz.“

E' csudálatos fogamatot magamon kívántam tapasztalni, 's ezért, kezébe adván a' szelenczét, mondtam a' barátinak: „Nesze, 's kenj egy keveset a' kenőcsből bal szememre; te ahhoz jobban értesz mint én. Égek azon kívánságtól, azt magamon tapasztalni, a' mi nekem bihetetlennek tetszik.“

A' barát kész vala e' fáradságra. Be kelle hunynom bal szememet, 's ő rá kene egy keveset a' kenőcsből. Ez megléven, kinyitám szememet, 's látám hogy igazat mondott. Én valósággal temérdek számú kincstárakat szemlélek meg, mellyek olly temérdek és számtalanféle kincsekkel valának megtelve, hogy lehetlenség lenne, azokat mind egyenként előadnom. Mivel azonban jobb szememet kézzel erősen be kelle fognom, 's én ezt eluntam, megkérém a' barátot, hogy ezen kenőcsből a' jobb szememre is kenjen egy keveset.

„Azt is megteszem ugyan,“ mond a' barát, „azokban nem szabad megfeledkezned arról, a' mit csak az imént mondtam, hogy mihelyt csak egy keveset tessz belőle jobb szemedre, azonnal megvakulsz tőle. A' kenőcsnek már egyszer meg van ezen ereje, 's e'hez kell magadat tartanod.“

A' helyett, hogy elhittem volna, hogy a' barát igazat szól, inkább azt képzeltem magamban, hogy alatta még más titok is lappang, mellyet nem akar velem tudatni.

„Atyamfia“ mondám hozzá, „jól látom, hogy elakarsz ámitani; hiszen természetellenvaló volna, ha egy és ugyanazon kenőcs két épen ellenkező fogantatást szülne.“

„S még is egészen úgy van a' dolog, a' mint neked mondom,“ felel a' barát, az Isten nevét híva tanúbizonyságul, „'s elhiheted szavamra, mert én az igazságot sohasem vagyok képes eltagadni.“

Én

Én a' barát szavának, ki velem mint becsületes ember szólott, nem akarék hinni; azon telhetetlen kívánás, hogy a' föld minden kincseit ön tetszésem szerint nézhessem, 's azokkal talán, valahányszor kedvem telnék, élhessek, azt tevé, hogy sem nem hallgattam óvó intéseire, sem pedig egy dolgot el nem akarék hinni, melly — mint nem sokára azután legnagyobb szerencsétlenségemre tapasztalám, — csak igen is igaz volt.

Belém fészkelte előítéletemben azt hitetém el magammal, hogy ezen kenőcs, ha bal szemre kenve olly erejű, hogy a' föld minden kincseit láttatja, jobb szemem használva talán azon erővel bir, hogy azokkal azonnal kívánságom szerint parancsolhatok. Ezen gondolatomban erősködve unszolám a' barátot, hogy kenjen valamit a' jobb szememre; ő azonban állhatatosan vonakodék annak teljesítéstől.

„Minekutána ennyi jót tettem véled atyámfia mondd ő hozzám, „rá nem vehetem magamat, hogy neked illy szörnyű boldogtalanságot okozzak. Fontold meg magad, milly szerencsétlenség a' szeme világtól megfosztva lenni, 's ne helyez azon szomorú kénytelenségbe, hogy olly dologban tegyek eleget kívánságodnak, mellyet holtd napjáig siratná.“

Én megátalkodásomban végsőre vete-medtem. „Atyámfia, mondám hozzá eléggé kemény hangon, „kérlek, hagyj fel mindazon nehézségekkel, mellyeket itt teszsz nekem; te nekem nagy lelküleg megtettél

mindent, a' mit tőled addig kértem, azt akarod most, hogy illy szembe sem tűnő csekélység miatt megelegetlenül váljam el tőled? Isten nevében, tedd meg ezen utósó kegyességet is velem, Akar mi legyen is következése, soha sem foglak okolni, hanem annak oka mindig rám fog háramlani.“

A' barát minden lehetséges módon próbált ellentállani, de midőn látná, hogy képes volnék rajta erőt venni, mondá: „Mint-hogy már épen okvetetlenül akarod, megteszem kívánságodat.“

Ekkor vett egy keveset ezen veszélyt-hozó kenőcsből, 's a' jobb szememre kenté, mellyet erősen behunytam. De fájdalom, midőn ismét felnyitám, nem láttam szemem előtt egyebet sűrű setéségnél, 's én folyvást vak maradtam, a' mint látod.“

„Oh szerencsétlen barát.“ Kialték azonnal, „a' mit mondottál, csak igen is igaz! Boldogtalan kíváncsiság“ tevém hozzá, telhetetlen gazdagságok után való vágyakodás, a' szerencsétlenségnek milly örvényébe döntöttetek engem! Érzem ugyan, hogy ezt mind magam okoztam magamnak; azonban, kedves atyámfia“ szólék a' barát felé fordúlva, ki te olly adakozó és jól tévő vagy, nincsen annyi csudatévő titkaid között egy is, melly nekem szemeim világát ismét vissza adná?“

„Boldogtalan“ felel nekem erre a' barát, „hogy ezen szerencsétlenséget el nem kerülted, bizonyára nem hibám; neked azonban most csak az jutott, a' mit

megérdemlettél, 's szíved vaksága tested világtalanságát okozta. Igaz, hogy bírok titkokkal; ezt te azon rövid idő alatt, hogy együtt vagyunk, könnyen észrevehetted; azonban egyet sem ismerek, melly szemed világát ismét vissza adhatná. Ha gondolod, hogy van még egy olyan is, folyamodjál az Istenhez; csak ő adhatja neked azt ismét vissza. Ő neked olly kincseket adott, mellyekre nem valál érdemes; ő azoktól most ismét megfoszta, 's általam olly emberekre juttatja, kik nem lesznek olly haládatlanok mint te."

A' barát egy szót sem szóla többé, 's én sem bírtam neki felelni egy szót is. Ő most zavarodásomban, 's egy leirhatatlan mély fájdalomba merülten, elbagya, 's minnekutána nyolczvan tevémet összevegyűjté, maga előtt hajtá azokat, 's folytató utját Balsora fele.

HÁROMSZÁZ ÖTVENKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

Rimánykodám neki, hogy ne hagyna el ezen szerencsétlen állapotomban, 's vezetne legalább a' legelső karavánig; de ő siket marada kérésim 's jajgatásim éránt. Illy móddal megfosztva szemeim világától, 's mindentől, a' mivel e' világon bírtam,

éhség és szomorúság miatt meghaltam volna, ha egy karaván, melly Balsorából jött, fel nem vett, 's Bagdadba nem vitt volna.

Olly helyzetből, melly, ha mindjárt nem hatalomra 's erőre is, de legalább gazdagságra 's fényre nézve, engem fejedelmek sorába állíta, egyszerre gyám nélkül látam magamat koldúsbotra jutni. Kénytelen valék alamizsnáért esedezni, a' mit eddig tettem is; de hogy Isten ellenvaló vétkemért lakoljak, egyúttal azon büntetést is szabtam magamnak, hogy minden jóttevőtől, ki könyörül nyomorúságomon, egy pofoncsapást kapjak.

Ez az oka, oh igaz hitűek uralkodója! ama' magamviseletének, melly felséged előtt tegnap olly különösnek tetszett, 's rámtalán haragját is háritatta. Bocsánatot kérek még egyszer, mint rabszolgája, és szívesen alaja vetem magamat minden bűnetésnek mellyet megérdemlettem. Ha azonban felségednek tetszenék, bűnbánatomról ítéletet hozni, meg vagyok róla győződve, hogy igen csekélynek, 's messze bűnöm alatt lévőnek fogja felséged találni.

Minekutána elbeszélte a' világta'an történeteit, mondá a' chalif hozzá: „Baba Abdallah, bűnöd nagy; azonban, hála az Istennek, hogy általláttad annak nagyságát, 's magadra azért ezen nyilvános elégtételt szabta. Ez már most elég: ezután magadban gyakorold ezen bűnbánásodat; 's el ne málaszd semmi imádságodban, mellyet hitbéli kötelességből teszesz mindennap, hogy ötet bocsánatért kérd; 's hogy ettől

életed fentartásáról való gondoskodásod el ne vonjon, egész életedre kiszabok egy alamizsnát, mellyet neked nagy vezérem kiadatand. Azért el ne távozzál, 's várakozzál, míg parancsom teljesíté.“

Ezen szavaknál leborúlt Baba Abdallah az uralkodó fejedelmi széke előtt, 's felkelvén, minden kigondolható szerencsét 's boldogságot kívánt neki.

Harun Arreschid chalif, megelégedve Baba Abdallah és a' barát történeteivel, a' fiatal ember felé fordúlt, kit kanczájával látta olly rosszul bánni, 's szintűgy megkérdezte tőle nevét, mint a' vaktól. A' fiatal ember mondá neki, hogy neve Sidi Numan.

„Sidi Numan“ mond erre a' chalif hozzá „én életemben már sok lovat láttam nyereg alá szoktatni, 's magam is szoktattam már, de még egyet sem, olly kegyetlenül ütni verni, mint te tegnap az utcán, 's minden nézők botránkoztatására, kik a' miatt hallhatólag morogtak, bántál kanczáddal. Én szint úgy megbotránkozám rajta, mint a' körülállók, 's nem sok hibázott, hogy — egészen egyébiránti szokásom ellenére — ki nem nyilatkoztattam magamat, pajkoságod félbeszakasztására. Mind a' mellett is külsőd nem mutat kegyetlen 's durva emberre. Sőt kész vagyok el hinni, hogy nem épen ok nélkül bántál vele így. Minthogy tudom, hogy ez nem volt először, 's te már hosszabb idő óta naponként kinezod így kanczádat, szeretném annak okát megtudni, 's azért idéztelek előmbbe, hogy azt

tőled megtoldjam. Fédezd fel azért előttem a' dolgot egész mivoltában, 's ne titkolj el tőlem semmit is."

Sidi Numan könnyen elérte, mit kíván tőle a' chalif; de ennek teljesítése őt a' legkinosb zavarodásba ejté. Több ízben változott színe, 's akarátja ellen látszott belőle a' zűrzavar, mellyben volt. Mind a' mellett megkellett vallani az okát. Ezért, minekelőtte megszólamlanék, leborúla a' chalif fejedelmi széke előtt, 's midőn ismét felkele, beszédhez akara fogni, hogy kiélegítse a' chalif újságvágyát; mindazáltal zavarodva hallgatott, nem annyira a' chalifnak, ki előtt megjelent, dicsősége, mint inkább teendő elbeszélése tartalmától rettenve meg.

Bármi nyughatatlanúl várta is különben a' chalif akarátja teljesítését, még sem mutatott haragot Sidi Numan hallgatásáért; mert azt vélé, hogy talán nincs elegendő bátorsága, előtte szólani, vagy hogy beszédének azon hangjától, mellyel megszólítá, szeppent meg, vagy hogy végre abban, a' mit elő kéne beszélnie, olly dolgok fordulnának elő, mellyeket inkább el szeretne hallgatni.

„Sidi Numan“ monda hozzá a' chalif bátorítására „szedd össze magad, 's képzeld úgy a' dolgot, mintha azt, a' mit kívántam, nem nekem, hanem valamellyik barátodnak, ki arra megkérne, kellene elbeszélned. Ha egyébiránt e' történetben ollyas valami foglaltatnék, a' mi neked zavart okoz, vagy mellyről gondolod hogy

engem megbánthatna, azt előre megbocsátom. Azért tehát ne nyugtalankodjál, beszélj bizvást, 's el ne titkolj előttem semmit is, épen úgy, mintha legjobb barátodat semlélnéd magad előtt."

Sidi Numan, kit a' chalif utósó szavai megnyugtatanak, végre megszólamlott, mondván: „Igaz hitűek uralkodója, bármi nagy légyen is a' zavarodás mellybe felséged közelében, 's fejedelmi széke' fénye előtt esik minden halandó, még is sokkal erősebbnek érzem magamat, hogy sem elhinném, hogy ezen tisztelő félelem annyira elbirna némitani, hogy a' felségednek tartozó engedelmesség ellen vétsek, vagy abban mit tőlem kívánna, tudósítással szolgálni ne tudnék. Ha nem merem is magam' legtökéletesb embernek állítani, még sem vagyok viszont olly roszakaratú, hogy csak valaha' is eszembe jutott volna legkissebb ollyas valamit a' törvények ellen cselekedni, a' mi bennem félelmet gerjeszthetett volna ezeknek kemény büntetésökiöl. Azonban, bármi jó volt is akaratom, elismerem még is, hogy nem voltam mentt tudatlanságból elkövetett hibáktól. Ez az én esetem. Mind a' mellett nem mondom, hogy a' felségedtől még meghallgattatásom előtt nyert kegyes bocsánatjában bízom; hanem inkább meghajlom felséged igazságos ítélete, sőt büntetése alá is, ha megérdemlettem. Megvallom, hogy kanczámmal egy idő ótai bánásom, furcsa, kegyetlen, 's nem követni való, de reménylem, hogy okát igen heyesnek, engem pedig inkább szánokodás-

ra, mint büntetésre méltónak fog itélni. Azonban nem illik unalmas elő beszéddel felségedet tovább is függőben tartanom, a' miért is ime történetem.“

HÁROMSZÁZ HATVANADIK ÉJSZAKA.

SIDI NUMAN TÖRTÉNETEI.

„Igaz hitűek uralkodója,“ folytatá Sidi Numan, származásomat elhagyom, mert az nem olly fénylő, hogy érdemes volna az említésre. A' mi a' szerencse javait illeti, eldődeim jó gazdálkodásokkal hagytak reám annyit, a' mennyit csak kívánhattam, hogy abból becsületes ember módjára, fenhéjazás nélkül és másnak terhére nem esve, élhessek.

Illy környülmények között szerencsém befejezésére nem kívánhattam már egyebet, mint olly szeretetre méltó házaspárt lelhetni, ki engem szin'olly hűszivűleg és gyengéden szeretne viszont, mint én őtet. Az istennek azonban nem tetszett engem olyanul ajándékozni meg; hanem inkább olyat ada, ki öszvekelésünk első napjától kezdé türelemességemet olly próbákra tenni, mellyeket csak azok képzelhetik el, kik hasonlókát valának kénytelenek szenvedni.

Minthogy honnunk' szokásai szerint minden házasságok úgy szerződnek, hogy azt, kivel öszvekelünk, az előtt sem látjuk, sem ismerjük, tudva lesz felséged előtt, hogy nincs oka panaszkodásra egy férjnek is, csak ijesztő csúnya, vagy idétlen alakú ne legyen elvett neje, 's jó erkölcsi, esze, módos magaviselete, testének neta-láni apróbb hibáit ismét felüssék.

Midőn nőmet legelőbb látám fátyola nélkül, — akkor t. i. midőn a' szokott szent-fartások után épen házamhoz hozatott, — örültem, hogy szépségéről tett, magasztalásokban meg nem csaltak; egészen izlésem szerintinek találtam, 's ő nekem tetszett.

Öszvekelésünk utáni napon több táléltelből álló ebédet adtak az asztalra. Az ebédlőbe menék, hol nem találván nőmet, hivatám. Sok ideig hagyván magát várni, végre előjött. Én nyugtalanságomat elpa-lástolám, 's így asztalhoz ülénk.

Én legelőbb a' rizsből evém, mellyet szokásként kanállal vevék ki. Nőm ellenben, kanál helyett, zsebében hordozott kis evő eszközből, egy fülvakaró kalánformát veve elő, mellyel kezde a' rizsből kivenni, 's azt szemenként, — mert több rá sem fért — szájába kezdé rakni.

Illy evésmódon elbámulva, mondám hozzá: „Amine — mert e' volt neve — szü-leid házánál így tanúlad enni a' rizst? Azért teszed talán, mivel nem vagy nagyehető, vagy szemenként akarod megszámlálni, hogy egyszer ne egyél többet mint másszor ha csupa takarékoságból teszed, hogy té-

kozlóvá ne legyek, bizonyossá teszek, hogy e' részben nincs mitől félned, 's hogy az által sohasem fogunk tenkre jutni. Hála az Istennek, van anyánk, hogy abból könnyen élélhetünk, a' nélkül, hogy megtagadnók magunktól a' szükségest. Azért kedves Aminém, ne kinszerítsd magad, hanem egyél úgy, mint engem látsz enni."

E' barátságos móddal, tett észrevéte-
teimre, udvarias feleletet vártam tőle; azon-
ban egy hangot sem válaszolva, tovább is
csak úgy evett, 's hogy még inkább bosz-
szantsen, csak néha falt egyet a' rizsből,
's a' helyett, hogy a' többi ételből is evett
volna velem, csak néha néha dugott annyi
össze zsurmolt kenyeret a' szájába, a' men-
nyit egy veréb is felkapott volna.

Agyafúrtsága bosszonta. Hogy azon-
ban kedvét keressem, 's kimentsem, azt
képzelm magamban, hogy nem szokott
hozzá férfiak társaságában enni, annál ke-
vésbé pedig férjével, kinek jelenlétében
talán tartzkodásra tanítak, mit ő együ-
gyiségében felettébb messze üzött. Azt is
gondolám, hogy talán már reggelizett, vagy
ha nem is, akar magának egy kevés étvá-
gyat hagyni, hogy azután magában tetszése
szerint falatozhassék. E' gondolatim miatt
semmi ollyat sem mondtam neki tovább, a'
mi elijeszíthette, vagy a' miből rossz ked-
vemnek valami jelét sejdíthette volna.
Ebéd után szintolly barátságosan válám el
tőle, mintha rendes magaviseletével leg-
kisebb okot sem adott volna a' megelé-
detlenségre, 's magában hagyám.

Estve színt úgy tett, jövő nap is, 's általában vevé valahányszor együtt evénk, mindig szintazon módon viselte magát. Én jól láttam, hogy egy asszony lehetetlenül elhet olly kevés eledelből el, mint a' menyit ő veve magához, 's következőleg ez alatt más valami előttem ismeretlen tikoknak kell rejtezni. Ez engem tettetésre bírt. Én tehát úgy tevék, mintha nem is figyelnék cselekedeteire, azt remélve, hogy idővel hozzám szokik, a' mint kívántam; reményem azonban nem sikerült, miről rövid időn meg is kelle győződnöm.

Egy éjjel, midőn Amine engem legmélyebb álomba merűltnék gondola, egész csendességgel felkele, 's én észrevevém, hogy a' legnagyobb vigyázattal, nehogy valami zörrenés által felébredszsen, felöltözködött. Sehogysem foghatám meg, mi czélből háborgatja nyugalmában magát, 's vágyokodva megtudni, mi szándékkal jár, mély álomban szendergőnek tettetém magam. Egészen felöltözve nagy csendességgel mene ki a' szobából.

Mihelyt kiment, fölkelék, 's magamra öltém köntösömet. Egy az udvarra szolgáló ablakból észre vehettem, hogy az utca ajtót nyitotta ki, és kiment.

Azonnal az ajtóhoz sieték, mellyet félig nyitvat hagyam, 's utána suhanék a' holdvilágban, mig egy temető helybe nem láttam bemenni, melly házunk közelében feküdt. Azonnal egy a' temetővel határos falra mászék, 's minekutána jól körülnéztem

nem láthat-e senki, megpillantám Aminét egy gule-val 2).

Felséged fogja tudni, hogy mind a' két nemen lévő gulek a' mezőségen kődorgó rossz lelkek. Rendszerint régi, dűledezett épületekben lappangnak, a' honnam az útasokra rohannak, azokat megölik, 's húsokat felfalják. Ha nem kapnak útasokat, éjente temető helyekre mennek, hol a' kivájt holt testeket emésztik meg.

Én szörnyen megijedtem, midőn nőmet e' boszorkánnyal láttam menni. Egy az nap eltemetett holtat vájtak ki, 's a' gule több ízben szeldelt le róla húst, melyet a' sír karimáján ülve, együtt megettek. Míg e' borzasztó, 's embertelen eledelt költék el, egész csendességben beszélgetének együtt, magam azonban sokkal messzebb voltam tőlök, hogy sem beszédökből valamit érthettem volna, melly szintolly különös lehet. mint vacsorájok, mellyre most sem emlékezhetem vissza borzadás nélkül.

Elvégezvén borzasztó falatozásokat, a' holt tetemet ismét a' sírba veték, melyet a' kivájt földdel ismét befedének. Én elhagyám őket, és sietve takarodtam haza. Bejövet az utcaajtót félig nyitva hagyám, 's minekutána haló szobámba érkeztem, lefeküvéim ismét, 's alvónak tettetém magamat.

Amine nem sokára egész csendesen bejött az ajtón levetkezett, 's lefeküdt, örömmel teli — mint nekem tetszett — hogy minden olly jól mene, hogy én észre sem vettem.

HÁROMSZÁZ HATVANEGYEDIK ÉJSZAKA.

Gondolatokba merülve olly embertelen 's förtelmes cselekedetről, millyennek épen most valék szemmel látott tanuja, 's teli idegenséggel a' mellett feküdni, ki azt elkövette, igen sokáig tartott, mig elalhatam. Végre még is elalvám, de olly gyengéden, hogy az első szózatra, melly hajnal hasadtával nyilvános imádkozásra szólta, felserkentem. Feltüzém, 's a' mecsetbe menék.

Imádság után kimenék a' városból, 's a' reggelt a' kerékben sétálással 's annak fontolgatásával töltém el, mitevő legyek, nőmet élete módja változtatására bírhatni. Féltre vetve minden eszembe ötlött erőszakos módokat, elhatározám magamban hogy szerencsétlen hajlandóságának elszoktatására, csak szelid módokat használjak. E' fontolgatások közben észrevétlenül jutottam lakásomig, mellybe épen dé kor leptem be.

Mihelyt Amine megláta, tálatatott, 's mi ebédhez ülénk. Minthogy láttam, hogy a' rizst még most is folyvast csak szemekéül eszi, minden, csak lehető szelidséggel mondám neki: „Amine, tudod mi nagy okom volt öszvekelésünk utáni első napon csodálkoznom azon, hogy te csupán a' rizsből, ebből is pedig olly furesa módon ettél, hogy akarmellyik más férj is megbántódott volna általa; tudod továbbá, hogy én erről

elégedetlenségem' értesedre adásával megnyugodtam, 's arra kértelek, hogy a' többi felhordott, és izlésed iránti kedvezésből külömbféle módon készített húsételekből is egyél. Azóta asztalunk mindig azon módon volt terítve, az étkek közti némelly változást kivéve, nehogy mindig ugyan azt legyünk kénytelenek enni. Emlékeztetéseim azonban sikeretlenek maradának, 's mind a' mai napig sem hagytál fel velem, hanem tovább is rajta vagy, nekem e' bosszúságot okozni. Én hallgattam, mivel nem akartalak kényszeríteni, 's igen sajnálnám, ha az, a' mit jelennen mondok, téged legkisebbé is megsértene; azonban Amine, mondd meg, kérlék, nem jobb ez az előttünk lévő hús a' halotti husnál?

Alig ejtém ki ez utósó szavaimat, midőn Amine, ki igen jól sejdité, hogy éjszaka meglestem, minden képzelhetést felülmúló dühösségre gerjedt; arczúzata szinte éggett; szemei majd kidudorodtak fejéből, 's dühében tajtékozott.

Ezen borzasztó állapotja rémüléssel tölte el; megmeredtem, tehetetlen voltam ellenem koholt gonoszságától, mellyen felséged maga is fog csodálkozni, megőrizkednem.

Erre legnagyobb hevében egy hozzája közel álló vízmedenczét ragada meg, újjai hegyeit belé mártá, néhány érthetetlen szavat mormogva arczúl fecskendezte, 's dühödő hangon ordítá felém:

„Boldogtalan, vedd kíváncsiságod bérét, 's légy ebbé“

Alig mondá ki Amine, kitől eddig még nem tudtam, hogy boszorkány, ez ördögi szavakat, midőn hirtelen kutyává változott-nak szemlélém magamat. E' váratlan változás miatti meglepetésem 's álmélkodásom közben elfelejkezém eleinte menekedésemre gondolni, 's így elég ideje volt egy botot ragadni fel 's engem megkinozni. Valóban, olly kegyetlen ütésekkel vendégelt, hogy most sem foghatom meg mint maradtam életben. Udvarra szökésemmel dühét kerülni vélém; azonban ott is szint azon méreggel üldözött, 's bármi fortélyosan bujkáltam is egyik oldalról a' másikra ütései kikerülésére, még sem voltam eléggé tapasztalt. az azok elleni magam védésében, 's így még számos ütést kelle kiállnom. Belé fáradván végre kinzásomba 's üldözéseembe, 's mintegy kétségbe esve azon, hogy kívánsága szerint agyon üthessen, ennek végre hajtására új módot talála fel. Ki nyitá t. i. egy kevéssé az utca ajtót, hogy azon pillanatban, midőn rajta kisuhanni próbálnék, öszve roncsolhasson. Bármint lettem is pedig kutyává, még is eszrevémem veszélyhozó tervét, 's minthogy a' rögtön veszély önszabadításunkra maga tanít, magatartására 's mozgására vigyázva jól ellesém az idő pontot, mellyben figyelmét megcsalván, hirtelen kisuhantam, 's így mentém meg életemet 's rontám el gonosz szándékát. Egyébként valóban kár nélkül is menekedtem ki. Azt kivéve, hogy farkam vége egy kevéssé becsipődött.

E' miatti fájdalommban orditva 's ugatva szaladtam végig az utcán, 's így vonám magamra több kutya figyelmét, kik meg is mardostak. Üldözéseik elkerülésére egy ember boltjába ugrám, ki tisztított ürüföket, nyelveket és lábakat árult, 's hol bátorságban is voltam.

Az ember először könyörülve véde, 's szét kergeté az engem üldöző, 's szinte házába is betolakodó ebeket. Részemről az vala első gondom, hogy egy zúgba rejtezkedém, hol nem láthatának. Azonban itt sem lelém fel a' reménylett pártolást és védhelyet. A' férfi azon rendén túli babonások egyike volt, kik tisztátalan állatnak véelve az ebet, nem kaphatnak elegendő vizet és szappant ruháik kimosására, ha csak edmenet ért is hozzájuk valami kutya 3). Minekutána tehát az engem üldöző ebek eltávoztak, ismételve mindent elkövete, hogy még az nap űzhessen ki házából; én azonban fürkészéseit elől biztos helyre válek elbujva. Így akaratja ellen töltém el az éjt boltjában, 's e' nyugalomra valóban szükségem is vala, hogy Amine rossz bánásmódját valahogy kinyögjem.

Hogy felségedet csekélységek előbeszélésével ne úntassam, elváltozásom felett tett kérelődésimet elhallgatom, 's csak azt jegyzem, hogy következő nap, midőn gazdám, ki korán mene ki bevásárolni, ürüfökkal, nyelvekkel 's lábakkal terhelve visszatért, boltját kinyitá, 's arúit kiraká, én elősompolygék búvóhelyemből, 's minthogy a' hússzagára épen látám boltja elébe gyű-

lekezni az szomszéd ebeket, közökbe elegyedém azon reménnyel, hogy valamit vet az áros, 's kéroleg álltam elébe.

Gazdám figyelni látszék arra, hogy én, nála menekedvén még nem ettem semmit is, 's avval jelelt ki, hogy többször, és nagyobb darabokat adogata, mint a' többi kutyanak. Osztogatása végével boltjába akaréék visszatérni, melly szándékomat ránézéssel, és farkam barátságos csóváltatásával igyekezém tudtára adni, 's általa egyszerű'smind pártfogása ismétlésére kérni; de ő hajthatatlan vala 's szándékomnak botlat 's olly keményszivü tekintettel álla ellen, hogy kénytelen valék eltávozni.

Néhány házzal odébb egy kenyérsütő boltja előtt állék meg, ki ama komoly ürüfejsziszárral ellenkezésben vidám 's jókedvü embernek látszott lenni, 's valóban az is volt. Épen reggelizett, 's noha éhségemnek még épen semmi jelét sem mutattam, még is egy darab kenyeret ada. Minekelötte egyéb kutya módjára telhetetlenül utána rohannék, főhajtással 's farkcsóválással iparkodám neki mintegy köszönetemet kijelenteni. Ebbeli udvariságomat megköszönte 's mosolyga. Én nem valék elfés; hogy azonban kedvében járjak, felleve'm 's megevém a' kenyéret, még pedig olly lassan, hogy abból észre veheté, hogy csak az ő kedviért eszem azt. Ezt ő mind észrevevé, 's olly szíves vala, hogy boltja körül megszenvede. Én tehát leültem, még pedig arczczal az utca felé fordúlva, annak jeléül, hogy ezentül csak pártfogásáért esedezem.

Ő ezt nem csak meg engedé, hanem meg is simogata, miből bizvást észrevehettem, hogy szabad hajlékába bemennem. Én ezt olly móddal tevém, mellyből gyanithatá, hogy azt csak engedelmével teszem. Nem vevé rossz néven, sőt fekvő helyet is mutata, hol nem leendek láb alatt; én azonnal el foglalám azt, 's el sem is hagyám, míg házában valék.

Mindig jól bánt vélem, 's nem reggelizett, ebédelt, vagy vacsorált, hogy nekem abból elegendő részt ne juttatott volna. Én részemből ezért minden kitelhető ragaszkodással és hívséggel viseltettem iránta, mellyet csak kívánhata haládatosságomtól.

Mindig szemmel tartám, 's egy lépést sem tevé házában, hogy ne követtem volna. Szint azt tevém, ha ideje engedé, hogy dolgaiban a' városba ment. Én e' részben annál pontosabb valék, mivel észrevettem, hogy figyelmem tetszék neki, 's hogy gyakran, ha kimenő szándéka volt, 's én azt veletlenül észre nem vettem, Píróka néven, mellyet ada, maga után szólíta.

HÁROMSZÁZ HATVANKETTEDIK ÉJSZAKA.

E' felszólításra helyemről mindenkor az utszára ugrottam, 's ott futkostam, ugrán-

doztam 's viczkádoztam az ajtó előtt. Ezen örömjeleket csak kijöttével hagyám félben, 's ekkor, előtte vagy utána futkosva, 's örömem' kijelentésére időről időre rá nézve, híven követém.

Már jó ideig a' háznál voltam, midőn egykor egy asszony kenyeret venni jöve. Midőn gazdámnak azt kifizeté, a' többi jó pénz között egy hamis darabot is ada neki. A' sütő, rá esmervén a' rossz pénzre, vissza adá az asszonynak, 's mást kívánt helyette.

Az asszony vonakodék azt vissza venni, 's jónak állítá. Gazdám az ellenkezőt vitatá, 's -szóváltás közben többek között mondja az asszonynak: „E' darab olly sembetűnőleg hamis, hogy meg vagyok győződve, kutyám, melly pedig oktalan állat, sem hagyná magát azzal rá szedni. Jöszte Piróka!” mondá tovább engem hiva. Szólítására azonnal a' fizető asztalon termék. A' sütő elem veté a' pénzdarabokat, 's mondá: „Nézd meg, nincs-e közte hamis darab?” Én minden darabot megnéztem, azután a' hamisat lábommal félre toltam, 's uramra néztem, mintha mutatni akarnám neki.

A' sütő ki csak véletlenül, 's tréfából hivatkozék ítéletemre, nagyon meg volt lepetve, midőn látá, hogy én azt olly pontosan 's tétovázás nélkül eltaláltam. Az asszony, ki most pénze hamisságáról meg volt győződve, elhalgatott, 's helyette más jobbat adott. Midőn az elmene, gazdám öszvehívá szomszedeit, 's szerfelett magasz-

talá okosságomat, elbeszélvén nekik a' történetet.

A' szomszédok magok akarának erről meggyőződni, 's mind azon hamis pénzek közül, mellyeket jó közfé keverve előm adtak, egy sem volt, hogy azt megismerve ki ne választottam volna,

Az asszony részéről szinte minden előtalált ismerősének elbeszélte, mi történt vele. A' hamis pénzt megismerő ügyességem híre rövid időn nem csak a' szomszédságban, hanem az egész kerületben, 's végre lassanként az egész városban elterjedt.

Ezentúl napestig volt foglalatosságom. Eleget kelle tennem mindazok kíváncsiságának, kik uramnál vásároltak kenyeret, 's meg kelle mutatnom ügyességemet. Ez az egész várost hozzánk édesgeté, 's legtávolabb kerületekből is eljöttek ügyességem próbálgatására, 's hirem annyi vevőt szerze gazdámnak, hogy alig elégitheté ki valamennyit. Ez sokáig tartott, 's gazdám nem állhatá meg szomszédainak azon valómást tenni, hogy én neki valóságos kincs vagyok.

E' parányi ügyességem azonban rövid időn irigyeket támaszta ellene. Utánám leselkedének, hogy elorozhassanak, 's ő kénytelen vala rám szorosán vigyázni. Egy nap jött valamelly asszony, újságvágyból, szinte mint a' többi, 's kenyeret vett. Szokott helyem a' fizető asztalon vala. Előmbe vehet pénzdarabot, 's azok között egy hamisat is. Kikeresém a' többi közül, rá tevém

lábomat, 's asszonyra nézek kérdőleg, val-
 jon nem ez - e az?

„Igen“, felel az asszony, szinte rám
 nézve, „nem hibáztad el, ez a' hamis.“

Ő engem folyvást csudálkozással szem-
 léle, az alatt hogy én is szint azt tevé-
 m. Erre kifizeté a' vásárlott kenyeret, 's el-
 menat inte utána menni, a' nélkül, hogy
 a' sütő észre vette volna.

Én mindig azon voltam, hogy rendes
 alakváltozásomból kimenekedhessem. Észre-
 vettem azon figyelmet, mellyel fontolgata
 az asszony 's én azt képzelém magamban,
 hogy ő talán sejdíte valamit szerencsétlen-
 ségemről, 's boldogtalan állapotomról; mi-
 ben nem is csalatkozám meg. Mind a' mel-
 lett útjának hagyám ináúlni, 's csak utána
 néztem. Midőn azonban néhány lépésnyit
 haladott, vissza fordúlt, 's minthogy látá,
 hogy mozdulatlanúl nézek utána, újra in-
 tett hogy kövessem.

Most már nem kétkedém tovább, hanem
 látván, hogy a' sütő épen k. mencze tisztoga-
 tással foglalatoskodik új sütés alá, 's rám
 nem figyel, lengrottam a' fizető asztról, 's
 az asszony után szaladék, ki ezen nagyon
 látszott örvendeni.

Egy darabig menvén, házához ért, az
 ajtót kinyitá, bemene, 's mondá hozzám:
 „Jöszte be; nem fogod megbánni, hogy
 utánnam jöttél.“ Bemenvén utána, betevé
 az ajtót, 's szobájába vezete, hol egy ren-
 des szépségű leányt láték himezni. Leá-
 nya volt ez a' jószívű asszonymak, ki ma-
 gával vitt, 's a' ki, mint mindjárt megta-

dám, az ígérésben igen ügyes és tapasztalt volt.

„Leányom“ mond az anya „itt hozom neked a' sütőnek azon hires ebét, mely a' hamis pénzt olly jól tudja megkülömböztetni a' jótól. Tudod, mit mondtam első hírének terjedésekor, hogy ez valami gonoszságtól kutyává változtatott ember lehet. Ma eszembe jutott, hogy a' sütőhöz menjek kenyeret venni. Meggyőződtem a' hír valóságáról, 's olly szerenesis valék, hogy ezen, egész Bagdád csodálta kutyát, magam után csalhattam. Mit mondasz ehhez leányom? megcsalódtam talán gyanításomban?“

„Nem csalódtai meg édes anyám, 's én ezt neked mindjárt megmutatom“ felel a' leány.

A' leány felkelt, elővett egy vízmedenczét, bemártá újait, megfecskenkeze, 's mondá:

„Ha természetből kutya vagy maradj az; de ha születésedre nézve ember vagy, e' viz erejénél fogva vedd fel ismét emberi alakodat.“

Azonnal felbomlott az ígérés; én elvesztém az ebalakot, 's ismét emberrá lettem, mint az előtt.

HÁROMSZÁZ HATVANHARMADIK ÉJSZAKA.

E' jótét nagyságától által hatva, a' leány' lábaihoz borúlék, 's megcsókolván köntöse szegélyét, mondám neki: „Drágalátos szabadítóm! példátlan jóságának egy idegen iránt, mint én vagyok határtalan mértékét olly annyira érzem, hogy kérem, mondja meg önmaga, mit tevő legyek, hogy azt illendőképen meghálálhassam, vagy is inkább, parancsoljon velem, mint teljes joggal saját rabszolgájával. Én többé nem vagyok magamé, hanem a' magáé; 's hogy azt, kit sajátjává teve, közelebbről megismerhesse, röviden elbeszélem történetemet.“

Erre megmondám ki legyek, 's azután elbeszélém öszvekelésemet Aminével, azon udvariságot 's türeelmet, mellyel elviselém szeszélyeit, továbbá rendes magaviseletét, 's azon méltatlan bánásmódot, mellyel megfejthetetlen gonoszságában kinoza, 's szavaimat az épen most szerzett kimondhatatlan szerencséért, az anyához intézett köszönetemmel fejezem be.

„Sidi Numan,“ szól hozzám a' leány hallgass el ezentúl köszönetedről, mellyel nekem tartozni véled magadat. Annak pusztá tudása, hogy örömet szereztem olly derék férjfiunak, mint te vagy, kipótol nálam minden köszönetet. Beszéljünk inkább Amine hitvesedről. Még hajadon korában ismerem, 's valamint én tudám róla, hogy

igéző, szintúgy én sem valék előtte ismeretlen, mint e' mesterséghez szinte egy keveset értő, minthogy ugyan azon egy mesterasszonytól vevők oktatásunkat. Gyakran találkozánk a' fürdőben. De minthogy természetünk nem illett öszve, szorgosan kerülék minden alkalmat, vele valamelyes öszve köttetésbe jöni, a' mi reám nézve annyival könnyebb volt, mivel ő is viszont szint e' tekintetből került velem mindenközösülést. En tehát épen nem csodálkozom gonoszságán. Hogy azonban ismét reád kerüljünk, még az sehogysem elég, a' mit éretted épen most tevék, a' mibe fogtam, végre is szándékozom hajtani. Még az valóban nem elég, hogy felmentélek azon ígérés alúl, melly gonoszúl zára ki minden emberitársaságból, te is büntesd meg őt érdeme szerint, mi végre térj házádba, 's szerezd vissza a' neked járó tekintetet, mihez a' szükséges eszközöket és módot kezdedbe szolgáltatom. Mulasd magad egy kevéssé anyámmal, én azonnal vissza térek."

Szabadítóm most egy kis mellékterembe mene, 's mig abban mulata, új alkalman adodék az anyának kinyilatkoztatnom, mi nagy hálaival tartozom leánya 's ő iránta.

„Leányom“ mondá hozzám „mint látd, szintúgy ért az ígéréshez, mint Amine, de ő ezt olly jó használja, hogy esodálkoznál, ha tudnád, mi sok jót tett már, 's tesz naponként e' tudományával. Ezért mind eddig hagyám munkálódni, 's hagyom most is. Ha észrevenném, hogy legkisebbé

bé is vissza élne tudományával, nem szenvedném.“

Az anya épen néhány ilyen csodálatos történet elbeszéléséhez foga, mellyeket maga látott, midőn leánya egy kis üveggel belépe.

„Sidi Numan“ mondd ő hozzám, könyveim, mellyeket épen megtekintek, nekem azt mondják, hogy Amine e' szempillantásban nincs otthon, de hogy mindjárt haza térend. Mondják továbbá, hogy a' hűtelen szolgálid előtt úgy tettei magát, mintha távúlléted miatt nagy nyugtalanságban volna, 's elhitette velök, hogy neked ebéd alatt valami dolog juta eszedbe, melly miatt haladék nélkül valál kénytelen kimenni, elmenet nyitva hagyád az ajtót, mire egy kutya jöve bé, 's az ebédlőbe szalada, mellyet is bottal kelle elűznie. Térj azért haladék nélkül e' kis üveggel vissza házadba. Ha bébocsátottak, Amine visszatértét szobádban várd el, mert nem sokáig fog már kimaradni. E' váratlan viszonzlás miatti zavarában hátat fordítva szökésnek ered; ekkor az üvegben lévő, 's készentartott vízből locsolj reá, 's egész bátorsággal e' szavakat:

„Fogadd ezennel gonoszágod büntetését.“

„Többet nem mondok, sikerét majd meglátod.“

Jótevőm felejthetetlen szavai után, minthogy már semmi sem gáola, föle 's anyjától elbúcsúzám, 's a' legtökéletesebb hála érzeteivel, hogy örökké fogok emlé-

kezni az irántok tartozó kötelezettségimről, haza tértem.

Minden úgy történt, mint jövendölé a' fiatal igéző. Amine nem múlata sokáig. Közeledvén, elébe menék a' vizzel, hogy meglocsoljam. Hangosan sikolta, 's midőn hátat fordítva az ajtó felé sietett, meglocsolám a' vizzel, 's az igézőtől tanult szavakat mondtam hozzá. Rögtön kanczává, még pedig azzá változott, mellyet felséged tegnap láta.

Meglepetése közepette azonnal üstökön kaptam, minden hánykolódása ellen is ólamba vezeté, kötőfeket veték fejére, 's minekutána gonoszsága 's csinje miatti legkeményebb szemrehányások között bekötém, kifáradásig ostorozám; 's feltevém magamban, hogy minden nap így bánom vele.

Igaz hitűek uralkodója! — folytatá Sidi Numan elbeszélését végezve, — bátorkodom reményleni, hogy felséged helyben hagyja magam viseletét, 's elismeri, hogy illy gonosz és veszedelmes asszonnyal érdemen felüli lágysággal bántam.

HÁROMSZÁZ HATVANNEGYEDIK ÉJSZAKA.

Hallván a' chalif Sidi Numan beszédnek végét, mondja hozzá: „Történeted jeles a' maga nemében, 's feleséged gonosz-

sága megbocsáthatatlan. Nem is kárhoztatom egészen eddigi bűnhődését. Szeretném azonban, ha meggondolnád, mi nagy büntetés neki már, állattá alacsonyodása is, 's megelekednél avval, hogy büneiért ez állapotban hagynád lakolni, sőt parancsolnám is, hogy folyamodjal azon fiatal igézőhöz, ki e' változást eszközlé, 's bírnád rá az igézés másítására, ha ismeretes nem volna előttem az olyan igézők nyakassága 's örökre javíthatlan gonoszsága, kik tudományokkal vissza élnek, 's ha részéről nem tartanék az ellened való bosszúállásától, melly sokkal gonoszabbul üthetne ki az elsőnél.

A' chalif, ki szenvedők iránt, még ha érdemlették is, természettől szelid és szánkodó vala, kijelentvén Sidi Numannak vélekedését, a' harmadik felé fordult a' három közül, kiket Giafar nagy vezér rendele meg.

„Kodjak Hassan,“ mond ehhez „mindön tegnap házad előtt elmenek, az nekem olly pompásnak tetszék, hogy tudni kívántam, kié? Értésemre esett, hogy te építetéd, ki az előtt olly mesterséget űztél, mellynek jövedelméből alig juta elegendő mindennapi kenyérre. Hallám egyúttal, hogy nem bizod el magad, hogy az Istentől nyert gazdagságnak jó hasznát veszed, 's hogy szomszédid ezerféle jót beszélnek rólad Mind ezen, mond a' chalif, „nagyon örvendék, 's meg vagyok győződve, hogy azon útnak, és módnak, melly által tetszett a' végzésnek téged részesíteni

javaiban, egészen rend kivülinek kell lennie. Szeretném ezt tőled magadtól megtudni, melly kívánságom teljesítésére hivatlak. Szólj velem azért egész nyiltszívűleg, hogy annál nagyobb örömmel 's belátással részesülhessek szerencsédben. Hogy azonban kíváncsiságom előtted gyanússá ne tegyen, 's te talán azt ne véljed, hogy más valami önhaszon kereső részt akarok venni szerencsédben, ezennel nyilván kijelentem, hogy nem csak magamévá nem akarom tenni semmi ürügy alatt is, hanem inkább pártfogasomat ajánlom, hogy háborítatlan békében vehessed hasznát."

A' chalifnak e' szavaira Kodjah Hassan a' fejedelmi szék elébe borúla, homlokával érinté a' ráhorított szőnyeget, 's felkelvén, mondá: „Igazhitűek uralkodója! Akár ki is, kinek lelki ismérte nem olly tiszta és szeplőtelen mint az enyém, megijedett volna felséged színe elébe idéző parancsolat vétellekor. De minthogy én felséged iránt még gondolatimban is mindig tisztelettel 's alázatossággal viseltetem, és soha sem a' felséged iránti köteles engedelmesség, sem a' törvények ellen nem vétettem semmi olyat, a' mi haragját legkissebbé is gerjeszthette volna ellenem, csak az az egy ejte aggodalomba, hogy felséged fényét nem fogom eltűrhetni. Mivel azonban a' közbir szerint felséged legcsekélyebb alatt-valóját is olly különös jószággal fogadja és hallgatja, ismét meggyugvám 's nem is kételkedém, hogy önmaga fog a' kívánt értesítésre bátoritni. Ezt felséged

csak épen most tevé, midőn hathatós pártfogásáról bizonyossá tőn, a' nélkül hogy tudná, megérdemlém-e vagy sem. De reményem is hogy nem másolandja meg irántam való kegyes vélekedéseit, ha parancsolatját teljesítve, történeteimet elbeszéltem.“

E' tisztes megszólítás után, mellyel a' chalif kegyességét 's figyelmét kívánta megnyerni, 's minek utána a' mondandókról egy kevésse gondolkodék, következő szavakkal kezdé Kodjah Hassan történetét:

KODJAH HASSAN ALHABBAL TÖRTÉNETEI.

Igaz hitűek uralkodója — imígy kezdé — hogy felségednek jobban megmutathassam, miként jutottam jelenleg általam birt vagyonomhoz, legelébb is két igen meghitt barátról kell emlékezni, kik e' Bagdad városa még életben lévő polgárai, 's beszédekem igaz voltáról bizonyosságot tehetnek. Isten, mint minden jónak kezdője után, egyenest nekik köszönhetem szerencsémemet.

E' két jó barátok egyikének Saadi, másiknak Saad a' neve. Saadi, ki feletébb gazdag, mindig azt vitatta, hogy e' világon csak úgy lehet az ember boldog, ha annyi kincsesel bir, hogy minden embertől függetlenül élhessen.

Saad más vélekedésen van. Ő ugyan megengedi azt, hogy kell birni gazdagság-

gal, a' mennyiben az t. i. az élet fentartására szükséges; ő azonban azt állítja, hogy az erénynek kell az emberek boldogságát tennie, a' nélkül hogy ezek tovább aggódnának e' világi javakról, mint a' mennyiben azok szükségük kielégítésére, 's mások iránti jóságos cselekedetek adakoztatására szükséges. Saad ezen emberekhez tartozik, 's ő jelen környülményi között igen szerencsésen 's megelégedetten él. Noha Saadi hozzá képest úgyszólván véghe lenül gazdag, mind a' mellett barátságok igen szoros és igazlelkű, 's a' gazdagabbik magát sem tartja többnek amannál. Ez egyetlen pontot kivéve, mindig egyet értettek még mindenben.

Egykor Saadi beszédközben e' tárgyról, — mint nekem azután mind a' ketten beszéltek, — azt állítja, hogy a' szegények csak azért szegények, mivel vagy szegénységben születtek, vagy pedig, ha vagyonosak voltak is születésükre nézve, vagyonjokat vagy eltékozlották, vagy, a' mi nem ritka, valamelly előre nem látott eset által elvesztették. „Vélekedésem szerint“ mond ő folytatólag „ezen szegények csak azért szegények, mivel nem bírnak öszveszerezni olly suma pénzt, melly elegendő volna, hogy szorgalmas forgatása által nyomorúságokból kiragadná, 's én azt tartom, ha valaha e' pontra juthatnának, 's e' sumának illendő hasznát vennék, idővel nem csak gazdagokká, hanem igen tehetősekké is lennének.

Saad Saadi állítását nem akarta helyben hagyni. „A' tőled ajánlott mód,“ mond ez „egy szegénynek gazdagíthatására, előttem nem látszik olly biztosnak, mind gondolod. Ebbeli vélekedésed nem eléggé alapos, 's én ennek ellenében a' magamét több jó okkal támogathatnám, de a' mellyek megszöve vinnének. Én azt hiszem, 's legalább szintannyi hihetőséggel, hogy egy szegény hamarább meggazdagszik akármi által is, mint állításod szerint egy summa pénz által, — bármi takarékosan 's gazdaságosan forgassa is, hogy jól vitt dolgai által szaporithassa.“

HÁROMSZÁZ HATVANÖTÖDIK ÉJSZAKA.

„Saad,“ mond Saadi, „jól látom, hogy veled semmire sem mennek ha tovább is védelmezném vélekedésemet a' tied ellen; hanem inkább magam teszek próbát, hogy meggyőzzelek felőle, 's p. o. egy summa pénzt, melly elegendőnek fog látszani, azon mesteremberek egyikének fogom ajándékozni, ki szegény származású lévén, mindennapi keresményéből él, 's azon nyomorúságban hal meg, mellyben születék. Ha nekem ez nem sül el, megkísértyük, a' vélekedésed szerinti úton jobban megyen-e?“

Néhány napra e' szóváltás után a' két barát a' város azon részébe jutott sétálás közben, hol én kötélgyártó mesterségemet űztem, mellyet atyámtól tanultam, ez pedig nagy apámtól, családunk törzskétől tanulta. Ki öltözetemet 's köntösömet látá, könnyen kitanulhatá belőlök szegénységemet.

Saad, emlékeztén Saadi szavaira, monda ehhez: „Ha tán el nem felejtéd mire kötelezéd magad irántam, ime van egy ember, reám mutatva — kit már régen látok állandó szegénységében köteleit gyártani. Ez bőkezűségedre egészen méltó tárgy, 's a' minap említetted próbatételre egészen alkalmas.“

„Jól emlékezem róla“ mond Saadi, „hogy az óta folyvást annyi pénzt hordok magammal, a' mennyi illy nemű próbatételre szükséges, és csak olyan alkalomra vártam, hol magad szemmel látott tanú lehetsz. Szólítsuk meg, 's tudjuk ki, van-e valóban pénzre szüksége.“

A' két jó barát felém tartá, 's látván, hogy velem szólni akarnak, félben hagyám munkámat. Szokás szerint minden jót kívánva szólítának meg, 's Saadi nevem tudakolásán kezdé a' beszédet.

Én visszonozván a' köszöntést, Saadi kérdésére felelve mondám: „Uram, az én nevem Hassan, 's mesterségem miatt Hassan Alhabbal név alatt vagyok ismeretes közönségesen.“

„Hassan“ mond erre Saadi, „minthogy nincs olly mesterség, melly el ne birná tartani

mesterét, nem kételkedem hogy a' kelmedé is hoz be annyit, a' mennyi illendő elélhetésére elegendő, 's magam is csodálkozom, hogy miolta kelmed ezt űzi, nem takarított magának annyit, hogy nagyobb mennyiségű kendert vásárolván, több munkát végezhetne mind maga, mind fogadott legények által, élete könnyebbitésére."

„Uram“ felelém neki, „nem fogna csodálkozni, hogy nem takarítottam semmit is, és nem indulok gazdagodni a' javaslott úton, ha tudná, hogy egész napi öszves munkámmal alig vagyok képes annyit keresni, a' mennyi szükséges magam 's csaladom kenyérrel 's főzeléssel táplálatára. Van feleségem, 's öt gyermekem, kik közül még egy sincs akkora, hogy csak legkevésbé is segíthetne; kell számokra élelem és ruházat, 's egy gazdaság körül, bár mi kicsi legyen is, mindig akad ezerféle szükség, mellyet nem igen mellőzhetni. Noha a' kender nem drága, még is pénz kell beszerzésére, 's ez mindig az első, a' mit munkám szerzeményéből félre kell tennem, különben nem volnék képes annyit keresni, a' mennyi házi szükségeimre kell. Könnyen elgondolbatja most édes úr“ folytatám tovább, „lehetséges-e annyit szereznem, hogy magamat 's családomat jobb lábra állíthassan. Nekünk elég, ha azon kevéssel, mit isten ad megelégszünk, 's hogy nem gerjeszté fel még bennünk annak kívánását, a' mi talán hibázik tőlünk; sőt inkább úgy tapasztaljuk, hogy semmink sem hibá-

zik, mihelyt ki van elégitve mindennapi szükségünk, 's mi nem vagyunk miatta kénytelenek senkinek is terhére esni.“

Midőn mind ezeket olly környülállásosan mondam Saadinnak, felelé nekem: „Hassan, már nem csodálkozom többé, igen jól értem, mért kelle megel gedned jelen állapotoddal. De ha ajándékoznek egy erszényt kétszáz arannyal, jól vennéd-e hasznát, 's mit gondolsz, ezen summával nem lennél-e rövid idő mulva legalább is ollyan gazdagga, mint mesterségedbeli legjelesebbek?“

„Uram“ viszonzám, olly derék embernek tartom, hogy meg vagyok győződve, nem űzi velem talán csak tréfáját, hanem ajánlása való. Azért bátorlodom kinyilatkoztatni, hogy sokkal csekélyebb summa is elegendő volna, nem csak olly gazdagga lennem, mint a' sorsombeli legelsők, hanem rövid idő mulva gazdagabbá is, mint e' kiterjedt és népes Bagdad nagy városának valamennyije öszve véve.“

A' nagy lelkű Saadi csak hamar be is bizonyítá, hogy igazat beszélt, kihúzá erszényét kebléből, 's kezembe adá e' szavakkal: „Nesze ez az erszény, a' kétszáz aranyat hiány nélkül megleled benne. Én kérem az istent, áldását adja hozzá, 's részesítsen malasztjában, hogy jól vehessed hasznát. Bizonyos lehetsz egy úttal a' felől is, hogy én, és Saad barátom itten igen fogunk örülni, ha haljuk, hogy általunk szerencsésebbé lettél, mint mos vagy.“

Midőn én, igaz hitűek uralkodója az erszényt kaptam, 's keblembe rejtettem, egészen által valék haiva gyönyörtől és hála érzettől, hogy a' szavam is elállott, 's hogy nekem lehetetlen vala ezt jótévének másként kijelenthetni, hanem hogy ruhája szegélyéért nyultam megcsókolás végett; de ő kitére, 's útjának indula barátjával.

HÁROMSZÁZ HATVANHATODIK ÉJSZAKA.

Eltávozások után munkámhoz fogván, első dolgom a' volt, az erszény eltevéására biztos helyről gondozkodni. Nyomorú kis hajlékomban t. i. sem szekrényem, sem ládám nem volt, mellyet elzárhattam volna, sem más olly biztos helyem, hova hamar felfödöztetés félelme nélkül elrejtettem volna.

Mint hogy én is hozzám hasonló emberek szokása szerint kevés pénzecskémet csalmám (turban) ránczaiban hordoztam, e' kételkedésem közben félben hagyám munkámat, 's haza tértem, csalmám rendbeszedésének ürügye alatt. A' dolgot olly vigyázva tevém meg, hogy feleségem 's gyermekim tudta nélkül tíz aranyat kivéve az erszényből legnagyobb szükségeim fedezésére, a' többit azon vászon ránczai közé göngyö-

lém, mellyel sapkámát szoktam körül övedzeni.

Még az nap tett első kiadásom abból áll, hogy jó sok kendert vásároltam; 's ezután, — minthogy már régen nem volt húsétel asztalomon, — mészárszékbe menék húst venni.

Visszamenet kezemben vivém a' húst, midőn egy éhes ölyv, a' nélkül hogy védelmezhettem volna magamat, felém csapott, 's azt bizonyára kiragada kezemből, ha erősen nem tartom. Azonban, jobb lett volna azt általengednem neki, hogy erszényemet el ne veszítsem. Minél erősebben védelmezém magam, annál inkább erősködött azt tőlem elvenni; levegőben lebegve 's martalékját tartva, ide 's tova ránczigált. Szerencsétlenségemre ezen erősködésim közben leesett fejemről csalmám.

Az ölyv azonnal elbocsátá ragadmányát, csalmámra rohant, 's levegőbe emelé magával, még minekelőtte felkaphattam volna. Erre olly jайдulásra fakadék, hogy a' szomszédság emberei asszonyai 's gyermekei megijedének, 's egyesíték lármájokat az enyimmel, hogy az ölyvöt megijesztvén, martalékja elbocsátására bírjuk.

E' móddal néha rábirhatni az e'féle madarakat ragadmányok eleresztésére; ez úttal azonban az ölyv nem ijede meg a' lármától, hanem csalmámat olly messze vivé, hogy eltűnt szemeink elől, minekelőtte elejté azt. Azért sikeretlen is lett volna minden fáradságom 's erőlködésem,

ha utána szaladtam volna ismétli megtalálhatása végett.

Pénzem 's csalóm vesztén elszomrodva, haza tértem. Más is kelle pedig vennem, mi által az erszényből kivett tiz arany ismét megfogyott. Kendert is vettem már, 's a' maradék nem volt elegendő képzelt szép reményim valóítására.

Leginkább az nyugtalaníta, hogy jövöm, megértvén szerencsétlenségemet, melly előtte talán hihetetlennek, 's következőleg kopasz mentségnek tetszhetett, igen elégedetlen leszen bőkezűségének illy botorúl használásán.

Mig a' megmaradt néhány aranyban tartott, én 's csalódom jól éldegéltünk; én azonban rövid idő mulva ismét előbbi helyzetembe, 's nyomorúságomból való kiemenekedés tehetetlenségébe jutottam, mint az előtt. Mindazáltal nem panaszkodtam. „Az Isten“ gondolám magamban, „kísérteni akara, olly időben adván vagyont kezimbe, midőn legkevésbé reménylém; azonnal ismét meg is foszta tőle, mivel neki úgy tetszett, 's hatalmában állott. Dicsértessék azért, valamint eddig is dicsérem azon jótéteményjért, mellyeket nekem adni jónak talált. Én alája vetem magamat isteni akaratjának!“

Így elmélkedém az alatt, hogy feleségem, kivel szenvedett káromat 's annak okát közlém, egészen vigasztalhatatlan vala. Ijedségemben szomszédim előtt is ki találám böffenteni, hogy csalómamban egy áttal egy százkilenczven aranyos erszényt

is vesztek el. Mivel pedig ismerték szegénységemet 's meg nem foghatták, hogyan jutottam volna munkám keresménye által illy nagy summa pénzhez, csak kinevettek, 's a' gyermekek még inkább mint ők.

Az ölyv okozta szerencsétlenségem után mintegy hat hónap mulva a' két jó barát ismét azon város része felé mene sétálni, a' hol én laktam. A' szomszédság miatt Saadnak eszébe juték. Ezért mondá Saadihoz: „Nem vagyunk itt messze azon utcától, mellyben Hassan Alhabbal lakik; menjünk arra, 's nézzük meg, a' neki adott kétszáz arany mennyivel segítette jobb lábra sorsát annál, mellyben találtuk.“

„Igen szeretem“ mond Saadi, „már néhány nap előtt eszembe juta, 's előre örültem azon gyönyörűségnek, hogy próbám sikere tanujává tehesselek. Meglátod, nagy változás történt vele, 's hiszem, alig ismerendünk rá.“

A' két jó barát még Saadi beszéde közben tért be az utcába. Saad, ki először 's már messziről veve észre, mondá barátjának: „Úgy rémlik előttem, mintha igen korán nyerted volna meg a' pénzt. Hassan Alhabbal látom ugyan, de személyében legkisebb változást sem veszek észre. Szintolly rosszúl ruházkodott, mint midőn beszélénk vele. Csak azon egyetlen változást veszem rajta észre, hogy csalmája valamivel újabb 's tisztább. Győződjél meg magad, hibáztam-e vagy sem?“

Közeledvén igen jól észrevette Saadi, ki most szinte szemügyre vett, hogy Saad-

nak igaza van, 's el nem képzelheté, mi-
nek tulajdonítsa a' rajtam észrevett cse-
kély változást. Ő ezen anyyra elsodálko-
zék, hogy egy szót sem szola hozzám;
Saad ellenben szokott mód szerint köszön-
te, 's azután mondá hozzám: „No's, Has-
san, talán nem is lesz szükség kérdenünk,
hogyan mennek aprólékos dolgaid utolsó
talalkozásunk óta. Ketség kívül jobb fo-
lyamatban vannak, 's a' kétszáz arany erre
bizonyosan te'emes segítségül szolgált.”

„Nemes urak!” felelek mind a' kettő-
hez fordulva, „legnagyobb fájdalomra
kell megvallanom, hogy jó kívánságfok 's
reménységtek, valmámint a' magamé is,
nem volt oly sikerű, mellyet várnotok vala-
okotok, 's mellyel magamat is hitegettem.
Az engem ért rendes történetet alig fogjá-
tok elhinni. Mind a' mellet is becsületes
ember létemre, kinek hihettek, mondom,
hogy semmi sincs oly igaz, mint az, a
mi' mindjárt fogtok hallani.

Erre elbeszélé'n esetemet mind azon
aprólékos történetekkel, mellyeket épen
most beszélék el felségednek.

Saadi sehogy sem hitte el beszédemet
„Hassan,” mond hozzám, „te bolondnak
akarsz tartani, 's engem megcsalni. Hihe-
tetlen a' mit mondasz. Az ölyvök nem va-
dásznek csalmaikat, csak azt keresik azok,
a' mi éhségöket csillapíthatja le. Te azon-
ban úgy tevé'l, mint minden sorsodbeli em-
berek szoktak tenni. Ha t. i. valami rend-
kívüli nyereséget tettek, vagy más vala-
mely váratlan szerencsében részesülnek

félben hagyják munkájokat, kedvöket töltik, jól élnek, vendégeskednek, míg tart a pénzben, 's ha mindent elköltének, szint azon nyomorúságban 's szükségben tengődnek, mint az előtt. Kelmed csak azért marad nyomorúságában, mivel megérdemli, 's mivel maga magát teszi érdemtlenné a vett jótéteményekre.

HÁROMSZÁZ HATVANHETEDIK ÉJSZAKA.

„Uram“ felelek, „én szívesen eltűröm e' szemre hányásokat, 's kész vagyok még hevesebbek elszivelésére is; 's annál türelmesebben szenvedem el, mivel vélekedésem szerint egyet sem érdemlek meg. A' dolog az egész kerületben olly közönségesen esmeretes, hogy erről valamennyi bizonyosságúl szolgál. Tudakolja meg önmaga, 's meg fogja látni, hogy nem csalom meg. Megvallom, magam sem hallottam még soha is, hogy ölvök csalmákat is ragadnak el; de a' dolog velem történt, mint számos más, melly eddig nem történt, 's még is naponként megeshetik.

Saad pártola, és Saadinak az ölvökről annyi érdeklletes történetet beszéle el, mennyit csak tuda, hogy ez végre erszényét kihúzá kebléből. Kétszáz aranyat szám-

lála tenyeremre, mellyet én erszény nem léte miatt hasonlólag keblembe rejték. Kezembe adván Saadi ezen summát, mondá hozzám: „Hassan, ezt a' kétszáz aranyat is neked ajándékozom; de jól el tedd, hogy el ne veszd ismét, mint először, 's liparkodjál, hogy ezekkel szerezzed meg azt, mit már az elsővel kelle vala szerezned.“

Bizonyossá tevém, hogy hála köteleztetésem, mellyet e' másodszori kegyelme miatt érzek iránta annyival nagyobb, mint-hogy elébbi esetem miatt meg sem is érdemlem tulajdonképen, 's hogy el nem mulasztam jó tanácsa követését. Még tovább akarék szólni, de ő nem várta el, mert barátjával folytatva sétálását, elhagya.

Eltávozások után nem folytatám munkámat, hanem haza tértem, hol sem feleségemet, sem gyermekemet nem találtam otthen. A' kétszáz aranyból tizet félre-
tevék; 's a' többit egy kendőbe gyöngyörgetém, mellyet jól öszve csomóztam. Már csak a' volt hátra hogy a' kendőt biztos helyen rejtsem el. Hosszas fontolgatás után végre eszembe juta, hogy azt egy szegeletben a' földön álló korpával teli cserép-
ebénybe tegyem, minthogy eszembe sem juta, hogy feleségem 's gyermekeim abban kereshetnék. Feleségem csak hamar haza jött, 's mivel kevés kenderem volt már, — a' két barátot nem is említve — mon-
dám neki, hogy azt megyek vásárolni.

Elmentem; de mig én ezt vásárol-
nám, jött egy ember, ki olyan mosóföldet árult, millyen az asszonyoknak fürdés-

kor szükséges, végig az utczán, 's hangos szóval kínálja áruját.

Feleségem, kinek ezen földje kifogyott, megállítá az árost, 's minthogy pénz nélkül vala, kérdé, nem cserélne-e vele korpáért ilyen földet. Az áros a' korpát kívánta látni; feleségem megmutatá neki az edényt, mellyben volt, 's az alkú megtörtént. Ő által vevé a' földet, 's az áros a' korpás edényt.

Vissza tértem, megrakodva annyi kenderrel, a' menyit csak elbirtam, 's utánam öt teberhordó szint azzal terhelve, 's ezzel egy, a' házamba alkalmaztatott deszkaszekrényt tölték meg. Kifizetém a' teher hordókat fáradságokért, 's néhány perczenetig pihentem. Azután oda pillanték hova az imént a' korpás edényt tevém, de azt nem látám ott többé.

Felséges Uram! lehetetlen lefestenem bámulásom nagyságát, 's azon behatást, mellyel elmémet illeté. Hirtelen kérdém feleségemet, hová lett, 's ő nekem elbeszélte a' cserét, mellynél azon felül nagy nyereséget is véle tenni.

„Oh, szerencsétlen asszony!“ kiálték fel, „nem képzeled milly bajba kevertél engem, téged 's gyermekedet ezen cserével, melly menthetetlenül tenkre juttat. Te csak korpát véltél eladni, azonban a' mosóföld árost száz kilenczven arannyal gazdagítád, mellyet Saadi barátja kíséretében másod ízben ajándékoza meg.“

Kevésbe múlt, hogy feleségem kétségbe nem esett, midőn megtudá, milly

nagy hibát követett el tudatlanságában. Jajgata, tépte mellét, szaggatta haját, és hasogatta rajta lévő köntösét. „Milly szerencsétlen vagyok én,“ kiálta, „éremes vagyok-e még élni illy rettentő tévedés után? Hol keressem a' mosóföld árost. Én nem ismerem, csak ez egyszer jött végig az utcánkon, 's talán sohasem látom többé! Oh édes férjem, folytatá, „nagyot hibáztál, hogy illy fontos dologban irántam olly vissza tartózkodó voltál. Mind ez nem történt volna, ha közlötted velem titkotat.“

Nagyon messze térnék, ha felségednek mind azt újra elakarnám mondani, a' mit akkor nyelvére adott a' fájdalom. Hiszen tudja felséged, mi bővbeszédűk az asszonyok szomorúságokban.

„Édes feleségem“ mondám hozzá, esillapodjál, lám meg sem is gondolod, hogy sirásoddal 's lármáddal minden szomszédokat figyelmessé teszesz, 's mi közök ezeknek a' mi szerencsétlenségünkhöz? Bajunkon való részvét 's vigasztalás helyett, örülnének rajta, 's együgyűségünkön nevetnének. A' legjobb még az, hogy elhallgatjuk vesztességünket, azt békével tűrjük, hogy senki észre se vegye, 's megbizunk Isten akaratjában. Együttal dicsérjük őtet, hogy a' nekünk juttatott kétszáz aranyból csak száz kilenczvenet vett el ismét, 's nekünk jóságánál fogva legalább tizet hagyott, mellynek jó haszonra fordítása mindig segedelműl fog szolgálni.“

Bármi igazak voltak is okaim, még is igen nehéz vala azokat feleségemmel elhittetni. Az idő azonban, melly a' legnagyobb 's legtűrhetetlenebbeknek tetsző fájdalmakat is enyhíti, végre ótet is megnyugtató.

„Igaz, hogy szegényen élünk,“ szólék hozzá, „azonban, mijök van a' gazdagoknak, a' mi nekünk is ne volna meg? Nem ugyan azt a' levegőt szívjuk? Nem ugyan azon napvilággal 's meleggel élünk? Az élet' kellemei, mellyekben részesülnek felettünk, talán irigyeltethetné velünk sorsokat, ha nem kellene szintugy meg halniok, mint nekünk. Szorosan véve, felettünki elsőbbségök olly csekély, hogy azt tekintetbe sem kellene vennünk.

Az egyetlen, a' mi engem — még pedig nem ritkán, — boszonta, az volt, ha kérdém magamban, miként fogom eltűrhetni Saadi tekintetét, ha számot kérne tőlem kétszáz aranyáról, 's hogyan segíttem sorsom javulásán ajándéka által? 's ekkor nem láttam magam előtt egyebet, mint zavarodást és szégyent, noha másodszor is, valamint először, magam nem valék oka e' szerencsétlenségnek sehogy is.

HÁROMSZÁZ HATVANNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

Ez úttal hosszabb ideig tartott, míg a' két jó barát eljöve, 's tudakozódék hely-

hezésemről. Saad sokszor beszélt róla Saadival, de ez mindig halogatta.

„Minél tovább halogatjuk,“ mond ő, „annál gazdagabbá lesz Hassan, 's annál nagyobb lesz örömem, mellyet miatta érzendek.“

Saad barátja ajándékának foganatjáról nem úgy vélekedék. „Azt hiszed te“ mond hozzá, „hogy Hassan ez úttal jobbat fogta venni ajándéknak mint először? Én azt javaslom, felettébb el ne bizakodjál benne, hogy felettébb nagy ne legyen bossúságod, ha az ellenkezőt tapasztalod.“

„De hiszen“ mond erre Saadi, csak nem mindennapos dolog, hogy ölyv csalmat ragadjon el. E' balsors egyszer érte Hassant, ki bizonyosan vigyázni fogott, hogy másod ízben is meg ne történjék rajta.“

„Erről nem is kételkedem,“ viszonza Saad, „történhetett azonban vele akár millyen más baleset is, mellyről nem is gondolkodhatánk. Ismétlem, mérsékd örömedet, 's készülj el Hassannak szintűgy balesetére, mint szerencséjére. Megmondom mit hiszek, 's hittem mindig; — habár meg nem köszönöd is e' hitemet — azt sejdítem, hogy neked nem sikerült, 's hogy neked jobban el fog súlni annak megmutatása, hogy egy szegény minden más úton előbb gazdagszik meg, mint pénz által.“

Midőn Saad egykor ismét Saadinál volt, 's hosszú ideig váltogattak egymással szót, mond végre Saadi: „Elég, én még

ma fogok arról meggyőződni, miben áll a' dolog. Épen itt a' kísétálás ideje, el ne múlassuk, hanem menjünk oda megtudni, mellyikünk nyertes.

A' két jó barát kísétála, 's én már messziről látám jönni. Egészen meg valék zavarodva, 's közel hozzá, hogy munkámat oda hagyva valahova rejtezzem szemek előtt. Azonban munkámmal maradtam, 's tettetém magam, min'ha nem látnám őket; 's így felsem is pillanték elébb, míg annyira nem közeledtek hozzám, hogy köszöntöttek, 's én a' köszöntést illőleg felelet nélkül nem hagy'a'ám. Szemeimet azonban azonnal lesütém ismét, 's midőn utósí szerencsétlenségemet környűletesen elbeszélém nekik, értésökre adtam, miért találak még folyvást oly szegénységben, mint akkor, midőn legelőbb láttak.

Ezután folytatám: „Azt fogjátok talán mondani, hogy a' száz kilenczven darab aranyat máshova kellett volna rejtenem, mint olyan cserép edénybe, melly még az nap került ki házamból. De ezen edény már számos esztendő óta állott ugyan azon egy helyen, 's akár hányszor adta is el feleségem belőle a' korpát, az edény még is mindig ott maradt. Képzélhettem tehát hogy épen az nap, 's otthon nem létemkor fog arra menni egy mosóföld áros, hogy feleségem pénz nélkül leend, 's e' cserét vele kialakudja? Erre ugyan azt az ellenvetést tehetnétek, miért nem közlöttem feleségemmel; azonban ép eszű férfiak, millyeneknek tartlak titeket, nekem e' tanácsot

bizonyyára soha sem adnák. A' mi pedig azt illeti, mért nem dugtam el másutt, azt kérdem, ki kezeskedik érte, hogy ott biztosabb helyen lett volna? — „Uram“ mondám azután Saadihoz fordulva, „nem tetszett az Istennek, hogy bőkezű adakozásából meggazdagodjam. Azon elrejtett titkai közé tartozik, mellyeket mi nem birunk kitapogatni, hogy én szegény legyek, ne pedig gazdag. Azért nem fogok megszűnni kegyelmed iránt színt azon köszönettel visseltetni, mintha bőkezűsége kívánsága szerint teljesen el érte volna célját.“

Elhallgaték, 's Saadi fogta fel a' beszédet, mondván: „Hassan, ha elhinném is talán, hogy mind az, a' mint nekem itt mondasz, olly igaz, mint velünk elhitetni szeretnéd, 's hogy nem csupa szépítő palástja korhelységednek vagy rossz gazdálkodásodnak, még is igen vigyáznék magamra, hogy ne ismétljem makacsúl próbáimat, mellyek végre tenkre juttatvának. Én nem sajnálom a' négyszáz aranyat, mellytől magamat megfosztám, hogy téged szegénységedből kiragadni próbáljalak; én azt az egek kedvéért tettem, tőled nem vártam köszönetet, hanem csak azon örömet, hogy veled valami jót tettem. Csak egyedül azt sajnálhatnám mellette, hogy veled, 's nem inkább mással tettem próbámat, ki annak talán jobb hasznát vette volna.“ E' szavai után barátjához fordúlt, folytatva: „Saad, az imént mondottakból megérthetted, hogy még nem tartom végképen elvesztettnek a' játékot. Szabadsá-

godban áll azonban, állításod igazságát szinte egy próbatétellel bebizonyítani. Mutasd meg nekem, hogy a' pénzen kívül vannak még más utak 's módok is, egy szegény' szerencsésének, — olly értelemben, mint mi ketten vesszük, — alapítására, 's e' végre ne keress mást, hanem vedd Hassant. Bármit adj is neki, én meg nem győződhem, hogy az által gazdagabbá lehessen, mint a' négyszáz arannyal lehetett volna.

Saad egy a' kezében lévő darab ónat Saadiinak mutatá. „Láttad“, úgymond hozzá, „midőn felvettem e' darab ónat lábalól; ezt most Hassannak adom, 's meglásd, mennyit fog neki béhozni.“

Saadi hangos kaczajra fakadva neveté ki Saad-ot. „Egy darab ón?“ mond ő, „valljon mennyivel fog az Hassannak behozni egy fillérről, 's mit fog egy fillérről kezdeni?“

Saad az alatt kezembe adá a' darab ónat, 's mondá: „Hadd nevensen az, 's te csak vedd el. Sokat fogsz egykor nekünk azon szerencséről beszélni, mellyet ez házadba hozott.“

Én úgy hittem hogy ezt Saad csak tréfából, 's nem valósággal mondá. Mindazáltal köszönettel vevém az óndarabot, 's hogy akarójának eleget tegyek, látszólag mellényembe dugtam. Erre a' két jóbarát sétáját mene folytatni, 's én munkámhoz láték.

HÁROMSZÁZ HATVANKILENCZE- DIK ÉJSZAKA.

Midőn estve lefekvés előtt levetkezém, 's övemmet tevém le, a' Saad adta ön, mellyről már egészen elfelejtkeztem, leesett a' földre. Én felvevém, 's félre tevém egyik hozzám legközelebb eső helyre.

Azon éjszaka történt, hogy szomszédim egyikének, egy halásznak, hálója javításánál hibázott egy darab ön. Neki magának nem volt egy darabkája is a' hiányosnak kipótolására, 's minthogy a' boltok már be valának zárva, venni is késő volt. Neki pedig, hogy jövő nap családjával legyen miből tengődnie, hajnal előtt két órával halászni kellett mennie. Közlé feleségével ebeli bosszuságát, 's kiküldé, hogy valamelyik szomszédtól kerítsen e' szorúltságban egy darab ónat.

Az asszony engedelmeskedék férjének, 's házról házra ment az utcának mind a' két felén, de sehol sem kapott. E' felelettel vissza tért férjéhez, ki több szomszédait nevezé, kérdvén, hogy azoknál is kopogott-e? Ő igenelte. „'S Hassan Alhabalnál is“ folytató, „mernék fogadni, anánál nem voltál.“

„Igaz“ felel az asszony, „odáig nem voltam, mert messzellettem, de ha odáig fáradtam volna is, azt hiszed, hogy annál kaptam volna valamit? Ahhoz csak akkor kell menni, ha az embernek semmire sincs szüksége; ezt én tapasztalásból tudom.

„Ez nem tesz semmit is“ mond erre a' halász, „te csak restelted, 's én akarom hogy oda menj. Te már százszor voltál nála, 's nem kaptad meg azt, a' mit kerestél, de ma talán éppen megkapod az ónt, mellyre szükségem van; még egyszer, akarom, menj oda.“

A' halász neje zsémbelődve 's morogva indult el, 's kopoga ajtómon. Én ugyan alvám már, de felserkenve kérdém, mi baj.

„Hassan Alhabbal“ mond az asszony kettőzötetett hangon, „férjemnek hálói kigazíthatására egy darab ónra van szüksége; ha volna házad' körül egy darabka, kéretné általam.“

A' Saadtól kapott ónnak emlékezete, kivált az által, a' mi vetkezésemkor történt vele még olly világosan forgott eszemben, hogy el nem feledkezhetém róla. Mondám azért szomszéd asszonyomnak, hogy van, 's csak várjon egy kevéssé, nőm azonnal oda adja neki.

E' lármára szinte felserkent feleségem felkél, sötétben tapogatodzva megtalálja a' kijegyzett helyen az óndarabot, 's egy kevéssé kinyitván az ajtót, kiadja szomszéd asszonyomnak.

A' halász neje megörülve, hogy hiába nem jött, mondja feleségemnek: „Szomszédasszony, az én és férjem öröme e' miatt olly nagy, hogy érte mind azon halakat ígérem, mellyeket férjem hálójának első vízbe vetésekor fogand; tudom, ő adotó ígéretemet nem másolandja meg.“

A' halász, megörülve, reménysége ellenére is megkaphatni az ónat, helyben hagyá neje' irántunk tett ígérését. „Nagyon köszönöm“ mond ő „hogy e' tekintetből szándékomat megelőzted.“

Hálóit végkép kiigazitván, szokása szerint hajnal előtt két órával halászni mene. Hálóinak első kivetésekor csak egyetlen egy, de egy réfnél hosszabb, 's arányos vastagságú halat, fogott. Ezután többször is beveté még hálóját, 's igen szerencsés volt, de valamennyi halai között egy sem volt, melly az elsőnek csak nyomába is érhetett volna.

A' halásznak elvégzett halászatjától haza térve első gondja én valék, ki nem kevésbé csudálkoztam, midőn őt munkám mellett egy hallal terhelve látám elém lépni.

„Szomszéd“ így szólta, „feleségem a' múlt éjjel irántani szívességéért azon halat ígére, mellyet hálóm első kivetésekor fogandok, 's én helyesnek találám ígérését. Kelmed számára az Isten csak ezen egyet adá, 's kérem, vegye el tőlem. Ha egészen megtelt volna is hálóm, mind kelmedé lenne. Vegye el azért úgy a' mint van, 's elégedjék meg vele.“

„Szomszéd uram“ felelék erre, „az általküldött darab ön olly csekélység, melly meg sem érdemli, hogy ennyire magasztalja. Szomszédoknak aprólékos szükségükben segiteniök kell egymást. 's én csak azt tettem, a' mit hasonló esetben viszont vártam volna. Azért, ha nem tudnám, hogy igaz szívből adja, 's hogy meg is bánthanám,

ha azt tenném ajándékát nem is fogadnám el. Mivel tehát szomszéd uram akarja elfogadom, 's tiszta szívből köszönöm."

Ezzel vége lőn kölcsönös tiszteledésinknek, 's én a' halat feleségemhez vivém.

„Nesze“ mondám hozzá, „a' hal, melyet halász szomszédunk hozott az éjjel adott óndarab' köszönete fejében. Ez mit várhatunk Saad tegnapi ajándékától, melyet azon ígérettel adott, hogy nekem szerencsét hozand.“

Egy úttal elbeszélém neki a' két jó barát visszatérését, 's azt, a' mi köztünk történt.

Feleségem e' nagy és vastag hal' szemlélésére zavarodásba jött. „Mit gondolsz“ mond ő, „mit tegyünk vele? Vasrostunk nem tiszta 's csak kis halakra való, 's hogy halász lével főzzük, nincs elég nagy fazokunk.“

„Az a' te dolgod“ mondám neki, készítsd el tetszésed szerint, akar sütöd, akar főzöd, én meg fogok vele elégedni.“ Ezt mondván dolgomra menék.

Elkészítés közben feleségem a' hal beléből egy nagy gyémantott húza ki, melyet tisztán leöblögetve, pusztá üvegnek tartott. Ő ugyan hallott már gyémántokról beszélni, de ha látott, vagy kezében forgatott volna is már, még sem ismerte eléggé, hogy megkülönböztethette volna. Azért legkisebb gyermekünknek adá, hogy többi testvéreivel játszék, kik mindnyájan sorban akarván megnézni 's megtapintani,

váltogatva egymás kezébe adogaták, hogy szépségét, fényét, 's tüzét csodálják.

Meggyújtatván estve a' mécs, játékokat még mindig folytató gyermekeink észrevevék, a' mint feleségem vacsora készítéskor történetből a' mécs előtt elmene, 's így árnyékot okoz, hogy az fényt ada magától, 's e' miatt a' gyermekek egymás kezéből kiragadák, hogy próbákat tegyenek véle. E' miatt az apraja sírt, ha a' nagyok nem hagyák addig kezökben, míg akarták, 's ezek lecsillapításokra kénytelenek valának nekik a' követ ismét vissza adni.

Minthogy gyakran csekélység is elegendő ok gyermekek mulatására vagy öszvevesztésére, 's minthogy ez gyakran szokott közöttök történni, sem én sem feleségem nem ügyeltünk rá, mi adhatta okot e' fülhasgató lárma'ra 's czivódásra. Végre ez is megszűnt, midőn a' nagyobbak velünk vacsorához ültek, 's az apróknak nőm részüket mindeniknek oda adta.

Vacsora után a' gyermekek ismét öszvegyültek, 's az előbbi lárma újra kezdődött. Megtudni akarván czivódások' okát, kérdém a' legidősbiket, mért lármaznak olyan nagyon? „Édes atyám!“ felele ő „lárma'nk oka egy darab üveg, melly világít, ha hátal a' mécs felé fordulva nézzük.“ Én kezembe adatám, 's magam is megtevén a' próbát.

A' dolog különösnek tetszék, miért feleségemtől kérdém, miféle darab üveg az? „Nem tudom“ vala válasza, az egy darab

üveg, mellyet készítésekor a' hal hasából húztam ki."

Egyikünknek sem juta eszébe, hogy az egyéb lehetne egy darab üvegnél; probáimat azonban tovább is folytattam. Feleségemnek mondtam, dugja el a' mécset a' kandallóban. Ezt megtévé, 's ekkor látám, hogy vélt üveg darab olly világot derít maga körül, melly mellett le is fekhettünk. Ezért a' mécset eloltattam, 's az üveget magam tevém a' kandalló párkányára, hogy világítson.

„Már ez“ így szólék, „második haszna Saadi barátjától kapott óndarabnak, hogy t. i. általa megkiméljük az olaj árát.

Látván gyermekeim a' mécsnek eloltatását, 's hogy azt az üvegdarab póllá ki, e' csodára olly visító 's fülrepezstő zajra fakadtak, hogy azt a' szomszédság-körökörül hallhatta.

Én 's feleségem szaporítók a' lármát azzal, hogy hallgatást parancsolánk nekik; czélunkat mindazáltal csak akkor érhattük el, midő' lefeküdtek, 's az üvegdarab csodás fényéről módjok szerint még jó darabig mulatva, végre elalvának.

Erre magam 's feleségem is szinte lefekvénk. Másnap reggel, az üvegdarabról többé nem is aggódva, szokott munkámhoz menék. Senki sem fog rajta csodálkozni, ha ez velem, mint olly emberrel történt, ki éltében ugyan üveget, de gyémántot soha sem látott, 's ha valaha látott volna is, annak becséről 's áráról sohasem tudakolódott.

Itt meg kell jegyeznem felségednek, hogy házani, 's szomszédom háza között, csupán egy téglákkal kirakott még pedig igen vékony kötésfal vala. Ez a' haz egy, mesterségére nézve drágakőáros igen gazdag zsidóé vala, 's hálo szobája a' közfalnak dűle. Már lefeküdtek 's aludtak, midőn gyermekeim a' legnagyobb lármát tevék; mellyre felébredének és sokáig el nem alhatának ismét.

Másnap reggel a' zsidó asszony maga 's férje nevében ált jöve panaszkodni, feleségemhez, hogy első álmában háborítatott.

„Édes Rachelem“ — így hívák a' zsidó asszonyt, mond feleségem hozzá, „igen sajnálom a' történetet, 's én bocsánatot kérek érte. Hiszen tudja a' gyermekek szokását, hogy csekélységen néha nevetnek, máskor sírnak. Jójön be, 's megmutatom, mi szolgáltatott panaszára okot.“

A' zsidó asszony belépe, 's feleségem még a' kandalló párkányzatá . fekvő drága követ — mert ez valósággal az volt, még pedig igen jeles — megmutatá neki, mondván: „Nézze, ez üvegdarab volt oka minden tegnapi lármának.“ Mig pedig a' zsidó asszony, ki a' drágaköveket igen jól ismeré, a' gyémántot bámulva szemlélgeté, elbeszélé ez neki, miként találta azt a' hal belsejében, 's miként történt az egész dolog.

Elvégezvén feleségem beszédét, mond hozzá a' zsidó asszony a' gyémántot vissza adva: „Aischa, — e' vala t. i. feleségem neve — kelmedként én is csak üvegnek

tartom, minthogy azonban szebb a' közönséges üvegnél, 's minthogy egy épen hasonló darab üvegem van otthon, mellyel magamat ékesíteni szoktam, 's mellyhez igen jól illenek, megvenném ha eladná.

Gyermekeim játszó eszközök eladásáról hállvan, lármájokkal félbe szakaszták a' beszédet. Kérvén anyjokat, tartaná meg, úgy hogy ez végre lecsillapíthatásokra kéntelen vala nekik azt megigérni.

A' zsidóasszony, kinek ismét haza kelle mennie, feleségemnek, ki őt a' küszöbig kíséré, bucsuvétkor megsúgá, ha kedve találna kerekedni ez üvegdarab eladására, meg ne mutassa senkinek, mi-nekelőtte neki megizenné.

HÁROMSZÁZ HETVENEDIK ÉJSZAKA.

A' zsidó már igen korán boltjába ment a' drágaságok piaczára. Felesége utána siete hirül adni felfödezését, egyúttal le írta neki nagyságát, gondolható nehézségét; szépségét, fényét, 's szép vizét, mindenek fellett pedig éjjel világító tulajdonságát, mellyet feleségem őszinte beszéde közben magasztalt neki.

A' zsidó feleségét tüstént visszaküldé azon parancsolattal, hogy nőmmel alkudoz-

zék, eleinte csak keveset ígérjen, azután a' környüállásokhoz képest többet 's többet, 's végre akarmi áron, az alkut kösse meg.

A' zsidó asszony férje parancsolatja' következtében feleségemmel, nem várván el, rászánta-e már magát a' kő eladására, alattomosan alkudozni kezdte, 's kérdé, megelégszik-e húsz arannyal érte? Egy darab üvegért — mert feleségem annak tartá — az ajánlott summát feleségem nagyon is sokallotta; mindazáltal az ajánlást sem el nem fogadta, sem vissza nem utasítá, hanem egyedül azt mondá a' zsidó asszonynak, hogy erre elébb nem felelhet, míg velem nem szólott.

Az alatt épen munkámról tértem haza ebédre, midőn a' kettő még mindig az ajtó előtt beszélgete. Feleségem megszólita, 's kérde, megengedném-e, a' halbelében talált üvegdarabot a' szomszéd asszonytól ajánlott húsz darab aranyért oda adhatni?

Nem váloszoltam azonnal elhatározóla, hanem azon nyomosságról gondolkodám, mellyel Saad az óndarab adásakor ígére, hogy ez teend valaha szerencséssé. Az zsidóasszony azt vélé, hogy ajánlását keveselvén nem feleltem, mondá hozzám: „Szomszéd, adok érte ötvenet, megelégszik azzal?“

Látván, hogy a' zsidóasszony húsz aranyról hirtelen ötvenre ugrik, rá tartám magam, 's mondám neki, hogy még igen messze van azon ártól, mellyen eladni szándékozom.

„Szomszéd“ mond ő erre, „vegyen el érte száz aranyat; ez bizonyára felettébb sok, 's még magam sem tudom, jóvá hagyja-e férjem?“

Ezen újabb ajánlásnál mondám neki, hogy száz ezer aranyat kívánok érte, noha jól tudom, hogy a' gyémánt sokkal többet ér: hogy azonban iránta, 's férje, mint szomszédink iránt barátságos lehessek, nem kívánok többet, de e' summát meg kell érte kapnom, 's ha ők azon nem akarnák megvenni, más drágakőárosok még többet is fogának érte adni.

A' zsidóasszony még inkább megerősítte feltett szándékomban azon hévvel, mellyel az alkut megakará kötni, több ízbeli ajánlásival már ötven ezer aranyat igérvén, mellyet azonban el nem fogadék.

„Többet“ mond az asszony, „férjem helyben hagyása nélkül nem ígérhetek. Csak estve térend haza, 's azon egy szívességre kérem, legyen addig türedelemmel, míg az szólott szomszéd urammal, 's megnézte a' gyémántot.“ A' mit én meg is ígértem neki.

Haza térvén estve a' zsidó, megtudá feleségétől, hogy velünk még nem kötheték meg az alkut, hogy már ötvenezer aranyat ígért, 's milly szívességre kért meg.

A' zsidó ellesé az időt, midőn munkámról haza tértem. „Hassan szomszéd“ így szólíta meg menés közben, „kérem: mutassa meg a' gyémántot, mellyet neje feleségemnek mutatott.“ Beszólítám hozzám, 's megmutatám neki azt.

Minthogy már alkonyodott, 's a' mécs még nem vala meggyújtva, a' gyémántnak magától bocsátott világa, 's azon rendkívüli fénye, mellyel egész kezem meg volt világítva, azonnal meggyőzőék a' zsidót, hogy neje azt jól leírta. Kezébe vevé, sokáig nézé, 's csodálni meg sem szünhett. „Kedves szomszéd uram,“ mond erre, „feleségem, mint nekem mondá ötvenezer aranyat ígére érte, hogy tehát megelégedhesék, még húzezerrel pótlom.“

„Szomszéd“ válaszolék, „neje talán megmondotta, hogy árát százezer aranyra határozám, vagy adjon annyit, vagy a' gyémánt az én kezemben marad; itt nincs más középút.“

Egy darab ideig még alkudozott azon reménnyel, hogy talán elengedek még valamit; velem azonban semmire sem mehető, 's azon félelmében, nehogy a' gyémántot más drágakőárossoknak megmutassam — a' mit meg is tettem volna — el sem is távozék, míg a' kívánt árért meg nem köté az alkut. Egy uttal mondá, hogy a' százezer arany készpénzben nincs ugyan házánál, de hogy másnap e' tájon, vagy még korábban is az egész summát elhozandja, 's hogy az alku megálljon, még az nap hoza két erszényt, mindeniket ezer arannyal.

Meglévén így a' gyémánt eladatása, 's én minden reménységemen túl hirtelen meggazdagodván, köszöntem Istennek irántam mutatott jószágát 's kegyességét, és egyenesen Saadhoz siettem volna háladatosan borúlni lábaihoz, de lakását nem

tudtam. Színtaszt tettem volna Saadival is, kinek szerencsémért legelső köszönettel tartozám, noha velem való jó szándékában nem boldogult is.

Most azon valék, miként fordítsam e' temérdek summát legjobban haszonra. Feleségem, kinek feje azonnal tele volt neme hiúságával, azonnal javaslá, vegyek neki 's gyermekeinek drága köntösöket, továbbá házat, 's azt gazdagon ékesítsem fel.

„Édes feleségem,“ mondám neki, „nem illy fenhéjazva kell kezdenünk. Bizzál bennem; idővel a' te kivánságod is meglesz. Noha a' pénz csak kiadásra való, még is úgy kell vele bánni, hogy abból egy tőke képződjék, hogy nem lévén szükséges az egészhez nyúlni, kamatjaiból lehessen élni. Ezen töröm most fejem, 's holnaptól kezdve e' tőkét fogom lerakni.“

Jövő egész napot avval töltém el, hogy számos mesterségembeli, szintolly szegény emberekhez, mint én voltam, menék, 's pénzt adva nekik, tehetségök 's ügyességök szerint lekötelezém őket, mindenféle kötélgartványt készíteni számomra azon ígéretem mellett, hogy nem kell várniok, hanem a' mint meghozzák a' munkát, pontosan, 's jól megfizetendek érte. Harmad nap végképen megegyezék illy formán valamennyi még hátralévő szegényebb sorsú kötélgartókkal, 's azóta ezen emberek egész Bagdadban nekem dolgoznak, 's igen meg vannak elegendve azon pontossággal, mellyel teljesíteni szoktam tett ígéretemet.

Minthogy illy számos mesterember arányosan sok munkát készít el, különböző helyeken rakházakat béreltem, melyekbe egy biztost tevék, részint a' kész munka' által vevésére, részint eladás végett nagyban és kicsinyben; melly rendelkezésemmel nem sokára tetemes nyereséget 's nevezetes jövedelmet szereztem magamnak.

Idővel sok elszórt rakhelyeim egyesítésére egy nagy téres, de már dülő félben lévő házat vettem. Lerontatám, 's helyére azt építém, mellyet felséged tegnap láta. De bármi szép is külseje, belől csak nagy padlásokból áll az áruk, 's magam 's csaladom számára való lakószobákból.

HÁROMSZÁZ HETVENEGYEDIK ÉJSZAKA.

Már jó ideje elmúlt, hogy kis házamat odahagyva a' nagyba költöztem, midőn Saadi és Saad, kiknek eszökbe sem juték többé, egyszerre megemlékezének rólam. Sétálni indulván egynap, rendkívül csodálkoznak, midőn azon utczában, mellyben mindig dolgoztam, kötélgyártó műszeremmel, többé nem láttak. Kérdezősködtek, mivé lettem, élek-e még vagy meghaltam? Csodálkozások még inkább nevedék, midőn meghallák, hogy az, ki után tudako-

zódnak, nagy kereskedővé lett, 's már nem híják többé pusztán Hassan-nak, hanem Kodjah 4) Hassan Alhabbal, az az: „Hassan kötélgyártó kereskedőnek“ 's ki ez utczában kívülről palotához hasonló házat építe.

A' két jó barát felkerese a' megjegyzett utczában, 's Saadi, ki meg nem foghatá, hogy a' Saad adta darab ön lelete alapja ez igen nagy szerencsémnek, monda út közben Saadhoz.

„Örömem teljes, hogy én vetém meg Hassan Alhabbal szerencsáját, de azt még sem hagyhatom helyben, hogy kétszáz arany helyett négyszáz arany kicsalására, két ízben hazudozt; mert hogy szerencsáját a' tőled kapott óndarabnak köszönhetné, nem is képzelhetem, 's az eszébe sem juthatna senkinek is.“

„Te igaz úgy gondolkodol,“ felel Saad „de nem úgy én, 's nem látom okát, mért vagy Kodjah Hassan iránt olly igazságtalan, hogy őt hazugnak tartsad. Higyed inkább, hogy az nekünk az igazat mondá, 's hogy eszeágában sem volt azt tőlünk eltitkolni, 's hogy épen az én adtam óndarab egyedüli talpköve szerencsájének. Kodjah Hassan e' dologban rövid idő mulva maga fog felvilágosítani.“

Illy beszélgetés közben a' két jóbarát elért azon utczába, mellyben vala házam. Tudakoiták, 's megmutattatott nekik. Mídon homlokoldalát látnák, alig akarák binni, hogy az az; mind az által kopogtattak, 's kapusom kinyitá előttök a' bejárást.

Saadi, ki az udvariság ellen féle botlani, ha a' keresett házat valami nagy emberével cserélte volna el, mondá a' kapusnak: E' házat Kodjah Hassan Alhabbalénak jelelék, mondd meg, tévedünk-e vagy sem?"

„Nem, uram, épen nem téved“ felele kapusom az ajtót még jobban tárván, „ez az. Csak lépjetek be; épen a' teremben van, 's majd találtok egy rabszolgát, ki bejelent.

A' két jóbarát bejelenteté magát nálam, 's én azonnal megismerém őket. Midőn beléptek, felkeltem ülésemből, elejökbe sietek, 's köntösök szegélyéért akarék nyúlói, hogy megcsókoljam. De ezt nem engedék, 's akaratom ellenere ölelkeznem kelle velök. Meghívám őket egy szőnyegekkel beterített magasabb helyre fellépni, 's itt egy üléssel kínálám, honnan a' kertbe láthattak. Kérem, üljenek le, de ők azt kívánták hogy én üljek elől.

„Nemes urak,“ mondám hozzájuk, „se hogy sem feledém el, hogy én a' szegény Hassan vagyok, 's ha egészen más volnék is mint vagyok, 's ha nem volnék is irántatok lekötelezve, még is tudom mi illik. Könyörgök azért, ne szégyenítsetek tovább.“

Erre leülének helyeikre, 's én velök szemközt.

Most Saadi kezdé a' beszédet 's felém fordulva monda: „Kodjah Hassan, nem vagyok képes neked megmondani, mennyire örülök rajta, hogy azon helyzetben

látlak, mellyet kívántam, midőn két ízben egymás utána ajándékoztam neked ama kétszáz aranyat, 's meg vagyok győződve, hogy ama négyszáz arany tevén helyezetekben ezen változást, mellyen annyira örvendek. Csak egyen töröm fejemet. Meg nem foghatom t. i. mi okod lehetne tőlem kétszer titkolni el az igazságot, 's olly veszteségekkel vesztegetni szemem fényét, mellyeknek oka előttem ma is szintolly hihetetlen, mint akkor. Nemde, midőn utószor látánk, pirúlva vallád meg, hogy sorodon sem az első, sem a' második kétszáz arany nem segít semmit is? Ezt legalább előre teszem fel, 's elvárom, hogy vélekedésemet helyben hagyod."

Saadinak e' szavait Saad nagy nyugtalanossággal, hogy ne mondjam rossz kedvvel hallá, 's ezt szeméi lesütésével, 's feje rázásával adta értésre. Mindazáltal egy szót sem szólva végig hagyá beszélni. Azután mondá: „Saadi; megbocsás, ha még Hassan előtt felelek; megelőzőm, hogy értésedre adhassam, miként csodálkozom részint őszintesége elleni bal ítéleteden, részint azon, hogy ezelőtti állításainak mind e' máj napig sem hiszesz. Én neked mondtam már egyszer, 's most ismétlem, hogy eleinte mindjárt, bajának pusztá elbeszélésére elhittem, 's bármit mondj is, meg vagyok győződve, hogy mind úgy van. Azonban hadd szóljon maga, ő legjobban fogja tudni, mellyikünk ítélte meg jól vagy rosszul."

HÁROMSZÁZ HETVENKETTEDIK ÉJSZAKA.

Igy beszélvén a' két jóbarát, megszólalék, 's mind a' kettőhöz fordulva mondám: „Nem esz urak, a' tőlem kívánt felvilágosításra nézve örök némaságra ítéltém volna el magamat, ha bizonyos nem volnék abban, hogy a' miattam köztetek támadt vita szíveiteket öszve kapcsoló barátsági kötelet nem lesz képes felbontani. Kívánságtokra tehát közelebből foglak felvilágosítani. De legelőbb is esküszöm, hogy szintazon nyíltszívűséggel teendém, melyel korábbi történeteimet beszélém el.“

Erre az egész történetet, elbeszélém a' mint felséged csak épen most hallá, pontról pontra, legkissebb körülményt sem titkolva el.

Bizonyítgatásim azonban nem voltak elegendők, 's hogy Saadit előítéletéből kiragadhatták volna. Midőn azért elvégzém beszédemet, mondá hozzám: „Kodjah Hassan, a' hallal, 's hasában talált gyémánttal való történet szintolly hihetetlennek látszik előttem, mint a' csalmának olyváltali elragadtatása, 's a' korpás edénynek mosó földdel kicseréltetése. Bármint legyen is különben a' dolog, még is meg vagyok felőle győződve, hogy te már nem vagy többé szegény, hanem gazdag ember, mivé mindjárt eleinte kívántalak tenni, 's így szívemből örvendek rajta.“

Késő lévén már, felkele, búcsút vevendő, 's Saad vele együtt. Én szinte felkelék, 's vissza tartoztatva mondám: „uram, engedjétek meg, hogy egy szivességre kérbesselek, mellyet meg ne tagadjatok tőlem. Tegyétek meg házamnak azon becsületet, 's maradjatok nálam egy kis vacsorára 's hálaára, hogy holnap reggel egy kis mezei lakásomra evezhessünk, mellyet vettem, hogy néha egy kis fris levegőt szívhassak, még az nap' szárazon térünk onnan vissza, még pedig mindegyikünk egy lovon tulajdon ólamból.

„Ha Saadnak nincs valami sürgetős dolga“ mond Saadi, „igen szívesen elfogadom.“

„Nekem soha sincs dolgom,“ mond Saad, „ha arról van szó, hogy társaságokban részesüljek. Azonban“ folytatá, „szalásainkra meg kell izennünk, hogy mára ne várjanak haza.“

Elő hivatám egyik rabszolgámat, 's még neki a' követséget mondák, használtam az időt, vacsora készítés végett kiadni a' szükséges parancsokat.

Mig a' vacsora ideje eljött, az alatt jötevőimnek megmutatám házamat minden hozzá tartozókkal, 's ők állapotomhoz képest igen jól elrendeltnek találák. Különbőség nélkül mind a' kettőt jötevőimnek nevezém, mivel Saad nélkül nehezen adta volna Saadi a' négyszáz aranyat, mellyekig viszem vissza szerencsém eredetét. Ezek után a' terembe vezetém vissza, hol egyes dolgokról mindenféle kérdéseket tevének, mellyekre nekik megelégedésükre feleltem.

Végre tudtomra adák, hogy kész a vacsora. Másik teremben lévén az megterítve, felszólítám őket, hogy jöjenek oda. A' két jó barát a' világítás fénye, a' terem csinosága, az asztali készület, 's egészen ínyök szerint készített ételek miatt, magokon kívülvalának. Étél közben muzsikával 's énekléssel, étel után tánczosokkal 's tánczosnékkal, 's más vigságokkal mulattatám, hogy tehetségem szerint kijelentsem irántok köszönetemet.

Következő reggel Saaddal korán érkezénk elindulni, hogy a' reggeli hűsben részesülhessünk, 's ezért még nap felkölte előtt mentünk a' folyó partjára. Itt számunkra kénzen tartott igen takaros, és szőnyegekkel kirakott csonakba szállánk, 's hat jó evező 's a' folyam segedelmével valami másfél óra múlva megérkezénk mezei házamnál.

Kiszállván, a' két jó barát megállá, nem annyira szép külsejének megnézése, mint inkább fölséges fekvésének 's szép kinézéseinek csodálására, mellyek sem igen szorultak, sem igen messze terjedők nem valának, 's így azt minden oldalról kellemesíték. En a' szobákba vezetém, figyelmesekké tevém őket azoknak csinosságokra, bútorozásokra, 's egyéb kéjítő tulajdonságaikra, 's ők mindent igen szépnek találának.

Végre a' kertbe menénk, hol nekik legjobban tetszék egy citrom 's narancserdőke, mellynek virágai 's gyümölcsei a' levegőt beillatozák; a' fák rendes sorok-

ban valának ültetve, 's köztök a' folyóból vezetett mindig folydogaló patakcsa csergedeze. Az árnyék, a' bús, a' nap sugarai forrósága közben, a' víznek lassú csergedezése, számos erdei madarak kellemes zengése, 's több más kellemességek annyira meglepék, hogy majd nem minden lépésre megállának, majd köszönni, hogy illy kellemes helyre vezetém, majd szerencset kívanni illy birtokhoz, majd más udvariságokat mondani.

En az erdőnek, melly igen hosszú és széles, egészen végéig vezetém, hol figyelmeztetém őket egy, a' kertemet környező igen nagy fajú erdőcskére. Ott, egy a' kilátást sehogysen gáltó palmafák árnyékában, 's mindenfelé nyitva álló kerti házba vezetém, hol pihenésre szőnyegekkel 's vankosokkal ellátott üléssel kínálám meg.

Fiaim ketteje, kiket itt a' házban találánk, hova egy idő óta tanítójokkal küldém vala fris levegőre, elhagya bennünket, 's belebb mene az erdőbe, 's történetből madár fészkeket keresvén, észre vettek egyet egy nagy fának ágai között. Eleinte felmászni próbálának, de minthogy erre sem erejük sem ügyességök nem vala elegendő, egy velök küldött, 's mindig körülöttök lévő rabszolgának mutaták azon parancsolattal, hogy számokra vegye ki.

A' rabszolga felmászott, 's midőn a' fészekig ére, igen csodálkozék, midőn látá, hogy az egy csalmában vala rakva. Ó tehát a' fészket mindenestül lehozá, 's

a' csalmát gyermekeimnek mutatá. Minthogy azonban nem kétkedék hogy talán magam is szeretném látni, figyelmezteté őket arra, 's az idősbiknek ada, hogy vigye hozzám.

Már messziről látám jönni azon örömmel, melly gyermekek tulajdona, ha fészket találtak. Midőn nekem általadná, monda: „Látod e' fészket itt a' csalmában?“

HÁROMSZÁZ HETVENHARMADIK ÉJSZAKA.

Saadi és Saad ez új tűneménytől szint-
úgy meg valának lepetve, mint én; sőt én
még sokkal nagyobbban, minthogy a' csal-
mát megismerém ugyan annak, mellyet
az ölyv ragada volt el tőlem. Álmélkodva
szemlélvén meg azt közelebbről, 's forgat-
ván minden oldalra, kérdém két baráto-
mat: „Uraim, képesek volnátok - e még
arra emlékezni, hogy ez azon csalma, mel-
lyet viseltem az nap, midőn legelőbb volt
szerencsém tőletek megszólíthatni?“

„Nem hinném“ mond Saad, „hogy Saa-
di jobban ügyelt volna rá nálamnál, de
egyikünk sem fog róla kételkedhetni, ha a'
száz kilenczven arany benne találkozik.“

„Uram“ válaszolék, „nincs oka két-
kedni, hogy ez valósággal azon csalma;
mert azontúl, hogy igen jól ismerem, ne-

hézségéről is veszem észre, hogy nem más, mit maga is észre vehet, ha nem sajnálja kezébe venni.

Gyermekeimnek adván a' belőle kivett madarakat, általadám neki; ő azt kezébe vevé, azután Saadinak adá, hogy ez is megítélhesse nehézségéből.

„Elhiszem hogy a' te csalmád“ mond Saadi, „de még inkább megfogok erről győződni, ha a' százkilenczven aranyat magam előtt fogom látni.“

Kezembe vévén ismét a' csalmát, folytatám: „Uraim, nézzék meg legalább, kérem, minek előtte hozzá nyúljak, hogy nem ma óta van még csak a' fán, 's hogy állapotja, valamint a' benne minden emberi kéz nélkül olly puhán rakott fészek, bizonyos jelei, hogy az nap óta van itt, mióta tőlem az ölyv elragadá, 's hogy e' fara tevé; vagy ejté, 's akada fen ágai között. Ne vegyék rossz néven, ha erre figyelmeztetem, mert én részemről sokért nem adom, ha csak legkisebb gyanuját is elhárithatom magamról a' csalásnak.“

Saad segíté szándékomban. „Saadi“ mond ő, „ez téged illet, nem engem, ki mindig azt hittem, hogy Hassan bennünket nem ámít.“

Mig Saad így beszéle, levevém a' kendőt, melly a' csalmának belső sapkáját több ízben övezé körül, 's ki húzám az érszényt mellyet Saadi azonnal annak ismere el, mellyet nekem adott. Elöttök ürítém ki a' szőnyegre, 's mondám azután: „Uram,

itt vannak az aranyok, olvassák meg magok, 's nézzék meg, teljes-e a' szám?"

Saad tizével állítgatá fel sorjában, míg mind a' száz kilenczven együtt nem volt, 's ekkor Saadi, nem tagadhatván illy szentetűnő igazságot tovább, felém fordulva mondá: „Hassan, megengedem, hogy e' százkilenczven arany nem segíthete semmit is gazdagulásodban. De a' másik százkilenczven arany, mellyet egy korpás fazokba dugtál, mint velem elakarod hitetni, szolgálhatott legalább arra.“

„Uram“ felelék erre, „én ez utósó summára nézve szintugy megmondtam az igazat, mint az elsőre nézve. Csak nem akarja talám, vegyem vissza szavamat, hogy hazugságot mondjak.“

„Hassan“ mond Saad hozzám: „hadd Saadit véleményében. Én szívesen elengedem neki, ha azt gondolja, hogy ez utósó summával boldogságod felét köszönöd neki, csak azt engedje meg, hogy én másik felére nézve a' neked adott óndarabbal szinte segítélek benne, 's ő a' drága kő' találását a' hal hasában nem hozza kétségbe.“

„Saad“ mond Saadi, „én mindent akarok mit te akarsz csak az egyet engedd hinnem, hogy pénzt csak penzzel szerezhetni.“

„Hát ha“ mond Saad, „ha a' történet ugy akarná, hogy egy ötvenezer aranyat érő gyémántot leljek, 's azon summát valósággal meg is kapnám érte, akkor is pénzen szereztem volna ezen summát?“

Ezzel vége lón a' vitának. Felkelénk, 's vissza térénk a' házhoz, 's minthogy az ebéd már fel vala tálalva, asztalhoz ülénk. Ebéd után vendégimet magokra hagyám, hogy az alatt a' nap legnagyobb forróságát elmulni hagyván elméjüket csillapítsák le, az alatt elmenék, 's kulcsáromnak, úgy szinte kertészemnek a' szükséges parancsokat adám. Azután ismét vissza tértem hozzájuk, 's különbféle érdektelen tárgyról mulatánk, míg a' legnagyobb hőség elmult; azután a' kertbe menénk, hol a' hűvösben naplementig maradánk. Erre mind a' hárman lóra ülénk, 's egy rabszolga kíséretében, a' legszebb hold világánál az éj mintegy második órája körül megérkezénk Bagdadban.

Magam sem foghatom meg, embereim minő gondatlanságából történt, hogy a' lovak számára kifogyott az árpa. A' gabonatarak már be zárva, 's messzebb valának, hogy sem illy későn még lehetett volna oda küldeni.

Rabszolgáim egyike a' szomszédságban keresgélt, 's talált még is egyik boltban egy fazék korpát. Megvette a' korpát, 's edényestül elhozta, azon feltétel alatt, hogy ez utósót másnap ismét vissza szolgáltassa. A' rabszolga a' korpát a' jászolyba önté, 's midőn ott széllal teregetné, hogy miudenik lónak kijusson a' maga része, egy kendőt érze kezei között, melly öszve csomózva 's igen nehéz volt. Ő nekem a' kendőt azon módon, mint találta, általhozta, 's általadásokor mondá, hogy talán

talán ez azon kendő, mellyről gyakran halla beszélni, ha a' történetet barátimnak beszélém el.

Örömtelven modám jöltevőimnek: Uraim, az ég nem akarja, hogy elváljanak tőlem, minek előtte a' dolog valóságáról mellyet eddig is mindig erősíték, meg nem győződtek. „Itt van“ mondám Saadihoz fordulva, a' másik száz kilenczven arany mellyet kezéből kaptam, én e' kendőről ismertem rá.“

Felbontám a' kendőt, 's szemök előtt olvasám le a' summát. Az edényt is előhozatám. Én ismét rá ismerék, 's feleségemhez küldém azon kérdéssel, hogy ismeri-e; meghagyva egyúttal, hogy a' történetről senki említést se tegyen. Azonnal rá ismert, 's azt izené, hogy ez azon edény, mellyet korpával telve cserélt ki mosó földért.

Most végre Saadi megadá magát, 's hitetlenségéből megtérve, mondá Saadnak: „Most engedek, 's elismerem veled, hogy a' pénz nem mindig biztos szer pénz gyűjtésre 's gazdagodásra.“

Saadi végezvén beszédét, mondám neki „Uram, nem merem azon ajánlást tenni, hogy azon háromszáz nyolczvan aranyat, mellyet az ég ma hozott ismét napfényre, hogy rossz vélekedését igazságszeretetemről megczáfolja, ismét vegye vissza. Meg vagyok győződve, nem olly szándékkal ajándékozá azt nekem, hogy valaha ismét vissza kívánja. Én részemről megelégszem az-
zal, mit az egek más oldalról juttatának,

's így nem kívánom e' pénzt; 's így reményelem, nem fogja ellenzeni, ha a' pénzt holnap a' szegények közt osztom el, hogy ezért bennünket valaha megjutalmazzon az Isten.“

A' két jó barát még ez éjt is nálam tölté. Következő reggel megölelének, 's visszatérének mindegyike tulajdon lakába, megelégedve a' nálam talált fogadtatással, 's azzal, mint magok láták, hogy Isten után egyenest nekik köszönhető szerencsémét jól forгатom. Én szinte meglátogatám mind-egyikét, hogy köszönetemet még külön is megtegyem. Azóta nagy becsületemnek tartom, hogy megengedék, velők barátkoznom, gyakran látogathatnom, 's velők beszélhetnem.“

Harun Arreschid Kodjah Hassan elbeszélését oly nagy figyelemmel hallgatá, hogy csak ennek elhallgatásából vevé észre végét. Erre mondá neki: Hassan, régóta nem hallék semmit is beszélni, a' mi annyira mulatott volna, mint azon csodálatos utak, mellyeken tetszék az égnek téged még e' világon szerencséssé tenni. Ezért ajándékinak jó használása által folyvást háladatosnak is kell mutatni magadat iránta. Egy úttal azt is megmondom, hogy a' gyémánt, melly téged szerencséssé teve, jelenleg kincseim között van, 's igen örülök megtudhatni, hogyan kerüle oda. Mint-hogy azonban Saadi szívében még mindig kételkedhetik e' gyémánt rendkívüli jeleségén, mellyet legdrágábbnak 's legcsodálatra méltóbbnak tartom minden birtokim

közül, azt akarom, Saaddal együtt vezesd ide, hogy kincstartóm neki megmutathassa, 's ha legkisebb hitetlenség, volna is még benne, ismerje el itt, hogy a' pénz maga nem mindig legbiztosb eszköz szégynek rövid idő alatti 's különös fáradtság nélküli gazdagítására. Akarom szinte, hogy e' történetet beszéld el kincstárnokomnak, hogy ez irassa le, 's tegye el a' gyémánt mellett."

Midőn erre a' chalif Kodjah Hassan, Sidi Numan, és Baba Abdallahnak feje bizczentésével értékre adá megelégedését, leborultak fejedelmi széke előtt, 's búcsut véve eltávoznak.

Scheherasade szultánné új történet elbeszéléséhez akara fogni; de Indiának sultánja, eszre vévén a' hajnal hasadtát, más napra halasztá annak meghallgatását.

HÁROMSZÁZ HETVENNEGYEDIK ÉJSZAKA.

ALY BABA, 'S A' NEGYVEN HARAMJA' TÖRTÉNETE.

Scheherasade szultánné, Dinarsade testvére ébrensége által felköltve, férjének, az indiai sultánnak a' következő történetet beszélé el, mellyre az már számot is tartott volt.

„Hatalmas Sultán,“ így kezdé, „birodalma határhoz közel, Persiának egy városában élt két testvér, az egyik Kassim, a' másik Aly Baba névvel. Minthogy atyjoktól öröklött kevés vagyonon egyaránt osztozának, azt kellene hinni, hogy környülállásaiknak is körül belől egyformáknak kell lenni. A' történet azonban másként akará.

Kassim megházasodék, 's menyekzöje után rövid időre neje igen jó karban lévő boltot, gazdagon rakodott árútárt, 's fekvő jószágokat örökle, mellyek őt egyszerre jó állapotba helyezék, 's a' város egyik leggazdagabb kereskedőjévé tevék.

Aly Baba ellenben, ki szintolly szegény feleséget veve el, mint maga volt, igen szegényen élt, 's maga 's övéi eltáplálására a' volt keresete, hogy a' közel erdőbe mene fát vágni, 's azt három tulajdon szamarán a' városba vitte eladni.

Egykor Aly Baba szinte az erdőben vala ismét, 's épen annyi fát vágott, mennyi szamarai terhelésére elegendő volt, midőn messziről nagy porfelleget láta kerekedni, melly egyenes irányban azon hely felé tartott, hol ő épen vala. Szorosan vigyázára, 's nem sokára számos lovas sereget különböztethete meg, melly legjobb rendben közeledék.

Noha a' környéken zsványoknak soha sem hallották hírét is, még is azon gondolatra ve'emédék Aly Baba, hogy e' lovasok azok lehetnének, 's nem aggódván, mi lesz szamaraiból, csak személye mene-

kédhetéséről gondolkozék. Egy fára mászott, mellynek levelei csekély magasságban rendkívül sűrűek valának, 's ezek között annyival nagyobb bizodalommal üle le, mint-hogy onnan, maga nem láttatva, mindent megláthata.

A' lovasok, mindnyája nagy, erős, jól öltözve 's fegyverkezve közeledének a' sziklához, 's Aly Baba, ki negyvent számlála, tekintetök 's készületeöknél fogva nem kétkedék tovább, hogy valóban zsványok. Nem is csalatkozott. Valósággal zsványok valának, kik, a' környéket nem háborgatván, rablásaikat messze távolban úzék, 's itt csak öszve jövetelőket tarták. A' mit itt láta, még inkább megerősíté véleményében.

Mindegyik lovas lekantározá lovát, megköté, a' nyereg' hátúljan volt árpás tarisznyát fejére akasztá, 's levevé róla a' batyut. A' legtöbb batyuk nehézségéből Aly Baba azt ítélte, hogy azokban csupa arany és ezüst pénznek kell lenni.

A' legderekabbik közülök, kit Aly Baba a' zsványok kapitányának tartott, batyujával terhelve a' sziklához közeledék, melly töben vala a' nagy fa mellett, hová Aly Baba rejtezett, 's minekutána néhány bokor között elmene, e' szavakat mondá: *S e s a m n y i l j m e g !* még pedig olly felhangon, hogy Aly Baba meghallá. A' mint a' harambasa a' szavakat kimondá, megnyílt egy ajtó, 's minekutána embereit maga előtt bebocsátá, maga is bémene, az ajtó bezáródék.

A' zsiványok sokáig maradának a' szik-
lában, 's Aly Baba félvén, nehogy közű-
lök egy, vagy talán valamennyi is azon
szempillamatban, midőn helyét szabadulása
végett elhagyná, kijőjenek, kénytelen vala
a' fán maradni, 's türelmesen várakozni.
Mind a' mellett kísértetbe jött leszállani,
a' fához kötött két lovat elragadni, egyik-
re felülni, másikat kantáron vezetni, 's
szamarait maga előtt kergetve a' város felé
sietni azonban e' terv bizonytalan kimene-
telétől félve, inkább a' bizonyosabbat vá-
lasztá.

Végre az ajtó ismét kinyilott, 's a'
negyven zsivány kijöve, még pedig a' ka-
pitány, ki utósó mene bé, most legelő jöve
ki, 's a' többit maga előtt lépteté el. Aly
Baba őt e' szavakat hallá mondani: Ses a m
z á r ó d j á l! mire az ajtó ismét bezáródék.
Mindegyik lovához mene, felkantározá is-
mét, batyu zsákját felköté, 's felüle. In-
dulásra látván a' harambasa készen mind-
nyáját, előttök indula meg, 's így eltá-
voztak ismét azon úton, mellyen jöttek.

Aly Baba nem szállott le a' fáról azon-
nal. „Elfelejthettek,“ így szóla magában,
„valamit, a' miért kénytelenek lehetnének
vissza térni, 's ezen esetben megfoghatná-
nak.“ Addig néze utánok, míg végre el-
tűntek szemei elől, 's nagyobb bátor-
ság kedvéért csak sokára azután jött le.
Eszében tartván a' szavakat, mellyekkel a'
harambasa az ajtót kinyitá és becsuká, ki-
váncsi volt megpróbálni, valljon e' szavak
szintazon fogatnuak-e, ha ő mondja ki.

Azért által vergődött a' bokrokon, 's itt csak hamar eszre vette a' mögöttük rejtező ajtót; azután elébe állott, 's mondá e' szavakat: Sesam, nyilj meg! 's az ajtó tüstént sarkig feltárult.

HÁROMSZÁZ HETVENÖTÖDIK ÉJSZAKA.

Aly Baba homályos és setét helyet reményile látni, de mint bamult el, midőn emberi kezek által magas boltozat formára kivájt, világos, bő, és téres helyet szemléle, melly felülről a' sziklák közé rejtett nyilásból vevé világát. Látta ott sok eleség-neműt, gazdag árúbálokat felhalmozva, selyem és brokát anyagokat, nagy értékű szőnyegeket, 's kivált sok arany és ezüst pénzt, melly részint rakásra halmozva, részint bőrzsákokban és erszényekben fekvék egymáson. Mind e' dolgok látására úgy rémlett előtte, mintha e' sziklabarlang nem csak néhány esztendő, hanem már századok óta szolgált volna haramiák búvó helyeül.

Aly Baba nem télováza, mi tevő legyen. Belépe a' barlangba, 's alig vala benn, ez be is záródék utána; ez őt azonban nem nyugtalanítá; hiszen tudta a' titkot kinyitására. Ő itt nem bántá az ezüs-

töt, hanem csak a' vert aranyat, kivált pedig a' zsákokban lévő. Ebből több ízben annyit vett el, mennyit csak elbirt, 's a' mennyi elegendő volt az azalatt elszéledt három szamarának megterhelésére. Öszvekerítvén azokat a' sziklához, megterhelte zsákokkal, 's hogy ezeket egy kevéssé elrejtse, felül fát raka rájok, úgy hogy abból senki sem vehete észre semmit is. Elvégezvén ezt, az ajtó elébe állott, 's alig mondá e' szavakat: Ses a m záródjál! már be is záródék; — mert ez valahányszor bemene, magától bezáródék, 's valahányszor kijöve, nyitva marada.

Ez meglévén, Aly Baba a' város felé tartott, 's megérkezvén házánál, a' három szamarát egy kis udvarba hajtá, 's az ajtót maga után jól bezará. Azután a' kincset fedező kevés fát leraká, 's a' zsákokat házába vivé, 's ott a' nyoszolyán ülő felesége előtt rendben leraká.

Felesége a' zsákokat kezébe vevé, 's érezvén, azokat pénzzel lenni tele, gyanakodott, hogy férje talán lopta, a' miért is, behordván ez mindnyáját, nem tartózkodhatott e' kérdéstől;

„Aly Baba, csak nem voltál talán olly elvetemedett, hogy e' zsákokat
 “ de Aly Baba így vága szavába: csendesen édes feleségem, ne töprenkedjél azon; én nem vagyok tolvaj, ha csak azt nem nevezik tolvajságnak, ha haramiáktól vesz el az ember valamit. Fel fogsz hagyni e' rossz vélekedéssel felőlem, ha szerencsém elbeszéltem.“

Ő a' zsákokat kiüríté, úgy hogy abból nagy rakás arany lett, melly feleségét majdnem elvakítá. Erre történetét elejétől végig elbeszélé, 's végre mindenek előtt ajánlá, hogy a' dolgot titokban tartsa.

Midőn felesége álmélkodásából egy kissé feleszmélt, örült férjével a' nekik jutott szerencsén, 's az előtte heverő rakás aranyat darabonként akará megolvasni.

„Édes feleségem,“ mond Aly Baba hozzá, „nincs jó dolgod; mit akarsz itt tenni? mikor végeznéd el a' számlálást? én gödröt készitek, 's abba elásom; mert nincs veszteni való időnk.“

„Még is jó volna“ mond az asszony, „ha csak hozzá vetőleg is tudnánk, mennyi. Én a' szomszédba megyek egy kis mértéket kölcsönözni, 's azzal majd méregetem, mig te a' gödröt ásod.“

„Édes asszony“ mond erre Aly Baba, „a' mit itt tenni akarsz, haszontalan, 's ha szavamat fogadnád, abban hagynád. Azonban tégy tetszésed szerint; csak el ne felejtöd a' dolgot titokban tartani.“

Kivánsága kielégítésére elmene Aly Baba felesége nem messze lakó Kassim sógórához. Kassim nem vala otthon, 's ezért annak feleségétől kére kevés időre kölcsön egy mértéket. A' sógor asszony kérdé nagyra vagy kicsire van-e szüksége, 's Aly Baba neje kicsit kére.

„Igen szívesen“ mond a' sógor asszony, „csak várjon egy keveset, mindjárt elhozom.“

A' sógor asszony keresé 's megtalálá a' mértéket, ismervén azonban Aly Baba szegénységét, kíváncsi volt megtudni, minő gabonát akar vele annak neje mérni, 's eszébe juta a' mérték fenekére észrevétlenül egy kevés faggyút ragasztani. Erre visszatért, a' mértéket Aly Baba feleségének adá, 's hosszas kimaradásaért azzal mentegeté magát, hogy még keresnie kellett.

Aly Baba felesége vissza tért, a' mértéket a' rakás aranyra tevéen tele tölté, 's azután egy kevés távolságban a' nyoszolyára önté, mig mind meg nem mérte, 's ő a' mértékek nem csekély számával igen megvala elégedve.

Mig Aly Baba az arany elásásával foglalatoskodék, neje, hogy sógor asszonyának megmutassa rendességét 's pontosságát, vissza vitte a' mértéket, arra nem is ügyelve, hogy fenekéhez egy arany ragada.

„Sógorasszonyom“ mond ez hozzá visszaadás közben, „látja, hogy mértékét nem tartám felettébb sokaig magamnál; igen sok köszönettel tartozom érte, itt van ismét.“

Aly Baba neje alig fordíta hátat, midőn Kassim felesége megnézé a' mértéket alúl, 's nem kevéssé csodálkozék, azon aranyat találni. Azonnal irigység fogta el szívét testvére iránt.

„Hogy“ mond ő, „Aly Babának annyi az aranya, hogy mérheti? 's hol vette ez a' nyomorú azt a' sok aranyot?“

Férje, Kassim, mint tudjuk, nem vala honn, hanem boltjában, honnan csak est-

ve tért haza. Örökké valóságnak tetszett előtte az idő, míg haza jön, olly nagy volt nyugtalansága, hogy vele, e' neki is szint-olly meglepő újságot közölhesse.

HÁROMSZÁZ HETVENHATODIK ÉJSZAKA.

Kassim hazatértekor mondá neki felesége: „Kassim, te magadat gazdag embernek tartod, azonban tévedsz; mert Aly Baba végtelenül gazdagabb náladnál, ő aranyát nem számlálja már többé mint te, hanem itczével méri.“

Kassim e' rejtély megfejtését kívánta. Az asszony meg is tevé azt, elbeszélvén, mi okos móddal tevé e' felfödözést, egy úttal megmutatá neki a' mérték fenekéhez ragadt aranyat, melly olly régi vala, hogy az uralkodónak reá vert neve előtte egészen ismeretlen volt.

A' helyett hogy testvérének juthatott szerencsén igaz szívből örvendene, Kassim inkább halálos irigységet forrala miatta, 's majd nem is alhaték egész éjszaka. Következő nap még nap'felkölte előtt ment hozzá. Minthogy pedig a' gazdag özvegygel való öszve kelése óta nem is bánt vele többé úgy mint testvérével, 's e' nevet már

el is látszék felejtteni, következő szavakkal szólítá meg:

„Aly Baba, te dolgaiddban még feletőbb vissza tartozkodó vagy; te a' szegény, nyomorú, 's koldus szerepét játszád, 's itczével méred az aranyat.“

„Édes bátyám“ felel Aly Baba, „nem értlek, miről beszélsz; beszélj magyarábban.“

„Csak ne tetesd magad olly tudatlanak,“ mond Kassim, mutatva neki e' szavaknál a' feleségétől kapott aranyat, 's kérdé tovább: „hány darab ilyen aranyod van, mint ez, mellyet feleségem a' tiednek tegnap kölcsönzött mérték fenekéhez ragadva talált?“

E' szavakból észre vevé Aly Baba, hogy neje nyakassága miatt Kassim 's felesége már megtudák azt, mit ő legmélyebb titokkint akara tartani. A' hiba azonban már megtörtént, 's nem volt többé jóvá tehető. Nem mutatva bátyjának legkissebb álmélkodás vagy harag jelét is, elbeszélé neki, milly véletlenül és hol fedezé fel a' zsványok búvó helyét, 's ha a' dolgot jó eltitkolja, e' kincsnek egy részét ajánlá neki.

„Ezt amugy is megkívánom,“ mond Kassim kevélyen, „de azontúl“ folytatá, „körülményesen akarom tudni, hol fekszik e' kincs, továbbá közelebbi ismertető jeleit, 's hogy juthatnék beléje magam is, ha kedvem tartaná; különben feladlak a' törvényhatóságnál. Ha megtagadod tőlem, nem csak semmit sem reménylhetsz tovább, hanem még azt is, a' mit már elhoztál,

elveszted, holott ellenben én, azért hogy feladlak, a' magam részét megkapom."

Aly Baba inkább természeti jószívűségből, mint embertelen bátyja gonosz fenyegetőzésitől megijedve, kívánsága szerint mindenről tudósítá, még azon szavakról is, mellyekkel ki 's be járhat.

Kassimnak több nem kelle. Elhagyá őt azon feltétellel, hogy megelőzze. Azon reménnyel, hogy magáévá tehesse az egész kincset, következő naphajnalban, a' kincsel megtöltendő nagy ládákkal terhelt tíz öszvérrel útnak indult, feltevéen magában, hogy másod izben a' barlangban találandó teher mennyiségéhez képest még többet viszen magával. Az Aly Babától jegyzett utat választva, a' sziklához ére, rá ismerre a' jegyekre 's a' fára, mellyen Aly Baba el vala dugva. Erre keresi az ajtót, megtalálja, 's e' szavakat mondja: *S e s a m, nyilj meg!* Az ajtó megnyilik, ő belép, 's utána azonnal ismét bezáródik. A' barlang' szemlélésekor elbámúl, abban sokkal több kincset találni, mint a' hogy Aly Baba elbeszéléséből gyaníthatá, 's álmélkodása az egyes dolgok szemléléseinek mind inkább nevedék. Gazdagságokat szerető fősvény ember létére — mert az vala — az egész napot is eltöltötte volna e' temérdek mennyiségű kincsek szemléléseivel, ha eszébe nem jutott volna, hogy tulajdonképen aranvat elvinni, 's tíz öszvéreére rakni jött ide. Felvett tehát annyi zsákott, a' mennyit csak bírt, 's midőn az ajtóhoz jöve, hogy kinyissa, 's feje tele volt más

gondolatokkal, úgy tapasztalá, hogy a' szükséges szavat elfelejté, 's Sesam helyett mondá: Árpa nyilj meg! Csodálkozték, midőn látná, hogy az ajtó nem nyilik; több gabonanemek nevét is előhozá, de az ajtó csak nem nyilott meg.

E' véletlen esetre Kassim nem vala elkészülve. Azon veszedelemben, mellyben szemléle magát, elrémül, 's minél inkább iparkodék a' Sesam szóra emlékezni, annál inkább megzavarodék elméje, 's így rövid időn olyan előtte e' szó, mintha sohasem hallotta volna nevezni. Földre veti a' felszedett zsákokat, nagy léptekkel fel 's alá jár a' barlangban, 's az őt körülvevő kincsek nem érdeklik többé. Azonban Kassim hadd sirassa sorsát, ő nem érdemes szánakozásunkra.

A' haramják dél felé vissza térének barlangjokhoz. Közeledvén, 's Kassimnak ládákkal terhelt öszvéreit megpillantván a' szikla körül, nyugtalanokká levének ez új jelenet miatt, lóhalálába ugratának elő, Kassimnak meg nem kötött, 's ide 's tova szabadon legelésző tíz öszvérét szanaszét kergeték az erdőbe, úgy, hogy rövid időn eltűntek szemök elől.

A' haramják nem fáradtak az öszvérek után: inkább gazdájok kieszközlésén valának. Az alatt, hogy néhány a' sziklást kerülé meg, a' harambasa a' többivel leszálla lováról, 's kivont karddal ment az ajtó felé; a' szavakat kimondá, 's az ajtó megnyilt.

Kassim a' barlang kebelében, hallván a' lódobogást, nem kétkedék többé a' haramják vissza tértéről, 's végveszélye közeledtéről. Mindazáltal menekedhetés végett legalább egy próbára szánta magát, 's azért elkészült, az ajtó' nyitásával kiugrani. Alig hallá az elfelejtett Sesam szavát kimondatni, 's az ajtót nyilni, olly dühösen rohana ki, hogy a' harambasát földhöz verte ugyan, de ennek szinte kivont karddal várakozó ezinkosaitól még is azonnal kivégeztetéek.

HÁROMSZÁZ HETVENHETEDIK ÉJSZAKA.

E' büntetés után a' haramják első gondja volt a' barlangba menés. Közel az ajtóhoz találák a' Kassimtól öszve hordott zsákokat, hogy azokat öszvéreim haza vigye, 's ezeket ismét régi helyeikre tevék, észre nem véve azon hiányt, melly az Baba által elvitt zsákok miatt támadt. E' jelenésen tanácskozva 's gondolkozva, azt megfoghatták ugyan, hogyan jöve Kassim ki, de hogyan juthata be a' barlangba, azt végképen el nem gondolhaták. Eszökbe juta ugyan, hogy felülről ereszkedheték le, azonban a' világot bebocsátó nyílás olly magas, 's a' szikla teteje kívül olly jár-

hatatlan, hogy azt egyetértőleg megfoghatatlannak nyilatkoztaták. Hogy az ajtón jöhetett volna be, nem is hitték, ha csak kinyitási titkát nem tudta volna; pedig vélekedések szerint épen ezt nem tudja kivülről senki.

Akarhogy történt azonban, itt közös kincscseik biztosítása volt a' fődolog; azért megegyeztek, hogy Kassim holttestét fel negyedelik, 's a' barlangban az ajtótól nem messze jobbról balról két negyedet akasztanak oda elrettentő például mind azoknak, kik talán elég vakmerők volnának hasonló próbatevésre; magok pedig olly szándékkal indulának el útra, hogy csak hosszabb idő múlva térjenek ismét vissza barlangokba, ha már a' rothadási bűz valamennyire eloszlék benne. E' szándékot azonnal végre is hajták, 's azután semmitől sem tartóztatva tovább, oda hagyák jó bezárt menedék helyöket, lóra ültek, 's olly irányban kóborlák be a' sikot, hol a' legjártabb karavánutak vonultak, hogy itt a' karavánokat megtámadva, szokott rablásikat üzzék.

Kassim neje az alatt nagyon szorongott, hogy besetétedvén, nem látná férjét visszatérni. Buslakodva mene Aly Babához, 's mondá neki: „Édes sógorom, reménylem fogja tudni, hogy Kassim bátyja ma az erdőbe mene, és mi végre. Mindekkorig nem tére vissza, már pedig setét éj van; attól tartok, hogy valami veszély érte.“

Aly Baba utósó szóváltásoknál fogva bátyjának ez utját gyanítá, 's ezért az nap

nem mene az erdőbe, nehogy neki gyanakodásra szolgáltatson okot. Nem téven neki semmi ollyas szemrehányást, melly őtet, vagy férjét, ha még élne, legkisebbé is megbánthatta volna, mondá neki, hogy azért ne szomorkordjék, mert Kassim nyilván jónak látja a' városba csak késő éjjel térjen haza.

Kassim neje szinte elhitte ezt, még pedig annyival inkább, minthogy meggondolta, milly fontos lehet urára nézve a' dolog titokban tartása. Ezért ismét haza tért, 's türelmesen várakozék éjfélig. De ezu'án aggodalma nőttön nőtt, 's reá nézve annyival kínosabb leve, hogy arról szólnia sem vala szabad, sem pedig jajgatással és sirással nem enyhíthete magán, mivel, mint könnyen általlatá, indító okának a' szomszédság előtt titokban kell maradnia. Csak most, midőn hibája már másolhatatlan vala, bánta meg esztelen kíváncsiságát, hogy vétkes irigységből kívánczokék vegyűlni sógora és sógorasszonya házi dolgaiba. Könyek közt tölté el az éjt, 's virradatkor ismét a' kettőhöz szaladt, 's inkább könyek, mint szavak által jelenté jövedele okát.

Aly Baba nem várá el sógorasszonya kérelmét, hogy menne el 's nézné meg, mi leve Kassimból; hanem ajánlva ennek szomorkodása mérséklését, tüstént az erdőre indult három szamarával. Közeledvén a' sziklához, a' nélkül hogy útközben bátyját vagy annak tíz öszvérét előtalálta volna, csodálkozék a' bejárás előtt elontott

véren, 's ezt rossz jelnek tartá. Arra az ajtó elébe lépve kimondá a' szavakat, 's az megnyílt. Bátyjának fölnegyedelt teteme mindjárt beléptekor megijeszté. Nem tétováza soká, mittevő legyen itt, hogy neki, nem testvéri gondolkozásmódja ellenére is, megadja az utósó tiszteletet. A' barlangban vala mindenféle szövet, mellyel batyja negyedeit két batyuba kötözé, azt egyik számárra tévé, 's felül rá fát, hogy ézre ne vegyenki. A' másik két számárra pedig azonnal aranyzsákokat raka, ezeket fával elfedezé, mint először, 's mihelyt kész vala, 's az ajtónak megparancsolá, hogy záródjék, ismét vissza indúlt a' városba. Előre vigyázásból azonban az erdő végén addig várszkodott, hogy a' városba ne érjen el éjszakának előtte. Haza érkeztekör csak az arannyal terhelt két szamarat bocsátá házába, a' harmadikat, minekutána a' lerakodást feleségére bizta, 's kevés szóval közölte volna Kassim sorsát, sógorasszonyához vezeté.

Aly Baba kopogott az ajtón, 's ezt valami Morgiane nevű nyitá meg. E' Morgiane egy ügyes, tapasztalt, és találós elméjű rableány volt, kit a' legszövetségesebb dolgokhoz leheté használni, 's kit Aly Baba e' részben esmért. Midőn tehát az udvarba lépett 's a' fát a' két batyúval levette a' számárról, félrehítta Morgianet, 's mondá neki: „Morgiane, az első mit tőled most kívánok, okvetetlen hallgatás legyen, mindjárt meglátod, milly nyomos ez asszonyodra 's reám nézve. E'

két batyuban gazdád holt tetemei vannak, 's az a fő dolog, hogy mint természetesen megholt temetessék el. Hadd szóljak elébb asszonyoddal, 's vigyázz arra, mit neked mondandok."

Morgiane bejelenté asszonyának, 's az ezt nyomban követő Aly Baba azonnal be is bocsáttaték.

„No édes Sógorom,“ mond az asszony nyugtalansággal, „mi hírt hoz férjemről? Vanásiból legalább semmi vigasztalót sem olvasok.“

„Sógor asszony,“ mond Aly Baba, „én nem válaszolhatok elébb, mint mig meg nem igéri, hogy mig elejétől fogva végig meg nem hallgatott, egy szót sem szól. Arról a' mi törtéat mind a' kettőnk nyugalma 's javára nézve, a' legné mább hallgatással kell lenni.“

„Oh!“ sohajt a' sógorasszony félhangon, „e' bevezetés férjem' halálát tudatja velem; de egy úttal által is látom a' tőlem kívánt hallgatás szükségét. Igaz, hogy nagy erőt kell magamon venni, de azért szóljon, és hallgatni fogok.“

Aly Baba útjának egész folyamatját elbeszélte sógorasszonyának hazatértéig Kassim holt tetemeivel.

„Sógorasszony“ mond végre, „igaz, hogy nagy oka van a' szomorkodásra, annyival inkább, minél kevésbbé várta volna. E' bal esetről többé nem tehetni; ha azonban lehet valami, a' mi sógorasszonyomat vigasztalhatná, azt az ajánlást teszem, jőjön hozzám férjhez, 's így azon kevés

vagyont, mit Isten juttata, egyesítsük a' magáéval, feleségemért kezeskedem, hogy e' miatt épen nem lesz szerelem féltő, 's hogy egymással jól fognak megférni. Tettszik ajánlásom, úgy legelőbb is azon kell lennünk, elhíttetni, hogy bátyám természeti halállal halt volna meg, — mire nézve, úgy vélem, bennem 's Morgiane rableányában bizhatik.

Mi jobbat tehetett volna Kassim özvegye, mint Aly Baba ajánlását elfogadni? Első férje halálával reá maradt vagyon mellett egy másik férjet kapott, ki gazdagabb vala, 's még gazdagabbá lehetne. Ezért az ajánlást épen nem veté meg, hanem inkább okos vigasztalásnak tekinté. Letörülvén a' beszédközben megeredt könyei' árját, 's elnyomván ama' fülhasgató jajgatást, melyet az asszonyok férjük halálánál tenni szoktak, eléggé bebizonyítá Aly Babának, hogy ajánlását elfogadja.

Illy állapotban hagyá el Aly Baba Kassim özvegyét, 's meghagyván Morgianének szerepe jól vivését, szamarával haza tért.

Morgiane is azonnal elment egy szomszéd gyógyszerároshoz. Kopogtatván a' boltajtón, kinyitották azt, 's ő egy bizonyos orvosságot kére, melly veszedelmes nyavalyákban igen használatos vala. A' gyógyszeráros ad neki a' letett pénzért, 's kérdi ki beteg ura házában?

„Óh!“ felel mély sohajtással, „maga Kassim, az én jó uram! betegségéből nem okúlhatni, sem beszél, sem eszik.“

E' szavakkal elviszi az orvosságot, mellynek Kassim igaz hogy már hasznát nem vehette.

HÁROMSZÁZ HETVENNYOLCZA- DIK ÉJSZAKA.

Következő nap Morgiane ismét a' gyógyszerárhoz mene, 's könyes szemmel kére tőle egy essentiát, mellyet betegeknek csak végső életveszélyben szoktak adni.

„Oh!“ monda mély szomorúsággal, midőn azt a' gyógyszeráros kezéből kivenné, „én nagyon tartok attól, hogy e' szer szintolly sikertelen marad mind az elébbi! Oh, milly jó urat vesztek én!

Minthogy pedig más részről Aly Babát 's feleségét, egész nap látták szomorú ábrázattal ki's beótni futni Kassim házánál, épen nem csudálkoztak, midőn estve Kassim feleségének, de kivált Morgiane jajgatásait hallották, mi által Kassim halálát jelenték.

Következő reggel igen korán, még midőn csak a' hajnal virrada, elindula Morgiane, ki tudta, hogy a' piacon egy öreg becsületes csizmaföldöző van, ki a' többinél jóval elébe nyitja ki boltját, 's fel-

keresé ezt. Első köszöntésre és megszólításra egy aranyat nyoma markába.

A' foldozó, ki az egész városban Baba Mustafa név alatt ismerteték, 's egyúttal igen vidám természetű 's tréfás elméjű vala, megnézé a' pénzdarabot, 's észrevévén, hogy arany, mondá: „szép foglалó! mi tetszik? én mindenre kész vagyok.“

„Baba Mustafa,“ mond Morgiane hozzá, „hozza magával minden eszközét, a' mi foldozásra szükséges; mind az által olly fel-tétellel, hogy ez 's ez helyre érve, beköt-hessem szemét.“

E' szavaknál Baba Mustafa egy kevés-sé vonakodék.

„Talán“ ugymond, „ott ollyas valamit kell végez-nem, a' mi a' jó lelkiösméret és becsület ellen van?“

„Isten mentsen,“ mond Morgiane, egy másik aranyat nyomva markába, „semmi ollyat sem kívánok, a' mit minden tisztesség-gel meg ne tehetne. Csak jöj-jön 's ne féljen semmitől.“

Baba Mustafa elmene, 's Morgiane, minekutána a' kijegyzett helyen egy zsebkendővel beköté szemét, elhalt gazdája házába vezeté, 's a' zsebkendőt csak a' szobában vevé le, a' hol a' holt négy részét öszve illesztette volt. Levévén szeméről a' kendőt, mondá neki: „Baba Mustafa, azért vezetém ide, hogy e' négy részt öszve varja. Azért csak rajta, 's ha elvégezte, még egy aranyat adok.“

Készen lévén munkájával Baba Mustafa, Morgiane ugyan azon szobában békőtte szeméit ismét, 's minekutána az ígért harmadik aranyat is oda adta neki, 's hallgatásra intette volna, vissza vezeté odáig, a' hol jövetkor békőtte szemét, 's itt levéve a' kendőt, haza küldé, utána nézván mig csak leheté, nehogy kíváncsiságból talán a' kövesse meglesse őt.

Morgiane vizet melegítetté, Kassim teste mosására. Így tehát a' belépő Aly Baba megmoshatá, tömjénnel megfüstölheté, 's a' szokott szertartással a' halotti ruhába takarhatá. Egyúttal az asztalos a' koporsót, mellyet Aly Baba rendele elhozá.

Nehogy pedig ez valahogy észrevegyen valamit, Morgiane a' koporsót az ajtónál által vevé, 's minekutána azt kifizeté 's elküldé, Aly Babával a' holtat a' koporsóba tevé. Mihelyt Aly Baba a' koporsó fedelét reá szegezte, a' mecsetbe mene jelenteni, hogy minden készen van az eltemetésre. A' halott mosásra rendelt mecsetbeli emberek kiálkoznak e' munkára; de ő nekik azt felelte, hogy az már elvégeztetett.

Alig tére vissza Morgiane, midőn az imám a' mecsetnek többi szolgálival vissza tére. Négy szomszéd vállára vevé a' koporsót, így vivé a' folyvást imádkozó imám után a' temetőbe. Morgiane, mint a' megholtak rableánya, könyezve 's hajadon követé azt keservesen jajgatva, mellét verve, 's haját tépve. Őt követék Aly Baba 's a' többi szomszéd, kik időről sorjában

felváltogatók a' többit koporsó vitelben, míg végre a' temetőbe értek.

Kassim felésége otthon marada, hogy szomorkodhassék, 's jajgathasson fenszóval a' szomszéd asszonyok társaságában, kik ősi szokásból temetés közben öszvegyűlnek, és siránkozásikat az özvegyével egyesítve, az egész környéket szomorúsággal tölték bé.

Illy móddal palástolák el Kassim szomorú végét Aly Baba, hitvесе, Kassim özvegye és Morgiane még pedig olly elővigyázva hogy nem csak meg nem tudta, de még csak nem is gyanítá, senki is a' városban.

Kassim eltemetése utáni harmad-negyed napra Aly Baba kevés bútorát, 's a' haramják kincsbarlangjából vett pénzét éjente bátyja özvegyének házába viteté, hogy ezután ott lakjék, mi által öszvekelését sógorasszonyával tevé közhírré. Minthogy e' nemű házasodások hitünkben nem szokatlanok, senki sem is csodálkozék azon.

Kassim boltját Aly Baba egyik fiának, — ki egyidő előtt egy másik nagy kereskedőnél végzé el tanulását, 's a' ki magaviseletéről mindig legjobb bizonytságot ada, — olly igérettel bizta kezére, hogy, ha folyvást jól viselendi magát, idővel állapotjához képest jól fogja megházasítani.

HÁROMSZÁZ HETVENKILENCZE- DIK ÉJSZAKA.

Hadd örüljön most Aly Baba kezdődő szerencsájének, mi a' negyven haramjáról szólunk. Ezek a' meghatározott idő mulva visszatérének erdős bűvőhelyökre; de milly nagy vala csudálkozások, midőn Kassim' testét nem lelnék, melly még inkább nevedék, midőn aranyzsákaik kevesedését észrevennék.

„Fel vagyunk fedezve 's elvesztünk, ha itt különösen nem vigyázunk magunkra. 'S ha idején nem fogunk sikeres ellenszerekhez, lassanként igen sokat fogunk veszteni ama' kincsekből, mellyeket eldődeink 's mi olly fáradságosan szerzünk öszve. A' vallott kárból csak az sül ki, hogy az elfogott tolvaj az ajtó kinyitásának titkát tudta, 's hogy mi szerencsére épen akkor érünk oda, midőn ő ki akara menni. De e' dologról még egy másiknak is kell tudni, minek a' holttest elvitetése 's kincsünk kevesedése szembetünő bizonyságok. 'S nem lévén hihető, hogy két személynél több tudná a' titkot, szükséges, hogy minekutána megöltük az elsőt, a' másikat is takarítsuk el az útból. Mit mondatok ehhez derék legények, nem ugyan azt vélitek ti is?“

A' harambasa ajánlatát mindnyáján olly okosnak nyilatkoztaták, hogy helyben is hagyák, 's meg egyezének, előlgesen minden egyéb dologgal felhagyni, csupán

ezután járni, 's vele elébb fel sem is hagyni, míg czélt nem értek.

„Bátorságtok 's vitézségtől valóban nem is vártam kevesebbet“, folytatá most a' harambasa, „mindenek előtt azonban egyik közületek, ki bátor, ügyes, és találós, fegyver nélkül, 's idegen útasköntösében menjen be a' városba, 's ott egész ügyességét annak kieszközlésére fordítsa, nem beszélnek - e annak rendes haláláról, kit mi érdemeszerént végeznék ki, továbbá ki volt az, 's melly házban lakott. Ezt szükséges mindenek előtt tudnunk, nehogy olyat tegyünk, a' mit valaha megbánhatnánk, vagy mi által fel is fedeznök magunkat olly országban, mellyben illy régóta meg nem ismerének bennünket, mint önjavunk végett ezután is kell lennünk. Azonban, hogy az ki e' küldést által veendi, serkentessék, 's egyuttal elijesztessék attól, hogy az igaz hir helyett hamissal csaljon meg, mi által mindnyájunkra veszedelem hárúlhatna, azt kérdem, nem tartjátok - e igazságosnak hogy ezen esetben a' halálos büntetésnek vesse magát alája.“

El sem várván a' többinek véleményét, mond a' haramják egyike: Én alája vetem magam, e' feltételnek, 's becsületemnek tartom, hogy e' küldetés által vevésével életmet kockáztathatom. Ha nem találna is elsűlni, legalább elhiszitek, hogy társaságunk közjávára sem jó szándokom sem bátorságom nem hibázott.“

E' haramja, a' harambasától 's czinkosítól a' legnagyobb dicséretekkel hal-

mozva, úgy által ruházkodék, hogy senki sem tarthatá annak, a' mi valósággal vala. Elindulásra az éjt választá, 's olly jól, hogy épen hajnal hasadtakor ért a' városba. Egész a' nagy piaczig halada előre, hol csak egy boltot talált még nyitva, t. i. Baba Mustafaét.

Baba Mustafa széken ülve, kaptát tartá kezében, 's épen munkájához akara fogni. A' haramja jó reggelt kívánva szólítá meg, 's látván ősz korát, még hozzá tevé: „Jó öreg, igen korán fog a' munkához; lehetetlen hogy illy idős korában még elegendőt láthasson, 's ha még világosabb volna is, kétkedem, hogy szeme elegendő éles volna még a' foldozásra.“

„Akar ki legyen“ mond Baba Mustafa, „de engem alkalmasint nem ismer. Bármí vén vagyok is, szemem mind a' mellett még igen jó, 's nem fog többé kételkedni rajta, ha azt mondom, hogy még nem igen régen olly helyen varrtam őszve egy holtat, hol semmivel sem volt világosabb, mint most itt.“

A' haramja rendkívül örüle, hogy beérkeztekor mindjárt olly emberhez folyamodék, ki eléggé megelőzőleg, nem is kérdeztetve önmagától mondaná meg azt, miért ő tulajdonképen jöve.

„Egy holtat?“ kérdé csudálkozva; 's hogy beszédre vehesse, még hozzá tevé: Minek egy holtat őszve foldani? talán azt akará mondani, a' lepelt, mellybe a' halott be volt burkolva.“

„Nem, nem!“ mond Baba Mustafa, „igen jól tudom mit akarék mondani. Sze-

retne kikutatni, de én többet nem mondok.“

A' haramjának nem kelle több felvilágosítás arról való meggyőződésre, hogy megtalálta azt, ki miatt küldve vala. Azért egy aranyat veve elő, 's azt Baba Mustafa tenyerébe nyomván, mondá neki:

„Épen nem szándékom titkába avatkozni, noha bizonyossá tehetem, hogy azt nem terjeszteném el, ha közlené is velem. Csak arra az egyre kérném, mondaná meg hol van azon ház, vagy inkább vezessen odáig, hol a' halotat öszve várta.“

„Ha volna is kedvem ebbeli kívánsága' teljesítésére,“ mond Baba Mustafa, „az aranyat akarva neki vissza adni,“ meg kell vallanom, hogy nem is tehetném, ezt emberségemre hiheti. Oka ennek az, hogy engem egy bizonyos helyig vezettek, ott szememet beköték, onnan a' házba kísérének, 's onnan, elvégezvén munkámat, szint' azon módon vezettek ismét a' bizonyos helyig vissza. Látja tehát, milly lehetetlen nekem kívánsága teljesítése.

„Legalább“ mond a' haramja újra „emlékezni fog azon utról, merre bekötött szemmel vezeték. Jöjön azért kérem, velem; én ugyan azon helyen fogom szemét bekötni, 's mi együtt fogunk menni, azon keresztül kosul csavargásokon, mellyekre vissza fog emlékezni, hogy akkor ment; 's minthogy minden fáradság megérdemli jutalmát, imitt van egy második arany. Jöjön már most, 's tegye meg azon szí-

vezséget, mellyre kértem.“ E' szavakkal újra egy aranyat nyoma kezébe.

A' két arany ingerlé Baba Mustafát. Egy darabig némán szemlélgeté markában, mintha fontolni akarná, mi tevő legyen. Végre kihúzá kebléből erszényét, abba tevé, 's monda a' haramjának: „Nem kezkeskedhetem, hogy az akkor tett útról még egészen vissza fogok-e emlékezni; de mivel már egyszer akarja, isten nevében, azon leszek, hogy a' mennyire kitelik tőlem, vissza emlékezhessem rá.“

HÁROMSZÁZ NYOLCZVANADIK ÉJSZAKA.

Ekkor Baba Mustafa a' haramjának legnagyobb öröme, 's boltját be sem zárva, mellyben úgy sem vala semmi nevezetes veszteti való, a' haramját odáig vezeté, hol Morgiane szemét béköté. Oda érkezve monda Baba Mustafa: „Itt köték be szememet, 's épen arra valék fordulva arczal, merre most.“ A' haramja, ki készen tartá zsebkendőjét, beköté vele szemeit, 's részint vezetve, részint vezettetve, mendegéle mellette, mig megállá.

„Úgy vélem“ mond Baba Mustafa, „hogy akkor sem menék tovább.“ 'S valóssággal Kassim háza előtt vala, mellyben most Aly Baba lakott. A' haramja, minek

előtte a' kendőt leoldaná szemérről, hirtelen megjegyze krétával a' ház' ajtaját; azután levé a' kendőt, 's kérde, tudja-e, kié az a' ház? Baba Mustafa azt mondá, hogy ő nem tartozik a' városnak ezen osztályához, 's így nem is tudja, kié a' ház.

Látván a' haramja, hogy Baba Mustafából nem hozhat ki többet, megköszöné fáradságát, 's minekutána vissza hagyá menni boltjába, maga az erdőnek indult, meggyőződve, hogy ott jól fog fogadtatni.

Kevéssel azután, hogy a' haramja és Baba Mustafa elválnak, Morgiane holmi foglalatosságaiban kijöve Aly Baba házából, 's midőn ismét vissza térne, észre vév é a' haramjától az ajtóra tett jegyet. Megállá, 's figyelmesen vizsgálá.

„Mire való e' jegy?“ kérde magában. „Rosszat akár valaki gazdámmal, vagy csak tréfából tevék ide? Azonban akármi czélból tették is,“ folytatá tovább, „jó az embernek magát minden lehető esetre biztosítani.“

Ő is krétát veve tehát elő, 's mint-hogy a' mind a' két oldalt mellette lévő két vagy három ajtó majdnem szintollyan volt, megjegyze azokat is ugyan azon helyen, 's úgy mene be a' házba, hol azonban sem urának, sem asszonyának nem szóla semmit is.

A' haramja azalatt folytatá útját az erdőbe, 's igen korán érkezett meg a' többinél. Megérkezte után elbeszélé küldetésének szerencsés következését, rendkívül magasztalván azon szerencsét, hogy mindjárt elején megtalálta azt, kitől megtudá

az egész dolgot, mellyet tudakolni vala. Örömmel hallgaták. Erre megszólamlék a' harambasa, dicsérte buzgóságát, 's az egész csapathoz fordulva, mondá: „Bajtársim! nines veszteni való időnk; induljunk meg fegyveresen, de hogy senki észre ne vegye; 's ha azután gyanuság elhárítás végett egyenként be menénk a' városba, gyűjtek össze a' nagy piarczon, mig tudósító társunkkal a' házat igyekszem kikémlelni, hogy a' szerint intézhessük legczélirányosb rendelésinket.“

A' harambasa beszédét hangos helyben hagyással fogadák, 's így hamar készen valának az utra. Ketten-hármanként indulának el, 's minthogy illendő távulságban maradtak egymástól, gyanú gerjesztés nélkül érkezének be a' városba. A' harambasa, 's az, ki csak azon reggel tére visza, legutójjára érkeztek el. Ez a' basát azon utczába vezeté, hol Aly Baba' házat megjegyze krétával, 's midőn elérkezett az első ajtóhoz, mellyet Morgiane fejjel jegyzett, figyelmezteté hogy ez az. Midőn azonban utjokat, hogy gyanusokká ne legyenek, késedelem nélkül folytatnák, 's a' harambasa észre venné, hogy a' másik ajtón ugyan olyan helyen szint azon jegy van: figyelmezteté kalauzát, 's kérdé: mellyik az igazi? A' kalauz megzavarodék, 's nem is birt felelni, kivált midőn basástól látná, hogy a' következő négy vagy öt ajtón szint azon jegy van. Esküdve erősíté a' basának, hogy csupán egy ajtót jegyze meg, „Nem tudom“, mondá tovább, „ki

jegyezhetette meg a' többit illy hasonlón ; de e' zavarodásomban megkell vallanom, hogy nem bírom kiösmerni a' magam által jegyzettet."

A' harambasa, ez úttal megcsalatra, a' nagy piacra mène, hol embereit a' legelsőtől, kit elő talála tudósítá, hogy ez úttal hiában fáradtak, 's útjok sikertelen marada, 's hogy most nincs mit tenni egyebet, mint közös menedék helyőkre visszatérni. Ő maga adta a' példát, 's így követé őt a' többi azon renddel, mellyel jött.

HÁROMSZÁZ NYOLCZVANEGYEDIK ÉJSZAKA.

Öszve gyülekezvén a' csapat az erdőben ismét, szét tagolá nekik a' harambasa vissza tértök okát. A' kalauz azonnal egyetértőleg halálra ítéltetett. Önmaga bűnösnek vallá magát, elismervén azt, hogy jobban kellett volna vigyáznia, 's így eltökélve nyujtá nyakát oda annak, ki fejét testétől elválasztá.

Minthogy az egész társaság boldogulására igen fontos vala, hogy e' rajtok történt csín bosszútlan ne maradjon, egy másik haramja álla elő, ki e' dolog áltvehetését mint különös kitüntetést kérte ki. A'

dolog megengedettett. Ő elindúl, megfizeti Baba Mustafat, mint az első, 's azután hékötött szemmel Aly Baba házához vezeti. Ő azt azonnal egy nem annyira szembetűnő helyen veressel jegyzé azt vélve, hogy ez által annál könnyebben ismeri ki a' fejéren jegyzettek közül.

De nem sokára ezután Morgiane ismét kimene a' házból, épen úgy, mint az előbbi napon, 's hazajövet éles szeme felfödözé a' veres jegyet. Ugyan úgy tanakodék, mint előbb, 's e' jegyet is szintazon helyre rá-írá a' szomszéd ajtókra veressel.

A' haramja vissza térte után az erdőbe előre vigyázását az egész csapat előtt csaltatlannak híresztelé, úgy hogy a' megjegyzett házat már nem lehet eltéveszteni. A' harambasa 's emberei véle együtt hitték, hogy a' dolognak most bizonyosan el kell sülni. Azért szint azon rendben, 's azon vigyázattal, mint az előtt, és szintúgy fegyverkezve is, a' városba lopóznak, a' feltett gonosz szándék' végrehajtására, 's a' harambasa mindjárt bejövet mene Aly Baba' utcájába a' haramjával, de szint' azon akadályokra talált, mint először. A' harambasa ezért haragra lobbant, 's a' haramja szintúgy megzavarodék, mint az első.

Igy tehát kénytelen vala a' harambasa embereivel még az nap vissza vonulni, még pedig szint olly elégedetlenül, mint előtte való napon. A' haramja, mint ezen isméti csalódásnak oka, hasonlólag megnyeré büntetését, mellynek önként alája veté magát.

A' harambasa, ki csapatját két derék emberrel látá megfogyni, attól félt, hogy a' csapat még inkább megkevesedhetnék, ha Aly Baba' háza utáni kémlelődésekben másokra bizza magát ezután is. Példájokból kitanulta, hogy inkább alkalmasak vakmerő erőszakoskodásokra, mint ollyas dolgokra, hol ravaszsággal kell diadalmaskodni az akadályon. Ezért maga indúla el a' városba, 's Baba Mustafától vezetve, ki neki szint azon szolgálatokat tevő, mint csapata elébbi két követének, nem vesződött Aly Baba házának bélyegzésével, hanem azt jól megnézte, nem csak figyelmes szemlélgetéssel, hanem több izben fel 's alá is mene előtte, úgy hogy már sehogy sem hibázható el.

Most a' harambasa megelégedve utjával, 's mindenről, a' mit kívána, tudósítva, visszatért az erdőbe, 's midőn a' sziklabarlangba, hol a' haramja csapat várta, bélépne, monda nekik: Bajtársim, már most semmi sem gátol, a' rajtunk ejtett károsodást tökéletesen megboszúlni; mert én valóban ismerem azon bűnös' házat, kire a' bosszúnak esnie kell. Útközben gondolkodtam róla, hogyan kelljen ezt végre hajtani úgy, hogy búvóhelyünkről, annál inkább pedig kincsünkről meg ne tudjon senki semmit is; mert ez azon czél, mellyet munkálkodásunk közben szemmel kell tartanunk, különben az elébb árthatna, mint használna. Hogy e' czélt elérhessünk" folytatá a' harambasa tovább, „a' következőt gondoltam ki, mellynél előre megmondom,

ha elbeszélvén, valamelyiknek még jobb gondolatja talalna támadni, azt közölje velünk.“

Most megmagyarázá nekik, miként szándékozik azt végrehajtani, 's minekutána mindnyája helyben hagyá, parancsolá nekik a' szomszéd falukba, helységekbe, és városokba széledni, 's tizenkilencz öszvért, egy teli, 's harminczhét üres olajos tömlőt olaj szállításra venni.

Egy pár nap alatt minden öszve szerzének a' haramják Minthogy az üres tömlők szája az ő céljára egy kevésbé szűkek valának, egy kevésbé nagyobbra fejteté, 's minekutána mindenikbe belé buvatott emberi közül egyet - egyet a' szükséges fegyverekkel, 's lélekzés végett csak egy hasítást hagyván nyitva: beköté úgy, mintha olaj lett volna bennök, 's hogy még inkább csalja a' szemet, kívülről a' teli tömlőből vett olajjal kené meg.

El lévén az egész dolog rendelve, 's a' tömlőkben rejtező harminczhét haramja a' teli olajos tömlővel együtt fel lévén az öszvérekre rakva, a' harambasa, mint vezérök, meghatározott órákor a' város felé indúlt, 's kivánsága szerint épen alkonykor, napnyugta után valami egy órával érkezett oda, hol egyenesen Aly Baba házának tartott, hogy ott kopogtatván, a' házi gazdától maga 's öszvérei számára szállást kérjen. Kopogtatásra nem vala szükség, mert Aly Baba épen esti fris levegőt szívni álla az ajtóban. Azonnal megállítá öszvéreit, 's Aly Babához fordulva mondá: „Uram,

én az olajt itt igen messziről hozom, hogy holnap a' piacon eladhassam, 's illy későn már nem tudok hol keresni szállást. Ha talán nincs terhére, tegye meg azon szívességet, 's fogadjon ez éjszakára házába; én nagy köszönettel fogok érte tartozni."

Noha Aly Baba a' most vele beszélő embert már látta sőt beszélni is hallotta az erdőben, még sem ismerheté meg ezen olajáros' álarczában ama' negyven haramja basáját.

"Isten hozta" mond hozzá, „jőjön be.“ 'S ezzel kitért, hogy öszvéreivel be mehessen. Egyúttal Aly Baba rabszolgájának is megparancsola, hogy nihelyt az öszvérek le lesznek rakodva, ólba vezesse, 's szénával 's árpával jól tartsa. Még pedig a' konyhába is fáradott Morgianének parancsolni, hogy az újonan érkezett vendégnek jó vacsorát készítsen, 's számára egyik szobában ágyat vessen.

Aly Baba vendégének legillendőbb fogadtatásában még tovább mene. Látván t. i. hogy a' harambasa öszvéreit leterhelvén, mellyek parancsolatja szerint az ólba vezettettek, helyet keres ég alatt hálhatni, oda mene hozzá, 's megfogta kezét, hogy a' terembe vezesse, hol fogadni szokta rendszeren a' látogatásokat, értésére adván, hogy ő nem engedi az udvaron hálni. A' harambasa mindazonáltal nagyon vonakodott, azzal mentegetvén magát, hogy nem igen szeretne alkalmatlankodni, de igazán csak azért, hogy feltett szándékában annál könnyebben munkálkodhassék 's csak biz-

tos kérésére, 's tisztességes unszolására Aly Babának engede végre.

Aly Baba azt, ki élte után leselkedék, nem csak addig mulatá, míg Morgiane feltalalá neki a' vacsorát, hanem még azután is folyvást beszéle vele mindenféle tárgyakról, mellyekkel kedvében gondola járni, 's csak akkor hagyá el, midőn a' vacsorát, mellyel vendégelé, elkölte.

„Most szabad tetszésedre bizok mindent“ folytatá „csak mondanod kell, a' mit kívánsz, házamban minden készen áll szolgálatodra.“

HÁROMSZÁZ NYOLCZVANKETTEDIK ÉJSZAKA.

A' harambasa együtt kelt fel Aly Babával, 's az ajtóig kíséré. Mig Aly Baba a' konyhába mene beszélni Morgianével, amaz az udvarra mene azon ürügy alatt, hogy öszvérei után akar nézni az ölba.

Aly Baba újra ajánlván Morgianének eme' vendég jó gondviselését, 's hogy semmiben sem szükölködjék, még hozzá tevő: „Morgiane, egyuttal még azt is akarám mondani, hogy holnap hajnalban fürdőbe akarok menni. Azért készítsd elő fürdő ruhámat, add által Abdallahnak — így hívták t. i. rabszolgáját — 's nekem ké-

szíts húslevet, hogy az fürdés után magamhoz vehessem.

Ezen parancsok után lefeküvék.

A' harambasa pedig az ólból kijövet megbagyá embereinek mit tegyenek. Az első tömlőnél kezdve az utósóig mindenkinek mondá:

„Ha hálósobámból apró kövecseket dobálok le, a' nálatok lévő kis késsel hasítsátók fel a' tömlőt, 's bújatok ki; én azonnal nálatok termek.“

Az érintett kés e' végre különösen megvala élesítve 's hegyesítve.

Ez meglévén vissza mene, 's a' mint a' konyha ajtónal elmene, Morgianae egy gyertyát veve, 's a' neki szánt szobába kíséré, hol, megkérdezvén, nincs-e még valamire szüksége, magára hagyá. Hogy gyanut ne gerjeszsen, nem sokára eloltá a' gyertyavilágot, 's egészen felöltözve fekvék le, hogy első álma után megint felkelhessen.

Morgiane nem felejtkezék meg Aly Baba' parancsairól. Előkészíté 's általadá a' ferdő ruhát Abdallahnak, ki még fenn vala, 's a' húslevet tűzhöz tevé. Midőn ezt lehabozná, hirtelen elalvék mécse. Épen kifogyott volt olaja, 's véletlenségből még gyertya sem vala a' háznál. Mit tegyen már most? Hogy a' habot leszedhesse, szükségképen kelle neki világosan látni. Szorultságát Abdallahval közlé.

„Erről igaz nehéz tenni“ mond Abdallah; „azonban eredj az udvarra 's végy az olajos tömlők egyikéből.“

Morgiane megköszöné Abdallahnak e' tanácsot, 's míg ez Aly Baba szobája elejébe fekvék, hogy fürödbe kísérje, amaz az olajos kantával az udvarra mene. Közéledvén egyik legközelebb eső tömlőhöz, suttogva kérdé tőle a' benne levő haramja: „Már ideje van?“

Noha a' haramja igen csendesen beszélte, még is megdöbbene Morgiane e' szózatán, annyival inkább, minthogy a' harambasa, mihelyt öszvérei terhet leraká, nem csak e' tömlőt, hanem valamennyi többit is kinyitá, hogy az amúgy kellemetlen helyzetű 's csak nehezen lélekzhető embereinek fris levegőt adjon.

Akarmelley más rableány, Morgianen kívül — noha ez is nagyon megdöbbene, hogy tömlőben, mellyből olajt véle csapolni, emberre talál — lármát ütött volna, mellynek sok lehete bövetkezése. De Morgiane illyenkor tudott magán segítani. Mindjárt észrevevé, milly fontos itt a' dologra titokban tartása, mi nagy veszelemben forog Aly Baba, család 's ő maga, 's milly szükséges itt a' lehetőségig hamar tenni a' dolgról lárma nélkül, 's találós elméje hamar nyújta neki segéd eszközt. Azonnal el vala tükélve, 's minden felelem nélkül szinlelvén a' harambását a' kérdésre válaszola e' szavakkal: „Még nem, de nem sokára! Ezután a' másik tömlőhöz siet. Itt is azon kérdést hallá, 's így végig az utósóig, melly tele vala olajjal, 's minden kérdésre ugyan azon feleletet adá mindig.

Ez által Morgiane megtudá, hogy gazdája Aly Baba nem — mint hitte — olajárost, hanem harminczhét haramját 's annak kereskedő szerepét játszó basáját fogadta vendég szeretőleg házába. Ő tehát hamar megtölté kannáját olajjal az utósó tömlőből. Erre a' konyhába tére vissza, hol elébb a' mécsbe önte olajt 's azt meggyújtá, azután nagy üstöt veve, azzal az udvarba mene, 's a' tömlőből megtölté olajjal. Azután ismét vissza vivé, tűzre tevé, 's alatta hasábokkal tüzele, mivel, minél elébb kezde forni az olaj, annál elébb hajthatá végre a' ház közös javára halasztást nem szenvedő tervét. Végre forni kezde az olaj. Most levevé a' tüzről, 's mindenik tömlőbe annyi forró olajat önte, a' mennyi elegendő vala a' benne lévő haramja megfojtására, a' mi valósággal meg is történt.

Minekutána Morgiane ezen, bátorságához illő cselekedetet szintolly csendesen végre is hajtá a' mint azt feltevé vissza tére az üres üsttel a' konyhába, 's bezará azt. Azután eloltá a' nagy tüzet, 's csak a' huslé főzésre valót hagyá meg. Végre a' mécsset is eloltá, 's egész csendességben marada, olly feltétellel, hogy elébb nem fekszik le, mig egy az udvarra szolgáló konyha ablakból a' mennyre az éj setésége engedé, meg nem látja mi történik.

Morgiane még nem várakozott egy negyed óráig, midőn a' harambasa fölserkene. Felkel, kinyitja az ablakot, körül néz, 's nem látván többé seholy világot,

hanem az egész házban a' legnagyobb csendességet, jelt ada, ledobálván apró kövecseket, mellyek közül néhány a' tömlőkre esett, mint azt hallhatá a' hangból. Figyel, de nem vesz észre semmit is, a' miből gyanithatná emberei mozdulását. Ez nyugtalanítja, ő másod 's harmad izben is dobál lefelé apró köveket, ezek a' tömlőkre hullnak, de egyik haramja sem mozdúl. Ennek okát sehogysem foghatván meg, nyugtalanúl, de a' lehetőségig csendesen, az udvarra megy, közeledik az első tömlőhöz, 's midőn épen kérdeni akarja a' haramját, alszik-e, forró olaj 's perkelt szagot érez a' tömlőből kijönni, miből gyanítja, hogy terve, Aly Babát megölni, házát kirabolni, 's a' társaságtól elorzott aranyat a' lehetőségig vissza venni, füstbe ment. Innen a' második tömlőhöz megy, 's így végig, 's csak azt látja, hogy embereit mind ugyan azon veszély éré. Az olajnak megfogyása a' teli tömlőben egyébaránt megmutatá neki, mi módon fosztott meg reménylett segedelmétől. Kétségbe esve illy balúl sikerült szándékán, keresztül vonta az udvarról Aly Baba kertjébe vezető ajtón, 's által ugrálván a' közfalakat, egyik kertből a' másikba szökött.

Nem hallván Morgiane semmi zörejt is többé, 's egy darab ideig várva még a' harambasát sem látná előjönni többé, nem kétkedék tovább, mire határozta légyen magát, minthogy a' ház ajtaja kétszeresen vala bezárva. Megelégedve, 's örvendő, hogy az egész ház megmentése olly jól sikerült, végre lefeküvék 's elalutt.

Aly Baba azonban fölkele hajnalban, 's rabszolgája kíséretében fürdőbe mene, legkissebbet sem tudván azon szörnyű történetről, mely éjente házában történt, mert Morgiane nem tartá tanácsosnak felkölteni, mivel a' veszély órájában nem vala veszteni való ideje, 's elmulván az, nem látá czélirányosnak nyugalma háborgatását.

HÁROMSZÁZ NYOLCZVANHARMADIK ÉJSZAKA.

Midőn Aly Baba a' fürdőből vissza tére szobájába, már a' nap is felkelt. Csodálkozáék, hogy az olajos tömlők még elébbi helyökön fekszenek, 's hogy a' kereskedő még nem vitte öszvéreín a' vásárra, 's ezért megkérdé Morgianet, ki neki az ajtót nyitá, 's szántszándékkal hagyja mindent elébbi állapotjában, hogy tökéletesen láthassa, 's annál jobban megfoghassa, mit teve élete megmentésére.

„Édes jó gazdám!“ mond Morgiane, „Isten tartsa meg háznépestül! A' mit tudni kíván, annál jobban fogja látni, ha azt megnézte, a' mit mutatni akarok. Azért csak jőjön velem.“

Aly Baba követé Morgianet. Mihelyt ez az ajtót bezára, az első tömlőhöz ve-

zeté, mondván: „Nézzen belé e' tömlőbe, 's jól vigyázzon, olaj van - e benne!“

Aly Baba belé néze, 's midőn benne egy férfiat venne észre, nagyot rikoltva ijedten tántorga vissza.

„Ne féljen,“ mond Morgiane, „ezen ember itt nem fogja bántani; sokat teheti már ugyan, de ezentúl sem nekünk sem másnak nem fog tehetni semmit is; ő meg van halva.“

„Morgiane“ mond Aly Baba, „mit jelent ez, a' mit itt mutatsz? fejtsd meg előttem,“

„Meg fogom fejteni“ mond Morgiane, „de előbb mérsekelje csodálkozását, 's ne tegye figyelmessé a' szomszédokat olly tárgyra, mellyet önnön java miatt kell titokban tartani. Azonban nézze meg előbb a' többi tömlőt is.“

Aly Baba sorjában belé néze a' többi tömlőbe is, az utósóig, mellyben ugyan olaj, de szemlátomást kevesült, volt. Ezután menedten 's mozdulatlan álla meg, hol a' tömlőkre, hol Morgianéra tekint egy szót sem szólva, olly nagy vala csodálkozása. Végre mintegy újra nyervén a' beszéd tehetségét, kérdé: „De hát a' kereskedő mivé lett?“

„A' kereskedő“ mond Morgiane, „csak ollyan kereskedő mint én. Megmondom hogy ki ő, 's mivé leve. Jobb lesz azonban az egész történetet a' szobában hallania, mert még épen ideje van, hogy a' fürdés után egészsége kedvéért jó huslevet vegyen magához.“

Mig Aly Baba szobájába mene, Morgiane a' huslevet hozá el a' konyháról, 's nyujtá neki által; Aly Baba mindazáltal még minek előtte magához venné, mondá:

„Csak kezd el kíváncsiságomat kielégíteni, 's beszéld el e' rendes történetet minden egyes körülményivel.“

Ezért Morgiane, engedelmeskedve Aly Babának, imigy kezdé:

„Uram! tegnap estve, már minekutána lefeküdt, parancsa szerint előkészítém fürdő ruháját, 's általadám Abdalláhnak. Erre a' huslevet tevém tűzhöz, 's mig ezt habozgatnám, olaj hiánya miatt hirtelen elalvék mécesem. A' kantában egy cseppet sem találtam többé; ezért gyertyamaradékot kerestem, de azt sem találtam. Abdallah észrevévén szorúltságomat, figyelmeztete az udvaron heverő olajtömlőkre, mert ő is azoknak vélé valamint mi is. Felkapván tehát az olajoskantát, a' legközelebbi tömlőhöz szaladtam. De közeledvén hozzá, e' kérdő szózatot hallám belőle: „Ideje van már?“ Én nem ijedék meg, mert azonnal gyanítám a' szinlelt kereskedő gonoszságát, 's igy tüstént felelém: „Még nem, de nem sokára!“ A' következő tömlőhöz menék, egy más szózat ugyan azon kérdést tevé, 's én szintúgy válaszolék. Így menék egyik tömlőtől a' másikhoz, mindig ugyan azon kérdés és ugyan azon válasz, 's csak az utolsó tömlőben találtam olajat, mellyel kantámat megtöltém. Fontolgatván, hogy udvara közepén harminczhét haramja van, ki csupán vezérének — kit kereskedőnek

tartva olly jól fogadott, — jelét vagy parancsát várta, hogy szándéka szerint az egész házat felgyujtsa, nem vesztegetém az időt, hanem a' kantát vissza vivém, a' mécszet meggyújtám, 's a' nagy konyhaüstöt megtöltém olajjal. Ezt azután tűzre tevém, 's midőn forra, minden tömlőbe, mellyben haramja rejtezék, annyit töltöttem, a' mennyi elegendő volt kártékony tervök végrehajtásának, mi miatt jöttek, megakadályozására. Szándékom szerint sikerülvén dolgom, vissza térék konyhámba, a' mécszet eloltám, 's minekelötte lefeküdém, az ablakból kezdém egész csenddel lesni, mit fog a' vélt olajáros cselekedni. Egy darab idő mulva hallám, hogy jeladásúl apró kövecseket hajgált le az ablakból, mellyek a' tömlőkre estek. Másod 's harmad izben is dobott le, 's minthogy semmit sem halla mozdulni, lejöve, 's egyik tömlőtől a' másikhoz látám menni, de végre az éj setésége miatt elvesztém szemeim elől. Még egy ideig figyeltem, 's nem látván visszatérni, nem kételkedtem, hogy a' dolog illy bal kimenetele miatt kétségbe esve a' kerten szökött el. Meggyőződve, hogy már bátorságban van a' ház, lefeküdém.

„Éz tehát“ mondá Morgiane béfejezőleg, „azon történet, mellyet tőlem tudakola, 's én meg vagyok győződve, hogy ez mint egy ezelőtt két-három nappal tett észrevételelemnek következése, mellynek béjelentését nem tartám szükségesnek. Midőn az egyikszer a' városban igen korán volt

dolgomról hazatérnék, észrevevém, hogy az utcaajtón fejér, másnap pedig veres jegy vala. Nem tudván, mi célból tétett ez, mindenkor felettünk 's alattunk lakó két - három szomszédink ajtaját szintűgy és azon helyen bélyegzém meg. Ha ezt az imént történnel öszve hasonlítja észreveheti, hogy ezt mindamaz erdei haramják forralták, kiknek számok mindazáltal, — a' nélkül hogy tudnám hogyan — kettővel megesökkent. De akarmint legyen is a' dolog, közülök legfőlebb csak három van még életben. Egyébaránt ez azt bizonyítja, hogy vesztett határozták, 's hogy jóvolna, ha mig csak egy él is, vigyázna magára. A' mi engem illet, nem fogok semmit is elmúlasztani, hogy kötelességem szerint élte fenttartására vigyázzak.“

Elvégezvén Morgiane beszédét, Aly Baba a' legnagyobb háladatosságtól áradozva, monda neki:

„Nem akarok elébb meghalni, mig érdemed szerint meg nem jutalmaztalak. Neked köszönöm éltemet, 's hogy háladatosságomnak mindjárt előlegesen adjam jelét, szabaddá teszek, mig feltett szándékomat valósíthatom. Egyébaránt veled hiszem, hogy nekem e' cselt a' negyven haramja tevé. Isten keze mente meg tőlök, 's reménylem, ezentúl is megóvand gonoszságoktól, fejemről végképen elhárítja, 's a' világot e' pokolfajzattól, 's leskelődéseiktől megszabadítja. Most csak azon kell lennünk, hogy az emberi nemzet e' pistisének holt tetemeit sietve 's olly titokban

temessük el, hogy sorsokról senki csak legkisebbet se gyanithasson, 's ehhez hozzá is fogok Abdallahval mindjárt."

HÁROMSZÁZ NYOLCZVANNEGYE- DIK ÉJSZAKA.

Aly Baba kertje hátul magas fáktól környezve, igen hosszú vala, Rabszolgájával haladék nélkül a' fák alá mene, az eltemetendő holtak számához képest egy hosszú széles gödröt ásni. A' porhanyó földet könnyű vala ásni, 's így rövid idő múlva készen valának. Erre a' holtakat kihúzák a' tömlőkből, fegyvereiket félre tevék, a' holt testeket a' kert' végére hurczolák, sorjában a' gödörbe rakák, a' kivájott földet befedék, 's a' megmaradt földet köröskörül szórák el, hogy a' föld ismét olly egyenlő leve, mint az előtt. Aly Baba a' tömlőket 's fegyvereket szorgalmasan eldugatá, az öszvéreket pedig, mellyekre épen nem való szüksége, időnkint vásárra küldé rabszolgájával eladatni.

Mig Aly Baba e' rendeléseit tevé, hogy ki ne tudójék a' világ előtt meggazdagulásának útja 's módja, az alatt a' harambasa leirhatatlan bosszúsággal tére vissza az erdőbe, 's a' leghevesebb indulatossággal vagy is inkább megzavarodással a' do-

log bal kimenetele végett, a' nélkül hogy út közben elhatározhatta volna magát, mi tevő vagy nem tevő legyen Aly Babára nézve, bélépe a' barlangba. E' zord rejtek magányossága rettentő lőn előtte.

„Vitéz emberek“ kiálta fel, „éjszakázásim, kalandozásim, iparkodásim társai, hol vagytok? Mit tehetek nélkületek? Hát csak azért gyűjtétek össze, 's válogattalak benneteket ki, hogy illy boldogtalan, 's vitézségteket gyalázó módon lásalak kimúlni egyszerre? Nem fognalak benneteket annyira siratni, ha mint vitéz férjfiak fegyveres kézzel múltatok volna ki. Mikor gyűjthetek ismét össze illy bátor sereget, mint ti valátok? 'S akarnám is, tehetném-e azt a' nélkül, hogy ezen temérdek aranyat, ezüstöt, és gazdagságot zsákmányúl ne hagyjam annak, ki már egyik részével is meggazdagodott? Lehetetlen gondomat elébb fordítani arra, mig emennek éltét ki nem oltám. A' mit illy hatalmas segéd eszközökkel nem hajthattam végre, azt most magam teszem meg, 's ha ekként gondoskodtam arról nehogy a' kincs ezután is rablásnak legyen kitéve azon is leendek, hogy utánam is legyen öröklője 's gazdája, 's fentartsa magát 's öregkedjék a' legkésőbb maradékig.“

Feltévén ezt magában, már tovább nem is aggódék a' végrehajtására való eszközökről. Reményteli csendes lélekkel alvék el, 's csendesen nyugodott egész éjszaka.

Következő reggel feltétele szerint igen korán felkele, csinosan felöltözködék, 's a városba mene, hol egy vendégfogadóban megszálla. Azt várván, hogy az, a' mi Baba házában történt, figyelmet gerjeszthete, beszédközben kérdé a' fogadóst, mi újság van a' városbnn? mire a' fogadós akár-miről beszélhetett volna elébb, mint arról, a' mit ez tudni kívána. Ebből azt következteté, hogy Aly Baba csak azért tartja a' dolgot titokban, mivel nem akarja, hogy köztudomásra jöjön a' kincsnek közelléte 's a' hozzá juthatási eszközök, 's mivel jól tudja, hogy csupán ezért leskelődnek élte után. Ez még inkább ingerlé, hogy szint-olly titkos módon szabadúljon meg tőle.

A' harambasa lovat szerze, mellyet a' végre használt, hogy több nemű gazdag selyemszöveteket és finom fátyolokat hordjon lakásába, többször utazván az erdőbe a' szükséges előre vigyázattal, nehogy a' hely, honnan hozza, felfödöztessék. Ele-gendőt hordván portékáiból rakásra, boltot bérle, belé költözködék árúival, 's szépen kicsinosítá. Vele által ellenben vala Kassim az előtti boltja, mellyet most rövididő óta Aly Baba' fia birt.

A' harambasá, Kodjah Hussain álnév alatt, mint új jövevény kereskedő szomszédi iránt szokás szerint minden kitelhető udvarisággal viseltetett. Minthogy azonban Aly Baba' fia még fiatal, jó nevelésű 's elmés vala, 's minthogy vele többször vala alkalma beszélni, mint a' többi kereskedővel, rövid időn barátságot kötött

vele. Társaságát még inkább keresé, midőn letelepedése után néhány nap múlva rá ismért Aly Babára, ki szokása szerint fiát jöve látogatni, 's elmenvén, megtudta Hussain, hogy Baba barátjának atyja. Most szíveskedésit kettőzteté iránta, ölelgeté, kis ajándékokkal kedveskedék, sőt meg is vendégelé, 's több izben elhivá ebédre.

Aly Baba fia Kodjah Hussainnak nem akara ennyi szivességeért adosa maradni, a' nélkül, hogy kölcsönös szivességgel viseltessék iránta. Szük szállása azonban nem vala eléggé alkalmos, hogy kivánsága szerint vendégelhetne volna meg. Ezért egykor Aly Baba atyjával értekezett e' felől, 's mondá, hogy nem igen volna illendő, ha tovább is nem mutatná Kadjah Hussainak szíveskedésiért köszönetét.

Aly Baba szívesen magára vállalá a' megvendégelést.

„Fiam“ így szóla, „holnap péntek van. Minthogy e' napon nagy kereskedők, mint Kodjah Hussain, 's te magad is zárva tartják boltjaikat, menj vele délután sétálni, 's úgy intézd dolgodat, hogy vissza jövet házam felé vezesd, 's behíd. Jobb a' dolgot így intézni, mint őt annak rendi szerint meghíni. Én meghagyom Morgianenek, hogy a' vacsorával készen tartsa magát.“

Pén'ek délután Aly Baba fia és Hussain a' rendelt helyen találkozván, kísértálnak együtt. Visszamenet Aly Baba fia Hussaint atyja utczájába vezeté, 's midőn a' házajtó előtt valának, megalla, kopog-

tata, 's mondá: „Ez az atyám háza, ki irántam mutatott barátságának hallására meghagyá nekem, hogy méltassa ismeret-sége' szerencséjére. Kérem azért, halmozza eddig irántam mutatott szivességeit még ez egygyel is.“

Noha most Kodjah Hussain elérte cél-ját, melly után törekvék, hogy t. i. Aly Baba házába bérjárhatott, hogy őt megöl-hesse tulajdon élte koczkáztatása nélkül, udvariságból még is vonakodott, 's búcsu-vételt szinlett; de mivel Aly Baba rab-szolgája épen nyitá az ajtót, tisztességgel fogta kézen a' fiu, előre mene, 's mintegy kényszerité a' belépésre.

HÁROMSZÁZ NYOLCZVANÖTÖ- DIK ÉJSZAKA.

Aly Baba Kodjah Hussaint jól, 's minden kitelhető szivességgel fogadá. Megköszöné fia iránti sziveskedésit. „A' köszönet mellyel ezért tartozik, 's mellyel magam is köteles vagyok,“ folytatá, „annyival nagyobb, hogy ő még világ ismeret nélküli fiatal ember, kinek idomításában olly szivesen veszen munkás részt.“

Kodjah Hussain Aly Baba udvariságait hasonlókcal viszonzá, bizonyossá tévén, hogy ha mindjárt nem bír is még fia öreg emberek tapasztalásával, esze még is igen ép 's számos emberek' tapasztalását pótolja ki.

Némelly más érdektelen tárgyakról folyt rövid beszélgetés után Hussain elakara búcsúzni; de Aly Baba nem engedé elmenni.

„Uram!“ mond hozzá: „hova akar menni? kérem, tiszteljen meg jelenlétével egy kis vacsorán. Ez igaz nem olly fényes, mint illenék, mind az által bármilyen legyen is, reménylem, hogy szintolly jó szívvvel veendi, mint én adom.“

„Aly Baba Uram!“ felel Kodjak Hussain, jó szándékaról tökéletesen meg vagyok győződve, 's midőn azt kérem, ne vegye rossz néven, ha ajánlását el nem fogadva távozom el, egy úttal arra is kérem, higye el, hogy ez sem megvetésből, sem udvaritlanságból nem történik, hanem mivel ehhez különös okom vagyok, melyet maga is helyben hagyna ha tudná.“

„S minő ok lehet ez?“ így vág szavába Aly Baba; „szabad volna azt tudakolni?“

„Megmondhatom,“ mond Kodjah Hussain, „azért, mivel sem húst, sem másnemű vastag ételt nem eszem, ha só van benne. Ebből maga is láthatja minő szerepet játszanám asztalánál.“

„Ha csak ez az oka“, mond Aly Baba sürgetőbben, úgy ez bizonyára meg nem foszt azon szerencsétől, hogy ma estve asztalomnál láthassam, ha csak más valami dolga nincs. Először házi kenyereim sótalan; 's a' mi a' húst, főzeléket 's leveket illeti, kereskedem, hogy a' mint elébe adnak, abban szinte nem leszén só, azonnal ki is adom a' szükséges parancsokat. Legyen te-

hát egy kevés várakozással, én azonnal itt leszek ismét.“

Aly Baba a' konyhába siet, 's megparancsolá Morgianének, hogy az asztalra adandó húst ne sózza meg, 's a' rendelt mellék ételekhez készítsen még néhányat, de só nélkül.

Morgiane, ki épen tálalni akara, nem tartóztathatá magát, hogy ez új parancsolat miatt ki ne jelentse elégedetlenségét Aly Babának.

„Ki azon agyafurt“ kérdé, „ki sót nem akar enni? Ha a' vacsorát későbbben adom be, már nem lesz olyan jó.“

„Csak ne zsémbelődj Morgiane,“ mond erre Aly Baba, „az egy igen derék ember; 's te csak tedd a' mit mondok.“

Morgiane engede, de kedvetlenül. Ismérni vágyott azon embert ki sót nem eszik. Midőn készen vala, 's Abdallah megteríté az asztalt, segíté neki az étkeket behordani, Rá tekintvén Hussainra, minden alköntöse daczára is megismerte benne a' harambasát, 's midőn figyelmesen vizsgálná, észrevevé, hogy köntöse alatt gyilkot hord.

„Már nem csodálkozom,“ mond magában, „hogy e' gazember nem akar sót enni gazdámval; ő legesküdtebb ellensége, 's meg akarja ölni, de hiszen erről majd teszek én.“

Mihelyt Morgiane Abdallahval betálalt, az evés alatti időt egyik legvakmerőbb tettének előkészületeire fordítá, 's épen elvégzé vala, midőn Abdallah jelentené a'

gyümölcsök beadásának időpontját. Ő a gyümölcsöket előkészíté, 's fel adá, mi helyt Abdallah az asztalt leszedé. Erre Aly Baba mellé egy kis asztalkát teve borral és három csészével, 's kijövet magával voná Abdallaht, mintha vele vacsorálni, 's gazdáját szokás szerint kényére akarná hagyni, hogy vendégével mulatva, az időt kellemesen tölthesse, 's poharazzhasson vele.

Ezt vélé Hussain, vagy is inkább az alszerepű harambasa legalkalmasb időpontnak Aly Baba meggyilkolására.

„Most én,“ így szóla magában, „az apát fiastúl leitatom. A' fiu, ki éltének szívesen kegyelmezek, nem fog akadályozni, gyilkomat apja szívébe döfnöm, 's én azután, míg a' szakácsleány 's a' rabszolga a' konyhában esznek, vagy talán szenderegnek, élillanok a' kertajtón, mint már egyszer tevém.“

De Morgiane, ki a' hamis Kodjah Hussain szándékát eltalálta, nem hagyta neki időt gonosz szándéka végrehajtására. Vacsorálás helyett csinos tánczköntöst ölte magára, ehhez illő fejékességet teve fel, aranyozott ezüst övet köte derekára, 's erre egy szinte ezüst hüvelyű 's markolatú gyilkot akasztá; azontúl pedig szép álarczot köte képére. Ezen álöltözetben mondá Abdallahnak:

„Abdallah, vedd elő csengetős dobot, 's menjünk be urunk' vendégét 's fia' barátját úgy mulatni, mint néha urunkat szoktuk.“

Abdallah elő vevé a' kézi dobot, elkezde rajta játszani, 's Morgiane előtt menve, belépe a' terembe. Morgiane utána lépe be, 's melyen meghajtá magát, még pedig olly kevés erőlködéssel és figyelmet gerjesztő móddal, mintha engedelmet kérne ügyességének megmutathatására.

Látván Abdallah, hogy Aly Baba szólni akar, megszűnt dobolni.

„Csak jöszte, Mergiane, jöszte,“ mond Aly Baba „hadd lássa Hussain mit tudsz, 's mondja meg azután mit itél felőle. Legalabb, édes úr, nem fogja gondolni“ mond Kodjah Hussainhoz fordulva, „hogy e' mulatság adhatása végett nagy költségekbe vertem magamat. Ez nekem mind meg van házamnál, 's látja, hogy csak a' rabszolgám, és a' főző 's kiadó leányom, kik nekünk e' mulatságot teszik. Reménylenem nem lesz únalma.“

Kodjah Hussain épen nem várta, hogy Aly Baba e' mulatságot fogja következtetni a' vacsorára. Félni kezde, hogy a' vélt jó alkalomnak nem fogja hasznát vehetni. Ezen esetre azon reménnyel kecsegteté magát, hogy talán máskor akadhat, ha tovább is fog az atyával és fiuval barátkozni. Ezért tehát — ambár inkább várta volna, ha Aly Baba a' mulatsággal megkimélje, — úgy szineskedék, mintha nagy köszönettel tartoznék érte, 's igen udvarilag tevé bizonyossá, hogy minden, a' mi őt mulat, neki is okvetetlenül mulatságára szolgál.

Látván Abdallah, hogy Aly Baba 's Hussain elvégezek beszédjüket, ismét el-

kezde dobolni, 's tulajdon maga énekele hozzá. Morgiane, ki a' leggyakorlottabb tánczosnénak sem engede semmit is, úgy tánczolt, hogy akarmellyik más, ennél — mellyben csupán a' vélt Hussain figyelmeze rá keveset, — sokkal külömb társaságban is álmélgodást gerjesztett volna.

Minekutána több tánczot jára meg ugyan azon erővel 's kellemmel, végre kihúzá a' tört, 's ezt kezében tartva, új tánczot jára, mellyben mint a' figurák külömbfélesége, mint könnyű mozgásai, bátor ugrásai, úgy szinte esodálatos fordultai 's állásai által szinte önmagát haladá felül, minthogy a' tört hol magától elfordítva taszítá, mintha szúrni akarna, hol megint úgy teve, mintha ön keblébe akarná szúrni.

Midőn végre majdnem lélektelenné tánczoló magát, balkézzeel kiragadá Abdallah kezeiből a' kezi dobot, 's a' tört jobb kezében tartva, a' dobot homorú lapjával tartá Aly Baba elébe, azon tánczosok 's tánczosnénk módjára, kik keresetet űznek mesterségökkel, 's így buzdítják adakozásra a' nézőket.

Aly Baba Morgiane csörgős dobjába egy aranyat vete. Morgiane erre Aly Baba fiához fordúlt, 's ez követé atyja példáját. Hussain, látván, hogy hozzá is el fogna jönni, már előre kihúzá kebléből erszényét, hogy megajándékozza, 's bele nyúlt kezével; midőn Morgiana eddig mutatott határozottságához 's szilárdságához illő bátorsággal olly mélyen dőfé szívébe a' gyilkot, hogy attol meghala.

HAROMSZÁZ NYOLCZVANHATO- DIK ÉJSZAKA.

Aly Baba 's fia e' rettentő cselekedet miatti ijedelmökben elsikolták magokat.

„Oh szerencsétlen“ mond Aly Baba, „mit tevéel? Engem akarsz tenkre juttatni családostúl?“

„Nem hogy megrontsam“ mond Morgiane, „hanem hogy megmentsem, azért tevéem ezt.“

Erre szétvévé Hussain köntösét, megmutatá urának a' tört, mellyel az fel vala fegyverezve, 's monda: „Lám, mi vakmerő ellenséggel vala dolgok, csak nézzék meg jól, benne az alszerepű olajárosra, 's a' negyven haramja basájára fognak ismerni. Hát nem ütközének meg abban, hogy sőt nem akara velök enni? Kell-e még több gonosz szándéka bebizonyítására? Nem is látván, már is éltem a' gyanu-perrel, azon pillanattól kezdve, hogy megtudtam, ez 's ez lesz a' vendég. Én azután magam is láttam, 's már most meg vannak győződve, hogy gyanakodásom nem alaptalan.“

Aly Baba elismervén azon új kötelezetést, mellyel tartozék neki élte másodszori megmentéseért, megölelé, 's monda:

„Morgiane, én téged szabaddá tévén, megígértem, hogy köszönetemet nem fogom csak ennyiben hagyni, 's hogy nem sokára be is fogom fejezni. E' szempillanat tehát itt van, 's én ezennel menyemnek fogadlak.

Ezután fiához fordúla, 's mondá: „Fiam, sokkal engedelmesebbnek tartlak, hogysen megütköznél azon, ha neked Morgianet minden elébbi kérdés nélkül feleségül adom. Te neki szintannyi köszönettel tartozol mint én. Látod, hogy Hussain csak azért vadászá barátságodat, hogy annál biztosabban orozhassa el éltemet, 's ha ez elsül vala neki, kétség kívül te is boszúja aldozatjául estél volna el. Fontold még továbbá, hogy Morgianet véve feleségedül, benne, mig élek, csalodom' 's te is a' tiednek gyámolát fogod lelteni holtod napjáig.“

Fia nem csak nem vonakodék, hanem még erősítve állítá, hogy ezen házasságban nem csak atyja iránti engedelmességből, hanem önhajlandóságából is megegyezik.

Most Aly Baba házában azon valának, hogy a' harambasa testét is a' többi haramjáéhoz temessék, mi olly titkosan történek, hogy a' dolog csak sok esztendő mulva tudódott ki, midőn már senki sem vala életben, ki e' nevezetes történetben személyesen lett volna érdekelve.

Kevés nap mulva Aly Baba fiának és Morgianenak öszvekelését nagy fénynyel, 's táncczsal, néző játékkal, 's a' szokott vigaságokkal diszesített pompás vendégséggel ünnepelé. Megélte azon örömet is, hogy hivatalos barátjai 's szomszédai, kik e' házasság tulajdon indító okait ugyan nem, de Morgianenak egyéb jó és szép tulajdonságait ismerték, fenszóval dicsérék nemes gondolkozása 's jó szive miatt.

Az össze kelés után Aly Baba, ki Kasim bátyja testének 's az aranynak elhozása óta a' haramják előli félelmében nem vala többé a' barlangban, még tovább is tartozkodék az oda menéstől, noha a' harambasával együtt már harmincznyolcz haramja vala megölve, mivel a' hátra lévő kettőt, kinek sorsa előtte ismeretlen vala, még életben vélé.

Eszkendő mulva mindazáltal látván Aly Baba, hogy senki sem háborgatja nyugalomban, újra kíváncsi vala oda menni, minél bátorsága miatt természetesen el nem múlászta a' szükséges előrevigyázást. Lóra űlt; 's a' barlanghoz érve igen jó jelnek tartá, hogy ott sem ember, sem lónyomot nem veve észre többé. Leszálla, lovát megköté, 's az ajtó elébe lépve mondá: *Se sannyilj meg!* melly szavakat még nem felejté el. *Az ajtó megnyilt, ő bemene, 's azon állapotból, mellyben találta mindent a' barlangban, gyanithatá, hogy mintegy azon idő óta, midőn az álszerepű Kodjah Hussain boltot nyitá a' városban, senkisen vala a' barlangban, 's hogy a' negyven haramja az óta egészen el van pusztitva 's kiirtva. Már nem kételkedék tovább, hogy csak egyedül ő tudja a' barlang megnyitásának titkát, 's hogy a' benne lévő kincsel kénye szerint bánhatik.*

Bőrsákot is hozá magával; ebbe annyi aranyat raka, a' mennyit lova elbirt, 's így tére vissza a' városba.

Az óta Aly Baba 's fia, kit elvezete a' barlangba, 's megtaníta kinyithatása tit-

kára, úgy szinte maradvékaik, kik e' titkot öröklék, szerencsájök bölcs használása által nagy fényben, 's nagyra becsülve a' város legelső férfaitól, éltek.

Midőn Scheherasade Schachriar su'tán-
nak e' történetet végig elbeszélte, 's látta,
hogy még nem hajnaliék, a' következőnek
elbeszéléséhez fogott.

ALY KODJAH,

bagdadi kereskedő története.

Harum Arreschid chalif uralkodása alatt élt Bagdadban egy Aly Kodjah nevű kereskedő, ki sem a' leggazdagabbakhoz, sem a' legszegényebbekhez nem tartozván, nőtelen 's gyermektelen éldegéle atyai házában. Azon időben, hol egyéb foglalatosság nélkül, kereskedése hasznából nyugalmasan éldegéle, bá om nap egymásután olly álma vala, mellyben egy komoly tekintetű ósz jelenék meg neki, dorgálván, hogy a' köteles búcsújárást Mekkába 5) még nem tévé meg.

Ez álom nyugtalanítá Aly Kodjaht, 's a' legnagyobb szorultságba ejté. Jo muselman létére ismerte ebbeli kötelességét; de minthogy háza, bútorai, 's boltjaya, ezt mindig elegendő oknak tartá ezen út elmúlasztására, 's helyette inkább adakozék, 's más jó cselekedeteket tevé. Azon álma

óta mindazonáltal annyira kinzá lelkiösméretét, hogy szerencsétlenségtől felvén, eltökélé magában, nem halasztani továbbra ezen bucsujárását.

Hogy illendően elkészülhessen szándékának meg az esztendőben végrehajtására, Aly legelőbb is bútorait kezdé eladogatni, azután eladá boltját, 's áruinak nagyobb részét, egyedül azokat tartván meg, melyek Mekkában elkelhettek; házat pedig bérbe adá. Így rendelkezvén el dolgaival, készen vala az útra, midőn a' karavánok Bagdadból Mekkába indultak. Csak azon egy foglalatossága vala még hátra, hogy egy, ezer darab aranyból álló summa pénzt, melly útközben csak terhére esett volna, biztos helyre adjon, minekutána az úti költségre 's egyéb kiadásokra szánt pénzt már félre tette volt.

HÁROMSZÁZ NYOLCZVANHETEDIK ÉJSZAKA.

Aly Kodjah egy eléggé nagy edényt veve, ebbe tevé az ezer aranyat, 's hegyébe pálma szilvát. Bezárván felül az edényt jól, egy kereskedő jó barátjához vivé, 's ennek mondá: „Bará'om, tudod, hogy néhány nap múlva a' karavánnal Mekkába indúlok búcsúra. Kérlek, tedd meg

azon szívességet, 's viseld e' pálmaszilvás edényemnek vissza jöttömig gondját."

A' kereskedő udvarisan monda neki:
„Nesze raktárom kulcsa; vidd oda edényedet magad, 's tedd oda, a' hova tetszik, én neked megígérem, hogy azt ott ismét egész épségében fogod megtalálni."

Elérkezvén a' karavánnak indulási napja Bagdadból, Aly Kodjah is hozzá csatlódek valogatott árukkal rakodott tevéjével, mellyen egyúttal ült is, és így szerencsésen megérkezék Mekkába. Itt a' többi bucsujárókkal meglátogató ama' híres mecsetet, mellybe évenként annyi musulmán vándorol a' föld minden nemzetei közül, hogy a' hitők parancsolta szertartásnak eleget tessenek. Szarándoki köteletségének eleget téve, magával hozott áruit raká ki eladás vagy kicserélés végett.

Két arra menő kereskedő megpillantván Aly áruit, olly szépeknek találak, hogy nézésökre megállának, noha azokra szükségek nem vala. Ujság vágyokat kielégítvén, elmenet mosolyogva monda egyik a' másiknak: „Ha e' kereskedő tudná, mennyit nyerhetne e' portékákon Kahiróban, bizonyosan oda vinné, 's nem árúlgatná itt, hol értékök olly csekély.

Aly hallá e' szavakat, 's minthogy Egyiptomról már számtalanszor halla beszélni, azonnal eltökélé magában, hogy alkalmat keres oda utazni. Öszve rakván ezért portékáit ismét, nem tére vissza Bagdad felé, hanem Egyiptomba indúlt, a' Kahirói karavánhoz csatlódván. Kahiróba ér-

kezve, nem vala oka megbánni tettét, mert kevés nap mulva minden árúit reménységét felülmúló jó áron adá el. Pénzén más árúkat veve, Damaskba szándékozván velök. Az alatt pedig, míg egy karavánnak hat hét mulva történendő indulását várta jobb alkalom kedvéért, nem csak Kahiróban néze meg minden látásra méltót, hanem a' pyramisokhoz is elindúla, jó darabig a' Nylus vizén evezett felfelé, 's e' folyam' partjain fekvő legnevezetesebb városokat is megnéze.

HÁROMSZÁZ NYOLCZVANNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

Minthogy a' karaván Jérusálemnek vette útját, bagdadi kereskedők egy úttal megnéze azon mecsetet is, mellyet a' muszlimanok a' mekkai mecset után tartanak legszentebbnek a' miért maga Jerusalemben is szent város nevet nyert.

Aly Kodjah Damask városát forrásvizének bősége, zöddellő rétei, 's igéző kertei miatt olly leirhatlan kellemesnek találá, hogy minden, a' mit kellemesiről eddig könyvekben olvasa, messze látszott maradni a' valóság megett, 's ezért igen sokáig is múlata itten. De arról még is meg nem felejtkezvén, hogy Bagdad szülőfölda,

végre megindúla hazája felé, 's Halepbe érkezvén, szinte mulata itt is egy darabig; itt általkelt az Euphratesen, 's Mussulnak tarta olly szándékkal, hogy innen a' Tigrisen sietteti vissza menését.

De mig Aly Mussulba érkezék, azalatt a' persa kereskedők, kikkel Halepből jöve, 's velök nagyon megbarátkozék, udvariságokkal 's kellemes mulatta'ásokkal annyira megnyerék kedvét, hogy könnyen rá állta őket Schirasig elkísérni, honnan azután tetemes nyereséggel könnyen visszatérhete Bagdadba. Igy tehát velök mene Sulttanich, Rei, Kum, Kaschan és Ispahan városokon keresztül Schirasig. 6) honnan őket ismét barátságból Indiáig kíséré, 's innen meg visszatére velök Schirasba.

Illy módon, a' különbféle városokban való mulatással együtt, Alynak Bagdadból való elindulása óta már hét esztendő telt vala el, midőn végre elhatározá magát a' vissza térésre. Barátja, kinek ótalma alá adá elutázása előtt a' pálmaszilvás edényt, sem róla sem az edényről nem gondolkozék tovább. De most még is, midőn Aly már egy karavánnal visszafelé jöve Schirasból, egy estve ezen kereskedő barátja családjával vacsoránál ült, beszéd közben a' pálmaszilva is szóba jött, 's igy felesége igen kívánczozott egyszer ezt is enni, minthogy vélekedése szerint úgy is már régóta nem fordult elő házokban.

„A' pálmaszilva szónál“ mond a' kereskedő, „eszembe jut, hogy nekem Aly Mekkába utazásakor egy ezekkel megtöl-

tött edényt ada, mellyet őnmaga vive a' tárbá, hogy visszatértekor onnan ismét elvigye. De valljon hol maradt Aly? Igaz, hogy a' karaván visszatértekor monda nekem egy valaki, hogy Égyptomba mene. Ó alkalmasint meghala ott, mivel ennyi esztendő óta nem tére vissza, 's mi már most bátran megehetjük a' pálmaszilvát, ha jó még. Adjatok egy tálat 's gyertyavilágot majd hozok belőle ízelőt."

„Édes férjem!“ mond erre az asszony „az istenre kérlek, el ne kövesd e' gyalázatos cselekedetet. Tudod, hogy nincs szentebb a' hűségre bizott vagyonnál. Mondod, igaz, már hét esztendeje, hogy Aly Kodjak Mekkába indúla, 's nem tére tühé vissza; de hiszen ten magad hallád, hogy Égyptomba mene, 's ki tudja, nem indúlt-e onnan tovább? Már az is elég lehet, hogy még halálának nem hallád semmi híret is; 's így már holnap, vagy holnap után is megérkezhetik. Milly nagy szégyen volna ez neked 's egész családodnak, ha visszajönne, 's te nem adhatnád neki vissza edényét azon állapotban, mellyben rád birtá! Én megvallom, hogy épen semmi kívánságom sincsen ezen pálmaszilvák után, 's hogy nem is fogok belőlők enni. 'S azután, azt hiszed talán, hogy ennyi idő mulva még jó leszen a' pálmaszilva? Eddig bizonyosan már elrodhadt és elromlott mindnyája. 'S ha végre Aly, mit nagyon gyanitok, visszatérne, 's észrevenné, hogy hozzá nyultál, mit fogna barátságodról 's

hűségedről tarthatni? Kérlek tehát, hagyj fel szándékkal.“

Az asszony csak azért beszélt férjével illy hosszasan, mivel szeméből olvasá macacsságát. De az valósággal nem ügyelt okos tanácsára, hanem felkele, 's egy tállal 's gyertyavilággal raktárába mene.

„Legalább el ne felejtsd,“ kiálta utána felesége, „hogy e' lépésedben semmi részem sincs, ne hogy valaha rám vess, ha netalán valaha meg kellene bánnod.“

A' kereskedő azonban erre sem ügyelt, hanem megmarada szándéka mellett. Belép-
vén a' raktárba levevé az edény fedelét, 's a' pálmaszilvákat rothadva találá. Hogy meggyőződjék, valljon az alsók is olly romlottak - e mint a' felsők, néhányat a' tálba önte ki belőle, 's a' rázódás által néhány arany is peregve omlék a' talba.

Ez aranyok' látására az amúgy is fukar kereskedő hirtelen belétekinte az edénybe, 's észrevevé, hogy majd nem valamennyi pálmaszilvát kiönté már a' tálba, 's hogy a' többi mind a' legszebb fényű arany. Erre a' pálmaszilvát ismét vissza üríté az edénybe, befedé, 's így visszatére családjához.

„Édes feleségem“ mond belépve, „igazod vala; a' pálmaszilvák elrothadtak, 's én az edényt ismét úgy befedém, hogy Aly, ha vissza találna is valaha térni, bizonyára nem fogja észre venni, hogy hozzá nyultam.“

„Jobban cselekszel vala, ha szavamat fogadád“ mond az asszony, 's hozzá sem

nyultál volna. Adja isten, hogy e' miatt soha semmi bajunk ne legyen.

Az asszonynak ez utósó szavai szintolly kevésbé hatottak a' kereskedőre, mint korábbi intései. Az egész éjszakát azon gondolattal tölté el, mi módon tehesse magáévá Aly Kodjah' aranyát úgy, hogy még azon esetre is az övé maradjon, ha Aly visszatérve az edényt is vissza kívánná. Következő nap már igen korán mene ki, 's azon évi termésű palmaszilvát vásárolt. Haza térve, a' régi palmaszilvát kiveté Aly edényéből, az aranyat biztos helyre rejté, az edényt az új palmaszilvával megtölté, fedelével ismét befedé, 's azon helyre állítá, hova Aly maga tevé.

HÁROMSZÁZ NYOLCZVANKILEN- CZEDIK ÉJSZAKA.

A' kereskedőnek e' gyalázatos tette után valami egy hónapával, megérkezék Aly Bagdadban. Bérbe adván elindulásakor házát, egy vendégfogadóban szálla meg, hol szobát bérle addig, mig zsellérét tudósítván megérkezéséről, ez magának másutt fogadhatta szállást.

Következő nap Aly Kodjah felkeresé kereskedő barátját, ki áltölelé, 's örömét ügyekezé kijelenteni, valahára még is meg-

történt visszatértén illy számos esztendei távollére után, melly — mint állítá — majd nem minden reménységéből kivetkezteté őt valaha láthatni.

Egy illy viszontlátásnál divatos tisztelkedések után kéré Aly Kodjah a' kereskedőt, ne sajnálná neki a' rábizott pálmaszilvás edényt visszaadni, 's bocsánatot kéré, hogy bátorkodott vele terhére esni.

„Kedves barátom Aly,“ viszonz a' kereskedő, „nincs jó dolgod, hogy e' miatt sokáig mentegetozól; mert edényed először épen nem vala terhemre, 's azután hasonló esetben tőled is elfogadtam volna illyes szivességet. Ime raktárom' kulcsa, eredj 's hozd el magad, még szint' azon helyen fogod találni, hova akkor tetted.“

Aly Kodjah elmene a' raktárba, kihozá edényét, 's visszaadván a' kulcsot, 's megköszönvén a' szivességet, vissza tére fogadójába, hol szállva vala. Erre kinyitá az edényt, kezét annyira belé dugá, mint a' mennyire kell lenni a' belerejtett ezer aranynak, 's nem kevésbé csodálkozáék, midőn nem találá. Csalódni vélekedvén, hogy hamar végét vessen minden kétségnék, útzó konyhájából tálakat 's más edényeket veve elő, ezekbe önté az edényből a' pálmaszilvákat, de közöttök egy aranyat sem talalt. Zavarodásában majd elmerevedett, 's öszvekulcsolt kézzel 's égfelé tekintve kiáltá fel. „Lehetséges, hogy egy ember, kit legjobb barátomnak tarték, illy példanélküli bütelenséget követett volna rajtam el!“

Aly töprenkedve illy tetemes kárvalláson, visszatért a' kereskedőhöz, 's mondá:

Édes barátom, ne csodalkozzal, hogy illy hamar térek ismét vissza. Meg kell vallanom, hogy a' raktáradból elvitt edényt ugyan annak ismerem el ismét, mellyet oda tettem, de a' palmaszilvákön kívül még ezer darab aranyat is tevék beleje, 's azt már nem találom benne többé. Talán szükséged volt rá, 's kereskedésedre fordítád. Ha így van a' dolog, tovább is használhatod; csak arra kérlek, hogy azután szabadíts meg nyugtalanságomtól, 's adj róla kötelező irást, melly szerint nekem visszafizetheted, mikor károd nélkül telik."

A' kereskedő készen várva e' megszólítást, készen vala feleletével is:

„Édes barátom Aly“ mond ő, „érintettem én edényedet legkissebbé is, midőn hozád? Nem adtam kezébe raktárom' kulcsát? Nem tén magad vivéd oda, 's nem magad leléd ugyan azon helyen meg is, a' hova titted, még pedig ugyan azon állapotban, és szintűgy becsinalva? Ha aranyat tevél abba, meg is kelle ismét lenned benne. Nekem azt mondád, pálma szilva van benne, 's én azt hittem is, többet nem tudok a' dologról. Egyéb iránt vélekedjél mint akarsz, én semmidhez sem nyúltam.“

Aly Kodjah a' szelidségnek minden eszközeit elővevé, hogy a' kereskedőt hibája elismerésére rá vegye.

„Én szeretem“ így szóla hozzá „a' békét, 's nagyon sajnánám, ha e' dolognál végső módokhoz kellene nyúlnom, mellyek

a' világ előtt kevés becsületedre válnának, 's mellyekhez csak a' legnagyobb fájdalommal nyúlának. Gondold meg, hogy kereskedőknek, mint mi vagyunk, minden más haszonvadászást félre kell tenniök, ha jó hírök nevök megtartása forog fenn. Még ez törvényes útra kényszeritene, engemet, ki inkább kész vagyok engedni jogomból, mint a' törvényhatóság elébe folyamodni.“

„Aly“ mond a' kereskedő, „azt csak elismered, hogy nálam csupán csak pálmaszilvás edényt tétetél el; magad hozád elő, 's vivéd el ismét, 's most rajtam jössz ezer darab aranyat követelni. Mondtad nekem hogy az edényben benne van? Még azt sem tudom, pálmaszilva vala - e benne, mert nekem nem is mutatád. Csodálkozom, hogy nem követelsz rajtam inkább gyöngyöket 's drága köveket. Higy nekem, 's most távozzál innen, különben még a' nép is össze csődül boltom előtt.“

Néhány ember már valósággal meg is állott volt, 's a' kereskedőnek az utósó nem épen a' mérsékeltség hangján kiejtett szavaira nem csak még több ember gyülekezék, hanem még a' szomszéd kereskedők is oda jövének boltjaikból, megtudni a' vita okát, 's a' két férjfiat egymással megbékéttetni. Aly előadván a' dolgot, néhány tekintetesb kérdé a' kereskedőt, mint felel erre?

A' kereskedő megvallá, hogy Aly edénye raktárában vala eltéve, de hogy valaha hozzá nyúlt volna, tagadá, 's esküvék, hogy csak onnan tudja hogy pálmá-

szilva vala benne, mivel Aly Kodjah mondá neki azt meg, egy úttal valamennyit felszólítá tanúkiúl, a' tulajdon lakjában szenvedett megpiszkoltatása 's megbántatásának.

„Tenmaga piszkolod magad,“ mond Aly, kézen fogva a' kereskedőt; „de mivel illy gonosz vagy, isten törvénye elébe idézlek. Meglássuk, lesz - e elég szemtelenség benned, ezt még a' Kadi 7) előtt is állítani.“

E' meghívás ellen, mellynek minden jó musulman tartozik engedelmeskedni, ha vallás ellen zúgolódónak nem akar tartatni, nem mert a' kereskedő kifogást tenni, hanem mondá: „Jól van, én akarám ezt tőled. Rövid időn meglássuk, kinek van kettőnk közül igaza.“

Aly a' kereskedőt, a' kadi törvényszéke elébe vivé, hol bevádolá, hogy a' hűségére bizott ezer darab aranyát elorozá, úgy adván elő az egész dolgot, mint már tudjuk. A' kadi kérdé, vannak - e tanúi. Ő felelé, hogy ezen előre vigyázással nem is élt, mivel azt, kire pénzt bizá, barátjának tartá, 's mivel eddig becsületes embernek ismeré.

A' kereskedő védelmére nem hozá elő egyebet, mint a' mit Aly Kodjahnak már szon-szé dai jelenlétében monda 's beszédét azon nyilatkozással fejezé be: hogy kész esküvel erősíteni, hogy nem csak azon vád hamis, mintha ő orozta volna el az ezer darab aranyat, hanem hogy nem is tudott felőle semmit is. A' kadi megesketé, 's azután végképen fölmentve bocsátá el.

Aly, ki rendkívül boszankodék, illy tetemes kárvallásra elítéltetni, nem elégedett meg e' birói ítélettel, kijelentvén a' kadinak, hogy panaszát Harun Arreschid kalifig viszi, ki majd fog neki igazságot szolgáltatni. A' kadi azonban e' makacsságon épen nem csodálkozik, hanem azt mint szüleményét tekinté mind azok' közönséges elkeseredésének, kik pereket elveszték, 's kötelességének tökéletesen eleget véle tenni, hogy fölszabadított a' vád alól olyan bevádoltat, ki ellen tanút nem leheté állítani.

Még a' kereskedő azon, hogy illy oldson vásárolta meg az ezer aranyat, diadalmaskodva 's örömtelve tére haza, azalatt Aly esedező levelet ira. 'S már másnap, midőn észrevevé, hogy a' kalif déli imádságáról tér vissza a' mecsetből, utjába álla egy utczában, 's azon pillanatban, midőn arra mene, felemelé kezét, 's magasan feltartá esedező levelét, mellyet egy a' chalif előtt e' végett menő tisztviselő kilépvén a' sorból által veve, hogy azután a' chalifnak benyújtsa.

Tudván Aly, hogy Harun Arreschid chalifnak szokása, visszatértekor palotájába az illy módon beadott esedező leveleket elolvasni, követé a' sereget, belépe a' palotába, 's ott várakozék, míg azon udvari tisztviselő, ki általvette tőle az esedező levelet, a' chalif' szobáiból ki nem jöve. Kijövéen, mondá neki az tisztviselő, hogy a' chalif elolvasá esedező levelét, 's egyúttal megmondá neki, másnap hány óra-

órákor jelenjék meg; azután tudakolá a' kereskedő' lakását, 's ennek is izené, hogy másnap ugyan akkor jelenjék meg.

Ugyan az nap estve a' chalif Giafar nagyvezér és Mesrur, a' heréltek' felvigyázója társaságában, még pedig mind a' harma álruhában, szokott kémlelő sétajokat tevék a' városban, mint már említém Felségednek, hogy néha szokása vala tenni.

Egyik utczában lármát halla. Lépteit siettetve egy udvarba nyiló ajtóhoz ére, hol tíz vagy tizenkét, még le nem feküdt gyermek a' holdvilágban játszik, — a' mint ezt egy hasadékon benézve észre veheté.

A' chalif, kíváncsi tudni, mit fognak a' gyermekek játszani, egy az ajtó előtt álló kőpadra ült, 's folyvást nézven bé a' repedésen, hallá, hogy az egyik gyermek, ki a' többi között legelevenebb 's legélénkebb vala, a' többihez monda: „Jatszunk kadi. Én leszek a' kadi, 's ti vezessétek elém Aly Kodjaht, 's a' kereskedőt, ki tőle az ezer aranyat ellopta.“

A' gyermek e' szavainál eszébe juta a' chalifnak az az nap beadott esedező levél, 's mellyet csak nem rég olvasott vala. Ez okozá, hogy kettőztetett figyelemmel várá a' hozandó ítéletet.

Minthogy az Aly és a' kereskedő közötti per valami egészen új vala, 's egész Bagdadban sok figyelmet gerjeszte, még a' gyermekek között is: a' többi gyermek is örömmel fogadá az ajánlást, 's kioszták mindegyiknek a' maga szerepét. A' kadi szerepét vállalónak senkisésem monda ellen.

Minekutána tehát egy kadinak hivatalos tekintetével leült, egy másik, mintegy a törvényszékhez tartozó tisztviselő, két gyermeket vezetete elébe, mellyek közül egyiket Alynak neveze; a' másikat pedig mint azon kereskedőt jegyzé, ki ellen Aly panaszt teve.

Most a' szinlett kadi megszólamlék, 's fontos tekintettel kérdé a' szinlett Aly Kodjaht: „Aly, mit kívánsz e' kereskedő ellen?“.

A' szinlett Aly mélyly tisztelkedő hajlongások után pontról pontra hozá elő a' dolgot, 's azzal fejezé, hogy birói tekintetével ne sajnálna közöttök igazságot tenni, annak eltávoztatására, nehogy illy tetemes summát legyen kénytelen elveszteni.

Ki hallgatván a' szinlett kadi Aly Kodjaht, a' szinlett kereskedőhöz fordúla 's kérdé, mért nem adja vissza Alynak azon summa pénzt, mellyet ez követel ratja.

A' szinlett kereskedő szin' azol okokkal mentegetőzzék, mellyeket a' valóságos adott elő a' bagdadi kadi előtt, 's állítása igazságátszinte hittal kívánczozék erősíteni.

„Ne siessünk olly igen“ mondá a' kis kadi, „még minekelötte megesketrnélek, szeretném a' pálmaszilvás edényt magam is megnézni. Aly Kodjah“ mondá az ennek szerepét játszó gyermekhez fordúlva „elhőztad magaddal az edényt?“.

Ennek azon válaszára, hogy nincs vele itt, mondá neki: „Tehát menj es hozd el.“

A' szinlett Aly Kodjah eltünt egy pillanatilag, azután ismét előjöve, 's úgy teve,

mintha edényt tett volna a' kis kadi elébe azon nyilatkoztatással, hogy ez azon edény, mellyet a' bevádolt házába tevé, 's onnan ismét elhoza. Hogy semmit el ne mulasztson, a' mi a' szokott rendtartáshoz való, kérdé a' kis kadi a' kis kereskedőt: valljon ő is ugyan azon edénynek ismeri-e el? 'S midőn a' kereskedő némaságával kijelenté, hogy nem tagadhatja, kinyitni parancsolá. Aly Kodjah a' fellelet szinlelé levenni, a' kadi ellenben úgy tett, mintha az edénybe nézne, 's monda: „Be szép pálmaszilva, meg kell ízlenem.“ Erre ugy tevé, mintha kivenne egyet 's megízlené, 's azután folytatá: „Igen jó. Azonban“ mond tovább, „hogy hét esztendeig tartott palma szilva már nem lehet ilyen jó ízű. Hadd jöjjen elő néhány pálmaszilva kereskedő, ezek lássák azután, mi van a' dologban.“

Két gyermeket mint pálmaszilva kereskedőt állítanak elébe.

A' kis kadi kérdé tőlök: „Pálmaszilva kereskedők vagytok?“ 's midőn neki azt felelnék, hogy ez az ő keresetök, monda tovább: „Mondjátok meg tehát, meddig maradhat meg jó állapotban a' pálmaszilva, ha ahhoz értők rakják el?“

„Uram“ felelének a' szinlett pálmaszilva kereskedők, bármi gondal tétessék is el, harmad évre még is már egészen hasznavehetlen; mert ekkor már sem szine, sem ize, 's csupán eldobni való.“

„Ha így van a' dolog,“ mond erre a' kadi, „nézzétek meg tehát ezen edényt,

's mondjátok meg, mennyi ideje lehet, hogy ebbe belé tétettek a' pálmaszilvák."

A' kereskedők úgy tettek, mintha megízlenék a' pálmaszilvákat, 's azután mondták a' kadinak hogy egész frisek 's jók.

„Nagyot hibáztok," mond erre a' kis kadi, „Aly Kodjah ime azt mondja, hogy ez előtt hét esztendővel rakta bele."

„Uram!" mondanak a' dologhoz értő kereskedők' szerepét játszó gyermekek, mi csak azt mondhatjuk, hogy ezek idei termésű pálmaszilvák, 's egy uttal azt is valljuk, hogy egész Bagdadban nem lesz egy kereskedő is, ki ugyan ezt ne vallaná.

Az Aly Kodjahtól bevádolt kereskedő ezen a' dologhoz értő férjfiaktól tett bizonyosság ellen védeni akará ügyét; de a' kis kadi szavába vága, mondván: „hallgass, te tolvaj vagy; akasztatók fel."

Igy végzik a' gyermekek játékokat nagy örömmel, 's kéztapsolással, rá rohanván egyúttal a' szinlett gonosztevőre, mintha akasztófához akarnák vinni.

HÁROMSZÁZ KILENCZVENEDIK ÉJSZAKA.

Leirhatlan, mennyire csodálá Harum Arreschid chalif a' gyermek' okosságát és eszét, melly a' másnap előtte forgandó ügy-

ben olly helyes itéletet hozza. Felkelvén kérdé a' nagyvezért, ki szinte figyelmeze arra, a' mi itt történt, hogy hallotta-e a' gyermek itéletét, 's mit mond hozzá?

„Igaz hitüek uralkodója“ mond Giafar nagyvezér, „illy gyenge kornak olly ritka okosságán senkisésem csodálkozhatik többet, mint én.“

„De“ mond a' chalif folytatva, tudod-e hogy nekem holnap ugyan ez ügyben kell itéletet hoznom, 's hogy a' valóságos Aly Kodjah nekem ma adta által esedező levelet ez ügyben?“

„Csak most hallom esőször Felségedtől“ mond Giafar nagyvezér.

„Mit gondolsz“ mond a' chalif még egyszer, „más itéletet hozhatnék - e én e' dologban, mint a' mellyet épen most hallánk?“

„Ha a' dolog ugyan az,“ mond a' nagyvezér, „lehetlennek tetszik előttem, hogy Felséged máskint forgassa a' dolgot, vagy más itéletet hozhasson benne.“

„Jegyezd meg magadnak e' házat jól,“ mond a' chalif tovább, „'s hozd hozzám holnap reggel a' gyermeket, hogy jelenlétben ítélje el a' dolgot még egyszer. Izend meg egy úttal a' kadinak is, ki a' tolvaj kereskedőt felmenté, hogy jelenjék meg, 's a' gyermek példájából tanulja meg, mi légyen kötelessége, 's jövőben javítsa meg magát. Tovább akarom, hogy Aly Kodjának súgasd meg, hogy hozza el edényét, 's hogy két pálmaszilva kereskedő is jelenjék meg a' vitatásnál.“

A' chalif e' parancsot adá menés közben, a' minthogy ez úttal sétáját el is végzé, a' nélkül hogy valami egyéb nevezetesre talált volna.

Másnap Giafar nagyvezér elmene azon házba, hol a' chalif a' gyermekeket játszani látá, 's a' házi gazdával kivána szólni. Ez otthon nem lévén, az asszonyhoz utasítaték. Ettől kérdé, vannak-e gyermekei? Igen is, három, felele ez, 's azzal beszólita őket.

„Fiaim,“ mond a' nagyvezér, „midőn tegnap estve játszanátok, mellyiktek játszotta a' kadit?“

A' legnagyobbik, 's egy úttal legidősbik is, azt felelé, hogy ő vala, de egyúttal színét is változtatá, nem tudván, miért tétetett e' kérdés.

„Fiam!“ mond erre a' nagyvezér, „jószte velem, az igazhitűek uralkodója akar látni, 's veled szólni.“

Az anya nagyon megzavarodék, midőn látná, hogy a' nagyvezér magával szándékozik vinni fiát, 's ezért kérdé: „Uram, talán azért kívánja az igaz hitűek uralkodója fiamat, hogy az elvegye tőlem?“

A' nagyvezér megnyugtató, megigértvén neki, hogy legfelebb egyóra mulva ismét vissza kapja fiát 's akkor majd meg fogja tudni hivatásának okát is.

„Ha ez valójában úgy van Uram,“ mond az anya, engedje meg legalább, hogy elébb jobb köntöst ölthessek rá, hogy az igaz hitűek uralkodója előtt tisztességes

módon jelenhessék meg.“ 'S haladék nélkül tiszta köntöst is ölte rá.

A' nagyvezér most elvezeté a' gyermeket, 's bemutatá a' chalifnak azon órában, mellyre Aly 's a' kereskedő valának rendelve.

A' chalif látá, hogy a' gyermek egy kevésbé meg vala döbbenve, ezért, hogy előre készítse arra, a' mit vára tőle, monda neki: „Jőj közelebb hozzám fiam. Te valál tehát, ki tegnap Aly Kodjah, 's a' kereskedő között, ki aranyát ellopta, elintézte a' pert? En láttalak, 's hallottalak, 's igen meg vagyok veled elégedve.“

A' gyermek nem jöve ki sodrából, hanem szerényen felelé, hogy ő vala az.

„Fiam“ mond erre a' chalif, „én neked ma az igazi Alyt és igazi kereskedőt fogom megmutatni. Jőj, 's ülj mellém.“

E' szavaknál a' chalif kézen fogta a' gyermeket, fellépe 's leüle fejedelmi székre, 's minekutána a' gyermeket maga mellé ülteté, azonnal tudakozódék a' felek után. Ezek belépének, leborúlának előtte 's érinték homlokaikkal a' székét boríó szőnyeget, 's megneveztetének. Felkelve ismét, mondá hozzájok a' chalif.

„Adja elő most mindenik a' maga dolgát. E' gyermek fog benneteket meghallgatni, 's igazságot szolgáltatni, 's ha valamiben elhibázná, majd segíték rajta.“

Aly Kodjah 's a' kereskedő egymásután beszélének. De midőn a' kereskedő a' már egyszer adott hitet újra ajánlá, mondá

a' gyermek, hogy még annak nincsen ideje, 's hogy igazság szerint elebb a' palmaszilvás edényt kell megnézni.

E' szavaknál Aly Kodjah előhozá az edényt, letevé a' chalif labai elébe, 's felnyitá. A' chalif megnézé a' palmaszilvákat, kiveve egyet, 's megízélé. Az edény azután a' dologhoz értő e' végre meghívott kereskedőknek adatott által megvizsgálás végett, 's ezek azt felelék, hogy a' palmaszilvák még jók, 's idei termésűek. A' gyermek mondá nekik, hogy Aly már ez előtt hét esztendővel tevé az edénybe; mire ugyan azt felelék, a' mit a' dologhoz értő kereskedők szerepét játszó gyermekek választólának.

Noha a' bevádolt kereskedő jól látá, hogy a' dologhoz értő két kereskedő őt el-kárhoztatá, még is mindenfelét kívánt előhözni mentségeül. De a' gyermek nem meré akasztófára itélni, hanem a' chalifra nézve mondá:

„Már ez. igazhitűek uralkodója, nem játék. hanem Felségedhez illik már most, a' halálos ítéletet kimondani, nem pedig hozzám, ki azt tegnap csak tréfából tevé.”

A' chalif, meg lévén győződve már most a' kereskedő rossz tetteről, azonnal általadá a' poroszlóknak, hogy akasztzák fel. A' mi meg is történt, minek utána elebb megvallotta volna, hova rejté az ezer aranyat, mellyek azután Aly Kodjahnak vissza adattak. Az igazságos és szelid gondolkozású fejedelem meginté a' kadit, ki a' korábbi ítéletet kimondta, 's jelen vala,

hogy tanuljon e' gyermektől hivatalában
ezután szorosabban eljárni, azután meg-
őlelé a' gyermeket, 's bőkezűsége jeleül
egy száz aranyos erszényt adatva neki,
's haza bocsátá.

J e g y z é s e k.

- 1) A' keleti tartományok legtöbb városai-
ban, egyféle keresetet űző keres-
kedők többnyire mind egy utcában
laknak.
- 2) Gulek a' mahomedánusok hite szerint
valami lélek vagy boszorkány formák,
többnyire asszonynevek. Egy Gule az
által különbözik egy Wampyrtól, hogy
csupán holttestekkel él, holott emez
a' vérnek kiszívásával elégszik csak
meg.
- 3) A' mohamed hitvallás szerint minden
húsevő állat tisztátalan.
- 4) A' Kodjah cím; urat, agg öreget,
és heréltet jelent. Nagy kereskedők-
nek is szokták adni.
- 5) A' Koran minden musulmant, ha van
elég vagyona, arra kötelez, hogy él-
tében legalább egyszer zarándokos-
kodjék Mekkába, a' proféta szülő-
helyére.
- 6) Sultanieh, hajdan igen virágzó vá-
ros, Irak Adschemiben fekszik. Je-
lenleg alig van még negyven háza,
mellyek közül emelkednek egy me-
csetnek szép romjai.

Rei már nincs többé.

Kum, vagy Kom, jól erősített, 's né-
pes város Irak Adschemiben; számos
itt lakó család Alytól származottnak
tartja magát.

Kaschan hires sellyem és veresréz-
edény gyáraitól.

Is p a h a n, noha már nem fővárosa többé
Persiának, még is e' tartományban
folyvást legnépesebb 's legkellemesebb
város.

S e h i r a s, nevezetes kereskedéséről, 's
kertei 's lakosai kellemeiről, Persis-
tanban fekszik. Ezen mennek keresz-
tül azon karavánok mellyek Baschirba
mennek a' persa öbölhöz, hogy onnan
Indiába keljenek.

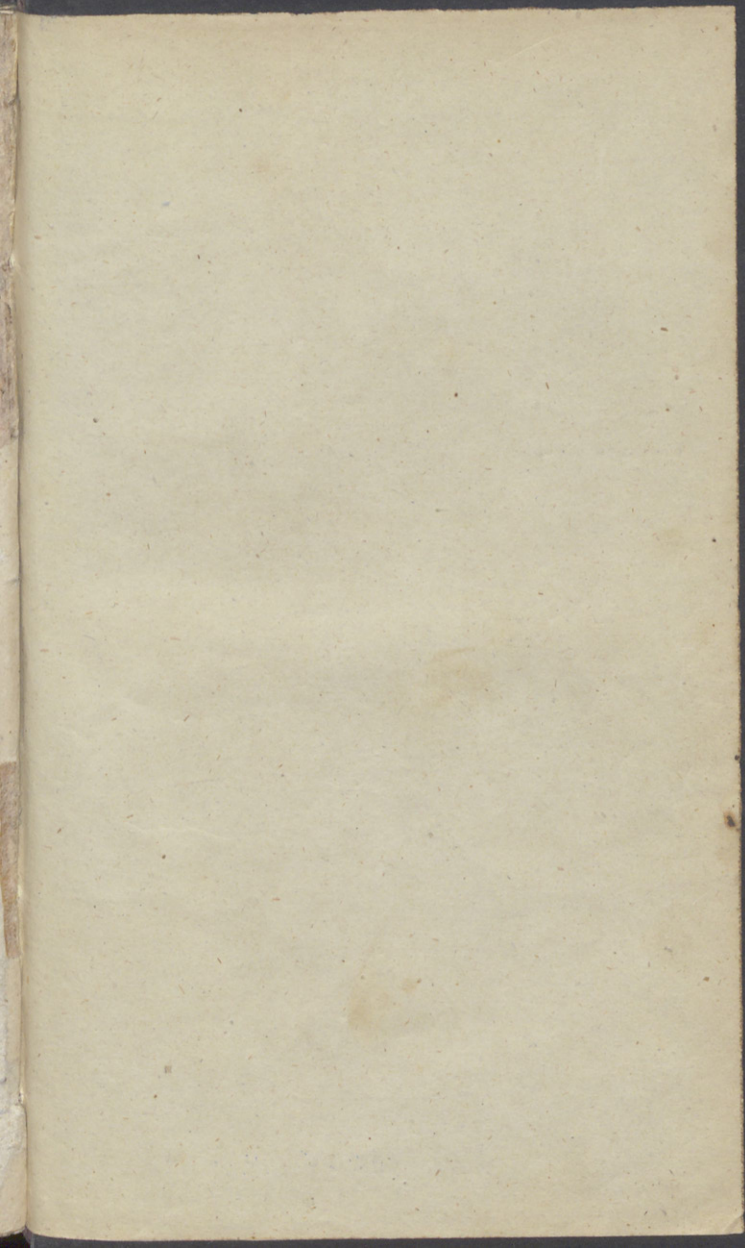
7) Mind azon tartományokban, hol az Islam
uralkodik, a' polgári 's fenytő tör-
vények a' koránon alapulnak.

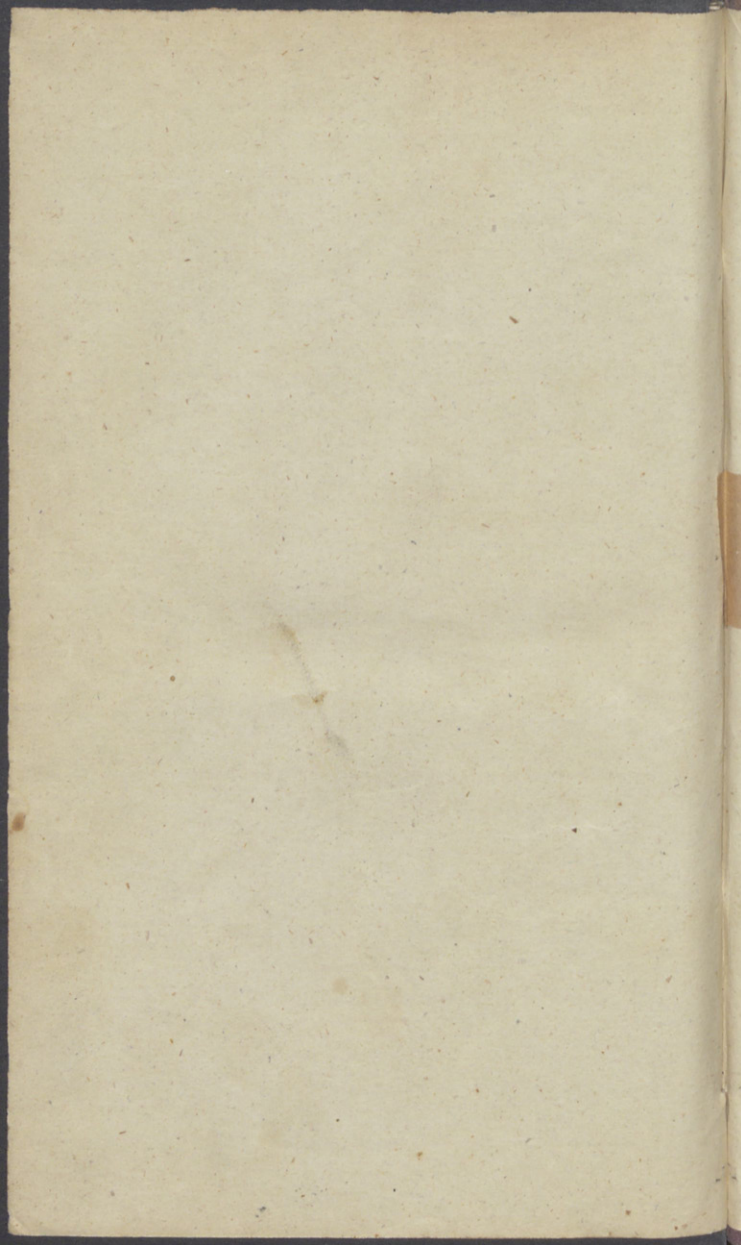
Tartalma a' tizedik könyvnek.

1. Ganem', Abu Aibu fiának története
(folytatás)
2. Harum Arreschyd chalif' kalandjai
3. A' vak Baba Abdallah' története.
4. Sidi Numan története.
5. Kodjah Hassan Alhabbal' története.
6. Aly Baba 's a' negyven haramja' története.
7. Aly Kodjah, bagdadi kereskedő története.

DEBRECENI EGYETEMI KÖNYVTÁR

Lelt. 15368-1960

720205

